

bildning, dels av utökad kurs- och studieverksamhet avseende mellangradstjänstemän och kanslisterna, dels slutligen av behovet att i rekryteringsbefrämjande syfte kunna ersätta sökande till aspirant- och attachétjänster i utrikesdepartementet kostnaderna för nödvändiga resor till Stockholm i samband med intagningsprövningarna.

Anslaget bör sålunda i sin helhet höjas med 1 154 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrikesförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 13 577 000 kr.

A 3. Representationsbidrag till utlandstjänstemän

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	3 300 000	3 085 051
1965/66	3 600 000	
1966/67 (förslag)	3 650 000	

Medel avsedda för representation, som utövas av utomlands stationerade tjänstemän vid utrikesförvaltningen, utgår i form av särskilda representationsbidrag, fastställda av ministern för utrikes ärendena på förslag av utrikesförvaltningens lönenämnd.

Från förenämnda anslag bestrids även representationsbidrag till tjänstemän i utrikesdepartementet som, utan att omstationeras, tas i anspråk för tjänstgöring inom utrikesrepresentationen.

Den föreslagna höjningen av anslaget betingas i huvudsak av allmänna kostnadsstegringar utomlands.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Representationsbidrag till utlandstjänstemän* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 3 650 000 kr.

A 4. Vissa bostadskostnadsersättningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	3 100 000	3 646 604
1965/66	3 600 000	
1966/67 (förslag)	3 360 000	

Från detta anslag bestrids kostnaderna för den utsända personalens privatförhyrda och av byggnadsstyrelsen godkända bostäder m. m. Medelsbehovet under anslaget kan förväntas minska något till följd av ökad statsförhyrning av bostäder. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bostadskostnadsersättningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 360 000 kr.

A 5. Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 500 000	2 636 048
1965/66	2 525 000	
1966/67 (förslag)	2 695 000	

Under detta anslag anvisade medel används för nyanskaffning och ersättningsanskaffning av inventarier för utlandsmyndigheternas kanslier och den utomlands stationerade personalens bostäder ävensom för underhåll och reparationer av inventariebeståndet utomlands.

Anslaget bör höjas med 170 000 kr. Därav utgör 70 000 kr. kostnad för inköp av en bokföringsmaskin för generalkonsulatet i New York, medan resterande 100 000 kr. erfordras för att täcka inträffade allmänna kostnadsstegringar, i synnerhet ökade fraktkostnader för inventarier.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 695 000 kr.

A 6. Kursdifferenser

	Anslag	Nettoinkomst
1964/65	1 000	12 151
1965/66	1 000	
1966/67 (förslag)	1 000	

Anslaget torde uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kursdifferenser* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

A 7. Ersättningar åt olönade konsuler

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 100 000	1 094 051
1965/66	1 100 000	
1966/67 (förslag)	1 100 000	

Anslaget torde uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt olönade konsuler* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kr.

A 8. Särskilda förhandlingar med främmande makter

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 500 000	3 078 375
1965/66	3 500 000	
1966/67 (förslag)	3 500 000	

Anslaget höjdes för innevarande budgetår med 1 milj. kr., varför någon ytterligare höjning för nästkommande budgetår ej torde erfordras. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda förhandlingar med främmande makter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kr.

A 9. Kostnader för vissa nämnder m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	30 000	65 880
1965/66	40 000	
1966/67 (förslag)	80 000	

Anslaget, från vilket bestrids kostnaderna för utrikesdepartementets permanenta nämnder, bör på grundval av föreliggande belastningsvärden och planerad verksamhet under nästkommande budgetår höjas med 40 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kr.

A 10. Kommittéer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	300 000	254 621
1965/66	300 000	
1966/67 (förslag)	150 000	

Anslaget torde med hänsyn till föreliggande reservation och beräknad belastning kunna minskas med 150 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

A 11. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	125 000	201 864
1965/66	125 000	
1966/67 (förslag)	695 000	

Från detta anslag bestrids förutom oförutsedda extra utgifter även vissa kostnader för utomnordiska resor, som företas av utrikesdepartementets nämnder, främst nämnden för konsulära sjöfolks- och sjöfartsärenden, understödsnämnden och lönenämnden.

Nyssnämnda reseutgifter har hittills kunnat täckas genom i anspråktagande av från tidigare år kvarstående reservationer. Då dessa nu i huvudsak förbrukats, erfordras en höjning av anslaget med 70 000 kr. för detta ändamål.

Ett stort antal länder har utfäst sig att bidra till inredningen och utsmyckningen av ett kulturcentrum — John F. Kennedy Center for the Performing Arts — som med stöd av Förenta staternas kongress och president uppförs till minne av president Kennedy.

Det synes angeläget att även Sverige deltar i detta projekt med en lämpligt avpassad gåva. Kostnaden bör bestridas från detta anslag.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 695 000 kr.

A 12. Tillfälliga representationskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	600 000	1 442 054
1965/66	600 000	
1966/67 (förslag)	600 000	

Anslaget föreslås utgå med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälliga representationskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.

B. Bidrag till vissa internationella organisationer

B 1. Permanenta skiljedomstolens internationella byrå i Haag

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	4 000	3 277
1965/66	4 000	
1966/67 (förslag)	4 000	

Anslaget torde för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Permanent skiljedomstolens internationella byrå i Haag* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 kr.

B 2. Förenta Nationerna

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	9 000 000	10 604 641
1965/66	10 300 000	
1966/67 (förslag)	10 800 000	

Sveriges ordinarie medlemsbidrag till FN för kalenderåret 1965 uppgår till i runt tal 5,4 milj. kr.

Utöver det ordinarie medlemsbidraget beslutade Kungl. Maj:t den 26 juli 1965 att lämna FN ett frivilligt bidrag på 2 milj. dollar (omkring 10 360 000 kr.) som ett led i ansträngningarna att lösa FN:s finansiella svårigheter.

Sveriges ordinarie bidrag till FN för räkenskapsåret (kalenderåret) 1966 har ännu inte fastställts men beräknas uppgå till det belopp på 5,7 milj. kr. som anvisats för ändamålet för innevarande budgetår.

För budgetåret 1966/67, d. v. s. för FN:s räkenskapsår 1967, synes det motiverat att räkna med en höjning på 500 000 kr., betingad dels av allmän kostnadsstegring, dels av nya arbetsuppgifter, som ålagts världsorganisationen.

Det ordinarie bidraget till FN för budgetåret 1966/67 bör således upptagas med 6,2 milj. kr.

Kostnaderna för fredsstyrkan i Främre Orienten för år 1967 beräknas bli i stort sett oförändrade, varför samma belopp som avsatts för år 1966, 1 650 000 kr., torde vara tillfyllest.

Vad beträffar FN:s verksamhet på Cypern är det omöjligt att för närvarande ställa prognoser. Försiktigtvis bör man räkna med att kostnaderna inte helt upphör. Även för Cypern och eventuellt andra ändamål av liknande slag synes ett oförändrat belopp om 2 950 000 kr. kunna beräknas.

Totalt bör anslaget uppföras med (6 200 000 + 1 650 000 + 2 950 000) 10 800 000 kr.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Förenade Nationerna* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 800 000 kr.

B 3. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 900 000	3 541 682
1965/66	3 000 000	
1966/67 (förslag)	3 300 000	

I OECD:s budget redovisas utgifter under två huvudavdelningar. Del I upptar kostnader för organisationens sekretariat och personal samt för tekniskt bistånd till vissa medlemsländer och del II kostnader för verksamheten inom vissa till OECD anslutna organ, nämligen Europeiska atomenergiorganet (ENEA) samt dess programbibliotek och centrum för sammanställning av neutrondata (Compilation Centre), Europeiska bolaget för kemisk behandling av bestrålat atombränsle (Eurochemic), Europeiska transportministerkonferensen (ECMT) och OECD:s utvecklingsinstitut (Development Centre).

Med reservation för vissa smärre justeringar har organisationens budget för 1966 fastställts till sammanlagt 111 653 000 franska francs, varav för del I 86 754 000 franska francs och för del II 24 899 000 franska francs.

Från det beräknade utgiftsbeloppet skall dragas överskottet av verksamheten under kalenderåret 1965 varefter återstoden med avdrag för vissa inkomster förutsätts bli täckt genom medlemsbidrag efter en fastställd procentuell bidragsskala.

Sveriges bidrag till OECD för år 1966 uppskattas på grundval av föreliggande preliminära siffror till drygt 3 milj. franska francs.

Några beräkningar för 1967 föreligger inte med undantag för den del av vissa nybyggnadskostnader, som då förfaller till betalning (9,3 milj. franska francs), varför storleken av anslaget till OECD under budgetåret 1966/67 på nuvarande stadium kan anges endast uppskattningsvis.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kr.

B 4. Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA)

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 000 000	1 240 940
1965/66	1 400 000	
1966/67 (förslag)	1 600 000	

EFTA:s stat för innevarande budgetår har med avdrag för beräknade inkomster om cirka 30 000 schweiziska francs fastställts till 5 478 000 schweiziska francs. Sverige skall enligt gällande bidragsskala svara för 22,01 procent (tidigare 22,11 procent) av nämnda belopp, d. v. s. 1 205 884 schweiziska francs eller omkring 1 450 000 kr.

Organisationens budget för 1966/67 har ännu inte bestämts. Med hänsyn till förväntade utgiftshöjningar för EFTA:s verksamhet anser jag det emellertid befogat att höja anslaget med 200 000 kr.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA)* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kr.

B 5. Europarådet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	700 000	752 042
1965/66	800 000	
1966/67 (förslag)	820 000	

Storleken av Sveriges bidrag till Europarådet under budgetåret 1966/67 kan ännu inte med säkerhet förutsägas. Det svenska bidraget, som utgör 2,59 procent av totalbudgeten (tidigare 2,63 procent), torde emellertid enligt föreliggande preliminära uppgifter öka från 741 000 franska francs till 770 000 franska francs eller omkring 820 000 kr.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Europarådet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 820 000 kr.

C. Internationell biståndsverksamhet

Föredraganden anför inledningsvis rörande biståndsverksamhetens omfång och inriktning.

År 1962 uttalade sig riksdagen i anledning av prop. 1962: 100 (SU 135—138, rskr 313—316) om u-landshjälpens olika »kanaler» och gav därvid prioritet åt den hjälp, som distribueras genom FN och internationella organ och administreras av dessa — den s. k. multilaterala hjälpen. Samtidigt fastslog riksdagen behovet och värdet även av den direkta hjälpen från givar- till mottagarland — den bilaterala — och angav vissa av dess företrädanden. Förordet för detta »både-och» har stundom tolkats så, att en större andel av de statliga u-hjälpsanslagen bör ställas till förfogande för FN och dess specialorgan än för det svenska biståndsorganets egen verksamhet. Sedan 1963 har också varje år, då anslagen till u-landshjälpen presenterats för riksdagen, angetts hur stor andel av hjälpanslagen som hänfört sig till multilateralt respektive bilateralt bistånd, varpå en diskussion följt om huruvida den procentuella förskjutningen mellan de olika andelarna inneburit en förändring i statsmakternas allmänna u-landspolitik. Det har alltid försäkrats att så inte varit fallet.

Emellertid förhåller det sig så, att utvecklingen efterhand har gjort gränsdragningen mellan olika biståndsformer mindre distinkt. Det har blivit allt vanligare med en integration mellan teknisk och finansiell hjälp och med en samverkan mellan multilateralt och bilateralt bistånd inom samma projektområden. Den nya blandsorten av hjälpinsatser, där FN-organ och givarland samverkat, har fått benämningen »multi-bi». För Sveriges vidkommande drogs konsekvensen av denna utveckling i prop. 1965: 63 (SU 125, rskr 314), när nyorganisationen genomfördes av det svenska administrationsorganet för u-landshjälpen och styrelsen för internationell utveckling (SIDA) upprättades. Begreppet »bilateral» vidgades därvid till att bli beteckningen på sådana insatser som »efter svenskt initiativ inriktats på vissa länder och kontrolleras fortlöpande från svensk sida». Alla biståndsändamål — vare sig av teknisk, humanitär eller finansiell natur — som uppfyllde detta kriterium överlämnades till SIDA:s administration, och anslagsrubriceringarna anpassades därefter i regleringsbrevet för 1965/66. Detta fullföljs i förevarande anslagsframställning för 1966/67. Av de 60 milj. kr. för fältverksamhet under nästa budgetår, varom SIDA hemställt i sina petita, kommer enligt planerna jämnt en tredjedel att användas för dylika »multi-bi»-insatser och för flerstatliga projekt av typen Nordic Centre i Tanzania och Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea. Att väga denna procentan-

del mot de andelar, som avses för rent multilaterala och bilaterala projekt, är det föga mening med. Det ger i varje fall ingen indikation på förändringar i betraktelsesätt och handlingsnormer inom svensk u-landspolitik. Där ökad praktisk erfarenhet av biståndsverksamhetens problematik har inneburit en revidering av tidigare ståndpunkter anmäls detta fortsättningsvis i direkt anslutning till den konkreta verksamheten.

En viss svårighet har det emellertid medfört vid jämförelser mellan biståndsverksamhetens omfång under tidigare, under nuvarande och under nästa budgetår, att anslag har överflyttats och biståndsformer smält in i varandra. En översiktlig redogörelse för innebörden av SIDA:s ekonomiska beräkningar och de i anslagsframställningen till riksdagen förordade anslagen för nästa budgetår är därför befogad.

Styrelsen för internationell utveckling har i sina petita kalkylerat med en teknisk och humanitär biståndsverksamhet under budgetåret 1966/67, som sammanlagt skulle komma att belöpa sig till 94,7 milj. kr. — med kostnaderna för administrationen inräknade.

Av detta belopp skulle drygt 80 procent eller ca 77,3 milj. kr. falla på fältverksamhet, inemot 11 procent eller 10,2 milj. kr. på stipendiat- och kursverksamhet samt rekrytering och utbildning av fältpersonal och återstoden på SIDA:s avlöningar och omkostnader. När det gäller administrationskostnaderna bör man emellertid hålla i minnet att SIDA från sin tillkomst även övertagit administrationen av det bilaterala finansbiståndet.

För fältverksamheten, som sålunda planerats få en volym av drygt 77 milj. kr. för budgetåret 1966/67, har SIDA räknat med att ha en reservation på i runt tal 17 milj. kr. i behåll vid utgången av innevarande budgetår. SIDA anser sig därför inte behöva begära mer än 60 milj. kr. i nyanslag för nästa budgetårs fältverksamhet.

Det bör i detta sammanhang erinras om att SIDA för närvarande för sin fältverksamhet disponerar av riksdagen anvisade 45 milj. kr. under anslaget Fältprojekt jämte reservationer från budgetåret 1964/65 som belöper sig till inemot 20 milj. kr., vartill kommer att till styrelsens förfogande den 1 juli 1965 överförts sammanlagt 23,2 milj. kr., som vårriksdagen 1965 anvisat under särskilda rubriker i tredje huvudtiteln — nämligen anslag till Nordiskt bistånd, Humanitärt bistånd (katastrofhjälp och hjälp genom enskilda organisationer) och Övrigt multilateralt tekniskt bistånd (det s. k. afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet) — samt under femte huvudtiteln till Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea. Med andra ord förfogar SIDA för sin fältverksamhet under innevarande budgetår över sammanlagt ca 88 milj. kr., under det att man räknar med ett faktiskt omfång för denna fältverksamhet av ca 71 milj. kr. Det är sålunda närmast med sistnämnda belopp som den beräknade kostnaden av drygt 77 milj. kr. för den till nästa budgetår planerade fältverksamheten bör jämföras.

Utöver de 60 milj. kr. som SIDA begär för teknisk och humanitär fältverksamhet hade SIDA i sina petita ursprungligen även anmält behovet av ca 10 milj. kr. såsom nytt bidrag till Internationella livsmedelsprogrammet (World Food Programme). Bidrag till livsmedelsprogrammet får dock betraktas såsom finansiellt bistånd, närmast av multilateral natur. Ett anslag titill nämnda ändamål anmäls därför under sjunde huvudtiteln av chefen för finansdepartementet, som föreslår att anslaget tas upp med 10,4 milj. kr.

Av SIDA:s yrkanden för fältverksamhet kvarstår således 60 milj. kr. Detta anslagsbelopp tillstyrks i det följande.

Av SIDA begärda medel för stipendiat-, kurs- och rekryteringsverksamhet tillkommer. De ökningarna med 3,7 milj. kr., varom styrelsen i dessa hänseenden hemställt, förordas likaså.

Summan av nya anslag för SIDA:s totala verksamhet under nästa budgetår uppgår till 77,4 milj. kr. Anslagssumman för direkta bidrag till FN:s tekniska biståndsprogram föreslås till sammanlagt 78 milj. kr. Förutom den utveckling mot blandformer av olika biståndstyper, som förut redovisats som multi-bi-projekt, kan noteras en framgångsrik strävan hos FN:s generalsekreterare och generalförsamling att sammanslå olika biståndsformer under ett gemensamt administrativt paraply och ändå försöka göra ändamålsbestämningen nyanserad. Bäst illustreras denna tendens med den sammansmältning av EPTA och Särskilda fonden, varom generalförsamlingen i november 1965 fattat beslut och som inletts den 1 januari i år. I dess verksamhet skall under en obestämd övergångstid hänsyn tas till de båda biståndsprogrammets särart. En ny fastare koordination av biståndsverksamheten i fackorganens egen regi har också fått sin metodik och kommer att inledas under innevarande år. Den ökade effektivitet, som man har anledning vänta skall bli resultatet av dessa strävanden, bör kunna hälsas med tillfredsställelse och förhoppningar från svensk sida. I det följande redogörs mera ingående för de fakta och bedömningar som leder fram till de anslag som jag föreslår.

Bistånd genom internationella organ m. m.

C 1. Förenta Nationernas utvecklingsprogram (UNDP)

	Anslag	Nettoutgift
1964/65 EPTA	10 400 000	10 300 000
Särskilda fonden	42 400 000	41 200 000
1965/66 EPTA	13 000 000	
Särskilda fonden	46 800 000	
1966/67 UNDP (förslag)	70 200 000	

Föredraganden

I november 1965 fattade FN:s generalförsamling beslut om den sedan några år förberedda och även av Sverige aktivt förordade sammanslagningen av FN:s båda särskilda tekniska biståndsprogram, EPTA och Särskilda Fonden. Det nya programmet blir liksom dess båda föregångare helt beroende av frivilligbidrag från medlemsländerna.

Sammanslagningen av EPTA och Särskilda fonden från 1 januari 1966 till FN:s utvecklingsprogram (United Nations Development Programme, UNDP) har betingats av en önskan att uppnå administrativ förenkling av FN:s biståndsarbete för att därigenom vinna ökad slagkraft och effektivitet. Ett syfte har också varit att genom den väntade effektiviseringen attrahera större bidrag till den multilaterala biståndsverksamheten från allt fler länder.

En bättre samordning av de båda tekniska biståndstyper, som de tidigare programmen representerat, blir samtidigt den naturliga följden. EPTA och Särskilda fonden kommer dock tills vidare att bibehålla sina respektive fonder inom ramen för UNDP medan förberedelser sker för en framtida integration av de båda organens verksamhetsfonder.

En för båda fonderna gemensam styrelse (Governing Council) skall två gånger om året ta ställning till program och projektförslag, fastställa medelsfördelningen på mottagarländer och de fackorgan, som utför projekten, samt ange de allmänna riktlinjerna för utvecklingsprogrammet som helhet. En under tjugonde generalförsamlingen omstridd fråga var den nya styrelsens storlek och proportionen mellan givar- och mottagarländer i dess sammansättning. Enligt generalförsamlingens beslut kommer nu styrelsen, som utses av FN:s ekonomiska och sociala råd, att bestå av representanter för 37 stater, varav 19 u-länder, 14 västländer och 3 östländer. Den 37:e platsen skall rotera mellan de tre grupperna enligt en särskild nioårscykel. De tre skandinaviska länderna har invalts av ECOSOC, och mandatperiodens längd för Sveriges del omfattar två år från ingången av 1966.

Den tidigare konsultativa EPTA-styrelsen, Technical Assistance Board (TAB), som bestått av en av FN:s generalsekreterare utsedd exekutivordförande samt av cheferna för de verkställande fackorganen, liksom även Särskilda fondens rådgivande styrelse (Consultative Board), som bestått av fondchefen, FN:s generalsekreterare och TAB-ordföranden, ersätts nu av ett nytt rådgivande organ: Inter-Agency Consultative Board for the UNDP, bestående av programadministratören, FN:s generalsekreterare och cheferna för fackorganen (samt vid behov cheferna för UNICEF och Internationella livsmedelsprogrammet). Den verkställande ledningen av UNDP skall tills vidare utövas gemensamt av Särskilda fondens chef och EPTA-direktören.

Den tidigare målsättningen för EPTA- och Särskilda fond-programmens årliga resurser har varit 50 resp. 100 milj. dollar. Under verksamhetsåret

1965 överträffades målet något för EPTA:s vidkommande, under det att Särskilda fonden låg ett stycke under 100 milj. dollar. Tack vare vissa kontantreserver inom Särskilda fonden kunde dock under år 1965 ett program på ca 175 milj. dollar godkännas. Med Sverige som medförslagsställare har generalförsamlingen numera beslutat uppmana medlemsstaterna att öka sina bidrag till det sammanslagna UNDP så att dess årliga finansiella resurser i en nära framtid uppnår 200 milj. dollar.

EPTA fullbordade i juli 1965 sitt femtonde verksamhetsår. I världens samlade u-hjälp har EPTA intagit en i såväl absoluta som relativa tal blygsam plats. Inte desto mindre har EPTA som institution och program spelat en långt mera betydelsefull roll än vad enbart bidragssiffrorna ger vid handen. EPTA har varit en pionjär för tekniskt bistånd till u-länder och i mångt och mycket läromästare för de biståndsprogram som givarländer upprättat i egen regi. Erfarenheterna av de gångna femton åren har vidare visat att EPTA haft en betydelsefull katalytisk effekt genom att det aktiverat andra krafter och frigjort latent resurser. Särskilda fonden har sålunda under de sex år som den verkat godkänt över hundratalet större biståndsprojekt, vilka haft sitt mera modesta ursprung i EPTA-insatser. På motsvarande sätt har internationella finansorgan och bilaterala hjälpprogram i många fall trätt till för att fullborda insatser som påbörjats av EPTA eller haft sitt incitament i dess expertverksamhet.

EPTA:s tyngdpunkt har legat just vid expertverksamheten, som tagit i anspråk inemot tre fjärdedelar av dess resurser, medan ungefär 15 procent fallit på stipendieverksamheten och 5 å 10 procent på utrustning och demonstrationsmateriel.

Även Resident Representative-institutionen, d. v. s. TAB:s lokala representation i mottagarländerna, som under senare tid i allmänhet även företrätt Särskilda fonden och Internationella livsmedelsprogrammet, har kommit att spela en allt väsentligare roll, både genom sin samordning lokalt av det på FN:s olika fackorgan uppsplittrade tekniska biståndet och genom sin rådgivningsverksamhet gentemot u-ländernas utvecklingsplanerande organ. I sistnämnda hänseende har FN:s länderrepresentanter i sig själva kommit att utgöra en värdefull form av tekniskt bistånd. Den planerade förstärkningen av denna FN:s lokala representation i u-länderna rymmer vidare ökade möjligheter att samordna den multilaterala hjälpen som helhet med det bistånd som lämnas bilateralt. Redan förekommer i ökad utsträckning ett faktiskt samgående på fältet mellan projekt i FN-regi och av enskilda givarländer finansierade direktinsatser. Ett ökat intresse för sådant samarbete har försports från stora och tongivande bidragslämnare. Från svensk sida har länge efterlysts en sådan ledning av FN-ansträngningarna att FN blir den självklara medelpunkten i lokalt väl koordinerade projekt.

Medan EPTA-programmets tyngdpunkt legat på expertverksamheten och

stipendiegivningen, har Särskilda fondens verksamhet, vilken inleddes så sent som 1959, koncentrerats till ett antal större projekt, för vilka genomsnittskostnaden legat vid ca 2 milj. dollar och genomförandet sträckt sig över i medeltal fyra år. Dess huvudsyfte har varit att genom undersökningar av naturtillgångar, industripotential och förutsättningarna för utbyggnad av kommunikationer m. m. och genom upprättande av institut för högre teknisk och annan utbildning jämte tillämpad forskning bereda mark för kapitalinvesteringar i större skala och därmed skapa möjligheter för en snabbare expansion av u-ländernas produktionskapacitet. Särskilda fondens verksamhet karakteriseras sålunda som »förinvesteringsaktivitet». Fonden hade i mitten av år 1965 satt i gång 522 dylika förinvesteringsprojekt i 130 olika u-länder och -områden. Projekten fördelade sig på 223 undersökningar eller s. k. »feasibility studies», 195 centra för högre och teknisk utbildning samt 104 forskningsinstitut.

Under sexårsperioden maj 1959—juni 1965 hade sammanlagda värdet av godkända projekt stigit till 1 150 milj. dollar, varav dock mottagarländerna svarade för 58 procent. Det råder inget tvivel om att fondens förinvesteringsinsatser varit av synnerligen stor betydelse för u-ländernas förmåga att inte blott attrahera kapitalinvesteringar utan även tillgodogöra sig ekonomiskt och finansiellt bistånd från andra källor.

Parallellt med förberedelserna för upprättandet av UNDP har under senare år en mycket livlig diskussion förts inom FN om de nya grepp och specialåtgärder, som uppenbarligen erfordras för att accelerera den långsamma industrialiseringsprocessen i u-länderna. I denna diskussion har Sverige tagit aktiv del och lämnat konstruktiva bidrag.

Debatten om FN:s framtida insatser för industriell utveckling har koncentrerats kring två huvudproblem, nämligen å ena sidan den institutionella eller organisationsmässiga frågan och å den andra sidan frågan om specialfinansiering av bistånd på detta område. Flera alternativa lösningar och kombinationer dem emellan har därvid föreslagits. Den lösning som generalförsamlingen nu stannat för och som förts fram med Sverige som en av förslagsställarna går ut på att upprätta en autonom organisation inom FN för främjandet av industriell utveckling (»FN:s organisation för industriell utveckling»). Organisationens administration och forskningsuppgifter skall finansieras från FN:s reguljära budget, under det att dess operativa verksamhet skall finansieras såväl genom frivilligbidrag som genom FN:s utvecklingsprogram efter samma normer som där tillämpas på andra verksamheter av förinvesteringskaraktär. Organisationen skall underställas en styrelse, Industrial Development Board, och ledas av en exekutivdirektör för industriell utveckling. En ad hoc-kommitté bestående av företrädare för 32 länder har tillsatts för att närmare utreda den nya organisationens arbetsätt samt för att rapportera härom till industrikommittén, ECOSOC och generalförsamlingen senare i år.

Till EPTA har Sverige under innevarande budgetår bidragit med 2,5 milj. dollar eller 13 milj. kr. Sverige har därmed legat på femte plats (efter USA, Storbritannien, Tyskland och Danmark) bland bidragsgivarna och svarat för ca 4,6 procent av EPTA:s totala bidragssumma för verksamhetsåret 1965. Till FN:s Särskilda fond har Sverige för verksamhetsåret 1965 bidragit med 9 milj. dollar eller ca 46,8 milj. kr. Sverige har därmed i likhet med närmast föregående år legat på andra plats (efter USA) bland fondens bidragsgivare och svarat för närmare 10 procent av bidragssumman.

För det nya UNDP föreslår jag för budgetåret 1966/67 ett bidrag på totalt 70,2 milj. kr. motsvarande ca 13,5 milj. dollar, vilket innebär en ökning av nuvarande bidrag med drygt hälften av den tredjedelsökning, som generellt blir erforderlig för att UNDP:s nya målsättning för bidragsgivningen — 200 milj. dollar — skall uppnås »i en nära framtid». Därvid förutsätts, att en motsvarande ökning skall komma till stånd för budgetåret 1967/68, varigenom det nya »målet» alltså skulle nås på två år. Riksdagens be- myndigande att lämna en bindande utfästelse av denna innebörd bör in- hämtas. Detta utesluter givetvis inte möjligheten av en större bidragsök- ning 1967/68 än den i förhållande till 1966/67 oförändrade ökning varom jag föreslår att utfästelse skall kunna lämnas redan innevarande år. Hu- ruvida UNDP kommer att nå upp till sitt nya mål inom två år eller inte, blir emellertid beroende av om UNDP:s nya styrelse kommer att inräkna för industriändamål specificerade bidrag (enligt generalförsamlingens re- solution nr 2089 XX) i det angivna målet 200 milj. dollar eller vill ha sådana specificerade ändamål bokförda som tilläggsbidrag vid sidan om nämnda målsättning. I enlighet med en av Sverige starkt hävdad stånd- punkt i FN att medel för ändamål som direkt stödjer industrialiserings- projekt i u-länderna skall finnas tillgängliga inom UNDP för nyttjande i samråd med FN:s industricentrum eller industriorganisation, bör nämligen vid realiserandet av nämnda svenska bidragsökning göras en rekommenda- tion om att visst belopp skall reserveras för UNDP:s arbete på industriut- vecklingens område.

Jag föreslår, att av bidragsökningen, som jag alltså beräknar till 2 milj. dollar, 1 milj. dollar tillförs Särskilda fonden, 0,5 milj. dollar tillförs EPTA- fonden och 0,5 milj. dollar reserveras inom UNDP för industribistånd. Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Förenta Nationernas utvecklingsprogram (UNDP)* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 70 200 000 kr. samt att

b) medge att Sverige förbinder sig att under åren 1967 och 1968 lämna bidrag till *Förenta Nationernas utvecklings- program (UNDP)* med 15 500 000 dollar eller 80 600 000 kr. per år.

C 2. Förenta Nationernas barnfond (UNICEF)

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	3 900 000	3 900 000
1965/66	5 200 000	
1966/67 (förslag)	7 800 000	

Föredraganden

1965 års förläning av Nobels fredspris till UNICEF har nyligen blyxtbelyst den betydelse som med rätta tillmäts barnfondens arbete som humanitärt inslag i FN:s fredsbyggande verksamhet. Samtidigt har utmärkelsen ånyo fäst uppmärksamheten vid den nöd en mycket stor del av världens barn växer upp i och som denna organisation söker bekämpa.

Av den tredjedel av mänskligheten, som utgörs av barn under femton år, lever över hälften i u-länderna och flertalet därav i länder där genomsnittsinkomsten per capita understiger tio kr. i veckan. Fattigdomen är grogrund för en hög barnadödlighet, för undernäring och sjukdomar och för vidskepliga behandlingsmetoder vis-à-vis barnen.

UNICEF-arbetets tyngdpunkt ligger på förebyggande mödra- och barnavård, bekämpande av sjukdomar och epidemier, bespisnings- och näringsforskningsprojekt, upplysning och utbildning, inriktad på barnens välfärd. UNICEF:s rådgivande roll gentemot u-länderna för att barnens speciella behov skall bli rätt beaktade i dessa länders utvecklingsplanering avspeglar sig inte genom höga kostnadstal i fondens budget, men är otvivelaktigt också av allra största betydelse.

På bl. a. svenskt initiativ tog man i generaldebatten vid UNICEF:s styrelsemöte i juni 1965 upp spørsmålet om UNICEF:s möjligheter att lämna bistånd på familjeplaneringsområdet i anslutning till den förebyggande mödra- och barnavården. Förutsättningarna för en gynnsam behandling av förslag i denna riktning hade betydligt ljusnat, sedan en begynnande strömkantring i denna av tradition kontroversiella fråga tidigare under året kunnat registreras inom andra FN-organ, exempelvis vid världhälsoförsamlingens sammanträde i maj då WHO bl. a. uppmanades att verka för forskning rörande de medicinska aspekterna av födelsekontroll och lämna teknisk rådgivning beträffande fortplantningens hälsoaspekter. Resultatet av UNICEF-styrelsens preliminära diskussion av ärendet blev en allmän enighet om att frågan om UNICEF:s roll inom familjeplaneringen skall uppföras på dagordningen för styrelsens session i Addis Abeba i maj 1966 och att ett utlåtande i ärendet från exekutivdirektören då skall föreläggas styrelsen. Denne skall samtidigt få tillfälle att presentera för styrelsen en eller två biståndsframställningar från regeringar som tillmäter bistånd på detta område hög prioritet. I debatten uttalades från svensk sida beredvillighet att pröva möjligheten att lämna särskilt ekonomiskt bistånd till UNICEF-

stödda familjeplaneringsprojekt. Detta har även beaktats i SIDA:s petita, där WHO och UNICEF nämns som möjliga anknätningspunkter för anslutande svenska familjeplaneringsprojekt. UNICEF-sekretariatet har sedermera anmält intresse för ett svenskt bidrag till en insats för familjeplanering. Därvid har diskuterats något sydamerikanskt land. Medel bör alltså beräknas för ändamålet. Det snabbt ökande barnantalet i världen har kommit UNICEF att förbruka en hel del av sina reserver. Antalet barn i de länder där UNICEF är verksam ökar genomsnittligt med 2,5 procent om året.

Mot bakgrund av dessa väl dokumenterade biståndsbehov förordar jag att det svenska bidraget till UNICEF höjs med 50 procent till 7,8 milj. kr., motsvarande 1,5 milj. dollar. Inom den förordade höjningen bör kunna inrymmas en UNICEF-aktivitet även på familjeplaneringens område.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förenta Nationernas barnfond (UNICEF)* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 7 800 000 kr.

C 3. Övrigt multilateralt tekniskt bistånd

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	12 000 000	4 273 249
1965/66	10 400 000	
1966/67 (förslag)	3 000 000	

Föredraganden

Det s. k. afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet, som bekostas av Sverige men enligt avtal genomförs av UNESCO, FAO och ILO, har tidigare spelat en dominerande roll under förevarande anslagsrubrik. Ansvaret på svensk sida för övervakningen m. m. av att programmet verkställs har emellertid med verkan från detta budgetårs ingång överförts på SIDA och medel för att fullfölja och eventuellt bygga ut programmet har begärts som en del av medelsbehovet för SIDA:s fältverksamhet. Reservationen under detta anslag vid utgången av budgetåret 1964/65 beror huvudsakligen på förse- ningar på fältet vid programmets genomförande.

Anslaget under denna rubrik kan följaktligen reduceras men bör ändå bibehållas vid en nivå som gör det möjligt att med kort varsel tillmötesgå angelägna värdanden från FN:s och dess specialorgans sida om extraordi- nära bidrag, exempelvis som följd av politiska rekommendationer i FN. Det ligger i sakens natur att det inte går att med någon exakthet beräkna me- delsbehovet för dylika ändamål som kan aktualiseras under en tidrymd som sträcker sig närmare ett och ett halvt år framåt, i synnerhet som värdjan- dena ofta tillkommer i oförutsedda krissituationer eller sedan man fattat beslut om att upprätta nya institutioner och organ.

Till de ändamål som vederligen kommer att aktualiseras under nästa budgetår hör ett förnyat bidrag till FN:s industricentrum — eller till den blivande FN-organisationen för industriell utveckling — för den speciella planerings- och konsultationsverksamhet (»special industrial services») som detta centrum inlett för u-ländernas räkning, bidrag till genomförande och deltagande i det av industricentrum till våren 1967 planerade internationella industrisymposiet, fortsatt bidrag till ILO:s institut för yrkesutbildning i Turin, bidrag till FN:s nya utbildnings- och forskningsinstitut (UNITAR), bidrag till internationella sekretariatet för frivilligtjänst (ISVS) samt bidrag till det FN-centrum för brottsbekämpning i u-länderna som nu efter lång förberedelse håller på att ta form och kommer att förläggas till Rom.

Mot denna bakgrund förordar jag att 3 milj. kr. beräknas under anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övrigt multilateralt tekniskt bistånd* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

C 4. Humanitärt bistånd till flyktingar m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 500 000	6 097 509
1965/66	7 500 000	
1966/67 (förslag)	6 500 000	

Föredraganden

Av innevarande budgetårs anslag Humanitärt bistånd — 7,5 milj. kr. — har 3 milj. kr. avskilts för att administreras av SIDA för katastrofhjälp och för bistånd genom enskilda hjälppositioner. För dessa båda ändamål begär SIDA för nästa budgetår medel inom ramen för sin fältverksamhet. Återstående 4,5 milj. kr. disponeras av utrikesdepartementet för flyktinghjälp och övrigt humanitärt bistånd. Av sistnämnda andel utgår flyktinghjälpen dels i form av bidrag till FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) och FN:s hjälpporgan för Palestina-flyktingarna (UNRWA), dels i form av det särskilda program för studiestöd till afrikansk flyktingungdom som inleddes av Sverige under budgetåret 1964/65. De reguljära svenska årsbidragen till UNHCR och UNRWA har under de båda senaste kalenderåren uppgått till 200 000 dollar resp. 600 000 kr.

För studiestöd till afrikansk flyktingungdom anvisades under föregående budgetår sammanlagt omkring 1 milj. kr. Under innevarande budgetår har hittills ett nästan dubbelt så stort belopp anvisats för samma ändamål. Vidare har Sverige som gensvar på resolutioner och vädjanden från Förenta Nationernas sida i början av 1965 som första land lämnat ett särskilt bidrag om 200 000 dollar till bistånd åt den sydafrikanska apartheidpolitikens offer.

Flyktingproblemen i Afrika har under de senaste åren antagit allt större dimensioner. Antalet flyktingar i Afrika uppskattas för närvarande till över 400 000, och rapporter om nya flyktingströmmar i olika delar av kontinenten har blivit allt vanligare företeelser. Tack vare en generös flyktingpolitik från flertalet asylländers sida — trots den egna fattigdomen — och betydande insatser från främst enskilda internationella hjälporganisationers sida har en stor del av dessa flyktingar eller fördrivna på förvånansvärt kort tid getts nya bostättningsområden och nödortftiga förutsättningar att själva livnära sig. Inte desto mindre är de afrikanska flyktingproblemen alltjämt utomordentligt grava och skulle utan omfattande och oavlåtligt bistånd utifrån leda till kaotiska förhållanden på många håll. I detta internationella biståndsarbete i Afrika spelar FN:s flyktingkommissariat en roll som beskyddare, medlare och samordnare. Av dess projektbudget för 1965 om 3,5 milj. dollar, som efterlämnat ett underskott av över 0,5 milj. dollar, avsåg nära 40 procent insatser i fem afrikanska länder. Inte heller i 1966 års budget, som fastställts till 3,9 milj. dollar, finns några marginaler för insatser i samband med eventuella nya flyktingvågor. En höjning av bidraget till flyktingkommissariatet kan följaktligen aktualiseras redan år 1966.

De för framtiden största latent riskerna i Afrika är emellertid koncentrerade till kontinentens södra del, där de vita minoriteterna i det längsta och i strid mot både förnuft och humanitet söker upprätthålla sitt herravälde.

Det är mot bakgrunden av den upprörande rasdiskrimineringen i Sydafrika som det svenska bidraget till rättshjälp och annat bistånd åt av rorsaker förföljda och flyktingar skall ses. I FN har Nigeria och Sverige jämte några andra medlemsstater föreslagit att FN åtar sig insamlingen av frivilligbidrag för apartheidpolitikens offer och uppdrar åt lämpliga organisationer att distribuera medlen. Sedan ett sådant tillvägagångssätt blivit stadfäst, bör det övervägas att fördubbla Sveriges nuvarande bidrag för ändamålet.

Det är med tanke på den dag då folkmajoriteterna i Syd- och Sydvästafrika, de portugisiska territorierna och Rhodesia får möjlighet att själva styra sina öden som Sverige satsat alltmer på utbildningen av flyktingar från dessa länder och områden. Erfarenheterna av det svenska programmet för studiestöd till afrikansk flyktingungdom har varit uppmuntrande och starka skäl talar för en ytterligare vidgning av detta program. Studiestödet har getts en utformning, som främst tar sikte på flyktingarnas vidareutbildning i deras afrikanska asylländer, och utgår främst i form av bidrag till skolor och institutioner, dvs. till övervägande del genom kollektiva åtgärder på läroverks-, grundskole- och yrkesutbildningens område. En viss del av stödet har kunnat kanaliseras genom olika FN-program och -organ, men FN:s administrativa resurser är på detta område ännu så länge alltför små och splittrade för att tillfredsställande kunna nyttiggöra någon större del av de bidrag vårt land är berett att ställa till förfogande för flyktingutbildning.

Parallellt med de egna direkta insatserna i Afrika arbetar emellertid Sverige för att få till stånd ett effektivt och konsoliderat FN-program för understöd till afrikansk flyktingungdom, i synnerhet som en multilateralisering av detta bistånd alltifrån början av såväl praktiska som principiella skäl framställt som särskilt önskvärd.

I UNRWA:s senaste årsrapport riktas uppmärksamheten på den svåra finansiella kris som detta flyktingorgan råkat i till följd av sjunkande intäkter och den samtidiga automatiska stegringen av utgifterna som icke minst sammanhänger med den synnerligen kraftiga ökningen av antalet barn i skolåldrarna inom arabflyktinglägren. Det framhålls i rapporten, att de sedan 1963 ackumulerade budgetunderskotten måste täckas genom ökade bidrag, om icke UNRWA snart skall bli insolvent och hela dess hjälpparater bryta samman, något som även skulle få allvariga sociala och politiska återverkningar i de närmast berörda länderna. Mot denna bakgrund synes en höjning av det svenska bidraget till UNRWA böra övervägas.

Till sist föreslår jag att det svenska bidraget till Röda Korsets internationella kommitté, som för innevarande budgetår återfinns under tredje huvudtitelns anslag B 6. Röda Korsets internationella kommitté, från och med nästa budgetår utanordnas från förevarande anslag. Jag beräknar bidraget till 100 000 kr. vilket är en fördubbling jämfört med nuvarande bidrag.

Under hänvisning till vad jag anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Humanitärt bistånd till flyktingar m. fl.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 6 500 000 kr.

Bilateralt tekniskt bistånd

C 5. Styrelsen för internationell utveckling (SIDA): Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65 (NIB)	2 614 000	2 734 687
1965/66	5 420 000	
1966/67 (förslag)	5 541 000	

SIDA framhåller i petitaskrivelse den 27 augusti 1965 att det är svårt att redan nu med säkerhet bedöma huruvida den av 1965 års riksdag godkända kraftigt utökade personalstaten för verket är tillfyllest för de växande arbetsuppgifterna. Styrelsen begränsar sig med anledning härav till att begära förändringar där sådana redan nu visat sig oundgängligen erforderliga och inte kan åstadkommas genom omdisposition av personal inom verket.

Sammanlagt föreslås i nyss nämnda skrivelse sex nya tjänster, varav en assistent i Ae 17 i verksledningens kansli och fem tjänster inom ekonomiskt-

administrativa byrån, nämligen en byråassistent i högst Ae 19 och fyra biträden.

Den föreslagna assistenten inom verksledningens kansli avses överta vissa av de arbetsuppgifter, som nu ankommer på en till kansliet knuten förste byråsekreterare. Till kansliets uppgifter hör bl. a. att hålla styrelsens ledamöter kontinuerligt informerade om verksamheten samt att förbereda styrelsesammanträden och föra protokoll över dessa.

Assistenten på ekonomiskt-administrativa byrån behövs som förstärkning av den personal, som handlägger reseräkningsärenden och ärenden rörande flyttningersättningar, vilka enligt styrelsen till följd av den ökade arbetsvolymen blivit föremål för betydande eftersläpning.

Arkivverksamheten i SIDA har under hösten 1965 varit föremål för en översyn, som bl. a. utmynnat i förslag om att organisatoriskt förena arkiv och bibliotek med informationsenheten till en informations- och dokumentationsenhet. I samband härmed har vissa nya tjänster och tjänsteförändringar blivit aktuella.

SIDA har sålunda i skrivelse den 6 december 1965 föreslagit inrättandet av en direkt under verkschefen placerad tjänst i Be 3 som chef för den sammanslagna informations- och dokumentationsenheten med ansvar även för vissa verket åliggande allmänna utredningsuppgifter. SIDA föreslår vidare inrättandet av en tjänst som arkivarie i Ae 23.

Föredraganden

SIDA erhöll vid omorganisationen av det statliga utvecklingsbiståndets administration (prop. 1965: 63, SU 125, rskr 314) en kraftig utökning av personalen jämfört med personalstaten för nämnden för internationellt bistånd (NIB).

De personalresurser som härigenom skapats torde i stort sett motsvara SIDA:s behov under nästkommande budgetår. Det har emellertid redan nu visat sig att på några punkter personalförstärkningar och organisationsförändringar är erforderliga för att verksamheten skall kunna bedrivas med tillräcklig effektivitet.

Jag tillstyrker således sammanslagningen av informations- och arkivfunktionerna till en informations- och dokumentationsenhet och i samband härmed de föreslagna tjänsterna som chef för den nya enheten i Be 3 och som arkivarie i Ae 23. Samtidigt som tjänsten i Be 3 inrättas bör en tjänst som informationschef i Be 1 dras in.

Beträffande löneställningen för berörda tjänster i den nya organisationen har överenskommelse träffats mellan statens avtalsverk och vederbörande personalorganisationer. Riksdagens löne delegation har den 15 december 1965 godkänt överenskommelsen under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningar, som legat till grund för överenskommelsen. Vidare beräknar jag medel för en byråassistent i Ae 19 avsedd för den ekonomiskt-administrativa byråns rese- och flyttningsdetalj samt två

av de föreslagna biträdestjänsterna, nämligen en kontorist och ett kansli-biträde.

De nämnda personalförändringarna medför en kostnadsökning på 113 000 kr. Därtill kommer 8 000 kr. i löneomräkning, varför anslaget i sin helhet bör föras upp med 5 541 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för styrelsen för internationell utveckling som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående.

b) godkänna följande avlöningsstat för styrelsen för internationell utveckling, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	84 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	50 000
3. Avlöning till övrig, icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 997 000
4. Ersättningar till expertis, <i>förslagsvis</i>	400 000
5. Representationsbidrag till verkschefen	10 000

Summa kr. 5 541 000

c) till *Styrelsen för internationell utveckling (SIDA)*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 541 000 kr.

C 6. Styrelsen för internationell utveckling (SIDA): Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65 (NIB)	590 000	923 441
1965/66	1 550 000	
1966/67 (förslag)	1 630 000	

Styrelsen för internationell utveckling (SIDA) föreslår i skrivelse den 27 augusti 1965 att anslaget ökas med 225 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Föredraganden
1. Sjukvård m. m.	15 000	—	—
2. Resersättningar m. m.	765 000	—	—
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	10 000	—	—
b) Telegram, telefon och annonsering....	150 000	+ 50 000	+ 50 000
c) Bokinköp, bindning av böcker och handlingar	25 000	+ 5 000	+ 5 000
d) Övriga expenser	485 000	+ 45 000	+ 25 000
4. Publikationstryck m. m.	100 000	+ 125 000	—
	1 550 000	+ 225 000	+ 80 000

Höjningen av anslagsposten *Telegram, telefon och annonsering* är betingad av att belastningen för budgetåret 1964/65 ej täcks av innevarande års anslag.

I fråga om posten *Bokinköp, bindning av böcker och handlingar* motiveras den begärda anslagshöjningen av behovet att bygga upp litteraturförrådet och införskaffa dokumentation, främst inom familjeplaneringsområdet.

Av den föreslagna höjningen av anslagsposten *Övriga expenser* är 10 000 kr. avsedda för informationskurser och -konferenser, som kostnadsberäknats till 85 000 kr. mot för närvarande 75 000 kr., medan höjningen i övrigt huvudsakligen motiveras av det stigande behovet av förbrukningsmaterial till följd av verkets expansion.

Beträffande ökningen på anslagsposten *Publikationstryck m. m.* anför SIDA bl. a., att ett växande intresse hos allmänheten har medfört en allt större efterfrågan på filmer, stillfilm, flanellografsatser och tryckt material, som belyser utvecklingsarbetet. Stort behov av dylikt material föreligger enligt SIDA även för intern information och utbildning.

Föredraganden

Jag förordar att omkostnadsanslaget för styrelsen för internationell utveckling uppräknas med sammanlagt 80 000 kr.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Styrelsen för internationell utveckling (SIDA)*:
Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 630 000 kr.

C 7. Fältverksamhet

SIDA:s anslagsframställning

Principerna för fältverksamheten

Styrelsen för internationell utveckling, som den 1 juli 1965 inrättades i enlighet med riktlinjerna i prop. 1965: 63, har i sin första petitaskrivelse den 27 augusti 1965 rörande medelsbehovet för sin verksamhet under budgetåret 1966/67 inledningsvis angett de principer för det bilaterala biståndets inriktning och utvidgning, som den nya biståndsmyndigheten önskar följa för överskådlig tid framöver.

SIDA önskar främst en koncentration av biståndsansträngningarna såväl geografiskt som med hänsyn till ämnesområden.

En ytterligare geografisk spridning av det bilaterala biståndet skulle enligt SIDA:s mening inte vara förenlig med den primära målsättningen för svenskt bistånd, nämligen att så effektivt som möjligt främja ekonomisk och social utveckling i u-länderna. Snarare bör enligt SIDA en

koncentration av biståndet eftersträvas till ett mindre antal länder, och endast i dessa bör nya bilaterala svenska projekt eller utvidgning av tidigare igångsatta sådana ifrågakomma. Även sådana svenska insatser som helt eller delvis ombesörjs av FN-organ, enskilda svenska organisationer eller företag bör i första hand förbehållas denna trängre länderkrets.

Starka skäl talar för att biståndet i huvudsak koncentreras till länder, där svensk biståndsverksamhet av mera betydande omfattning redan etablerats, framhåller SIDA. Detta skulle innebära att SIDA tills vidare skulle koncentrera huvuddelen av sin tekniska biståndsverksamhet till Etiopien, Kenya, Tanzania och Tunisien i Afrika samt till Indien och Pakistan i Asien. Till en yttre krets av länder och områden, där svenskt tekniskt bistånd i varierande former och utsträckning förväntas komma att fortsätta men inte nämnvärt öka i omfattning, skulle enligt SIDA:s förslag räknas Algeriet, Gaza-området samt Libanon för UNRWA:s verksamhet, Ghana, Liberia, Sierra Leone, Zambia, Burma, Ceylon, Korea och Nepal.

Från koncentrationsprincipen i ländervalet finns ett självklart undantag, nämligen katastrofhjälpen, som bör kunna sättas in varhelst den behövs och där Sverige på ett någorlunda effektivt sätt kan lämna sådan hjälp.

Vad beträffar biståndets ämnesmässiga fördelning bör det bilaterala tekniska biståndet enligt SIDA i huvudsak begränsas till lärar- och yrkesutbildning, livsmedelsförsörjning i vid bemärkelse, s. k. community-development-verksamhet samt hälsovård inklusive familjeplanering. Tekniskt bistånd inom andra ämnesområden bör liksom hittills lämnas främst i form av personalrekrytering för FN-organens biståndsverksamhet.

Vad avser ämnesområdena intar familjeplaneringen i vissa avseenden en särställning, framhåller SIDA. Otillräckliga personella resurser kräver visserligen att man även på detta område noggrant överväger i vilka länder insatser skall göras för att ge största möjliga effekt, men Sveriges traditionella ställning som bidragsgivare och förkämpe på familjeplaneringsområde synes motivera att länderkoncentrationen inte upprätthålls lika strikt som beträffande annat tekniskt bistånd. Den början till ett internationellt nytänkande på befolkningspolitikens område som kunnat förmärkas under senare tid kan, enligt SIDA, medföra att man bör göra största möjliga ansträngningar för att främja och bekosta familjeplaneringsbistånd i såväl multilaterala som bilaterala former. Större bilaterala fältinsatser måste visserligen av praktiska skäl begränsas till ett mindre antal länder, men möjligheten tillkommer att stödja olika FN-organ, när dessa sätts i stånd att inleda biståndsverksamhet på familjeplaneringsområde.

F ä l t v e r k s a m h e t e n

Sedan SIDA fr. o. m. den 1 juli 1965 även övertagit den administrativa befattningen med sådant bilateralt tekniskt och humanitärt bistånd som tidigare handhäfts av andra myndigheter, synes praktiska skäl tala för att

till ett enda anslag, benämnt Fältverksamhet, sammanföra de biståndsin-
satsar för vilka medel för innevarande budgetår anvisats under följande
reservationsanslag:

	Anvisat 1965/66
III C 4. Biträdande experter för multilateral biståndsverksamhet	4 000 000
III C 5. Övrigt multilateralt tekniskt bistånd i vad avser det s. k. afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet	10 000 000
III C 8. Fältprojekt	45 000 000
III C 11. Nordiskt bistånd	3 500 000
III C 12. Humanitärt bistånd i vad avser bistånd genom enskilda organisationer samt katastrofhjälp	3 000 000
V L 4. Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea	2 700 000
	<hr/>
	Summa 68 200 000

Riksdagen har för innevarande budgetår ställt 45 milj. kr. till förfogande under anslaget Fältprojekt. Därtill kommer reservationer från budgetåret 1964/65 på dels 10,2 milj. kr. (exkl. belastning på förskottskonto) under anslaget Fältprojekt, dels 2,6 milj. kr. under anslaget Bilateralt bistånd i anslutning till Förenta Nationernas Särskilda fond. Sålunda står ett belopp av 57,8 milj. kr. till förfogande för bilaterala fältprojekt under budgetåret 1965/66.

För fältverksamhet under budgetåret 1966/67 begär SIDA ett belopp av 70 milj. kr. I detta belopp har SIDA emellertid inräknat 10 milj. kr. för Internationella livsmedelsprogrammet, som anmäls av chefen för finansdepartementet under sjunde huvudtiteln (se bil. 9 s. 101). Av SIDA:s förslag kvarstår alltså 60 milj. kr. Detta belopp är emellertid av skäl som tidigare angetts inte direkt jämförbart med innevarande budgetårs anslag om 45 milj. kr. för Fältprojekt utan bör snarare ställas i relation till summan 68,2 milj. kr. för nu disponibla anslag.

Styrelsen räknar med att av disponibla medel under anslaget Fältprojekt ungefär 10 milj. kr. kommer att kvarstå såsom reservation vid utgången av innevarande budgetår. Under reservationsanslagen Nordiskt bistånd, Humanitärt bistånd: anslagsposten Katastrofhjälp och hjälp genom frivilligorganisationer, samt Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea väntas däremot inga nämnvärda medel kvarstå utnyttjade vid övergången till budgetåret 1966/67. I den mån något för det s. k. afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet avsett belopp under anslaget Övrigt multilateralt tekniskt bistånd inte förbrukats vid utgången av innevarande budgetår, föreslår styrelsen att detta får överföras till det nya reservationsanslaget Fältverksamhet vid övergången till budgetåret 1966/67. En reservation av omkring 7 milj. kr. väntas sålunda vid utgången av innevarande budgetår komma att uppstå under förevarande anslag. De av

SIDA begärda medlen jämte nyssnämnda reservationer förutsätts täcka det samlade medelsbehovet för budgetåret 1966/67 för Fältverksamhet, som av SIDA beräknats till sammanlagt omkring 77,3 milj. kr. inklusive kostnaderna för det afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet men exklusive bidraget till Internationella livsmedelsprogrammet.

SIDA uppskattar således sitt behov av nya medel under anslaget Fältverksamhet för budgetåret 1966/67 till jämnt 60 milj. kr., vilket belopp i stort sett motsvarar skillnaden mellan det beräknade totala medelsbehovet och summan av preliminärt beräknade reservationer vid innevarande budgetårs utgång.

Följande tablå, uppställd efter sakområden, anger av SIDA beräknat medelsbehov för budgetåret 1966/67 samt de belopp som anvisats för motsvarande ändamål under innevarande budgetår.

	Anvisat 1965/66	Beräknat medelsbe- hov 1966/67
A. Yrkesutbildning		
a) Yrkeskolor i Pakistan:		
yrkesskola i Landhi	600 000	1 000 000
yrkesskola i Kaptai	1 300 000	1 400 000
yrkesskola i Gujrat	2 700 000	1 900 000
Gemensam administration	150 000	150 000
b) Yrkeskola i Liberia (Yekepa)	1 000 000	1 200 000
c) Utbildningsinstitut i Libanon (UNRWA) ..	1 750 000	2 000 000
d) Byggnadstekniskt institut i Etiopien (Ad- dis Abeba)	2 300 000	2 600 000
e) Papperstekniskt institut i Indien (Saharan- pur)	1 300 000	1 000 000
f) Lärarutbildning i Kenya	1 400 000	3 100 000
B. Hälsovård, inklusive familjeplanering		
a) Familjeplanering i Ceylon	1 450 000	1 550 000
b) Familjeplanering i Pakistan	2 800 000	3 000 000
c) Barnsjukhus i Etiopien (Addis Abeba)	750 000	700 000
d) Stöd åt medicinsk fakultet i Etiopien (Addis Abeba)	800 000	1 000 000
e) Hälsocentraler i Etiopien	850 000	850 000
f) Näringsforskning i Etiopien	2 000 000	2 600 000
g) Hälsovårdsinsats och kvinnoutbildning i Gaza (UNRWA)	270 000	500 000
h) Skandinaviskt undervisningssjukhus i Korea	2 700 000	2 200 000
C. Övriga insatser		
a) Nordiska Tanganyikaprojektet	3 500 000	6 000 000
b) Integrerat projekt i Tunisien	3 350 000	2 700 000

	Anvisat 1965/66	Beräknat medelsbe- hov 1966/67
c) Lantbruksprojekt i Algeriet	1 100 000	400 000
d) Veterinärinsats i Kenya	500 000	1 350 000
e) Experter i Indien	350 000	500 000
f) Experter i Pakistan		700 000
g) Biträdande experter för multilateral bistånds- verksamhet	4 000 000	5 000 000
h) Frivilligtjänst	1 700 000	4 200 000
i) Katastrofhjälp	3 000 000	2 000 000
j) Utbildningsprogram för afrikanska kvinnor		
Kvinnoutbildning i Kenya (ILO)		
Flickläroverk i Tanzania (UNESCO)		
Lanthushållsutbildning i Tanzania (FAO)		
Kvinnoutbildning i Ghana (UNESCO)		
Lärarinneseminarium i Sierra Leone (UNESCO)		
Yrkesutbildning för flickor i Sierra Leone (ILO)		
Ambulerande bokdistribution (UNESCO)		
Stipendier till Haifa-institutet i Israel (UNESCO)		
Tillsammans under j)	10 000 000	2 250 000
k) Övrig fältverksamhet		13 450 000
D. Byggnadsverksamhet		
a) Lärarhögskola i Kenya	4 000 000	8 650 000
b) Veterinärinsats i Kenya	300 000	400 000
c) Stöd åt medicinsk fakultet i Etiopien (Addis Abeba)	600 000	900 000
d) Integrerat projekt i Tunisien	4 500 000	1 200 000
e) Utrednings- och projekteringskostnader ..	250 000	800 000
f) Yrkesskolan i Kaptai, Pakistan	700 000	—
g) Yrkesskolan i Gujrat, Pakistan	800 000	—
h) Yrkesskolan i Yekepa, Liberia	300 000	—

Följande tablå visar SIDA:s äskanden fördelade i huvudsak efter länder:

Etiopien

Byggnadstekniskt institut	2 300 000	2 600 000
Barnsjukhus	750 000	700 000
Stöd åt medicinsk fakultet	800 000	1 000 000
Dito, byggnadskostnader	600 000	900 000

	Anvisat 1965/66	Beräknat medelsbe- hov 1966/67
Hälsocentraler	850 000	850 000
Näringsforskning	2 000 000	2 600 000
Frivilligtjänst	1 100 000	2 400 000
Summa för Etiopien	8 400 000	11 050 000
Indien		
Papperstekniskt institut	1 300 000	1 000 000
Kooperationsexperter	350 000	500 000
Summa för Indien	1 650 000	1 500 000
Kenya		
Läroutbildning	1 400 000	3 100 000
Dito, byggnadskostnader	4 000 000	8 650 000
Veterinärinsats	500 000	1 350 000
Dito, byggnadskostnader	300 000	400 000
Kvinnoutbildning (ILO)	*)	*)
Frivilligtjänst	190 000	300 000
Summa för Kenya	6 390 000	13 800 000
Pakistan		
Familjeplanering	2 800 000	3 000 000
Yrkesskola i Landhi	600 000	1 000 000
Yrkesskola i Kaptai	1 300 000	1 400 000
Dito, byggnadskostnader	700 000	—
Yrkesskola i Gujrat	2 700 000	1 900 000
Dito, byggnadskostnader	800 000	—
Telekommunikationsexperter	—	700 000
Administration	150 000	150 000
Summa för Pakistan	9 050 000	8 150 000
Tanzania		
Nordiskt bistånd	3 500 000	6 000 000
Flickläroverk (UNESCO)	*)	*)
Lanthushållsutbildning (FAO)	*)	*)
Summa för Tanzania	3 500 000	6 000 000
Tunisien		
Integrerat projekt, t. v. omfattande:		
Fiskeskola	1 300 000	1 200 000

* Ingår i det sist i tablan upptagna beloppet.

	Anvisat 1965/66	Beräknat medelsbe- hov 1966/67
Dito, byggnadskostnader	500 000	400 000
Mödra- och barnvårdscentral	1 300 000	1 200 000
Dito, byggnadskostnader	4 000 000	800 000
Administration	200 000	300 000
Summa för <i>Tunisien</i>	7 300 000	3 900 000
Summa för Etiopien, Indien, Kenya, Pakistan, Tanzania och <i>Tunisien</i>	36 290 000	44 400 000
<i>Algeriet</i>		
Lantbruksprojekt	1 100 000	400 000
<i>Ceylon</i>		
Familjeplanering	1 450 000	1 550 000
<i>Ghana</i>		
Kvinnoutbildning (UNESCO)	*)	*)
<i>Korea</i>		
Skandinaviskt undervisningssjukhus	2 700 000	2 200 000
<i>Liberia</i>		
Yrkesskola	1 000 000	1 200 000
Dito, byggnadskostnader	300 000	—
Summa för <i>Liberia</i>	1 300 000	1 200 000
<i>Sierra Leone</i>		
Lärarinneseminarium (UNESCO)	*)	*)
Yrkesutbildning för flickor (ILO)	*)	*)
<i>Zambia</i>		
Frivilligtjänst	400 000	1 500 000
Summa för <i>Algeriet, Ceylon, Ghana, Korea, Liberia,</i> <i>Sierra Leone och Zambia</i>	6 950 000	6 850 000
<i>Gaza-området</i>		
Hälsovårdsinsats, kvinnoutbildning (UNRWA)	270 000	500 000
<i>Libanon</i>		
Utbildningsinstitut (UNRWA)	1 750 000	2 000 000
Summa för UNRWA-projekt	2 020 000	2 500 000

* Ingår i det sist i tablan upptagna beloppet.

	Anvisat 1965/66	Beräknat medelsbe- hov 1966/67
Biträdande experter för multilateral biståndssam- samhet	4 000 000	5 000 000
Katastrofhjälp	3 000 000 ¹	2 000 000
Övrig fältverksamhet	—	13 450 000
Utrednings- och projekteringskostnader för bygg- nader	250 000	800 000
Det afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet sam- manlagt	10 000 000	2 250 000
	<i>Totalt</i>	77 250 000

¹ Inbegriper hjälp genom frivilligorganisationer.

Etiopien

Byggnadstekniskt institut

Byggnadstekniska institutet i Addis Abeba, Sveriges första bilaterala biståndsprojekt, tillkom genom ett svensk-etiopiskt regeringsavtal år 1954. Verksamheten vid institutet syftar till utbildning av arbetsledare i byggnadsfacket samt byggnadsingenjörer. Inom institutet bedrivs vidare forskning, materialprovning, experimentell fältverksamhet samt informations- och dokumentationsverksamhet. Sedan 1961 är institutet anknutet till Haile Selassie I University. Från svensk sida ställs dels lärare och instruktörer samt annan teknisk och administrativ personal till förfogande, dels lämnas bidrag till en gemensam svensk-etiopisk driftsbudget. Den svenska personalens uppgifter avses gradvis övertas av etiopier. För närvarande finns 14 svenskar anställda, varav 3 utgör administrativ personal. Sedan hösten 1963 har institutet en etiopisk rektor. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA uppgå till 2 600 000 kr.

Barnsjukhus

Barnsjukhuset i Addis Abeba tillkom genom ett svensk-etiopiskt avtal år 1957, vilket den 1 juli 1964 ersattes med ett nytt avtal. Enligt detta senare skall etiopisk personal stegvis överta sjukhuset. Man kan dock förutse stora svårigheter för etiopiska vederbörande att i full utsträckning förse sjukhuset med läkare de närmaste åren. För närvarande finns 4 svenskar anställda, varav 3 läkare. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 700 000 kr.

Sjukhuset avses under de närmaste åren komma att fungera som bas för undervisning och forskning i pediatrik inom Haile Selassie I University. Med anledning härav planeras en utbyggnad av sjukhuset. Av byggnads-kostnaderna beräknas 900 000 kr. falla på budgetåret 1966/67.

Stöd åt medicinsk fakultet

Den medicinska fakulteten inom Haile Selassie I University i Addis Abeba upprättades år 1963. Etiopiska regeringen har riktat framställning om bistånd med dess utbyggnad till bland andra svenska regeringen, och förhandlingar pågår härom. Det svensk-etiopiska barnsjukhusets chef är sedan år 1964 professor i pediatrik vid fakulteten.

Det svenska biståndet avses omfatta lärare i pediatrik, sköterskor, sekreterare, ett engångsbidrag till utrustning samt bidrag till driftbudgeten.

Anslagsbehovet för stöd åt den medicinska fakulteten inom Haile Selassie I University för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 000 000 kr.

Hälsocentraler

Hälsocentralsprojektet tillkom genom ett svensk-etiopiskt avtal år 1962 (vari företagits en mindre ändring år 1965) och utgör ett led i en etiopisk långtidsplan för utbyggnad av hälsovården på landsbygden. Från svensk sida bestrids lön till viss personal och bidras till byggande och drift av sjukstugor, hälsocentraler, kliniker, laboratorielokaler samt sjukvårdarskolor i två etiopiska provinser. Under budgetåret 1966/67 planeras sålunda uppförandet av två hälsocentraler och två kliniker. I byggnadsverksamheten deltar det svensk-etiopiska byggnadsinstitutet. För närvarande finns vid hälsovårdsprojektet 3 svenskar anställda, varav 2 läkare. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 850 000 kr.

Näringsforskning

Näringsforskningsprojektet, som tillkom genom ett svensk-etiopiskt avtal år 1962 och numera regleras av ett år 1964 ingånget regeringsavtal, syftar till åtgärder för förbättring av livsmedelsförsörjningen, i synnerhet beträffande födoämnen för barn. Ett kostberiknings- och utprovningssprogram har igångsatts. Undersökning av kost- och därmed sammanhängande hälsoförhållanden i typiska etiopiska byar förenas med laboratorieverksamhet i Addis Abeba och i Sverige, där en forskargrupp leder projektet. För närvarande finns för detta projekt 6 svenskar anställda i Etiopien, varav 3 läkare. Forskargruppen i Sverige består av en professor i pediatrik, 2 professorer i biokemi och en agronom. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 2 600 000 kr.

Fredskår

I enlighet med ett år 1965 ingånget svensk-etiopiskt avtal rörande en fredskårsinsats har 17 frivilliga jämte en fältadministratör och en mätningstekniker utsänts till Etiopien för att i anslutning till det svensk-etiopiska byggnadsinstitutet arbeta med skolbyggnadsprojekt och sociologisk-statistiska undersökningar och vid hälsocentralsprojekten arbeta med motormekanisk verksamhet, laboratorieteknisk verksamhet, förskoleverksam-

het samt sociologisk-statistiska undersökningar. Nästa frivilliggrupp skall utsändas i april 1966 och bestå av 25 deltagare. I april 1967 avser man att utsända en tredje grupp om 15 personer. Antalet fredskårsdeltagare i Etiopien under budgetåret 1966/67 kommer sålunda att uppgå till mellan 40 och 60 jämte en eller två fältadministratörer. Anslagsbehovet för frivilligtjänsten i Etiopien för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 2 400 000 kr.

Indien

Papperstekniskt institut

Det papperstekniska institutet i Saharanpur tillkom genom ett svensk-indiskt regeringsavtal år 1963. Av svenska statsmedel bekostas bl. a. viss svensk lärarpersonal samt utrustning till ett värde av ungefär 2 200 000 kr. Institutet väntas efter försening stå färdigbyggt i slutet av 1966. Lärarna är på plats sedan våren 1965 och undervisningen har börjat i provisoriska former hösten 1965. Under budgetåret 1966/67 beräknas den svenska personalen uppgå till högst 9 personer. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 000 000 kr.

Kooperationsexperter

Sedan omkring årsskiftet 1964/65 tjänstgör 3 svenska kooperationsexperter såsom rådgivare vid ett kooperativt utbildningsinstitut i Bombay. Anslagsbehovet för en fortsättning av denna expertinsats för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 500 000 kr.

Kenya

Lärarutbildning

Enligt ett svensk-kenyanskt avtal, slutet år 1965, skall en högskola för utbildning av gymnasielärare i naturvetenskapliga ämnen upprättas i Nairobi. Planering och svensk administration av skolan kommer att i huvudsak åvila Uppsala universitet. Skolan kommer att erbjuda en 3-årig kurs, som vid fullt utbyggd kapacitet avses leda till examinering av närmare 100 lärare årligen. Undervisningen skall omfatta ämnena matematik, fysik, kemi, biologi och geografi samt engelska och pedagogik med undervisningsmetodik. Sverige har utfäst sig att svara för större delen av byggnadskostnaderna och genom byggnadsstyrelsen bära huvudansvaret för bygget. Vidare ställs upp till 28 svenska lärare till förfogande. Sverige skall även bidra med en del av driftskostnaderna. Undervisningen avses börja i mars 1966 i provisoriska lokaler och med begränsat antal elever och lärare. De nya skolbyggnaderna beräknas kunna tas i anspråk år 1968. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 3 100 000 kr. Härtill kommer 8 650 000 kr. i byggnadskostnader.

Veterinärinsats

Sedan 1964 tjänstgör 5 svenska veterinärer i Kenya, 3 såsom distriktsveterinärer, en såsom slakteriinspektör och en som chef för en inseminationsstation i Kabete. Det svenska biståndet omfattar även ett åtagande att vid inseminationsstationen uppföra en laboratoriebyggnad och att lämna viss utrustning till densamma.

De svenska veterinärernas verksamhet bedöms av SIDA utgöra en lämplig utgångspunkt för en utvidgning av biståndsinsatsen på den artificiella inseminationens område. Inseminationsstationen i Kabete, som uppges vara den enda afrikanska stationen utanför Sydafrika, föreslås då bli utvidgad med en stallbyggnad för tjurar. Utöver en befattningshavare som chef för stationen skulle från svensk sida vidare i första hand ställas till förfogande ytterligare en inseminationsexpert såsom ledare för det nationella programmet, jämte sannolikt viss laboratoriepersonal.

Med hänsyn till den kenyanska slakterinäringens betydelse bedöms även det svenska expertbiståndet inom denna sektor böra förlängas. Till de 3 distriktsveterinärstjänsterna, vilkas nuvarande innehavare torde ha avslutat sin kontraktsenliga tjänstgöring omkring årsskiftet 1965/66, synes emellertid, med tanke på önskvärdheten av koncentration av biståndet, ingen nyrekrytering böra äga rum. Anslagsbehovet för den svenska veterinärinsatsen i Kenya för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 350 000 kr., vartill kommer 400 000 kr. för ett tjurstall i Kabete.

Kvinnoutbildning (ILO)

Bidrag av svenska statsmedel utgår till kontorsutbildning av kvinnor i Nairobi enligt avtal med ILO, som administrerar projektet i kontakt med kenyanska vederbörande. Kostnaderna bestrids av medel som står till förfogande för det tidigare nämnda afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet.

Fredskår

SIDA har under 1965 utsänt en fortbildningskonsulent och en motormekaniker till Kenya. Deras uppgift är att undersöka huruvida en del av den frivilligpersonal, som avses rekryterad år 1966 inom ramen för försöksverksamheten på detta område, kan utnyttjas i Kenya såsom ungdomsledare och instruktörer vid National Youth Service. Under förutsättning att ett 15-tal frivilliga kommer att tjänstgöra i Kenya fr. o. m. förra hälften av år 1967, beräknar SIDA anslagsbehovet för en frivilliginsats i Kenya för budgetåret 1966/67 till 300 000 kr.

Pakistan**Familjeplanering**

Familjeplaneringsprojektet tillkom genom ett svensk-pakistanskt avtal år 1961, vilket efter förlängning utlöpte 1965. Ett nytt familjeplaneringsavtal diskuteras f. n. Enligt detta avses den svenska verksamheten bli delvis självständig och inriktad på upplysnings- och undervisningsmetoder samt försök med olika preventivmedel, delvis inordnad i det pakistanska programmet och inriktad på utbildning av olika personalkategorier samt organisation av familjeplaneringskliniker. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 för projektet i den nu planerade utformningen — alltså fränsett direkt materiellt stöd till det pakistanska familjeplaneringsprogrammet — beräknas av SIDA till 3 000 000 kr.

Yrkesskolor

Yrkesskolan i Landhi, Västpakistan, tillkom genom ett svensk-pakistanskt avtal år 1955 och är således ett av de äldsta svenska bilaterala biståndsprojekten. Enligt ett nytt avtal, varom för närvarande förhandlas, skall skolan ha övertagits av pakistanska vederbörande i slutet av år 1966. Skolan utbildar främst förmän inom avdelningar för konfektionssömnad, inredningssnickeri, byggnadssnickeri, svetsning, elektroteknik och mekanik. Inför skolans överlämnande bör en stor del av dess maskinutrustning förnyas.

Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 000 000 kr. Därvid räknas för säkerhets skull med att den svenska insatsen kommer att fortgå i huvudsak under hela budgetåret.

Yrkesskolan i Kaptai, Östpakistan, tillkom genom ett svensk-pakistanskt avtal år 1962. Skolan utbildar främst förmän inom avdelningar för elektriker, mekaniker och snickare och började sin verksamhet i januari 1964 i provisoriska lokaler. De permanenta lokalerna, vars uppförande till stor del finansierats med svenska medel, har nyligen kunnat tas i bruk.

Från svensk sida skall i fortsättningen huvudsakligen tillhandahållas rektor, åtta yrkeslärare, en kamrer samt utrustning och driftskostnadsbidrag. En svensk folkskollärare har anställts för undervisning av den svenska personalens barn. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 400 000 kr.

Underhandlingar har under en längre tid pågått om svensk medverkan vid upprättande och drift av en tredje svensk-pakistansk yrkesskola med placering i Gujrat, Västpakistan.

Det svenska bidraget avses utgöra hälften av byggnadskostnaderna, tillhandahållandet av rektor, lärare — vilkas antal vid fullt utbyggd kapacitet beräknas uppgå till 14 — en kamrer samt utrustning. Undervisningen började i begränsad omfattning hösten 1965 inom avdelningarna bilmeka-

nik, elektroteknik och instrumentmekanik. Ytterligare fyra avdelningar beräknas kunna tas i bruk under år 1966. En svensk folkskollärare har anställts för att undervisa den svenska personalens barn. De svenska leveranserna av utrustning började våren 1965. Medelsförbrukningen för budgetåret 1964/65 uppgick till 600 000 kr. För budgetåret 1965/66 förutses förbrukningen bli 3 500 000 kr. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 900 000 kr.

Telekommunikationsexperter

Sedan år 1963 tillhandahålls från svensk sida en civilingenjör som rådgivare åt pakistanska telestyrelsen. Hans uppgift har varit att utarbeta generalplaner för lokala telefonnät i fem större städer. Avtal diskuteras f. n. med Pakistan om en utvidgning av denna biståndsinsats med 3 experter för motsvarande arbete i ytterligare 5 städer samt för registreringsarbeten m. m. I anslutning härtill är det meningen att tjänstemän från pakistanska telestyrelsen skall vidareutbildas i Sverige. Eventuellt kan en del av denna vidareutbildning förläggas till Pakistan. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 700 000 kr.

Administration

Administrationen av biståndsprojekten i Pakistan är sedan hösten 1964 förstärkt med en tjänsteman, med ställning såsom SIDA:s administrative företrädare, samt ett skrivbiträde. Anslagsbehovet för gemensam administration för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till oförändrat 150 000 kr.

Tanzania

Nordiskt bistånd

Av de 3 huvudanläggningarna — ett läroverk, en hälsocentral och en jordbruksskola — i det nordiska projektet i Kibaha i Tanzania färdigställdes och invigdes jordbruksskolan år 1964. Läroverket och hälsocentralen beräknas bli fullt färdigbyggda år 1966. Under budgetåret 1966/67 beräknas en centralanläggning (Project Center) och några tiotal familjebostäder kunna börja byggas. Den nordiska personalen vid projektet torde under samma budgetår komma att uppgå till 35—40 personer. Anslagsbehovet för Sveriges bidrag (50 % av totalkostnaderna för projektet) för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 6 000 000 kr.

Flickläroverk (UNESCO)

Bidrag av svenska statsmedel utgår till flickläroverket i Tanga enligt ett avtal med UNESCO, som administrerar projektet i kontakt med tanzanianska vederbörande. Läroverket förmedlar utbildning motsvarande

studentexamen samt därtill två års högre utbildning i internatform och syftar därmed att bidra till täckandet av behovet av kvalificerad kvinnlig arbetskraft. Kostnaderna bestrids av medel som står till förfogande för det afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet.

Lanthushållsutbildning (FAO)

Bidrag av svenska statsmedel utgår till en utbildningsinstitution i Musoma som syftar till att utbilda kvinnliga instruktörer i hushålls-ekonomi och jordbruk, klädsömnad, hantverk, barnavård, storköksskötsel samt praktiskt husligt arbete. FAO mottar bidragen och administrerar projektet i kontakt med tanzanianska vederbörande. Kostnaderna bestrids av medel som står till förfogande för det afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet.

Tunisien

Integrerat projekt i Tunisien för yrkesutbildning, hälsovård och lantbruk

Den kombinerade svenska insatsen av tekniskt och finansiellt bistånd till Kelibia-distriktet i Tunisien sattes igång efter ett avtal härom mellan de svenska och tunisiska regeringarna år 1963. Den finansiella delen utgjordes av ett långfristigt lån om 6 milj. kr. för upprustning av fiskerhamnen i Kelibia. Under år 1965 har ett nytt avtal slutits med Tunisien rörande ytterligare en kredit om 6 milj. kr. för finansiering av en utvidgning av hamnprojektet samt vissa andra projekt på halvön Cap Bon.

Den finansiella insatsen kompletteras med tekniskt bistånd som innefattar upprättandet av en yrkesskola för utbildning av fiskare samt åtgärder inom hälsovården, däribland upprättandet av en mödra- och barnavårdscentral.

Byggnadsverksamheten vid fiskeskolan i Kelibia har försenats i förhållande till ursprungliga planer. F. n. väntas skolan bli helt klar under hösten 1966. Verksamheten startade programenligt hösten 1964, ehuru i provisoriska lokaler och med ett begränsat antal elever. Efter överflyttning till Kelibia, som nu planeras äga rum sensommaren 1966, beräknas skolans elevantal uppgå till 60, fördelade på två årskurser. Den svenska personalen väntas uppgå till 8, nämligen rektor, 6 lärare samt en befälhavare på en SIDA tillhörig trälare, som ställts till skolans förfogande. Anslagsbehovet för fiskeskolan för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 200 000 kr. Därtill kommer 400 000 kr. i byggnadskostnader.

Byggnadsverksamheten vid mödra- och barnavårdscentralen i Kelibia väntas vara avslutad hösten 1966. En provisorisk dispensär har redan upprättats med svensk personal omfattande två läkare, en barnmorska, en sjuksköterska och en administrativ assistent. Under hösten 1966 avses ytterligare en barnmorska och en sjuksköterska tillföras projektet, vari-

genom den svenska personalen skulle uppgå till 7 personer. Centralen skall i sin verksamhet, som avses bli delvis mobil, inbegripa rådgivning och utbildning beträffande familjeplanering. Anslagsbehovet för mödra- och barnavårdcentralen för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 200 000 kr., vartill kommer 800 000 kr. i byggnadskostnader.

Administration

Den gemensamma administration, som visat sig erforderlig vid det integrerade projektet i Tunisien, har ännu inte fått sin slutgiltiga utformning. F. n. består den kontraktsanställda svenska personalen av en administrativ sekreterare. Under budgetåret 1966/67 avses en folkskollärare anställas för undervisning av den svenska projektpersonalens barn. Anslagsbehovet för gemensam administration för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 300 000 kr.

Det totala anslagsbehovet för det tekniska biståndet i det integrerade projektet i Tunisien för budgetåret 1966/67 beräknas sålunda av SIDA till 2 700 000 kr., vartill kommer 1 200 000 kr. i byggnadskostnader.

Algeriet

Lantbruksprojekt

Den svenska biståndsinsatsen på den av algeriska staten ägda lantegendomen Si Lakhdar tillkom genom en svensk-algerisk överenskommelse år 1963. Insatsen har bestått i anskaffning av maskiner och annan utrustning, iståndsättande av till egendomen redan hörande maskiner, undervisning i dessa maskiners användning, deras underhåll och reparation samt bistånd med driftsledningen och viss byggnadsverksamhet. Därutöver har viss primärskoleundervisning och instruktion i hushållsfärdigheter lämnats flickor i trakten.

Tidigare svenska planer på en kompletterande insats inom mjölkproduktionen kommer med hänsyn till algeriska förutsättningar och utvecklingsplaner icke att genomföras. Den svenska insatsen avses vara avslutad med utgången av 1966. Anslagsbehovet för lantbruksprojektet i Algeriet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 400 000 kr.

Ceylon

Familjeplanering

Familjeplaneringsprojektet tillkom genom ett svensk-ceylonesiskt avtal år 1958 och har verkat som ett s. k. »pilot project» för att inom avgränsade försöksområden utforska dels förutsättningarna för bedrivande av familjeplaneringsverksamhet i Ceylon, dels de bästa metoderna att sprida kunskap om familjeplanering.

Erfarenheterna av verksamheten har varit uppmuntrande, och en utvidgning till i princip hela Ceylon planeras för närvarande. Målsättningen är att utbilda hela kategorier av landets hälsovårdspersonal — inspektörer, barnmorskor etc. — till att förena sin ordinarie verksamhet med rådgivning i familjeplaneringsfrågor och tillhandahållande av preventivmedel. Med denna målsättning behöver det svenska biståndet utökas framför allt genom tillhandahållande av större kvantiteter preventivmedel. Däremot skulle den svenska fältpersonalen — för närvarande 3 personer, varav en är läkare — inte behöva utökas i nämnvärd omfattning. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 550 000 kr. Härei ingår inte kostnader för utökade preventivmedelsleveranser.

Ghana

Kvinnoutbildning (UNESCO)

Enligt avtal med UNESCO skall svenskt bistånd lämnas till ett beräknat totalt belopp av drygt 1,4 milj. kr. till kvinnoutbildningen i Ghana. För närvarande utgår inom ramen för projektet stipendier till omkring 35 flickor. Vidare lämnas stöd till lärartjänsterna samt till undervisningsmaterial för högre skolor. Medelsbehovet för budgetåret 1966/67 inrymmes under det afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet.

Korea

Skandinaviskt undervisningssjukhus

Det skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea tillkom genom ett avtal år 1956 mellan å ena sidan de svenska, danska och norska regeringarna och å den andra FN:s hjälporgan i Korea. Ett tilläggsavtal undertecknades år 1964.

Den skandinaviska medverkan avser, förutom undervisningssjukhuset, verksamheten vid provinssjukhuset i Taejon. Det sammanlagda skandinaviska bidraget enligt tilläggsavtalet skall under tiden fram till oktober 1968 uppgå till högst 6 500 000 amerikanska dollar. Meningen är att bidraget skall lämnas efter en fallande skala för att upphöra vid sistnämnda tidpunkt. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 2 200 000 kr.

Liberia

Yrkesskola

Yrkesskolan i Yekepa tillkom genom ett svensk-liberianskt avtal år 1962. Skolbyggnaderna har bekostats av svenska statsmedel, och svensk personal har ställts till förfogande för rektors- och lärarbefattningarna. För närvarande finns 11 svenskar anställda. Skolan har uppförts och

drivs i samarbete med gruvbolaget LAMCO i Nimba-området. Skolan utbildar yrkesarbetare och förmän i linjer för motorteknik, metallbearbetning, snickeri och elektroteknik. Anslagsbehovet för 1966/67 beräknas av SIDA till 1 200 000 kr.

Sierra Leone

Läraryrkesseminarium (UNESCO)

Enligt avtal med UNESCO skall svenskt bistånd lämnas till ett totalt belopp av 7,6 milj. kr. för upprättande av ett läraryrkesseminarium i Sierra Leone.

Första etappen av projektet omfattar studier för 60 blivande lärarinnor och beräknas vara genomförd hösten 1965. Undervisning meddelas i spädbarnsvård, hushåll, hantverk etc. Medel för ändamålet har beräknats inom ramen för det totala medelsbehovet för det afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet.

Yrkesutbildning för flickor (ILO)

Enligt avtal med ILO skall svenskt bistånd lämnas till ett totalt belopp av 1,6 milj. kr. för yrkesutbildning av flickor i Sierra Leone. Projektet inrymmer under det afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet.

Zambia

Frivilligtjänst

I enlighet med ett år 1965 ingånget svensk-zambianskt avtal rörande en frivilliginsats i Zambia har under hösten 1965 en grupp om 10 frivilliga utsänts för att bistå Zambia Youth Service i egenskap av instruktörer på lantbruksområdet. SIDA planerar att våren 1966 placera ytterligare 5 frivilliga i Zambia och hösten 1966 ytterligare 15. Sammanlagt kommer alltså 30 frivilliga jämte en fältadministratör att tjänstgöra i landet under större delen av budgetåret 1966/67. Anslagsbehovet för frivilliginsatsen i Zambia under budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 1 500 000 kr.

Gaza-området

Hälsovårdsinsats, kvinnoutbildning (UNRWA)

För diverse insatser från UNRWA:s sida till förmån för hälsovård och kvinnoutbildning i Gaza-området har av statsmedel utbetalats 1 770 000 kr. varav 270 000 kr. ur anslaget Fältprojekt. Sistnämnda bidrag, som lämnas under budgetåret 1965/66, är avsett för att uppföra och driva en mödra- och spädbarnsvårdscentral, vid vilken förutsätts att viss familjeplaneringsverksamhet skall äga rum. Anslagsbehovet för en fortsatt verksamhet efter dessa linjer under budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 500 000 kr.

Libanon**Yrkesskola (UNRWA)**

Yrkesskolan i Sibirien tillkom genom ett avtal år 1962 mellan NIB och UNRWA. Verksamheten började hösten 1963 och består huvudsakligen i utbildning av flyktingar till folkskollärare, förmän, hantverksinstruktörer och teletekniker. Avtalet har förlängts till och med budgetåret 1965/66. SIDA förutsätter emellertid en fortsättning av samverkan med UNRWA. Bland annat avser man undersöka möjligheterna att få till stånd viss kvinnoutbildning i anslutning till Sibirien-verksamheten. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 2 000 000 kr.

Biträdande experter för multilateral biståndsverksamhet

Verksamheten för tillhandahållande och finansiering från svensk sida av s. k. biträdande experter enligt avtal med FN och ett antal av dess fackorgan har kontinuerligt utbyggt. Den 30 juni 1965 befann sig 44 biträdande experter på fältet. Med hänsyn till vunna gynnsamma erfarenheter och en växande efterfrågan samt till en pågående intensifiering och utbyggnad av rekryteringsverksamheten har SIDA anmält ett anslagsbehov för budgetåret 1966/67 av 5 000 000 kr. Detta innebär en ökning med 1 milj. kr i jämförelse med budgetåret 1965/66, då medel för denna verksamhet anvisades under ett särskilt reservationsanslag, III C 4. Biträdande experter för multilateral biståndsverksamhet.

Katastrofhjälp

För innevarande budgetår har under reservationsanslaget III C 12. Humanitärt bistånd anvisats medel för bl. a. hjälp till områden som hemsökts av naturkatastrofer och stödbidrag till biståndsaktioner genom enskilda organisationer såsom Röda Korset, Rädda Barnen och missionen. Dessa bägge former av hjälpverksamhet skall fr. o. m. innevarande budgetår administreras av SIDA. Övrigt humanitärt bistånd, bl. a. flyktinghjälp genom internationella kanaler och programmet för studiestöd till afrikansk flyktingungdom, som snarast avses bli samordnat med FN:s verksamhet på området, är dock alltjämt direkt underställt Kungl. Maj:t. Det synes därför ändamålsenligt att medelsanvisningen till katastrofhjälp och hjälp genom enskilda organisationer fr. o. m. budgetåret 1966/67 utbryts ur reservationsanslaget Humanitärt bistånd och i stället uppförs som en anslagspost under förevarande anslagsrubrik.

SIDA framhåller, att medelsbehovet för katastrofhjälp är omöjligt att med någon säkerhet beräkna men föreslår, att anslagsposten för budgetåret 1966/67 uppförs med 2 000 000 kr.

Bidrag till enskilda organisationers verksamhet behandlas under Övrig fältverksamhet i det följande.

Övrig fältverksamhet

För Övrig fältverksamhet har SIDA begärt 13,45 milj. kr. som i stort sett fördelar sig enligt följande:

1. Familjeplanering	ca 5 000 000
2. Regionalt utvecklingsprojekt	ca 2 000 000
3. Fältverksamhet i samarbete med FN etc.:	
a) utvidgning av afrikanska kvinnoutbildningsprogrammet	2 000 000
b) kreditförsörjning och marknadsföring m. m. inom jordbruket	1 000 000
4. Humanitärt bistånd: bidrag till enskilda organisationers verksamhet	ca 2 000 000
5. Folkbildningsverksamhet	ca 1 000 000
6. Utvidgning av frivilligtjänsten	ca 600 000

1. Familjeplanering

SIDA framhåller, att det svenska familjeplaneringsbiståndets utformning måste komma att bli beroende av den internationella händelseutvecklingen på området. Därest Sverige får motta välmotiverade framställningar om familjeplaneringsbistånd, vilket bedöms som sannolikt, skulle det, enligt SIDA, stå i dålig överensstämmelse med den svenska aktiviteten i befolkningsfrågan om Sverige inte vore ekonomiskt berett att tillmötesgå sådana framställningar.

I första hand har man att räkna med ökade insatser i de länder Sverige redan bistår. Detta gäller framför allt Pakistan och Ceylon. En utvidgad svensk insats i dessa länder kan väntas bestå huvudsakligen i tillhandahållande av preventivmedel. Preventivmedelsförsörjningen är en förutsättning för ett effektivt familjeplaneringsprogram i länder som Pakistan och Ceylon. Sverige förefaller tills vidare vara ett av de få länder som kan vara villigt att bestrida kostnaderna för preventivmedel. Enligt den pakistanska 5-årsplanen skulle kostnaderna härför i främmande valuta under budgetåret 1966/67 uppgå till 11,5 milj. kr. för att successivt stiga till ca 18 milj. kr. under budgetåret 1969/70. Under alla omständigheter finns det anledning förutsätta en väsentlig ökning av kostnaderna för det svenska familjeplaneringsbiståndet till Pakistan utöver vad som redovisats under avsnittet om Pakistan i det föregående. Enbart kostnaderna för en komplettering av det hittillsvarande svenska biståndet i Ceylon i form av tillhandahållande av preventivmedel uppskattas av SIDA till drygt 1 milj. kr. per budgetår under den närmaste 5-årsperioden.

Det torde vidare vara realistiskt att räkna med att nya familjeplaneringsinsatser kan bli aktuella i vissa andra länder, och SIDA anser att sådana insatser under budgetåret 1966/67 kan komma att kosta ett par miljoner kr.

Två FN-organ — WHO och UNICEF — har under år 1965 antagit resolutioner som kan bana väg för aktivt familjeplaneringsarbete i fackorganens regi. Särskilt UNICEF, som är helt beroende av frivilliga bidrag, kan möta svårigheter att finansiera denna verksamhet. Om detta inträffar, anser SIDA att Sverige bör kunna träda in och helt eller delvis bestrida kostnaderna för vissa projekt, för vilka UNICEF — eller WHO — kan komma att stå som huvudman. Det är ännu för tidigt att söka bedöma omfattningen av den verksamhet som fackorganen kan komma att bedriva under budgetåret 1966/67. Även projekt, som bedrivs av enskilda organisationer, föreslås av SIDA kunna bli föremål för svenskt stöd.

2. Regionalt utvecklingsprojekt

I enlighet med vad som förutskickades i anslagsframställningarna för budgetåret 1965/66 har en arbetsgrupp tillkallats för att studera formerna för och möjligheterna till en utvidgad svensk insats på jordbrukets område. Arbetsgruppen hänvisar i sin första rapport till att jordbrukssektorn måste få en framträdande plats i arbetet för u-ländernas ekonomiska utveckling. Detta är av betydelse inte endast för livsmedelsförsörjningen för en snabbt växande befolkning utan också för att skapa nya arbetstillfällen, stimulera kapitalbildningen och möjliggöra en utveckling av konsumtionsvaruindustrin.

SIDA finner att Sverige bör ha möjlighet att öka sina biståndsinsatser på jordbruksområdet. Sådana insatser föreslås i huvudsak koncentrerade till vissa geografiskt begränsade områden, gärna inom ramen för integrerade projekt och omfattande, förutom olika åtaganden inom jordbrukssektorn, även veterinärverksamhet, samhällsplanering, eventuellt någon typ av livsmedelsindustri m. m.

SIDA avser att under budgetåret 1965/66 — eventuellt såsom anslutningsbistånd till ett av Särskilda fondens projekt — företa en regionplanering för att bl. a. undersöka förutsättningarna för en sådan större integrerad biståndsinsats. Om insatsen inleds enligt nuvarande planer, kan medelsbehovet för denna under budgetåret 1966/67 i vad avser tekniskt bistånd komma att uppgå till cirka 2 milj. kr. Kostnaderna kan åren närmast därefter förmodas öka med 1 milj. kr. per år.

3. Fältverksamhet i samarbete med FN och dess fackorgan m. m.

Ett antal projekt som finansieras av Sverige administreras helt eller delvis genom FN:s fackorgan. Sålunda har med UNESCO, ILO och FAO träffats avtal om viss utbildning av kvinnlig ungdom i Afrika. Vidare har UNRWA ansvaret för en yrkesskola i Sibirin, Libanon, samt för en mödra- och barnavårdscentral m. m. i Gaza, som Sverige finansierar. Därjämte ansvarar FAO för projekt inom Frihet från hunger-kampanjen, till vilken Sverige lämnar bidrag för bl. a. ett fiskebåtsmotoriseringsprojekt i Östpa-

kistan. I 1965 års statsverksproposition har även som en särskild delpost under anslaget Fältprojekt uppförts Bistånd i anslutning till FN:s verksamhet. Kostnaderna för sådan verksamhet — där FN:s fackorgan fungerat som verkställande organ — har hittills bestritts med medel från skilda anslag, främst från anslagen Övrigt multilateralt tekniskt bistånd och Fältprojekt. Enligt prop. 1965: 63 skall emellertid sådana insatser hädanefter betraktas som bilateralt bistånd.

SIDA har i enlighet härmed föreslagit, att kostnaderna för denna verksamhet fr. o. m. budgetåret 1966/67 bestrids från reservationsanslaget Fältverksamhet. Projekt, vilka genomförs av eller i anslutning till FN-organ, redovisas under respektive länderrubriker.

Här skall endast nämnas två biståndsinsatser, där samarbete inletts med FN-organ och där fortsatt utbyggnad bedöms som önskvärd.

Den första avser *utbildning av afrikanska kvinnor*: kontorsutbildning i Kenya, gymnasie- och community development-utbildning i Tanzania, lärar- och yrkesutbildning i Sierra Leone samt gymnasieundervisning i Ghana.

Till förslaget om medelsanvisning under anslaget Övrigt multilateralt tekniskt bistånd i 1965 års statsverksproposition anförde föredragande statsrådet, att 2 milj. kr. av anslaget borde beräknas för nya insatser för kvinnoutbildning i eftersatta områden. Utformningen av dessa insatser är för närvarande föremål för SIDA:s prövning. Härvid övervägs såväl möjligheter till utbyggnad av de pågående projekten som nya projekt i de länder, där som tidigare angetts mer omfattande biståndsverksamhet är aktuell. Medelsbehovet under budgetåret 1966/67 är beroende av om FN-organen har lämpliga projekt färdigplanerade men förutsätts tills vidare uppgå till oförändrat 2 milj. kr.

Den andra insatsen avser *kreditförsörjning och marknadsföring m. m. inom jordbruket*. Här påbörjades inom ramen för FAO:s Frihet från hunger-kampanj under år 1963 en allmän förundersökning, som huvudsakligen finansierats av Sverige och vars resultat framlades år 1964. Diskussioner har därefter förts med FAO rörande ett projekt enligt de riktlinjer, som skisserats i förundersökningen.

Avsikten är att söka åstadkomma en integrering av den kooperativa kreditgivningen med framför allt marknadsföringen av produkter och tillförseln av produktionsmedel samt med den statliga upplysningsverksamheten.

Medel för en metodundersökning har anslagits under innevarande budgetår. Beroende av resultaten härav kan SIDA komma att behöva ytterligare medel för utprovning av metodiken i ett försöksland. SIDA beräknar härför preliminärt 1 milj. kr. för budgetåret 1966/67.

4. Humanitärt bistånd: bidrag till enskilda organisationers verksamhet

SIDA anser, att stöd åt enskilda organisationers fältverksamhet, främst i de länder, till vilka det svenska biståndet koncentreras, utgör ett värdefullt

komplement till den statliga biståndsverksamheten. SIDA finner det därför angeläget att bidrag utgår till organisationerna även i fortsättningen samt att möjlighet ges till en ökning av dessa bidrag. Under budgetåret 1964/65 lämnades sammanlagt omkring 1,5 milj. kr. såsom bidrag till enskilda organisationer. För budgetåret 1966/67 beräknas medelsbehovet uppgå till ca 2 milj. kr.

5. Folkbildningsverksamhet

En inom SIDA tillsatt arbetsgrupp har arbetat med att närmare utreda möjligheterna för biståndsinsatser på folkbildningens område, i första hand i anslutning till redan existerande eller planerade biståndsprojekt. Sådana insatser skulle t. ex. kunna ske med anknytning till familjeplaneringsprojekten och vid institutionerna för yrkesundervisning.

SIDA föreslår vidare att Sverige med uppmärksamhet följer utvecklingen av existerande planer på att med stöd av FN:s Särskilda fond och UNESCO i vissa länder få till stånd en koncentrerad insats på läskunnighetsområdet för att eventuellt på olika sätt stödja denna verksamhet.

Det nordiska projektet i Tanzania bedöms också böra kompletteras med insatser på folkbildningens och vuxenundervisningens områden för att effekten av projektet skall bli den bästa möjliga.

Kostnaderna för eventuella biståndsinsatser på folkbildningsområdet föreslås i första hand täckta genom medel anvisade för respektive fältprojekt. SIDA anser emellertid, att beräkningen av det totala medelsbehovet på anslaget Fältverksamhet bör göras med hänsyn till att folkbildningsinsatser kan aktualiseras under budgetåret 1966/67 dels i form av en komplettering av vissa fältprojekt och dels i form av anslutningsbistånd till UNESCO:s verksamhet.

6. Utvidgning av frivilligtjänsten

SIDA undersöker för närvarande möjligheterna att i anslutning till redan existerande projektverksamhet sysselsätta ytterligare kvalificerad personal inom ramen för frivilligtjänsten. Under antagande att dessa undersökningar leder till en utvidgning av frivilligtjänsten med ett 15-tal personer under budgetåret 1966/67 beräknas medelsbehovet för detta budgetår till 600 000 kr.

Föredraganden

Då jag i det följande förordar, att SIDA för sin fältverksamhet får den anslagsram att arbeta inom, varom styrelsen själv hemställt, nämligen — frånsett bidraget till Internationella livsmedelsprogrammet — 60 milj. kr. (utöver reserverade medel på ca 17 milj. kr.), är det emedan jag delar styrelsens bedömning av den framstegstakt, som är möjlig att hålla under det budgetår som ligger framför oss, och styrelsens uppfattning att en konsoli-

dering av biståndsverksamheten nu är nödvändig som förutsättning för en framtida expansion. Kravet på omsorgsfull planering av biståndsinsatserna och effektivitet i biståndsarbetet medför, att mottagarländernas behov och möjligheter att tillgodogöra sig hjälpen måste utvärderas, innan en biståndsinsats initieras, med åtföljande varsamhet i inledningsskedet. Detta återspeglas i sin tur på anslagssidan, där medel inte tas i anspråk i den takt som har förutsatts. Ansenliga reservationer på u-hjälpsanslagen är också en vanlig företeelse i andra biståndsadministrationer med samma ambition som den svenska, nämligen att biståndet skall vara effektivt.

Sina förslag till anslagsbelopp och anslagsfördelning nästa budgetår inleder SIDA med en redovisning av de allmänna synpunkter på biståndets inriktning, som styrelsen anlagt, och de principer som den skulle önska tillämpa. I allt väsentligt finner jag styrelsens målsättning för biståndsarbetet väl övervägd. Dess strävan till en större geografisk koncentration av biståndet överensstämmer med riksdagens uttalande 1964 att »våra biståndsinsatser inte bör splittras på alltför många länder och ämnesområden» och att »riktpunkten om en viss koncentration» bör fasthållas. När SIDA nu önskar en ytterligare åtstramning av länderkretsen till sex länder, där mera omfattande teknisk biståndsverksamhet må bedrivas, jämte en yttre krets av nio länder, där mindre biståndsinsatser pågår och må fullföljas men inte utökas, är detta en strävan i effektivitetens intresse. Våra begränsade resurser gör koncentration nödvändig, om vi skall kunna göra någon strategisk insats för de fattiga ländernas utveckling. Koncentration är vidare betingad av det praktiska önskemålet att göra den centrala biståndsadministrationen så enkel som möjligt. Ett befogat undantag görs för katastrofhjälp och familjeplanering, där jag i likhet med SIDA anser att man måste bevara flexibiliteten. Då styrelsen samtidigt vill tillmäta den sannolika utvecklingseffekten avgörande betydelse för länderkoncentrationen, föranleder detta i princip inga invändningar. Till svårigheterna i utlandshjälpen hör emellertid, att länderkoncentrationen, medan den tillämpas, kan komma att råka i konflikt med kravet på utvecklingseffekt och att politiska händelser, ekonomiska kriser, ändrade samhällsförhållanden och personkonstellationer i mottagarlandets förvaltning kan minska förutsättningarna för en lyckad svensk hjälpinsats och göra det utvalda mottagarlandet mindre lämpligt eller direkt olämpligt för fortsatt bistånd enligt koncentrationsprincipen. En inte förutsedd politisk utveckling i ett land utanför den utvalda länderkretsen kan å andra sidan ha sådan utrikespolitisk betydelse, att det kan bli ett svenskt intresse att landet i fråga omgående får social och ekonomisk utvecklingshjälp. Några av de viktigaste afrikanska länderna befinner sig redan i den av SIDA prioriterade länderkretsen, medan andra afrikanska områden, som f. n. står i världspolitikens brännpunkt, befinner sig utanför men kan komma att aktualiseras för svenskt utvecklingsbistånd, när de förvärvat politisk oavhängighet eller

uppnått en inre demokrati utan rassegregation. Det har varit brukligt när ett folk blivit självständigt och inträtt i FN-familjen, att Sverige uppvaktat på självständighetsdagen eller vid annat tillfälle med ett stipendium, en boksamling eller annan gåva som inledning till goda kontakter med nykomlingen och till en närmare presentation av vårt land för denne. Ett tillfälligt bistånd av detta slag kan ha sin utrikespolitiska motivering och bör inte a priori uteslutas genom en alltför rigorös tillämpning av koncentrationsprincipen. Om man accepterar SIDA:s länderval och de principer som ligger till grund för detta, kan det alltså finnas utrymme för en diskussion av de marginella insatserna, dvs. insatser som varken kräver vidlyftig administration i Sverige eller på fältet, ej heller drar större kostnader eller bildar upptakten till långvariga kostnads- och personalkrävande företag. Berörda instanser bör hålla ländervalsfrågorna under kontinuerlig uppsikt och därvid följa den internationella utvecklingen på området.

Ämneskoncentration bör vara lättare att upprätthålla. Om Sverige specialiserar sitt bistånd samt tillkännager och tillämpar specialiseringen med konsekvens, bör detta inte väcka någon politisk misstämning, vilket den strikta tillämpningen av länderkoncentrationen i vissa fall kan förorsaka. SIDA:s styrelse uttalar sig för en begränsning av det tekniska biståndet till lärar- och yrkesutbildning, livsmedelsförsörjning i vid bemärkelse jämte community development-verksamhet samt hälsovård inklusive familjeplanering. Vart och ett av de nämnda ämnena spänner över en rad olika aktiviteter, varav också många är företrädade bland SIDA:s biståndsinsatser. »Livsmedelsförsörjningen» omsluter t. ex. svenska insatser alltifrån insemination på kreatur i Kenya till motorisering av fiskebåtar i Östpakistan och däremellan ett tiotal skilda verksamheter. »Lärar- och yrkesutbildningen» omspannar, förutom centrala insatser för yrkesskolor och universitetsutbildning av gymnasielärare, en rad mindre projekt med varierande inslag av undervisning, däribland pappersteknikprojekt i Indien och generalplanläggning av lokala telefonnät i Pakistan. Om en biståndsinsats skall inriktas på att bygga upp en hel landsända eller ge ett distrikt en injektion till allsidig utveckling, krävs onekligen ett tämligen brett register av aktiviteter. Det underlättas av att också expertrekryteringen får mer att välja på, när expertisen kan plockas ur olika kategorier och branscher. Samarbete med näringslivet kan här ge värdefulla uppslag. Å andra sidan har riksdagen tidigare framhållit, att det tekniska biståndet främst bör inriktas på områden »där Sverige har särskilda förutsättningar att lämna ett verksamt stöd» och på uppgifter »som av en eller annan anledning eftersatts i den internationella biståndsgivningen». Med dessa bestämmningar skulle det kunna dras en inre krets av mest angelägna ämnesprioriteringar likaväl som man gör en inre länderkrets. Därvid skulle då familjeplaneringen och den praktiska yrkesundervisningen, där Sverige har erkänt effektiva metoder att lära ut, ges en superprioritering. Jag förutsät-

ter, att SIDA:s styrelse kommer att fortsätta sina principdiskussioner efter undersökningar av mottagarländernas behov och på grundval av resultatbedömningar av pågående verksamhet samt att riksdagen ges tillfälle att nära följa utvecklingen.

Beträffande *familjeplaneringen*, som SIDA ägnat ett ingående och intresserat utredningsarbete, skall här endast understrykas ett par synpunkter. Sverige har den unika positionen bland FN:s medlemsstater att kunna erbjuda de överbefolkade länderna ett praktiskt bistånd med familjeplanering, undervisning och preventivmedel, vilket andra länder på givarsidan ryggar för av hänsyn till en inhemsk opinion, som av religiösa eller andra skäl motsätter sig detta. Den svenska attityden, som utgår från att barn bör födas välkomna för att kunna växa upp till harmoniska människor med fred och trygghet som sin naturliga strävan, har en bakgrund av gemensamma värderingar inom alla svenska samhällsgrupper av i dag. Det har också möjliggjort för Sverige att i olika internationella sammanhang — i FN, i dess befolkningskommission, i världshälsoorganisationen och i internationella barnfonden — befinna sig i ledningen för den opinion som vill engagera FN och berörda specialorgan för insatser som syftar till kontroll av den enorma befolkningsökningen — f. n. netto ca 65 milj. individer per år. I sin tur har detta fäst uppmärksamheten på Sverige som ett möjligt biståndsgivande land att vända sig till för länder där befolkningsutvecklingen är alarmerande. Utöver de länder, Pakistan och Ceylon, där svenska familjeplaneringsinsatser redan pågått i några år, har framställningar om tekniskt bistånd med familjeplanering gjorts från länder som Indien, Förenade Arabrepubliken, Tunisien och Marocko, och underhandsförfrågningar har riktats till oss från ytterligare några länder. Det synes angeläget att Sverige med hänsyn till denna sin nyckelställning lägger ner stora ansträngningar på att söka tillmötesgå sådana framställningar.

Knappheten på svenska läkare som kan engageras i familjeplaneringsverksamhet, får inte stå hindrande i vägen. SIDA:s initiativ att inleda samarbete med International Planned Parenthood Federation, att anställa nordiska läkare, att pröva andra kategorier av medicinsk personal såsom barnmorskor och sjuksköterskor liksom även att sätta sociologer och informationstekniker till upplysningsarbete om familjeplanering synes mig vara värdefulla nya grepp på uppgiften. Där de svenska personella resurserna tryter men förutsättningarna för en effektiv insats ändå är goda, kan en utfyllnad ske med gåvor av preventivmedel, som mottagarlandet inte har råd att köpa för egna knappa valutatillgångar. I strävandena att stävja den häftiga befolkningstillväxten är dylika insatser utan tvivel mer humanitära än aborter och steriliseringar och förvisso ett mera tilltalande alternativ för en lösning av befolkningsfrågan än svält, nöd och sjukdomar.

För att ernå en bättre balans mellan födelsetal och försörjningsresurser i u-länderna behövs en medveten och upplyst opinion inte minst bland kvin-

norna i dessa länder. Men genomgående släpar kvinnorna långt efter männen i fråga om läskunnighet och skolbildning. Det är betecknande, att då undervisningsresurserna, som i allmänhet inte är dimensionerade för hela befolkningens behov, är klart otillräckliga, ges den manliga ungdomen företräde till dem. Utifrån denna erfarenhet inleddes den svenska aktionen för *kvinnoutbildning*, närmast för kvinnor i Afrika, och det program som initierades år 1963 och alltjämt är under uppbyggnad har en kalkylerad kostnadsram av ca 25 milj. kr. för en femårsperiod med avtagande kostnader mot slutet av perioden. Tyvärr har de delar av programmet förse-nats, som administreras av FAO och UNESCO. Medelsreservationerna i anledning härav har överlåtits på SIDA. När emellertid detta program nu har införlivats med SIDA:s multi-bi-projekt och anslag för ändamålet finns uppförda under den allmänna rubriken Fältverksamhet, synes det angeläget att man vid långtidsplaneringen inom SIDA inte förlorar ur sikte de behov, som manifesterat sig i kvinnoutbildningsprogrammet, utan påbygger detta med nya välmotiverade insatser även framdeles.

Vad beträffar det *nordiska biståndet*, som tidigare redovisats under egen anslagsrubrik men som i årets anslagsäskanden inryckts i SIDA:s fältverksamhet som en del av avsnittet om Tanzania, bör nämnas att den nordiska ministerkommittén i april 1965 efter ingående prövning inom styrelsen för det nordiska Tanganyika-projektet fattade principbeslut om att i sinom tid förlägga ett nytt biståndprojekt till Tanzania. Vid ministerkommitténs möte i november bemyndigades styrelsen att fortsätta planeringsarbetet för ett dylikt nytt nordiskt projekt i Tanzania med utgångspunkt från förutsättningen att ett genomsnittligt årligt rambelopp av 15 milj. kr. under femårsperioden 1967—71 kan ställas till förfogande av de nordiska länderna gemensamt för att dels slutföra det nuvarande Kibaha-projektet och dels förverkliga ett nytt biståndprojekt. Jag finner det i likhet med mina kolleger i Danmark, Finland och Norge naturligt och angeläget att med erfarenheterna från det nuvarande och snart slutförda projektet som grundval fortsätta och vidga den samnordiska biståndsinsatsen i Tanzania. Eventuella nordiska projekt i andra länder bör inte för den skull vara uteslutna i framtiden.

I SIDA:s beräkningar av sina anslagsbehov för kommande budgetår finns också en post för *frivilligtjänst* och en uttalad vilja att ekonomiskt stödja enskilda humanitära organisationers biståndsverksamhet. Att söka tillvarata de stora fonder av idealitet som finns hos ungdomen, inom missionen och i folkrörelserna är säkerligen en riktig biståndspolitik. Inom missionen finns också samlad en praktisk erfarenhet av ganska exceptionellt slag. Innan anslaget Humanitärt bistånd halverades och det fr. o. m. den 1 juli 1965 överläts på SIDA att pröva framställningar om bidrag till olika humanitära organisationer och bevilja sådana, bereddes dessa ärenden i utrikesdepartementet och ansökningarna avgjordes av Kungl. Maj:t. Den

överblick över hela biståndsfältet, som SIDA nu fått, kommer säkerligen att ge verket anledning att tacksamt notera det kompletterande u-landsbistånd, som främst missionen men även Kooperationen och fackföreningsrörelsen satsar insamlingsmedel på. I den mån sådana enskilda biståndsgivare hemställer om statliga bidrag för härför lämpade projekt, bör SIDA — liksom Kungl. Maj:t hittills — pröva framställningarna i positiv anda.

Ungdomens intresse för u-landshjälpen är allmänt omvittnat. Till den första gruppen deltagare i en frivilligkår anmälde sig ca sju gånger så många sökande som antalet platser i gruppen. Då det är meningen att SIDA skall fortsätta den försöksvis inledda verksamheten med u-landslag av frivilliga och medel här förordas för detta ändamål är det viktigt, att man med gedigna förberedelser söker förebygga sådana komplikationer som åtskilliga andra länder råkat ut för när de praktiserat fredskårsidén. På SIDA:s omsorgsfulla planering och organisation, som förefaller riktig av redovisningen att döma, kommer att bero, hur stort utbudet av intresserad och kvalificerad ungdom till u-landslag blir i framtiden. Detta kan komma att bli en värdefull komplettering till den hittills gängse expertrekryteringen. En begynnande och från svensk sida eftersträvad multilateralisering av olika länders fredskårs- och frivilligtjänst i biståndsarbetet har skett i och med tillkomsten 1963 av Internationella sekretariatet för frivilligtjänst (ISVS), vartill Sverige lämnat och fortsättningsvis bör lämna visst ekonomiskt bidrag. ISVS samarbetar med ett femtiotal länder i olika delar av världen och fungerar som koordinationscentrum för informationer om frivilligtjänsten, arrangerar regionala konferenser etc. Sverige har förordat en samordning av ISVS's arbete med FN:s tekniska biståndsverksamhet i dess olika former, och frågan är nu föremål för båda parter intresserade studium.

I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 9 september 1965 meddelat bestämmelser angående avlönings- och pensionsvillkor m. m. för de anställningshavare, som redan sänts eller kommer att sändas ut i fredskårsarbete under innevarande budgetår. Enligt dessa bestämmelser åtnjuter anställningshavarna vid tjänstgöringen arvo- de med 1 150 kr. för månad samt avlöningsförmåner i övrigt som, i den mån de ej betingas av de särskilda tjänstgöringsförhållandena, väsentligen ansluter till vad som i motsvarande hänseenden gäller för statstjänstemän. Vidare föreligger pensionsskydd, som inträder redan vid tjänstgöringens början. Anställningshavare, som i anställning hos enskild arbetsgivare varit men i samband med anställning i fredskåren upphört att vara omfattad av pensionering enligt ITP-planen, försäkras i SPP på motsvarande villkor. Övriga anställningshavare blir underkastade statens allmänna tjänstepensionsreglemente och får alltså i princip samma pensionsskydd som andra statsanställda. Anställningshavare, som blir uppsagd i förtid, äger under vissa förutsättningar utfå avgångsvederlag enligt i princip samma

grunder som gäller för reguljära experter anställda hos SIDA (prop. 1964: 145, SU 118, rskr 253). Vad sålunda förekommit anser jag böra bringas till riksdagens kännedom.

I övrigt bör det ankomma på Kungl. Maj:t att ta ställning till de olika problem och uppslag i samband med fältverksamheten, som SIDA redovisar i sina petita. Jag tillstyrker SIDA:s förslag att de sex av SIDA angivna reservationsanslagen ersätts av ett reservationsanslag, rubricerat Fältverksamhet. Vid utgången av innevarande budgetår befintliga reservationer på de sex anslagen bör överföras till det nya anslaget. Sammanfattningsvis får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fältverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.

C 8. Stipendiat- och kursverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	4 500 000	3 730 155
1965/66	5 500 000	
1966/67 (förslag)	8 100 000	

SIDA har för budgetåret 1966/67 begärt ett anslag av 8 100 000 kr. för stipendiat- och kursverksamhet. Detta innebär en ökning med 2 600 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår, varav 200 000 kr. faller på stipendiatverksamheten och 2 400 000 kr. på kursverksamheten.

SIDA:s anslagsframställning

Stipendiatverksamhet

På grundval av en ingående omprövning av stipendiatverksamhetens syften och inriktning vill SIDA förorda en starkare ämneskoncentration. Det har befunnits önskvärt att i första hand anknyta stipendieringen till ämnesområden inom vilka svensk fältverksamhet förekommer och inrikta den på utbildning av s. k. counterparts till svenska experter. Kostnaderna för denna stipendiering bestrids från anslaget *Fältverksamhet*. En annan typ av stipendiering med anknytning till verksamhet på fältet avser utbildning av personal som utan att vara knuten till något svenskt fältprojekt är verksam på samma område i mottagarlandet.

Vid stipendiering för högre akademisk utbildning och forskning kommer successivt effektivare urvalsmetoder att införas. Anslagsbehovet för stipendiatverksamheten för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till 2 900 000 kr.

Kursverksamhet

SIDA framhåller, att utbildning genom särskilt anpassade kurser utgör en i princip effektivare utbildningsform än enskild stipendiering. Genom en intensifiering av planeringsarbetet beräknar SIDA kunna genomföra en relativt kraftig expansion av kursverksamheten och föreslår följande program för budgetåret 1966/67.

Kurs	Beräknad kostnad
1 Fysikseminarium	480 000
2 Barnläkarkurs	390 000
3 Veterinärkurs i djuravel	260 000
4 Veterinärkurs i patologi	140 000
5 Kurs i växtgenetik	270 000
6 Seminarium i växtgenetik	220 000
7 Kurs i skoglig genetik	260 000
8 Kurs i företagsekonomi	550 000
9 Kurs i fiskebåtskonstruktion	400 000
10 Kurs i teleteknik	200 000
11 Kurs i kommunal självstyrelse	40 000
12 Kurser i Kooperation	350 000
13 Kurs i naturvetenskapliga ämnen	250 000
14 Kurs i geovetenskapliga ämnen	1 080 000
15 Kurser i svenska för enskilda stipendiater	60 000
16 Mindre kurser	500 000
	Summa kr. 5 450 000

Medelsbehovet för kursverksamheten under budgetåret 1966/67 uppskattas sålunda av SIDA till 5 450 000 kr. En beräknad reservation på 250 000 kr. vid utgången av budgetåret 1965/66 begränsar anslagsbehovet för nästa budgetår till 5 200 000 kr.

1. Fysikseminarium

På grund av såväl de goda erfarenheterna av de hittills anordnade seminarierna vid fysiska institutionen i Uppsala som det stora behovet av utbildning på atomfysikens område föreslår SIDA, att ett sjätte seminarium anordnas under budgetåret 1966/67 med 20 stipendiater mot tidigare endast 15. Kostnaderna beräknas till 480 000 kr.

2. Barnläkarkurs

Våren 1963 respektive våren 1965 anordnades en tremånaderskurs för barnläkare från Östafrika och Asien. Kurserna var förlagda dels till Addis Abeba, dels till Uppsala. En tredje kurs avses preliminärt äga rum våren 1967. Kostnaderna beräknas till 390 000 kr.

3. Veterinärkurs i djuravel

En sjunde veterinärkurs i djuravel planeras för kalenderåret 1967. Kostnaderna för kursen uppskattas till 390 000 kr., varav 260 000 kr. beräknas falla på budgetåret 1966/67.

4. Veterinärkurs i patologi

För budgetåret 1965/66 har till en veterinärkurs i patologi (den tredje i ordningen), vilken fortsätter under budgetåret 1966/67, anvisats 220 000 kr. Kostnaderna beräknas uppgå till 360 000 kr. Ytterligare 140 000 kr. erfordras således för den del av kursen som infaller under budgetåret 1966/67.

5. Kurs i växtgenetik

Planer föreligger på en fjärde kurs i växtgenetik, denna gång förlagd till Afrika. Kostnaderna för kursen, som avses äga rum under kalenderåret 1967, beräknas preliminärt till 400 000 kr., varav 270 000 kr. skulle komma att falla på budgetåret 1966/67.

6. Seminarium i växtgenetik

Ett tredje seminarium i växtgenetik för växtförädlare från Nordafrika och Mellersta-Östern-regionen i anslutning till de två seminarier, vilka anordnades i Kairo år 1963 respektive i Teheran år 1965, planeras äga rum våren 1967. Kostnaderna beräknas till 220 000 kr.

7. Kurs i skoglig genetik

SIDA planerar att i samarbete med Skogshögskolan i Stockholm anordna en 2-månaderskurs under hösten 1966 för att undervisa 20 indiska jägmästare i moderna metoder i skoglig genetik och växtförädling. Kostnaderna beräknas till 260 000 kr.

8. Kurs i företagsekonomi

För innevarande budgetår har 250 000 kr. anvisats för en kurs i företagsekonomi (den andra i ordningen) för thailändska ekonomer. Det har emellertid visat sig önskvärt att dels uppskjuta kursen till budgetåret 1966/67, dels utöka antalet deltagare från 8 (alla thailändare), såsom ursprungligen planerats, till sammanlagt 25, varav 15 stipendiater från Thailand och 10 från afrikanska stater. Denna utvidgning av kursen kräver 300 000 kr. för budgetåret 1966/67 utöver det redan anvisade beloppet om 250 000 kr.

9. Kurs i konstruktion av fiskefartyg

Under år 1965 har i samarbete med FAO anordnats en kurs i konstruktion av mindre fiskefartyg (»Fishing Boat Design»), förlagd till Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg. På grundval av erfarenheterna av denna

första kurs planeras en andra kurs i samma ämne under år 1966. Kostnaderna härför beräknas till 400 000 kr.

10. Kurs i teleteknik

För en i samarbete med Telefonaktiebolaget L. M. Ericsson anordnad kurs i teleteknik för östafrikanska deltagare har innevarande budgetår anvisats 160 000 kr. På grundval av erfarenheterna av denna första kurs planeras en andra kurs i samma ämne under budgetåret 1966/67. Kostnaderna för SIDA:s del beräknas till 200 000 kr.

11. Kurs i kommunal självstyrelse

I anslutning till två tidigare kurser planerar SIDA att under hösten 1966 i samarbete med Svenska Kommunförbundet och Internationella Kommunförbundet (IULA) anordna en tredje kurs i kommunal självstyrelse. SIDA:s kostnader härför beräknas till 40 000 kr.

12. Kurser i Kooperation

För budgetåret 1965/66 har för en kurs i Kooperation (den fjärde i ordningen och avsedd för deltagare från Sydostasien), vilken fortsätter under budgetåret 1966/67, anvisats 130 000 kr. De totala kostnaderna för denna kurs beräknas nu komma att uppgå till 280 000 kr. Sålunda erfordras ytterligare 150 000 kr. för att täcka kostnaderna för den återstående delen av kursen.

En femte kurs i Kooperation, avsedd för deltagare från Östafrika, planeras till kalenderåret 1967. SIDA uppskattar sina totala kostnader för denna kurs till 300 000 kr. Av dessa beräknas 200 000 kr. åtgå för att täcka de under budgetåret 1966/67 uppkommande kostnaderna.

13. Kurs i naturvetenskapliga ämnen

I den vid Uppsala universitet anordnade utbildningen i naturvetenskapliga ämnen kommer 10 stipendiater att delta under budgetåret 1966/67. De avses under året avsluta studierna med en fil. kand.-examen. Kostnaderna för budgetåret 1966/67 beräknas uppgå till 250 000 kr.

14. Kurs i geovetenskapliga ämnen

Den vid Uppsala universitet anordnade utbildningen i geovetenskapliga ämnen (»Earth Sciences») kommer under budgetåret 1966/67 att omfatta 2 grupper studerande med vardera 20 elever. Den ena gruppen består av de stipendiater som under 1965/66 genomgått den propedeutiska kursen för utbildningen och som hösten 1966 avses påbörja treåriga fackstudier till fil. kand.-examen. Den andra gruppen kommer att utgöras av nyrekryterade stipendiater som under budgetåret skall genomgå propedeutisk kurs. Här-

till beräknas viss fortsatt planering samt vissa åtgärder för rekrytering av stipendiater höstterminen 1967. Kostnaderna för kursen för budgetåret 1966/67, inklusive stipendier, klädbidrag och resor för deltagarna samt stipendiatuttagningsresa till Afrika, beräknas till 1 080 000 kr.

15. Svenska för enskilda stipendiater

Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas till 60 000 kr.

16. Mindre kurser

För innevarande budgetår har under delposten Mindre kurser anvisats 500 000 kr. Kungl. Maj:t har föreskrivit att av dessa medel må bestridas kostnader intill ett belopp av 100 000 kr. per kurs, i de fall då SIDA står som huvudman och intill ett belopp av 25 000 kr. i andra fall. Anslagsbehovet för mindre kurser för budgetåret 1966/67 beräknas av SIDA till oförändrat 500 000 kr.

Föredraganden

Stipendiatverksamheten föreslås av SIDA bli mera koncentrerad till ett fåtal ämnesområden, närmast sådana med anknytning till svensk fältverksamhet. Därav följer även, att individuell stipendiering på lägre studienivåer begränsas och ytterligare tonvikt läggs på sammanhållen kursundervisning. Jag tillstyrker denna koncentration och anser det även lovvärt att SIDA eftersträvar effektivare urvalsmetoder för stipendieringen på högre studienivåer.

Frågan om de administrativa förändringar, avseende bl. a. mottagningsverksamheten och den kurativa omvårdnaden av stipendiaterna i universitetsstäderna, som föreslagits av SIDA, är f. n. föremål för överväganden.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendiat- och kursverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 8 100 000 kr.

C 9. Rekrytering och utbildning av fältpersonal

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 000 000	421 428
1965/66	1 000 000	
1966/67 (förslag)	2 100 000	

Den snabba utvecklingen av rekryterings- och utbildningsverksamheten framgår av att den totala rekryteringen (experter för bilateralt och multilateralt bistånd, biträdande experter och fredskårsdeltagare) ökat från omkring 100 under budgetåret 1963/64 till omkring 165 under budgetåret

1964/65. För budgetåret 1965/66 räknar styrelsen med en rekrytering av 250 personer, och en rimlig uppskattning för budgetåret 1966/67 synes vara en rekrytering av 350 à 400 personer.

Rekryteringen kräver medel för bl. a. annonsering i dags- och fackpress och för ersättningar till fackspecialister för medverkan vid bedömningen av kandidaternas yrkeskompetens. Särskilda kostnader måste också beräknas för rekryteringen av två fredskårsgrupper om sammanlagt 60 deltagare. Slutligen bör beräknas ett mindre belopp för annonsering och resekostnader inom Sverige i samband med multilateral rekrytering. Hittillsvarande praxis att utta ersättning för dessa kostnader från vederbörande FN-organ har syntts onödigt omständligt. SIDA beräknar medelsbehovet för rekrytering under budgetåret 1966/67 till 425 000 kr., en ökning med 150 000 kr. jämfört med innevarande budgetår.

Utbildningen av fältpersonal omfattar orienteringskurser, språkutbildning samt s. k. kompletterande fackutbildning. SIDA avser att fortsätta verksamheten med orienteringskurser enligt samma riktlinjer och med samma kostnadsram — 260 000 kr. — som budgetåret 1965/66. Då det gäller språkutbildning erfordras emellertid en verksamhet utöver den nuvarande, vilken i huvudsak begränsats till språktestning och utbildning av experter, som redan kontraktsanställts. I syfte att skapa ett bättre underlag för rekryteringen av fältpersonal inom olika fackområden planerar styrelsen ett större långsiktigt språkutbildningsprogram för personer som är allmänt intresserade av fältuppdrag och bedöms såsom lämpliga för sådana. Detta program avses bedrivas på ett flertal orter och i största möjliga utsträckning handhas av bildningsorganisationer och andra lämpliga organ. Styrelsen beräknar medelsbehovet för språktestning och utbildning under budgetåret 1966/67 till 500 000 kr., en ökning med 150 000 kr., jämfört med innevarande budgetår.

Expertutbildningsutredningen har i sitt i april 1965 avgivna förslag »För-
månar vid *kompletterande fackutbildning* för blivande biståndsexperter m. m.» dels beräknat utbildningsbehovet inom vissa viktigare områden, dels framlagt förslag om de villkor som skulle gälla vid utbildning inom bl. a. tropiskt jordbruk, tropisk medicin, familjeplanering och »community development». SIDA, som i yttrande över utredningens förslag redovisat sina synpunkter på denna fråga, begär ett belopp om 1 milj. kr. för kompletterande fackutbildning under budgetåret 1966/67, vilket innebär en ökning av medelsbehovet med 570 000 kr. i jämförelse med innevarande budgetår.

För *fredskårsutbildning* föreslår SIDA oförändrat 400 000 kr. Därtill kommer 15 000 kr. för framställning av en rekryteringsbroschyr.

Det totala medelsbehovet beräknas av SIDA sålunda till (425 000 + 260 000 + 500 000 + 1 000 000 + 400 000 + 15 000) 2 600 000 kr. Då en reservation om ca 500 000 kr. väntas kvarstå vid innevarande budgetårs

utgång, begär SIDA alltså för rekrytering och utbildning av fältpersonal för budgetåret 1966/67 ett belopp av 2 100 000 kr., dvs. en ökning med 1 100 000 kr. jämfört med innevarande budgetår.

Föredraganden

Den utbildning av fältpersonal, som hittills anordnats genom SIDA:s försorg, har i stort sett gällt endast sådan personal som genom kontraktsanställning redan utsetts för vissa bestämda expertuppdrag. För att i ökad omfattning söka övervinna de svårigheter, som inte sällan möter vid rekryteringen av biståndspersonal inom olika ämnesområden, har det befunnits önskvärt att anordna kompletterande fackutbildning inom eller utom Sverige även för blivande experter, d. v. s. personer som ännu ej knutits till SIDA genom kontrakt men som bedöms lämpliga för framtida fältuppdrag. Det av SIDA omnämnda utredningsförslaget avseende förmåner vid kompletterande utbildning av sådana biståndsexperter har varit föremål för remissförfarande och bereds f. n. inom berörda departement. Det torde inom kort komma att anmälas för Kungl. Maj:t för beslut om bestämmelser i ärendet.

Med hänsyn till vikten av att de experter som utsänds att tjänstgöra i bilateral eller multilateral biståndsverksamhet skall vara så väl förberedda som möjligt anser jag det av SIDA begärda anslaget för utbildning och rekrytering av experter under 1966/67 vara väl motiverat.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rekrytering och utbildning av fältpersonal* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 100 000 kr.

D. Information om Sverige i utlandet

Omorganisation av utlandsinformationen

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 maj 1962 inrättades en beredning under ordförandeskap av ambassadören K. Öberg »med uppdrag att samordna planeringen och utförandet av sådan svensk upplysningsverksamhet i utlandet som helt eller delvis bekostas av statsmedel eller för vilken statliga eller statsunderstödda organ och institutioner tagas i anspråk». Beredningen skulle bestå av högst 12 ledamöter. Ordföranden förordnades att samtidigt stå till vederbörande departementschefers förfogande såsom särskild rådgivare i frågor rörande svensk upplysningsverksamhet utomlands.

Beredningens tillkomst får ses mot bakgrund av behovet av fastare samordning av de olika statliga, halvstatliga och privata institutioner som bedriver sverigeinformation utomlands, ett behov som vuxit med statsmakternas beslut om en utbyggnad av informationsverksamheten utomlands. I upplysningsberedningen ingår representanter för utrikesdepartementet, ecklesiastikdepartementet, handelsdepartementet, Svenska institutet, Svenska turisttrafikförbundet, Sveriges allmänna exportförening, Kooperativa förbundet, Landsorganisationen och Sveriges industriförbund samt två ledamöter med allmän sakkunskap och erfarenhet från informationsarbetet.

Med de ökade medel som statsmakterna ställt till förfogande har under åren 1963—1965 en avsevärd ökning av informationsverksamheten utomlands kunnat genomföras under upplysningsberedningens ledning.

Upplysningsberedningen har emellertid samtidigt betraktat sig såsom ett provisoriskt organ som, förutom samordningsuppdraget, haft i uppgift att utreda informationsverksamhetens arbetsformer och framlägga förslag till en mera permanent organisation. Beredningen har i detta stycke tjänstgjort som en utredning under nära samråd med övriga informationsorgan och andra berörda myndigheter, föreningar och institutioner. Den framlade den 22 september 1965 ett enhälligt betänkande med förslag till organisation av utlandsinformationen som i huvudsak innebär ett stadfästande av de arbetsformer, som beredningen under sina tre verksamhetsår provisoriskt tillämpat.

Efter att ha vägt för- och nackdelarna av olika alternativa organisationsformer finner upplysningsberedningen liksom tidigare utredningar att de nu existerande informationsorganen med undantag för Svensk-amerikanska nyhetsbyrån bör fortsätta som självständiga organ. Samtidigt bör emellertid

de instrument för en fast samordning som vuxit fram under de senaste tre åren stärkas och ges en fast organisatorisk förankring.

I betänkandet föreslås att upplysningsberedningens arbetsuppgifter som samordnande organ skall övertas av ett kollegium, bestående av informationsorganens chefer. Ett sådant samarbetsorgan inrättades provisoriskt av upplysningsberedningen redan 1963 och har enligt betänkandet visat sig vara ett praktiskt instrument för verksamhetens koordinering. Kollegiet avses få en tätare sammanträdesfrekvens och ett mindre antal ledamöter än beredningen. Det kan därigenom tjänstgöra som en permanent arbetsgrupp för samordning av den av staten helt eller delvis finansierade informationsverksamheten.

Betänkandet föreslår även att ett sekretariat ställs till kollegiets förfogande. Det skall bära ansvaret för förberedelser och uppföljning av sammanträden och har vidare i uppdrag att genomföra utrednings-, planerings- och samordningsarbeten i samband med kollegiets verksamhet. Detta sekretariat motsvaras av det som nu står till upplysningsberedningens förfogande.

I kollegiet deltar enligt förslaget de personer i respektive informationsorgan och departement som i sin dagliga verksamhet sysslar med utlandsinformationen. Genom att styrelserna för de enskilda informationsorganen representeras i kollegiet av resp. organs verkställande direktör får styrelserna dels en fortlöpande kontakt med den samlade verksamheten, dels ock möjlighet att inverka på densamma.

Informationskollegiet föreslås få följande organisation.

Chefen för den informationsavdelning i utrikesdepartementet som föreslås i utredningen (ordf.)

Huvudmannen för utrikeshandelsfrågor i handelsdepartementet

Verkställande direktören i Sveriges allmänna exportförening

Verkställande direktören i Svenska institutet

Verkställande direktören i Svenska turisttrafikförbundet

Chefen för Sveriges radios utlandsavdelning

Dessa utgör informationskollegiets ordinarie ledamöter. Var och en av dem äger rätt att utse ställföreträdare för sig.

Till kollegiet knyts följande personer som adjungerade ledamöter:

Huvudmannen för kulturfrågor i ecklesiastikdepartementet

Chefen för utrikesdepartementets pressbyrå

Chefen för Svensk-internationella pressbyrån.

De adjungerade ledamöterna tillställs dagordningen för varje sammanträde och de äger rätt att delta i kollegiets sammanträden när de så önskar. Till kollegiets sammanträden bör även kallas representanter för andra departement och organisationer, när ärenden av direkt intresse för dem står på kollegiets dagordning.

De icke institutionsbundna medel under tredje och tionde huvudtitlarna som nu står till upplysningsberedningens förfogande ställs enligt försla-

get till förfogande för ordföranden i kollegiet. Utnyttjandet av medlen beslutas av ordföranden vid sammanträden i kollegiet. Ledamöterna i kollegiet äger rätt och skyldighet att reservera sig till protokollet mot beslut, som de inte anser sig kunna biträda.

Kollegiet upprättar arbetsgrupper — ländergrupper — med uppgift att planera och leda den länderinriktade informationen. I princip skall det finnas en grupp för varje land eller region. I dessa deltar de tjänstemän från informationsorganen som inom dessa är ländersakkunniga. Grupperna leds av representanter för sekretariatet, då intet annat beslutats av kollegiet.

Kollegiet tjänstgör i de former som nyss nämnts

a) som planerande och beslutande organ då det gäller de icke institutionsbundna informationsanslagen

b) som ett forum för utbyte av informationer och synpunkter mellan informationsorganen.

Det har som uppgift

att fördela de gemensamma medlen;

att besluta om länderprogram, som upprättats av ländergrupperna efter förslag från utlandsorganisationen;

att besluta om projekt vid sidan av fastställda länderprogram;

att tjänstgöra som remissinstans och/eller samordnare av remissvar i frågor, som berör informationsverksamheten;

att säkerställa en fortlöpande information mellan de enskilda organen.

Eftersom informationsverksamheten utomlands i huvudsak bedrivs av och genom utrikesförvaltningen, anser upplysningsberedningen en nära anknytning mellan det samordnande organet och utrikesdepartementet vara av central betydelse och föreslår därför att samma person blir såväl ordförande i kollegiet som chef för en inom utrikesdepartementet nyinrättad informationsavdelning med uppgift att utöva ledningen över utlandsorganisationen i informationsärenden. En sådan avdelning skulle enligt utredningen underlätta departementets möjligheter att tillmötesgå de krav på vidgad information i utlandet om svenskt samhälls- och näringsliv, som på senare år framförts med växande styrka.

Informationsavdelningen bör enligt betänkandet bestå av nuvarande pressbyråns allmänna sektion samt Svensk-amerikanska nyhetsbyråns stockholmskontor.

I betänkandet behandlas även behovet av att ge den samlade informationsverksamheten och samordningsfunktionen i kollegiet en fast förankring i samhälle och näringsliv. Med hänsyn härtill föreslås i betänkandet att ett råd för sverigeeinformation utomlands upprättas. Rådet, som avses överta en del av upplysningsberedningens icke-exekutiva funktioner, är tänkt som ett forum för diskussion rörande sverigeeinformationens inriktning och resurser.

Sedan vissa reservationer kommit till uttryck beträffande det i betänkandet föreslagna rådet har upplysningsberedningen emellertid påvisat utvägen att frågan om den samlade informationsverksamhetens förankring i samhälle och näringsliv ytterligare prövas innan formen för en dylik förankring definitivt fastställs.

Över upplysningsberedningens betänkande har, efter remissbehandling, yttranden avgivits av statskontoret, styrelsen för internationell utveckling (SIDA), ett antal ambassader samt följande organisationer: Svenska institutet, Svenska turisttrafikförbundet, Svensk-internationella pressbyrån, Sveriges radio, Sveriges allmänna exportförening, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska arbetsgivareföreningen, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges industriförbund, Kooperativa förbundet (KF), Utlandssvenskarnas förening, Svenska försäljnings- & reklamförbundet, Sveriges redareförening, Svenska bankföreningen, Svenska annonsörers förening, Annonssbyråernas förening, Sveriges grossistförbund, Stockholms handelskammare, Ingeniörsvetenskapsakademien, Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, Nationalmuseum, Vetenskapsakademien, Svenska filminstitutet och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO).

Det stora flertalet remissinstanser tillstyrker betänkandet och uttrycker tillfredsställelse med informationsverksamhetens hittillsvarande resultat. De understryker även behovet av samordning av informationsverksamheten. Reservationer förekommer dock i enskildheter, främst i vad avser det föreslagna rådet. SIDA, Svenska filminstitutet, LO samt statskontoret har däremot framfört invändningar av principiell natur. SIDA anser att den föreslagna organisationen skulle bli alltför komplicerad och rekommenderar i stället att de administrativa arbetsuppgifterna som handläggs i informationsorganen sammanförs till en enhet. *Filminstitutet* föreslår en radikal omprövning av de nuvarande organisationsformerna och nämner därvid framför allt Svenska institutet. LO, som skärskådat förslaget snarare med hänsyn till informationens innehåll än till organisationsproblemen, anser från sina utgångspunkter inte att de nuvarande institutionerna fungerar väl. Arbetsmarknadsfrågorna sägs inte ha ägnats tillräcklig uppmärksamhet. LO föreslår en omprövning av frågan och rekommenderar att utlandsinformationen i dess helhet blir föremål för en översyn.

Statskontoret, som särskilt beaktat de organisatoriska frågorna, föreslår en lösning som ligger närmare nuläget än upplysningsberedningens förslag. Statskontoret sammanfattar på följande sätt:

En särskild befattningshavare med huvudansvar för den interdepartementala samordningen av informationsverksamheten bibehålles. Det kollegium som för närvarande fungerar under dennes ordförandeskap bibehålles och formaliseras. Den nuvarande upplysningsberedningen ersättes i praktiken huvudsakligen av detta kollegium och motsvaras i övrigt av in-

formella kontakter med intresserade myndigheter, organisationer och övriga institutioner. Dessa kan dessutom i förekommande fall utöva inflytande på informationsverksamheten genom representanter i de enskilda upplysningsorganens styrelser. Informationsfunktionen inom utrikesdepartementet förstärkes genom inrättande av en informationsavdelning, som genom sin chef är företräd i informationskollegiet och som har till uppgift att vara huvudman för beskickningar och konsulat i deras egenskap av upplysningsorgan på fältet och att internt inom utrikesdepartementet vara målsman för upplysningsverksamheten.

Den av statskontoret förordade organisationen, som mindre än den av upplysningsberedningen föreslagna skiljer sig från den nuvarande, möjliggör en fortsatt prövning av arbets- och kompetensfördelningen mellan olika informationsorgan, en prövning som torde komma att få särskild aktualitet i samband med den planerade inflyttningen i för upplysningsorganen gemensamma lokaler.

Den föreslagna informationsavdelningen i utrikesdepartementet bör enligt statskontoret fylla en huvudsakligen exekutiv funktion och inte ha några självständiga policy-skapande uppgifter.

Departementschefen

Efter upplysningsberedningens tillkomst 1962 har en kraftig stegring av den svenska informationsverksamheten utomlands kommit till stånd. Ökade anslag från det allmännas sida har möjliggjort en expansion av informationsorganens verksamhet. Genom att särskilda medel — för innevarande budgetår 5,9 milj. kr. — avsatts för upplysningsberedningen har en systematisk, samordnad verksamhet kunnat inledas i ett antal länder — Förenta staterna, Tyskland, Frankrike, Beneluxländerna samt Storbritannien. Förberedande åtgärder för att bygga ut informationsverksamheten har vidtagits i Italien, Japan, Finland, Österrike samt vissa länder i Östeuropa. Undersökningar har inletts i Afrika och Latinamerika för att fastställa förutsättningarna för och arten av vidgad sverigeinformation.

Denna verksamhet har medfört en organisatorisk upprustning. Den har vidare gett ett omfattande kunskapsmaterial om mål och medel som är av betydelse för framtiden.

De icke institutionsbundna anslagen spelar en central roll i detta arbete. De ger informationsverksamheten en flexibilitet som den inte skulle ha, om anslagen lämnades direkt till de individuella organen. Det är emellertid angeläget att dessa institutioners egna resurser är tillräckliga för att var och en av dem skall kunna förverkliga sin del av totaluppgiften.

Utlandsinformationen syftar till att öka kunskapen om och förståelsen för Sverige samt att främja svensk export och svensk turistnäring och informations- och kulturutbytet med andra länder. Den kan inte vara en konjunkturföreteelse i den meningen att den bedrivs endast i lägen då akuta informationsbehov uppstått. All erfarenhet visar att informationsverksam-

het måste bedrivas kontinuerligt för att få avsedd effekt. Detta hindrar naturligtvis inte att verksamheten skall kunna ökas eller minskas allt efter aktuella behov på olika informationsmarknader. Däremot måste en organisation stå beredd, ett kontaktnät finnas och en grund för upplysningsarbetet vara lagd för att önskvärda ökningar av verksamheten snabbt skall bli möjliga att genomföra till rimliga kostnader. Denna kontinuerliga beredskap är en förutsättning för en flexibel verksamhet.

Det är mot denna bakgrund jag finner det angeläget att befästa de former för samordning och bedrivande av den svenska utlandsinformationen, som under de senaste åren organiskt växt fram under upplysningsberedningens ledning. Jag förordar därför inrättandet av ett kontinuerligt arbetande centralt samordningsorgan för utlandsinformation — informationskollegiet — som övertar upplysningsberedningens nuvarande funktioner. Kollegiet bör arbeta i de former och med de uppgifter som föreslagits i upplysningsberedningens betänkande, dock med undantag för vad jag i det följande föreslår beträffande ordförandens ställning och den därav föranledda ändringen av kollegiets sammansättning.

I betänkandet förordas liksom i tidigare utredningar att självständiga upplysningsorgan representerande de olika grenarna av informationsverksamheten skall bibehållas. Beredningen understryker, att de nu existerande upplysningsorganen fått starka rötter i samhället som sannolikt inte kan ryckas upp utan men för uppgiften. En sådan splittrad organisationsform kräver samtidigt starka sammanhållande element. Beredningen pekar på de icke institutionsbundna medlen, kollegiet och den framtida lokalgemenskapen i Sverigehuset som viktiga instrument för denna samordning. Jag bedömer det emellertid som angeläget att ytterligare stärka samordningsinstitutionen, kollegiet, och föreslår därför i likhet med statskontoret att dess ordförande får en fristående ställning. Han bör förena ordförandeskapet med uppgiften att stå till vederbörande departementschefers förfogande som rådgivare i frågor berörande utlandsinformationen samt att i informationskollegiet samordna planering och utförande av sådan svensk informationsverksamhet i utlandet som helt eller delvis bekostas av statsmedel eller för vilken statliga eller statsunderstödda organ eller institutioner tas i anspråk.

Vidare tillstyrker jag inrättandet av ett sekretariat under kollegieordförandens direkta ledning. Det bör normalt bestå av en sekreterare samt tjänstemän med särskild erfarenhet av informationsarbete jämte biträdespersonal. Detta motsvarar upplysningsberedningens nuvarande sekretariat. Kostnaderna för sekretariatet bör liksom hittills bestridas från anslag under tionde huvudtiteln. Avlöning till upplysningsberedningens nuvarande ordförande och sekreterare bestrids f. n. från tredje huvudtitelns kommittéanslag. Kostnaderna för informationskollegiet bör av praktiska skäl i fortsättningen bestridas från samma anslag som sekretariatet. Anslags-

frågan anmäls av chefen för handelsdepartementet under tionde huvudtiteln.

Då utrikesdepartementets nya organisation fastställdes på grundval av 1963 års UD-utredning (prop. 1963: 75) lämnades frågan om press- och informationssidan öppen. Tidpunkten har nu kommit att fastställa departementets organisation även på detta område. Jag vill därför föreslå inrättandet av en särskild informationsenhet inom utrikesdepartementet. Den bör ingå i departementets organisation som en självständig byrå och utgöra förbindelselänken mellan informationsorganen i Sverige och utlandsorganisationen. Dess chef bör vara ledamot av informationskollegiet.

Informationsbyrån bör överta de uppgifter som f. n. åvilar allmänna sektionen inom pressbyrån och Svensk-amerikanska nyhetsbyrån/USA-kampanjens stockholmskontor, vars verksamhet upphör med utgången av innevarande budgetår.

Informationsbyrån bör få en på länder eller regioner indelad organisation med ett kansliråd som chef och en departementssekreterare som ställföreträdare.

Jag har under utrikesdepartementets avlöningsanslag upptagit de nya tjänster och tjänsteförändringar, som föranleds av omorganisationen inom departementet.

Rekryteringen till informationsbyrån bör ske med beaktande av informationsverksamhetens speciella krav.

Jag förordar vidare, att verksamheten vid Svensk-amerikanska nyhetsbyråns kontor i New York — Swedish Information Service — övertas av staten och finansieras genom en särskild anslagspost under tredje huvudtiteln. Kontorets huvudman i Sverige blir utrikesdepartementet.

Såväl upplysningsberedningens betänkande som statskontorets yttrande förordar en självständig pressbyrå. Jag delar denna uppfattning.

Pressbyrån, som enligt vad jag föreslagit befrias från de allmänna informationsfrågor, som ankommer på den föreslagna informationsbyrån, får helt ägna sig åt uppgiften att vara språkrör för utrikesdepartementet i utrikespolitiska frågor gentemot svensk och utländsk publik. Gentemot utlandet är byrån även språkrör i inrikespolitiska frågor. Det blir sålunda pressbyråns uppgift att ombesörja nyhetsförmedlingen utåt och inom utrikesförvaltningen. Pressbyrån ansvarar därmed för den dagliga press-tjänsten, tillfälliga pressarrangemang och omhändertagande av utländska journalister.

I upplysningsberedningens betänkande understryks behovet av att ge utlandsinformationen en fast förankring i samhälle och näringsliv. Någon enighet har dock inte kunnat nås i beredningen om formerna för denna förankring.

Jag vill förorda att frågan tills vidare hålls öppen. Upplysningsberedningen avser att fram till tidpunkten för den nya organisationens genom-

förande den 1 juli 1966 i kontakt med arbetsmarknad, näringsliv och kulturliv söka finna en lämplig form för upplysningsverksamhetens förankring i samhällslivet. Av remissyttrandena framgår att en lång rad organisationer och institutioner finner en sådan kontakt betydelsefull och är beredda att medverka i dess genomförande.

Upplysningsberedningens betänkande berör i huvudsak samordningens organisationsfrågor. Under utredningsarbetet och remissbehandlingen har kommit fram synpunkter på Svenska institutet som organ för utlandsinformation och kulturutbyte som synes fordra en särskild utredning. Jag avser därför att inom en nära framtid hemställa om bemyndigande att tillkalla en sådan utredning.

Under åberopande av vad jag anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag anfört i fråga om informationskollegiet.

D 1. Informationsverksamhet om Sverige i utlandet

Under tredje huvudtiteln anvisade medel för informationsverksamhet i utlandet är för närvarande fördelade på två anslag under litt D. Diverse, nämligen D 5. Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige och D 6. Särskilda medel för upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige.

Under litt. D tas för nästa budgetår upp anslagen för utlandsinformationen, som sålunda bryts ut ur diverseavdelningen. De två nuvarande anslagen bör sammanföras till ett anslag benämnt D 1. Informationsverksamhet om Sverige i utlandet. Enligt den nya indelningen ter sig anslagsutvecklingen på följande sätt:

	1964/65		1965/66	1966/67
	Anslag	Nettoutgift	Anslag	Dep.ch.
D 5.	4 379 000	4 356 564	4 744 000	} D 1. 7 411 000
D 6.	2 175 000	1 718 992	2 300 000	
Summa	6 554 000	6 075 556	7 044 000	7 411 000

	1965/66	1966/67	Förändring
	Anvisat	Dep.ch.	
1. Bidrag t. Sv. institutet (D 5.)	3 002 000	3 152 000	+ 150 000
2. Bidrag t. Sv. int. pressbyrån (D 5.)	343 000	360 000	+ 17 000
3. Utländska pressbesök (D 5.)	250 000	250 000	—
4. Övrig informationsverksamhet (D 5.)	400 000	400 000	—
5. Svensk-amerikanska nyhetsbyrån/Swedish Information Service (D 5/6)	749 000	1 070 000	+ 321 000

	1965/66 Anvisat	1966/67 Dep.ch.	Förändring
6. Servizio Informazioni Svedesi, Rom (D 6.)	—	100 000	+ 100 000
7. Särskilda medel för samordnad infor- mationsverksamhet (D 6.).....	<u>2 300 000</u>	<u>2 079 000</u>	<u>— 221 000</u>
Summa	7 044 000	7 411 000	+ 367 000

1. Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet

Svenska institutets budget för innevarande budgetår förutser utgifter på sammanlagt 4 355 000 kr., vilka täcks av statsanslag under tredje huvudtiteln om 3 002 000 kr., statsanslag under åttonde huvudtiteln om 568 000 kr., medlemsavgifter om 665 000 kr. och slutligen diverse inkomster om 120 000 kr. Den största posten på kostnadssidan är personal och administration med 1 882 000 kr. Däri har emellertid även inräknats löner och andra kostnader för den personal som är uteslutande sysselsatt med produktion av informationsmaterial och -tjänster.

Institutet begär i petitaskrivelse den 2 september 1965 en sammanlagd höjning av anslagen med 880 000 kr., varav 688 000 kr. avser kostnader för verksamhet som under innevarande budgetår bestrids med bidrag under tredje huvudtiteln. Av de väntade kostnadsökningarna hänför sig mer än en fjärdedel till personalsidan. Institutet framhåller, att den kraftigt vidgade verksamheten under 1964/65, som möjliggjorts av de starkt ökade bidragen från staten, svårt ansträngt institutets personella och administrativa resurser. Under de senaste budgetåren har kostnaderna för personal och administration minskat i förhållande till den totala omslutningen. Detta indikerar enligt institutets mening ett positivt resultat av systematiska rationaliseringsåtgärder. Arbetsbelastningen sägs emellertid nu ha blivit så hård, att en personalupprustning bedöms nödvändig för att kvalitativt säkra förvaltningen av institutets resurser.

2. Svensk-internationella pressbyrån

Svensk-internationella pressbyråns statsbidrag för innevarande budgetår uppgår till 343 000 kr. Byråns totala inkomster beräknas under samma period stiga till 554 000 kr. Med dessa medel finansieras nyhetstjänst på engelska, franska, tyska, holländska, portugisiska, spanska och finska. Nyssnämnda inkomstbelopp inkluderar medel från de allmänna informationsanslagen under tredje och tionde huvudtitlarna, som möjliggjort en förstärkning av den finska nyhetstjänsten samt utgivning av nyhetsbulletiner på italienska och japanska.

Sveriges allmänna exportförening hemställer i en petitaskrivelse den 1 september 1965 om en ökning av statsbidraget till Svensk-internationella pressbyrån med 82 000 kr.

3. Utländska pressbesök

Från denna anslagspost bestrids utrikesdepartementets kostnader för utländska pressbesök. Anslaget för innevarande budgetår uppgår till 250 000 kr.

4. Övrig informationsverksamhet

Från denna anslagspost på 400 000 kr. bestrids bl. a. kostnaderna för inköp av publikationer avsedda för utlandsmyndigheternas löpande informationsverksamhet om Sverige, för inbjudningar av andra utländska opinionsbildare än journalister samt för svenska talesmäns resor till utlandet. En ökande andel av beloppet ställs vidare till vissa utlandsmyndigheters förfo- gande i form av s. k. lokala informationsanslag.

Efter upplysningsberedningens tillkomst 1962 har skapats vissa rutiner för samråd vid dispositionen och fördelningen på olika länder och regioner av detta anslag. Dessa rutiner har visat sig vara ändamålsenliga och praktiska.

5. *Swedish Information Service i New York*

Stiftelsen Svensk-amerikanska nyhetsbyrån uppbär i år ett statsbidrag av 749 000 kr. Med hjälp av dessa medel samt 1 milj. kr. av statsanslaget till kommersiell information under tionde huvudtiteln och USA-kampanjens av stat och näringsliv tillskjutna medel finansieras en helt integrerad informationsverksamhet om Sverige i Förenta staterna. Nyhetsbyrån och USA-kampanjen har gemensamma kontor både i Stockholm och New York, det sistnämnda under namnet *Swedish Information Service*. I denna organisation ingår även två informationstjänstemän placerade vid generalkonsulaten i San Francisco respektive Chicago. Anställningsförhållandena för samtlig personal är reglerad genom kontrakt med Stiftelsen Svensk-amerikanska nyhetsbyrån och USA-kampanjen. Av skäl som närmare redovisas i prop. 1965: 1 (bil. 5, s. 56 o. 57) har stiftelsen beslutat att inte hemställa om statsbidrag för budgetåret 1966/67.

Verksamheten vid Svensk-amerikanska nyhetsbyråns kontor i Stockholm bör enligt vad jag nyss föreslagit övergå till en nyinrättad informationsbyrå i utrikesdepartementet. Som huvudman för *Swedish Information Service*, som enligt mitt förslag övertas av staten, inträder utrikesdepartementet.

Driften av *Swedish Information Service* i New York beräknas kosta 1 070 000 kr. Därav utgörs 850 000 kr. av löner och övriga personalkostnader, 45 000 kr. av lokalkostnader och 118 000 kr. av övriga löpande kontorskostnader. För resor och representation beräknas ett belopp om 57 000 kr.

6. Servizio Informazioni Svedesi i Rom

På grundval av det numera nedlagda Centro di Studi Svedesi, som på sin tid drevs av den svenske universitetslektorn i Rom, har där upprättats en informationstjänst under namnet Servizio Informazioni Svedesi, finansierad genom upplysningsberedningen. Upplysningsberedningen, som funnit verksamheten effektiv och nödvändig, har föreslagit att departementet inträder som huvudman för verksamheten på samma sätt som föreslagits i fråga om Swedish Information Service i New York. Detta medför inte några ökade utgifter för staten, eftersom den beräknade kostnaden för budgetåret 1966/67 om 100 000 kr. kan täckas genom motsvarande minskning av de medel, som anvisas under anslagsposten Särskilda medel för samordnad informationsverksamhet.

7. Särskilda medel för samordnad informationsverksamhet

Anslagsposten motsvaras av det för innevarande år av riksdagen beviljade anslaget D 6. Särskilda medel för upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige, som uppgår till 2 300 000 kr. Därav disponeras 300 000 kr. av chefen för utrikesdepartementets pressbyrå för kulturutbyte med särskilda länder, medan anslaget i övrigt disponeras av utrikesdepartementet på förslag av särskilde rådgivaren i upplysningsfrågor efter samråd med upplysningsberedningen.

Medlen har kommit till användning för samordnade informationsprogram i ett antal länder, för särskilda undersökningar rörande informationsbehovet i Afrika och Latinamerika, förberedelser för det svenska deltagandet vid världsutställningen i Montreal 1967 samt till åtgärder för samordning av informationsorganen själva. Därvid har medlen från ifrågavarande anslag använts tillsammans med medel från tionde huvudtitelns anslag till kommersiell information. Programmen för medlens användning har gjorts upp av upplysningsberedningen. I dessa program har för det svenska deltagandet i Montreal, som sker tillsammans med de övriga nordiska länderna, hittills avsatts 1 milj. kr. Förberedelserna för framträdandet har nu fortskridit så långt, att kostnaderna kan beräknas mera noggrant. För Sveriges del kalkyleras med utgifter om ca 4 milj. kr. för andel i byggnaden och den gemensamma utställningen samt Sveriges egen utställning i den gemensamma nordiska paviljongen. Därtill kommer utgifter för åtgärder i Canada och USA, avsedda att äga rum i anknytning till utställningen. Sistnämnda åtgärder avses ingå i den programmerade allmänna informationsverksamheten i USA och Canada under budgetåren 1966/67 och 1967/68. De direkta kostnaderna för det svenska framträdandet, som börjat uppstå under innevarande budgetår, torde komma att belasta även de två följande budgetåren. Syftet med det svenska deltagandet i världsutställningen är att dels sprida allmän kännedom om Sverige

bland besökarna, dels stödda svensk export och turism. Med anledning härav finansieras insatsen dels under detta anslag, dels under tionde huvudtitelns anslag till kommersiell information.

Departementschefen

Jag förordar att *Svenska institutet* får täckning för automatiska kostnadsstegringar med sammanlagt 150 000 kr. vilket skulle innebära ett statsbidrag från tredje huvudtiteln om 3 152 000 kr. för nästa budgetår.

För *Svensk-internationella pressbyrån* tillstyrker jag en av kostnadsfördyring föranledd uppräknig av bidraget med 17 000 kr. till 360 000 kr.

För *Utländska pressbesök* föreslår jag att anslagsposten upptas oförändrat med 250 000 kr.

För *Övrig informationsverksamhet* beräknar jag ett oförändrat belopp om 400 000 kr. för nästa budgetår.

Jag förordar att för verksamheten vid *Swedish Information Service* i New York anvisas ett belopp om 1 070 000 kr., vilket motsvarar kostnaderna under innevarande budgetår. I jämförelse med nuvarande statsbidrag till Svensk-amerikanska nyhetsbyrån innebär mitt förslag en ökning med 321 000 kr. Detta belopp medför en motsvarande minskning av medelsbehovet under anslagsposten Särskilda medel för samordnad informationsverksamhet.

Vidare föreslår jag att 100 000 kr. anvisas för verksamheten vid *Servizio Informazioni Svedesi* i Rom varvid anslagsposten Särskilda medel för samordnad informationsverksamhet minskas med motsvarande belopp.

Vad slutligen *Särskilda medel för samordnad informationsverksamhet* beträffar beräknar jag medelsbehovet till 2 079 000 kr. vilket formellt betyder en minskning med 221 000 kr. i förhållande till det belopp som för innevarande år anvisats under anslaget D 6. Särskilda medel för upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige. Minskningen föranleds av att 321 000 kr. som jag nyss nämnt bör överföras till anslagsposten *Swedish Information Service* och 100 000 kr. till anslagsposten *Servizio Informazioni Svedesi* samt av ett beräknat utgiftsbortfall på 180 000 kr. för verksamhet, som övertas av informationsbyrån. Det beräknade medelsbehovet om 2 079 000 kr. innebär därför i realiteten en ökning av medelsanvisningen för här avsedd informationsverksamhet med 380 000 kr.

Då emellertid samtidigt kostnaderna för deltagandet i världsutställningen i Montreal 1967 under kommande budgetår ställer växande anspråk på detta anslag kan en därav föranledd inskränkning av informationsaktiviteten i vissa länder bli nödvändig.

Av de under denna anslagspost beräknade medlen bör 300 000 kr. liksom tidigare år reserveras för kulturutbyte med särskilda länder.

Sammanlagt bör alltså informationsanslaget höjas med (150 000 + 17 000 + 321 000 + 100 000 — 221 000) 367 000 kr.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Informationsverksamhet om Sverige i utlandet*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av
7 411 000 kr.

E. Diverse**E 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond**

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till beskickningsfastigheternas delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 13 863 000 kr.

E 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 877 000 kr.

E 3. Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska medborgare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	100 000	192 248
1965/66	150 000	
1966/67 (förslag)	175 000	

De från förevarande anslag bestridda kostnaderna för sjöfolk och vissa statslösa, som råkat i nödställd belägenhet utomlands, ökade obetydligt under budgetåret 1964/65. Däremot steg utgifterna för andra utomlands nödställda svenska medborgare med drygt 40 000 kr. Då denna kostnadsutveckling torde ha ett nära samband med den stigande svenska turisttrafiken till utlandet kan det ökade medelsbehovet för nyss nämnda ändamål om intet oförutsett inträffar väntas bli bestående. Anslaget bör med hän-

syn till belastningen höjas med 25 000 kr. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska medborgare m. fl.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kr.

E 4. Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslands-svenskar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	20 000	20 000
1965/66	15 000	
1966/67 (förslag)	10 000	

I petitaskrivelse den 6 juli 1965 har understödsnämnden för rysslands-svenskar hemställt att anslaget måtte utgå med oförändrat belopp för budgetåret 1966/67.

Departementschefen

Den successiva avvecklingen av anslaget bör fortgå. I enlighet härmed föreslår jag att medelsanvisningen under förevarande anslag sänks med 5 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 10 000 kr.

E 5. Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 000	10 214
1965/66	7 000	
1966/67 (förslag)	7 000	

Med hänsyn till förefintlig reservation bör anslaget upptas med oförändrat belopp för budgetåret 1966/67. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 kr.

E 6. Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	200 000	200 000
1965/66	423 000	
1966/67 (förslag)	603 000	

För ifrågavarande ändamål har Kungl. Maj:t den 30 juni 1965 fördelat anslaget för innevarande budgetår på följande sätt:

Utrikespolitiska institutet	328 000
Svenska FN-förbundet	95 000
därav för	
1. Svenska FN-förbundet	37 500
2. Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet	10 650
3. Svenska freds- och skiljedomsföreningen	10 650
4. Sveriges studenters FN-förbund	6 200
5. Svenska FN-förbundet för FN:s internationella samarbetsår	30 000

Utrikespolitiska institutet har för budgetåret 1966/67 begärt statsbidrag på sammanlagt 423 000 kr. avseende upplysningsarbete rörande utrikespolitiska frågor samt därutöver ett engångsbelopp på 52 000 kr. för vissa inte tidigare beräknade inredningskostnader i samband med att Utrikespolitiska institutet flyttar till nya lokaler, som anskaffats genom byggnadsstyrelsens förmedling. Institutet, som disponerar sina nuvarande lokaler hyresfritt, hemställer att jämväl den till 210 000 kr. beräknade årshyran för de nya lokalerna måtte täckas av statsmedel.

Den föreslagna ökningen av bidraget till upplysningsarbetet hänför sig uteslutande till personalkostnader. För nya tjänster begärs 174 000 kr. och för individuella och generella löneförbättringar avsedda att bibehålla personalens löneparitet med statliga löner 25 000 kr.

Institutet framhåller att anslagsförslagen för nästkommande budgetår i första hand tar sikte på att tillgodose de trängande behov, som uppstått genom den kraftiga expansionen av institutets verksamhet under senare år. Institutet har dock därvid inte tagit hänsyn till kostnaderna för de sedan flera år inom institutet försöksvis bedrivna säkerhetspolitiska studierna i avvaktan på att statsmakterna hunnit ta ställning till resultatet av en inom institutet gjord utredning om en permanent organisation för säkerhetspolitiska studier.

Publikationsverksamheten har under det senaste året ökat markant, bl. a. till följd av en ny bokserie, som huvudsakligen bygger på resultatet av forsk-

ningsavdelningens arbete. Institutet, som anser att dess personalresurser är helt otillräckliga för den redaktionella behandlingen av den ökade arbetsmaterian, önskar anställa en redaktör att biträda vid förlags- och publikationsverksamheten.

En tillfredsställande klassificering av det omfattande tidskriftsbeståndet och specialbiblioteket och en nödvändig översyn av referenssystemet kräver enligt institutet nyanställning av en person med sakkunskap i dokumentationsteknik. För närvarande sköts klassificeringen som en bisyssla av bibliotekspersonalen, som består av en halvtidsanställd och två heltidsanställda tjänstemän.

Då biblioteket under det gångna året anlåtats i betydligt ökad omfattning har möjligheterna för personalen att ägna tid åt den inre bibliotekstjänsten enligt vad institutet framhåller minskats, samtidigt som behovet av inre tjänst ökat med bibliotekets expansion och kan förväntas bli än större i samband med inflyttningen i de nya lokalerna. Nyanställning av en biblioteksassistent på halvtid är sålunda — enligt institutet — ett absolut minimum för att klara av det fortsatta biblioteksarbetet. Därutöver önskar institutet i likhet med vad som framförts under tidigare år åstadkomma en upprustning av klipparkivet och begär medel för en tjänst som amanuens vid detta arkiv.

Institutet understryker vidare att verksamheten nu nått en omfattning, som gör det oundgängligen nödvändigt att förstärka den kamerala personalen med en assistent. Bokföringen och kassaförvaltningen har hittills skötts av institutets kassörska, som tillika fungerar som expeditionsföreståndare. Den föreslagna assistenten skulle biträda expeditionsföreståndaren med bokföringen och svara för löpande kassaärenden.

Slutligen önskar institutet medel för att nyanställa två skrivbiträden.

Svenska FN-förbundet, Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, Svenska freds- och skiljedomsföreningen och Sveriges studenters FN-förbund har gemensamt begärt statsanslag för sin verksamhet under budgetåret 1966/67 på sammanlagt 100 000 kr., samma belopp som begärdes för innevarande budgetår.

FN-förbundet framhåller att det fungerar dels som samarbetsorgan för organisationer och enskilda medborgare, som vill främja FN:s idéer, dels som informationscentral i frågor, som spänner över FN:s hela verksamhetsområde. Förbundets sekretariat kan i många avseenden betraktas som en svensk filial till FN:s informationskontor för de nordiska länderna i Köpenhamn. Som en av sina angelägnaste uppgifter räknar förbundet upplysning om utvecklingsländernas problem och det internationella utvecklingsbiståndet, i synnerhet de internationella organisationernas biståndsverksamhet.

Förbundet, som redan lämnar föreningar och skolor en omfattande ser-

vice i fråga om skrifter, filmer och föredragshållare, understryker vikten av denna verksamhet och säger sig vara i stort behov av en pedagogisk konsulent, som helt skulle kunna ägna sig åt arbetet bland skolorna.

Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet understryker sin angelägna uppgift att verka för att de resolutioner, som antagits av FN:s generalförsamling, stöds av den allmänna opinionen i Sverige. Förbundet önskar ökade ekonomiska resurser för att kunna tillgodose det intresse för saklig information och debatt i internationella frågor som kvinnorna i Sverige visar och som genom deras engagemang kan komma samhället till godo.

Svenska freds- och skiljedomsföreningen framhåller att den ser som en av sina viktigaste uppgifter att sprida information och upplysning om internationella problem och förhållanden, förmedla kunskap om FN:s syfte och verksamhet, skapa opinion och intresse för internationellt samarbete och fredlig utveckling, försöka medverka till ökad insikt om utvecklingsländernas förhållanden och inspirera till ökade biståndinsatser. Verksamheten bedrivs genom skolprogram, kurser, utgivandet av tidningen *Freden* m. m.

Sveriges studenters FN-förbunds verksamhet syftar enligt förbundet till att bland svenska studenter skapa ökad internationell förståelse och en mer realistiskt underbyggd kunskap om utrikespolitiska problem.

Förbundet, som är en sammanslutning av de utrikespolitiska studentföreningarna i Göteborg, Lund, Stockholm och Uppsala, verkar för sammanhållning och utbyte av erfarenheter mellan de anslutna föreningarna samt representerar dem i en rad svenska och internationella organ. Det fungerar även som informationsorgan för utrikespolitiska kurser, seminarier m. m. Den egentliga programverksamheten utövas i huvudsak genom de anslutna föreningarna i form av föredrag, debatter, studiecirkelar och seminarier.

FN-förbundet och med detsamma samverkande organisationer beviljades för innevarande budgetår en ökning av det tidigare utgående bidraget med 15 000 kr. jämte ett engångsbidrag på 30 000 kr. i samband med FN:s internationella samarbetsår.

I enlighet med riksdagens önskemål (SU 1964: 3 s. 27, rskr 3) tillkallade Kungl. Maj:t den 23 april 1964 en utredningsman med uppgift att göra en översyn av möjligheterna att samordna informationsverksamheten i Sverige om »Förenade Nationernas syfte, organisation och verksamhet, utmynnande i förslag ägnade att på ett ändamålsenligt sätt tillvarataga förefintliga resurser för att skänka upplysningsverksamheten ökad effekt, bl. a. genom en koordinering av de insatser, som av olika organ nu görs för att sprida kännedom om och förståelse för FN». Utredningsmannen har i ett betänkande av den 30 augusti 1965 (Stencil UD 1965: 3) redovisat resultatet av den företagna översynen.

Däri konstateras sammanfattningsvis att informationen om FN inte torde kunna koncentreras till en enda myndighet eller organisation. Anledningen

härtill anges framför allt vara att den verksamhet, som FN och dess fackorgan bedriver, är så mångfasetterad och ofta så tekniskt-vetenskapligt betnad, att ingen instans kan mönstra all den sakkunskap och intima förtrogenhet med material som är en förutsättning för varje meningsfull informationsverksamhet. En längre gående samordning av de olika informationsinstansernas verksamhet än den som nu är fallet framhålls dock som angelägen. Utredningsmannen har efter en inventering av de respektive organens förutsättningar som eventuell samordnare av den allmänna FN-informationen stannat för Svenska FN-förbundet. Med undantag för utrikesdepartementet och styrelsen för internationell utveckling är detta den enda institution, framhålls det i betänkandet, som kan avdela arbetskraft för kontinuerlig kontakt med massmedia, varjämte förbundet genom sitt sekretariat har den nödvändiga allmänna översikten över FN:s arbete. Förbundet har enligt utredningsmannen den önskvärda självständiga ställningen och äger genom sina medlemsorganisationer utomordentliga möjligheter att vidarebefordra information till skolor, arbetsmarknadens organisationer, det frivilliga bildningsväsendet, nykterhetsrörelsen, politiska organisationer, frikyrkorörelsen o. s. v. Vad beträffar information om den multilaterala biståndsverksamheten rekommenderar utredningsmannen en intim och bred samverkan mellan SIDA och FN-förbundet under hänvisning till att dessa båda instanser på ett utmärkt sätt kompletterar varandra i förevarande hänseende.

Utredningsmannen har funnit att Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, Svenska freds- och skiljedomsföreningen och Sveriges studenters FN-förbund även i fortsättningen bör få åtnjuta statsbidrag enligt hittillsvarande praxis. Det får anses naturligt och tilltalande, heter det i betänkandet, att statsmakterna genom ekonomiskt stöd bidrar till mångsidigheten vid belysningen av och informationen om FN, framför allt dess fredsbevarande uppgifter.

Över utredningsmannens betänkande har yttranden avgetts av statskontoret, styrelsen för internationell utveckling (SIDA), Svenska FN-förbundet, Svenska freds- och skiljedomsföreningen, Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, Sveriges studenters FN-förbund samt Utrikespolitiska institutet.

Samtliga remissinstanser understryker behovet av samordning av informationen om FN. Svenska FN-förbundet, som jämte Sveriges studenters FN-förbund, Svenska freds- och skiljedomsföreningen och Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet delar utredningsmannens uppfattning, att samordningsuppgifterna bör ligga hos Svenska FN-förbundet, betonar vikten av att informationsverksamheten samordnas och i väsentlig utsträckning handhas av ett i förhållande till staten, partierna och intresseorganisationerna fritt och obundet organ.

Upplysningsarbetet om FN:organens insatser i u-länderna och Sveriges

medverkan i denna verksamhet finner SIDA vara en integrerande del av dess allmänna av staten pålagda informationsuppgifter i vad avser u-ländernas och det bilaterala och multilaterala biståndets problem och understryker att huvudansvaret för denna del av FN:informationerna allt framgent måste bäras av SIDA i fortsatt och fördjupat samarbete med FN-förbundet.

Utrikespolitiska institutet framhåller att informationen om FN måste ses i sitt allmänpolitiska sammanhang och anser det vara att föredra, att saklig och objektiv information om FN kombineras med liknande information om andra internationella företeelser på grundval av en allsidig dokumentationscentral. Institutet påpekar att grunden till en sådan dokumentationscentral redan skapats inom institutet.

Statskontoret konstaterar att det framlagda betänkandet i huvudsak bygger på en principiell uppdelning efter informationens innehåll, som ej belyser problemet i hela dess vidd. Statskontoret förordar att utredningen vidgas till att omfatta ett närmare studium av informationens syfte, val av informationsmottagare och media för informations-spridning, olika informationsformers finansiering samt de olika aktiviteter, som informationsproduktionen och distributionen innesluter. Vidare efterlyses förslag om formerna för en samordnad årlig planering av informationsgivandet på grundval av en vägning av effekten av de olika åtgärderna i förhållande till kostnaderna.

Departementschefen

Utrikespolitiska institutet bör erhålla tackning för merkostnader föranledda av de individuella och generella löneförbättringar för personalen, som följer av löneutvecklingen inom den statliga sektorn. Härför erfordras 25 000 kr. Jag förordar därjämte ett bidrag till institutet på 34 000 kr. (mot-svarande lönegrad A 23) för anställning av en tjänsteman med sakkunskap i dokumentationsteknik för bibliotekets och arkivets behov.

I det statsbidrag, som beviljades institutet för budgetåret 1965/66, ingick ett engångsbidrag på 104 000 kr. till flyttnings- och inredningskostnader i samband med inflyttning i nya lokaler. Sedan institutet numera anvisats andra och större lokaler än de, som ursprungligen avsågs, finner jag det motiverat att institutet medges ersättning för härav föranledda merkostnader för inredning med 35 000 kr.

Jag förordar slutligen, att institutet beviljas ett belopp om 210 000 kr. till tackning av hyreskostnaderna för de nya lokalerna.

Sammanlagt erfordras således för institutets del för budgetåret 1966/67 ett bidrag om (328 000 + 25 000 + 34 000 — 104 000 + 35 000 + 210 000) 528 000 kr. vilket innebär en höjning med 200 000 kr.

Vad beträffar FN-informationen har den utredning, för vilken nyss redogjorts, bl. a. visat att ett nära samarbete existerar mellan de olika instanser, som svarar för huvuddelen av upplysningsverksamheten i Sverige om FN och dess underorgan. Berörda myndigheter och av staten obundna

organ synes utan undantag vara medvetna om behovet av ytterligare åtgärder i riktning mot en samordning av de gemensamma ansträngningarna att vidga kunskapen om och intresset för världsorganisationens insatser.

Svenska FN-förbundet torde därvid kunna spela en betydelsefull roll.

Jag vill i detta sammanhang särskilt understryka det angelägna i att de möjligheter till rationalisering av produktionen och distributionen av informationsmaterial, som statskontoret i sitt yttrande pekat på, blir beaktade i den fortsatta verksamheten.

Jag förordar, att FN-förbundets och med detsamma samverkande organisationers anslagsframställningar tillmötesgår såtillvida att en uppräknig av anslaget görs med 10 000 kr., avseende bidraget till FN-förbundet.

Då samtidigt det särskilda bidraget på 30 000 kr. till FN-förbundet i samband med FN:s internationella samarbetsår bortfaller uppgår medelsbehovet för budgetåret 1966/67 till (95 000 + 10 000 — 30 000) 75 000 kr. vilket innebär en minskning med 20 000 kr.

Anslaget i sin helhet torde således böra höjas med (200 000 — 20 000) 180 000 kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 603 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

1. Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen. I prop. 1965: 1 (bil. 5 s. 64) redogjordes för dispositionen under 1964 av de för budgetåren 1963/64 och 1964/65 till Kungl. Maj:ts förfogande ställda investeringsanslagen för nämnda ändamål. Därvid redovisades ett ännu inte ianspråktaget belopp av 4 168 000 kr., vilket i första hand avsatts för lösning av fastighetsfrågorna i Belgrad, Bonn, New York, Rabat, Tunis och Wellington samt för om- och tillbyggnad av sändebudsbostaden i Léopoldville och eventuellt fastighetsförvärv i Bern.

Sedan för budgetåret 1965/66 anvisats ett belopp av 1 000 000 kr. under detta anslag — närmast gällande fastighetsfrågorna i Lissabon, London, Peking och Prag — stod följaktligen till Kungl. Maj:ts disposition den 1 juli 1965 ett sammanlagt belopp av 5 168 000 kr.

Under budgetåret 1965/66 har Kungl. Maj:t av ovannämnda, till förfogande stående medel anvisat 100 000 kr. för om- och tillbyggnad av sändebudsbostaden i Léopoldville samt 150 000 kr. för utredningar m. m. av utrikesrepresentationens lokalfrågor. Av från tidigare budgetår reserverade och för innevarande budgetår till förfogande ställda medel återstår således vid utgången av år 1965 ett belopp av 4 918 000 kr.

Av de i tidigare statsverkspropositioner anmälda projekten har sålunda fastighetsfrågan i *Léopoldville* under innevarande budgetår erhållit en med hänsyn till rådande förhållanden godtagbar lösning. Angående övriga projekt må följande anföras. Förhandlingar rörande förvärv av tomt i *Belgrad* pågår för närvarande, sedan vissa kompletterande utredningar avslutats. Beträffande bostadsfrågan för sändebudet i *Bonn* har förhandlingarna rörande dispositionen av det i prop. 1965: 1 (bil. 5 s. 65) omnämnda markområdet avbrutits, sedan kostnaderna för ett förvärv bedömts bli alltför höga. Alternativa förslag till lösning utreds f. n. Frågan om förvärv av en till de statsägda fastigheterna i *New York* gränsande fastighet ingår som ett led i det större frågekomplex, som gäller den framtida dispositionen av statens fastigheter därstädes och som på senare tid särskilt aktualiserats. Närmare redogörelse lämnades i prop. 1962: 1 (bil. 5 s. 54). Fastighetsfrågorna i *New York* avses i sin helhet bli föremål för närmare utredning under våren 1966. I avvaktan på slutförande av denna utredning har vidare åtgärder bedömts böra anstå.

Beträffande ambassaden i *Rabat* har två olika förslag till förvärv av sän-

debudsbostad varit föremål för förhandlingar. I ena fallet har inköpsobjektet av tekniska skäl förkastats medan i det andra säljaren återtagit sitt erbjudande. Undersökningarna av fastighetsmarknaden för erhållande av lämpliga alternativ fortgår. Fastighetsfrågorna i *Tunis* har tills vidare kunnat lösas på acceptabelt om än inte helt tillfredsställande sätt. Såsom framhållits i prop. 1964:1 (bil. 5 s. 76) torde på längre sikt erfordras åtgärder för att ernå en permanent lösning. I *Wellington* har möjlighet erbjudits statsverket att inköpa nuvarande förhyrda sändebudsbostad. Sedan på platsen företagen utredning givit vid handen, att fastigheten är belägen inom ett område, som kan komma att exproprieras, har ett förvärv bedömts såsom mindre lämpligt. Undersökning av möjligheterna till alternativa lösningar pågår. Enligt numera föreliggande upplysningar har beslut i expropriationsfrågan gällande den fastighet vari sändebudsbostaden i *Bern* är inrymd tills vidare uppskjutits. Frågan kan emellertid ånyo komma att aktualiseras.

Angående i prop. 1965:1 för budgetåret 1965/66 aktualiserade projekt må följande anföras.

Undersökning av möjligheterna att i *Lissabon* inköpa lämplig sändebudsbostad eller tomt för nybyggnad fortgår. Frågan rörande fortsatt disposition av den fastighet i *Prag* vilken till sin huvuddel nyttjas av beskickningen utreds för närvarande inom byggnadsstyrelsen. Genom överenskommelse med Kinas regering har en tomt för uppförande av beskickningsanläggning i *Peking* ställts till Sveriges disposition. Överenskommelsen har godkänts av riksdagen (prop. 1965:157, SU 179, rskr 428). Medel för nybyggnaden bör framdeles begäras genom särskild proposition. En omfattande utredning pågår f. n. inom byggnadsstyrelsen rörande dispositionen av den nuvarande beskickningsfastigheten i *London* respektive klarläggande av alternativa möjligheter till lösning av lokalproblemen. Under budgetåret 1966/67 räknar byggnadsstyrelsen med att fastighetsförvärv i *Athen* och *Tel Aviv* i första hand kommer att aktualiseras. Vidare kan på längre sikt anskaffning av sändebudsbostad i *Montevideo* genom fastighetsförvärv bli erforderlig. Bostadsfrågan för sändebudet i *Athen* har fram till 1965 kunnat lösas genom förhyrning av lämplig lägenhet. Sedan hyresavtalet uppsagts av fastighetsägaren, har ny bostad kunnat anskaffas genom förhyrning av tillfällig karaktär. För att på längre sikt en tillfredsställande lösning av bostadsfrågan skall kunna ernås bör medel för ett fastighetsförvärv finnas tillgängliga.

Den nuvarande, förhyrda sändebudsbostaden i *Tel Aviv* är i flera avseenden otillfredsställande. Hyresavtalet utlöper under år 1966 och kommer sannolikt inte att kunna förlängas. Även i *Tel Aviv* visar erfarenheten och gjorda undersökningar, att en tillfredsställande lösning på längre sikt inte kan åstadkommas genom fortsatta förhyrningar.

Såsom anmälts i prop. 1965:1 är nybyggnadsärenden — förutom i *Peking* — aktuella i *Kairo*, *Teheran*, *Islamabad*, *Paris*, *Lagos* och *Brasilia*.

För *Kairo* och *Teheran* har byggnadsprogram godkänts av Kungl. Maj:t och projektering pågår.

På grund av de komplicerade förhållanden, som sammanhänger med etableringen i Pakistans nya huvudstad, *Islamabad*, har utredningen om nybyggnadsprojektets omfattning och utformning ännu inte kunnat avslutas. Vederbörande pakistanska myndigheter förutses avsluta sin överflyttning under tidigare delen av år 1966, varefter beskickningens i *Karachi* huvudsakliga verksamhet måste bedrivas i *Islamabad*. För att säkerställa ambassadens funktion intill dess den nya anläggningen färdigställts har tillfälliga lokaler förhyrts i den angränsande staden *Rawalpindi*. Härigenom har även erhållits en frist för slutförandet av erforderlig utredning avseende nybyggnaden. Byggnadsarbetena beräknas kunna ta sin början under budgetåret 1968/69.

Enligt beslut av 1959 års riksdag har i *Paris* förvärvat fastigheten 17, rue Barbet de Jouy, avsedd att utnyttjas för en nybyggnad inrymmande beskickningskansli, chefsbostad, vissa personalbostäder m. m. Genom Kungl. brev den 28 juni 1962 uppdrogs åt byggnadsstyrelsen att utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudhandlingar, inklusive kostnadsberäkning. För tomten gällde ursprungligen endast generella byggnadsbestämmelser. En precisering av byggnadsrätten erhöles sedermera genom preliminärt byggnadslov. Detta utgjorde underlag för det nu föreliggande av Kungl. Maj:t godkända byggnadsprogrammet.

Under den fortsatta projekteringen har det emellertid visat sig att projektet inte kan genomföras i den form som avsetts i byggnadsprogrammet. Denna situation har uppstått på grund av följande omständigheter.

Vederbörande franska myndigheter har vid de fortsatta konsultationerna ställt långtgående krav i vad avser byggnadernas detaljutformning. Dessa krav har medfört försämrade möjligheter att utnyttja den medgivna byggnadsrätten i sådan utsträckning att de planerade byggnaderna enligt byggnadsstyrelsens och vederbörande franska teknikerns bedömning inte kan erhålla den volym som erfordras för genomförandet av byggnadsprogrammet. Vidare förutsätter utnyttjandet av byggnadsrätten en överenskommelse med ägarna av grannfastigheterna. Enligt förberedande sonderingar kunde en sådan överenskommelse påräknas. Ägaren till en av grannfastigheterna har emellertid sedermera föredragit att i stället erbjuda sin fastighet till försäljning på villkor som ur ekonomiska synpunkter är oantagliga. Det preliminära byggnadslovet har sålunda inte kunnat utnyttjas för genomförande av det av Kungl. Maj:t godkända byggnadsprogrammet.

I den sålunda uppkomna situationen har byggnadsstyrelsen utrett alternativa möjligheter att genomföra nybyggnadsplanerna. Härav föranledda förslag bör senare underställas riksdagen.

Beträffande *Lagos* bedrivs programmerings- och projekteringsarbetet med

sikte på att byggnadsarbetena skall kunna påbörjas under budgetåret 1967/68.

Brasilianska utrikesministeriets överflyttning till den nya huvudstaden *Brasilia* beräknas vara avslutad under senare delen av år 1967. Villkoren för mottagandet av den tomt som ställts till förfogande har numera modifierats till att omfatta förpliktelse att igångsätta byggnadsarbetena inom två år efter utrikesministeriets överflyttning. Sedan sålunda dels tidpunkten för utrikesministeriets överflyttning närmare preciserats och dels förpliktelsen att påbörja nybyggnadsarbetena inom en viss tid knutits till tidpunkten för utrikesministeriets överflyttning i stället för — som tidigare var fallet — donationshandlingarnas mottagande, synes förutsättningar numera föreligga för att från svensk sida acceptera donationen. Programmering av nybyggnadsprojektet pågår i samarbete med berörda myndigheter i Danmark, Finland och Norge.

I tilläggsstat I för innevarande budgetår (prop. 1965:155, SU 182, rskr 431) har en redogörelse lämnats för frågan om utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm. Arbetsritningarna för anläggningarna är färdiga och granskas f. n. av fackmyndigheterna. De kostnader för att projektera och utföra anläggningarna, som Sverige svarar för, förskottas f. n. från investeringsanslaget Utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm under Fonden för förlag till statsverket (prop. 1959: 1 bil. 24 s. 6, SU 31, rskr 75, prop. 1960: 1 bil. 25 s. 4, SU 22, rskr 74, prop. 1965: 155, SU 182, rskr 431).

Sedan avräkning skett enligt överenskommelsen den 28 mars 1958 mellan Sovjetunionen och Sverige om utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm, kommer erforderliga medel att begäras av riksdagen under statens allmänna fastighetsfond. Avräkningen torde komma att slutföras under innevarande budgetår.

Jag föreslår att anslagsbeloppet under förevarande anslag för budgetåret 1966/67 bestäms till 1 miljon kr. Anslaget bör utnyttjas för beslutade byggnadsarbeten samt för att möta behov, som kan uppkomma beträffande de utlandsmyndigheter, där tomt- eller fastighetsfrågan ännu ej lösts.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

2. Inköp av tomt för beskickningen i Washington. Genom beslut av 1961 och 1962 års riksdagar anvisades ett investeringsanslag om sammanlagt 4 milj. kr. till inköp av tomt för uppförande av kanslibyggnad i Washington. Efter omfattande utredningar bemyndigade Kungl. Maj:t genom beslut

den 2 oktober 1964 byggnadsstyrelsen att förvärva viss tomt. På grund av därefter genomförda ändringar av stadsplanebestämmelserna för Washington, innebärande att kanslilokaler inte fick uppföras inom det aktuella området, bortföll emellertid förutsättningarna för ett förvärv av denna tomt. Alternativa objekt är nu föremål för utredning. Ärendet kan därför aktualiseras under år 1966.

Genom beslut den 26 juli 1965 förordnade Kungl. Maj:t att behållningen under anslaget må disponeras för avsedda ändamål under budgetåret 1965/66.

Riksdagens medgivande till fortsatt dispositionsrätt under nästa budgetår bör inhämtas beträffande detta anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att Kungl. Maj:t under budgetåret 1966/67 må förfoga över det på riksstaten för budgetåret 1962/63 under statens allmänna fastighetsfond anvisade investeringsanslaget Inköp av tomt för beskickningen i Washington.

Statens utlåningsfonder

Biståndsförvaltningens lånefond

Styrelsen för internationell utveckling (SIDA) föreslår i sin petitaskrivelse den 27 augusti 1965 att en särskild lånefond på 200 000 kr. inrättas för verkets bilaterala experter.

För biståndsverksamheten på fältet disponeras i regel tjänstebilar för personaltransporter. Bilar finns emellertid inte alltid i erforderlig omfattning, varför fältpersonalen tidvis mot kilometerersättning kan begagna egna fordon i tjänsten. En utbyggnad av tjänstebilsparken för att motsvara körbehovet under toppbelastningsperioder skulle medföra avsevärda kostnader för verket. Med hänsyn till de lokala förhållandena på stationeringsorterna är det vidare ofta nödvändigt för personalen att disponera egna fordon för att kunna göra inköp av livsmedel och andra konsumtionsvaror m. m. samt för privata persontransporter. Inte bara de långa avstånden vid vissa stationeringsorter utan även hänsynen till personlig säkerhet kräver tillgång till bil.

För verkets kontraktsanställda bilaterala experter underlättas anskaffningen av privata fordon f. n. genom att de av verket beviljas lån om högst 7 500 kr. från reservationsanslaget Fältprojekt. Lånen, som är avsedda uteslutande för bilinköp, amorteras under kontraktstiden genom löneavdrag varje månad med högst tolv avbetalningar.

Den 1 juli 1965 uppgick antalet bilaterala experter till 110. Under den

närmaste tidsperioden beräknas cirka 40—50 experter nyanställas per år. Den genomsnittliga kontraktstiden är två år. Enligt nuvarande system uppgick antalet låntagare per den 1 juli 1965 till 38 stycken med ett totalt utestående lånebelopp 117 400 kr. Detta lånesystem bör enligt SIDA upphöra och lånebehovet i stället täckas från en särskild lånefond.

Föredraganden

Jag finner det i likhet med SIDA riktigare att tillfredsställa de bilaterala experternas lånebehov från en särskild fond än att bibehålla det nu tillämpade systemet och förordar därför att en lånefond benämnd Biståndsförvaltningens lånefond inrättas för ändamålet.

Fonden bör tills vidare uppgå till 200 000 kr. och förvaltas av SIDA. Lånen bör löpa med ränta, varvid statens normalränta förutsätts tillämpad, och amorteras genom månatliga löneavdrag.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser angående fondens förvaltning samt om lånevillkor m. m. Dessa kan i allt väsentligt hämtas från motsvarande bestämmelser för utrikesförvaltningens lånefond.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Biståndsförvaltningens lånefond* för budgetåret
1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

S. V. Brattström

**Förteckning över Sveriges lönade utlandsmyndigheter jämte olönade
konsulat med lönad tjänsteman den 1 januari 1966**

I. Beskickningar med angivande inom parentes av subsidiära ackrediteringsorter:

Abidjan (Bamako, Niamey, Ouagadougou, Porto Novo)	Helsingfors Kairo (Mogadiscio)
Addis Abeba (Khartoum, Tananarive)	Karachi Köpenhamn
Alger	Lagos
Ankara	Léopoldville (Brazzaville, Libreville, Yaoundé)
Athen	Lima (La Paz)
Bagdad (Kuwait)	Lissabon
Bangkok (Kuala Lumpur, Rangoon, Saigon, Vientiane)	London
Beirut (Amman, Damaskus, Nicosia, Riyadh)	Madrid
Belgrad	Mexico (Havana)
Bern	Monrovia (Accra, Conakry, Freetown)
Bogotá (Panamá, Quito)	Montevideo
Bonn	Moskva (Ulan Bator)
Bryssel (Luxemburg)	Nairobi (Dar-es-Salaam, Kampala, Kigali, Lusaka, Usumbura)
Budapest	New Delhi (Colombo, Kathmandu)
Buenos Aires (Asunción)	Oslo
Bukarest	Ottawa
Canberra	Paris
Caracas (Port-au-Prince, Santo Domingo, Port-of-Spain)	Peking (Phnom Penh)
Dar-es-Salaam*	Prag
Djakarta (Manila)	Pretoria
Dublin	Quito*
Guatemala (Managua, San José, San Salvador, Tegucigalpa)	Rabat (Dakar)
Haag	Reykjavik
	Rio de Janeiro
	Rom
	Santiago de Chile

Med * betecknad beskickning förestås av en t. f. chargé d'affaires.

Sofia	Tunis
Sydney, kansli	(El Beida)
Teheran	Warszawa
(Kabul)	Washington
Tel Aviv	Wellington
Tokio	Wien
(Söul)	

II. Delegationer:

Sveriges ständiga representation vid Förenta Nationerna i New York
 Sveriges ständiga delegation hos de internationella organisationerna i Genève
 Sveriges delegation hos Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) i Paris

Sveriges delegation hos de europeiska gemenskaperna:

Europeiska kol- och stålunionens Höga Myndighet (CECA) i Luxemburg
 Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) i Bryssel
 Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) i Bryssel

III. Lönade konsulat:

a) Generalkonsulat:

Antwerpen
 Berlin
 Chicago
 Genua
 Hamburg
 Houston
 Istanbul
 London
 Milano
 Minneapolis
 Montreal
 New York
 San Francisco

b) Konsulat:

Gdańsk
 Hongkong
 Mariehamn
 Narvik
 Rotterdam

IV. Olönade konsulat med lönad tjänsteman i icke-chefsställning (gk = generalkonsulat, k = konsulat):

Amsterdam (k)	Manila (gk)
Barcelona (gk)	Marseille (k)
Bombay (gk)	Melbourne (k)
Bremen (k)	Palma de Mallorca (k)
Damaskus (gk)	Rouen (k)
Frankfurt a. M. (k)	São Paulo (gk)
Havana (k)	Zürich (k)
Johannesburg (k)	
Liverpool (k)	
Los Angeles (k)	

**Översikt av utrikesförvaltningens diplomatiska och konsulära tjänster
den 1 januari 1966**

	Kabinetts- sekr. Sändebud Utrikesråd Generalkon- suler Kansliråd	Ambassad-, Legations- råd Handelsråd Departe- mentssekr.	Departe- mentssekr. Kanslisekr. Förste ambassad-, legations- sekreterare Konsuler	Kanslisekr. Ambassad-, Legations- sekreterare Vicekonsuler Attachéer	Kanslister
	B 1—7	B 1—2	A 23—27	A 17—21	A 9—23
<i>Utrikesdepartementet:</i>					
Kab. sekr., bitr. kab. sekr., utrikesminis- terns sekr.	2		1		
Inspektör	1				
Rapportsekretariatet	1		2		
Förhandlingsgrupp ..	2	2	2		
Politiska avd.	4	2	9	2	
Rättsavd.	3	2	8	4	7
Handelsavd.	4	1	13	3	
Administrativa avd. ..	3	4	1	1	7
Sektionen för internatio- nella biståndsfrågor ..	1	1	3	1	
Protokollet	1	1	2	1	1
Pressbyrån	1		2	1	
Summa hemma	23	13	43	13	15
<i>Utlandsmyndigheterna:</i>					
A. Med lönad chefs- tjänsteman:					
Abidjan	1				1
Addis Abeba	1		1		1
Alger	1		1		1
Ankara	1		1		1
Antwerpen, gk.	1				2
Athen	1		1		1
Bagdad	1			1	1
Bangkok	1			1	1
Beirut	1			1	1
Belgrad	1		1		1
Berlin, gk.	1			1	1
Bern	1		1		1
Bogotá	1			1	1
Bonn	1	2	1	2	3
Bryssel	1		1	1	2
Bryssel, del.	1	1	1	1	
Budapest	1				1
Buenos Aires	1	1		1	1
Bukarest	1				1

	B 1—7	B 1—2	A 23—27	A 17—21	A 9—23
Canberra	1		1		
Caracas	1				1
Chicago, gk	1		1	1	2
Dar-es-Salaam		1			1
Djakarta	1			1	1
Dublin	1				1
Gdańsk, k.					1
Genève, del.	1	2	1	2	1
Genua, gk ¹					2
Guatemala	1			1	1
Haag	1		1	1	1
Hamburg, gk	1		1		2
Helsingfors	1	1		1	1
Hongkong, k			1		1
Houston, gk	1				1
Istanbul, gk	1				1
Kairo	1		1	1	1
Karachi	1			1	2
Köpenhamn	1	1		1	1
Lagos	1			1	1
Léopoldville	1			1	1
Lima	1				2
Lissabon	1			1	1
London	1	2	1	2	1
London, gk	1		1		3
Madrid	1		1	1	2
Mariehamn, k ²					1
Mexico	1		1	1	1
Milano, gk	1				1
Minneapolis, gk	1				2
Monrovia	1			1	1
Montevideo	1				1
Montreal, gk	1				1
Moskva	1	1	1	2	2
Nairobi	1			1	1
Narvik, k					1
New Delhi	1	1		1	1
New York, gk	1		1	1	4
New York, del	1	1	1	2	
Oslo	1	1		1	1
Ottawa	1		1		1
Paris	1	2	1	2	1
Paris, del.	1		1	2	
Peking	1			1	1
Prag	1		1		1
Pretoria	1		1		
Quito			1		1
Rabat	1		1		1
Reykjavik	1				1
Rio de Janeiro	1	1		2	2
Rom	1	1		1	2
Rotterdam, k					3
San Francisco, gk	1		1		4
Santiago de Chile	1			1	1
Sofia	1				1
Sydney, kansli					1
Teheran	1		1		1
Tel Aviv	1			1	1
Tokio	1	1		1	1
Tunis	1			1	1
Warszawa	1		1	1	1
Washington	1	2	4	3	2

	B 1—7	B 1—2	A 23—27	A 17—21	A 9—23
Wellington	1				
Wien	1		1	1	1
B. Med utsänd tjänsteman i icke-chefsställning:					
Amsterdam, k					1
Barcelona, gk					1
Bombay, gk					1
Bremen, k					1
Damaskus, gk					1
Frankfurt, k					1
Havana, k					1
Johannesburg, k					1
Liverpool, k					1
Los Angeles, k					1
Manila, gk					1
Marseille, k					1
Melbourne, k					1
Palma de Mallorca, k ..					1
Rouen, k					1
São Paulo, gk					1
Zürich, k					1
Summa utomlands	74	22	38	53	119
Totalt	97	35	81	66	134

¹ Konsulatschefen placerad i Milano.

² Konsulatet förestås av en tjänsteman med arvode.

Register 1966/67

DRIFTBUDGETEN

Tredje huvudtiteln

A. Utrikesdepartementet m. m.

Sid.		Kr.
1	ÖVERSIKT	
4	Utrikesförvaltningen: Avlöningar	46 066 000
11	Utrikesförvaltningen: Omkostnader	13 577 000
12	Representationsbidrag till utlandstjänstemän	3 650 000
12	Vissa bostadskostnadsersättningar.....	3 360 000
13	Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat	2 695 000
13	Kursdifferenser	1 000
13	Ersättningar åt olönade konsuler	1 100 000
14	Särskilda förhandlingar med främmande makter.....	3 500 000
14	Kostnader för vissa nämnder m. m.	80 000
14	Kommittéer m. m.	150 000
15	Extra utgifter	695 000
15	Tillfälliga representationskostnader	600 000
	Säger för utrikesdepartementet m. m.	75 474 000

B. Bidrag till vissa internationella organisationer

16	Permanent skiljedomstolens internationella byrå i Haag	4 000
16	Förenta Nationerna	10 800 000
17	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)	3 300 000
18	Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA).....	1 600 000
18	Europarådet	820 000
	Säger för bidrag till vissa internationella organisationer	16 524 000

C. Internationell biståndsverksamhet

Bistånd genom internationella organ m. m.

21	Förenta Nationernas utvecklingsprogram (UNDP)	70 200 000
26	Förenta Nationernas barnfond (UNICEF)	7 800 000
27	Övrigt multilateralt tekniskt bistånd.....	3 000 000
28	Humanitärt bistånd till flyktingar m. fl.	6 500 000

100 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 5: Utrikesdepartementet*

Sid.		Kr.
	<i>Bilateralt tekniskt bistånd</i>	
30	Styrelsen för internationell utveckling (SIDA):	
	Avlöningar	5 541 000
32	Styrelsen för internationell utveckling (SIDA):	
	Omkostnader	1 630 000
33	Fältverksamhet	60 000 000
60	Stipendiat- och kursverksamhet.....	8 100 000
64	Rekrytering och utbildning av fältpersonal	2 100 000
	<hr/>	
	Säger för internationell biståndsverksamhet	164 871 000

D. Information om Sverige i utlandet

74	Informationsverksamhet om Sverige i utlandet	7 411 000
	<hr/>	
	Säger för information om Sverige i utlandet	7 411 000

E. Diverse

80	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
	Beskickningsfastigheternas delfond	13 863 000
80	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
	Byggnadsstyrelsens delfond	1 877 000
80	Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska medborgare m. fl.	175 000
81	Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar	10 000
81	Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater.....	7 000
82	Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor	603 000
	<hr/>	
	Säger för diverse	16 535 000
	<hr/>	
	Summa driftbudget	280 815 000

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

88	Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen.....	1 000 000
----	--	-----------

Statens utlåningsfonder

92	Biståndsförvaltningens lånefond	200 000
	<hr/>	
	Summa kapitalbudget	1 200 000
	<hr/>	
	Summa drift- och kapitalbudget	282 015 000

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1966

FÖRSTA SAMLINGEN

ANDRA BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
försvarsdepartementet,
socialdepartementet*

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

ÖVERSIKT

De fleråriga försvarsbeslut som gällt sedan 1958 har gett ökad stadga åt planeringen av verksamheten inom det militära försvaret. Det senaste av dessa beslut fattades av 1963 års riksdag och omspanner en fyraårsperiod som slutar med budgetåret 1966/67.

Chefen för försvarsdepartementet har efter bemyndigande av Kungl. Maj:t den 4 februari 1965 tillkallat sakkunniga med uppdrag att utreda krigsmaktens och civilförsvarets fortsatta utveckling m. m. Utredningsarbetet bedrivs med sikte på att förslag i de huvudfrågor som utredningen skall behandla skall kunna lämnas till 1967 års riksdag.

Budgetförslaget för 1966/67 har gjorts upp i enlighet med riktlinjerna i nu gällande försvarsbeslut och svarar mot den av 1964 års riksdag fastställda målsättningen för krigsmakten. Ökningen av den totala kostnadsramen liksom avvägningen i stort mellan olika anslag inom denna ram följer försvarsbeslutet.

Med hänsyn till den rådande högkonjunkturen har det emellertid bedömts nödvändigt att söka minska den av myndigheterna planerade medelsförbrukningen under nästa budgetår. Som riktpunkt för denna tillfälliga åtstramning har uppsatts en minskning med totalt ca 350 milj. kr. Minskningen avses bli uppnådd genom att vissa materielbeställningar inte får läggas ut vid planerad tidpunkt och genom att vissa byggnader och befästningar senareläggs eller byggs ut i långsammare takt än planerat. Åtgärderna syftar till att öka anslagsbehållningarna under materiel- och byggnadsanslagen med det angivna beloppet. Konjunktur Anpassning av detta slag inryms i det t.o.m. budgetåret 1966/67 gällande försvarsbeslut som fattades av 1963 års riksdag.

De anslag som för nästa budgetår föreslås inom försvarsdepartementets verksamhetsområde avser utgifter om sammanlagt 4 814,9 milj. kr., varav 4 776,2 milj. kr. för militära ändamål och sammanlagt 38,7 milj. kr. för flygtekniska försöksanstalten och försvarets fabriksverk.

Det militära försvarets andel av bruttonationalprodukten kan för budgetåret 1966/67 preliminärt uppskattas till 4,2 % mot 4,6 % för innevarande budgetår. För budgetåren 1958/59 och 1962/63 utgjorde andelen 4,6 resp. 4,2 %.

Jämförelse med 1965/66 års riksstat

Den sammanlagda ökningen av anslagen i förhållande till riksstaten för budgetåret 1965/66 föreslås bli 296 milj. kr. eller ca 6,5 %. Av ökningen utgör 105,2 milj. kr. — 2,5 % av basbeloppet — förutsatt anslagsuppräknings för teknisk utveckling enligt 1963 års försvarsbeslut. Pris- och löneförändringar m.m. motiverar en ökning med netto 242,3 milj. kr. Slutligen föranleder ändringar i fråga om anslag m.m. utanför den för det militära försvaret bestämda ramen en nettominskning med 51,5 milj. kr. Häri ingår en minskning av anslaget för flyttning av I 1 och Ing 1 från 75 milj. kr. till 30 milj. kr.

Fördelning på försvarsgrenarna m.m.

Anslagsmedlens fördelning på de tre försvarsgrenarna m.fl. ändamål samt förskjutningarna i förhållande till innevarande års riksstat framgår av följande tabell.

Ändamål	Belopp (mkr)			¹Andel %		
	1965/66	1966/67	förändring	1965/66	1966/67	förändring
Armén	1 380,0	1 474,5	+ 94,5	32,3	31,8	— 0,5
Marinen	² 606,0	² 652,5	+ 46,5	14,1	14,1	± 0
Flygvapnet	1 595,1	1 690,0	+ 94,9	37,3	36,4	— 0,9
Gemensamt	694,9	824,0	+ 129,1	16,3	17,7	+ 1,4
Prisregleringsanslag m.m. ..	242,9	173,9	— 69,0			
Summa	4 518,9	4 814,9	+ 296,0	100,0	100,0	—

¹ Prisregleringsanslag m.m. ej inräknat
² Kostnaderna för Muskövarvet inräknade

Som framgår av tabellen är de relativa förskjutningarna måttliga. Den ökade andelen för gemensamma ändamål sammanhänger huvudsakligen med överföring från försvarsgrenarnas delramar *dels* till Gemensamma staber (Militärområdesstaber: Avlöningar och Militärområdesstaber: Omkostnader), *dels* till staten för fastighetsfonden för att göra en snabbare upp- rustning av kaserner m. m. möjlig.

Materielanskaffning

Den fortgående tekniska utvecklingen medför att försvarseffekten blir alltmer beroende av omfattningen av och kvaliteten hos den materiel som anskaffas. Strävan är att få till stånd en sådan utgiftsfördelning att så stor andel som möjligt av de totalt tillgängliga ekonomiska resurserna för det militära försvaret skall tillfalla materielanslagen. Kostnadsutvecklingen har emellertid medfört att andelen tenderar att minska. Medan under innevarande budgetår ca 40 % av tillgängliga medel tillfallit dessa anslag sjunker motsvarande andel för nästa budgetår till ca 38,3 %. Detta sammanhänger

bl. a. med den ökade byggnadsverksamheten i fråga om kaserner, befästningar m. m. under kapitalbudgeten.

Den huvudsakliga innebörden av de förslag beträffande anskaffning av tygmateriel eller motsvarande som läggs fram framgår av följande sammanställning.

	1965/66			1966/67 (förslag)			Beräknat utfall		
	Anslag	Be- myndi- ganden	Kvar- stående olikvi- derade bemyn- digand- en 30.6 1966	Anslag	Be- myndi- ganden	Kvar- stående olikvi- derade bemyn- digand- en 30.6 1967	67/68	68/69	68/69 o. se- nare
Anskaffning av tygmateriel m. m.	457,5	425	1 000,3	534,2	485	951,1	434,3	293,0	223,8
Anskaffning av fartygsmateriel m. m.	211,3	130	503,1	240,1	275	538,0	222,4	148,5	167,1
Anskaffning av flygmateriel m. m.	1 042,9	1 100	1 900,9	1 015,3	1 050	1 935,6	760	500	675,6
Summa	1 711,7	1 655	3 404,3	1 789,6	1 810	3 424,7	1 416,7	941,5	1 066,5

Förhållandet mellan olikviderade bemyndiganden den 30 juni 1967 och anslagssumman för budgetåret 1966/67 blir enligt förslaget 1,91. Motsvarande kvot den 30 juni 1963, dvs. vid ingången av det första budgetåret i fyraårsperioden 1963/67, var 1,98. Årskvoterna i de under perioden tillämpade kostnadsramarna har alltså lett fram till en relativt sett mindre bemyndigandeskuld vid utgången av perioden 1963/67 än vid den tidpunkt då försvarsbeslutet fattades.

Under förfluten del av giltighetstiden för 1963 års försvarsbeslut har modern materiel tillförts försvaret i betydande omfattning. Den tekniska utvecklingen och dess inverkan på materielanskaffningen har alltmer bestrykt nödvändigheten av en långsiktig planering. Framtagning av modern försvarsmateriel är tidskrävande och tekniskt komplicerad. Konstruktion av ändamålsenliga vapensystem kan därför ske endast under förutsättning att utgångspunkterna för planeringen läggs fast för flera år. För nästa budgetår måste också beaktas det krav från statsmakternas sida som uttalats i 1963 års försvarsbeslut angående handlingsfrihet vid utgången av fyraårsperioden 1963/67. Detta medför att åtaganden av väsentligen ny och för framtiden bindande karaktär bör undvikas under sista året av giltighetstiden för försvarsbeslutet och i avvaktan på försvarsutredningens resultat. Myndigheternas anslagsframställningar för budgetåret 1966/67 har behandlats mot denna bakgrund.

I finansplanen har redogjorts för det allmänna konjunkturläget och budgetutvecklingen. För att tillgodose kraven på anpassning till det samhälls-ekonomiska läget skall man, som inledningsvis nämnts, söka begränsa ut-

gifterna under materielanskaffningsanslagen och investeringsanslagen under budgetåret 1966/67. Som en riktpunkt för reduceringen av planerade utgifter har angetts en totalsumma av 350 milj. kr., varav ca 100 milj. kr. under investeringsanslagen på kapitalbudgeten. Den ökning av reservationerna med 350 milj. kr. som således blir den omedelbara följderna av återhållsamheten möjliggör att senare återta den nu uppskjutna anskaffnings- och anläggningsverksamheten. Denna tillfälliga åtgärd har bedömts vara möjlig utan att den försvarspolitiska målsättningen rubbas.

För att möjliggöra en smidigare anpassning till befintliga långsiktiga planer för materielanskaffning har Kungl. Maj:t genom beslut den 25 november 1965 utfärdat förbud att utan särskilt tillstånd göra köp eller lägga ut beställning under anslagen till anskaffning av tygmateriel eller motsvarande för armén, marinen och flygvapnet.

Genom att restriktioner införs redan innevarande budgetår har förutsättningar skapats för ändamålsenligare urval av de beställningar som kan göras inom den sålunda under budgetåret 1966/67 tillfälligt begränsade beställningsvolymen.

Överbefälhavaren har anmodats att utarbeta en plan med förslag till vilka beställningsbemyndiganden av de för budgetåret 1965/66 tillgängliga och de för 1966/67 föreslagna som bör utnyttjas.

I avsikt att ge Kungl. Maj:t och riksdagen ökade möjligheter att bringa kostnaderna under effektivare kontroll läggs fram förslag om att införa s.k. tvåstegsförfarande vid större materielanskaffningar. Vidare föreslås, att i riksstaten tas upp ett nytt anslag benämnt Utredningar rörande tillämnade materielanskaffningar m. m. Ändamålet med detta anslag är att skapa bättre förutsättningar för kontroll och samordning av de resurser som utnyttjas för utveckling av krigsmateriel samt att öka möjligheterna att styra denna verksamhet.

I avvaktan på resultatet av den pågående utredningen om försvarets fortsatta utveckling efter giltighetstiden för gällande försvarsbeslut kommer här endast att i korthet redovisas innebörden av de krigsorganisatoriska förändringar som åsyftas med förslagen till anslag och beställningsbemyndiganden för anskaffningen av tygmateriel, fartygsmateriel och flygmateriel. Härvid har hänsyn inte tagits till de förändringar i verksamheten som de inledningsvis anmälda restriktionerna kan komma att medföra.

För armétridskrafterna omfattar det föreslagna anslaget och beställningsbemyndigandet anskaffning av kompletteringsmateriel och reservdelar samt ammunition till tidigare — med stöd av gällande eller tidigare försvarsbeslut — beslutade anskaffningar av materiel av organisationsbestämmande karaktär t.ex. stridsvagn S, 15,5 cm bandkanon och krigsbromateriel. Vidare fortsätter anskaffningen av standardfordon och viss fältarbetsmateriel i huvudsakligt syfte att efter bestämda planer, baserade på vedertagna livslängdsnormer, omsätta befintlig materiel. Slutligen

fullföljs komplettering av diverse materiel såsom verktyg och redskap, detaljer i personlig utrustning m. m.

Beträffande marin stridskrafterna fortsätter uppbyggnaden av en lätt flotta. Pågående nybyggnad av sex torpedbåtar och fem attackubåtar fortlöper planenligt. Under år 1966 avslutas ombyggnad av jagarna Visby och Sundsvall till fregatter. De torpedbärande fartygen skall successivt förses med moderna fjärrstyrda och målsökande torpeder. Kustförsvaret har tillförts 7,5 cm kustartilleribatterier och lätta robotbatterier. Ytterligare batterier av dessa slag tillkommer under nästa budgetår. Då beräknas även uppsättning av tunga robotbatterier, rörliga spärrförband och nya kustjägarkompanier kunna påbörjas.

För flygstridskrafterna avser förslagen till materielanskaffningar m. m. en fortsatt utbyggnad av stridslednings- och bassystemen. Utbyggnaden av dessa båda system i vad avser såväl omfattning som utbyggnadstakt bestäms i första hand dels av befintliga och planerade flygande enheters tekniska och taktiska prestanda, dels av tidpunkten då dessa senare enheter inlemmas i krigsorganisationen. Även om antalet flygande enheter inom ramen för nuvarande målsättning kan komma att i någon mån minska blir kraven på stridslednings- och baseringsmöjligheter i huvudsak oförändrade. Det är väsentligt att de planer efter vilka utbyggnaden sker kan följas så att den avsedda försvarseffekten kan tas ut av flygplan och robotar. Verksamheten för nästa budgetår innebär bl. a. att för dessa båda system beställs materiel, installationer m. m. till ett belopp av ca 160 milj. kr. Leveranserna av jaktflygplanet J 35 Draken och jaktroboten Falcon fortsätter och härjämte beräknas 18 milj. kr. för modifieringsarbeten på skolflygplan 60 för att ge detta flygplan förmåga att bära attackrobot. Luftvärnsrobotsystemet »Bloodhound» ansluts till stril-systemet. Utvecklingsarbetet med flygplan 37 med tillhörande motor och utrustning fortsätts och för nästa budgetår planeras beställningar till en kostnad av ca 270 milj. kr.

Beträffande intendentur- och sjukvårdsmateriel eftersträvas i fråga om beklädnadsmateriel och inventarier en anpassning till standardhöjningen inom det civila samhällslivet. Fältuniformerna m/58 (kommiss) och m/59 (bomull) samt permissionsuniformen m/60 har tillkommit under senare år och tilldelas nu all personal som fullgör första tjänstgöring inom armén och kustartilleriet. Vindrockar med foder av polyamidpälsväv är avsedda att ersätta pälsar och fältkappor. Förläggningstält för tolv man med nykonstruerad spis anskaffas. I fråga om krigsutrustning av beklädnadsmateriel föreligger vissa brister. För att minska dessa föreslås i det följande anslagsbelopp för försvarsgrenarna om tillhoppa ca 22 milj. kr. Standarden på kaserninventarier förbättras. Anskaffning av bl. a. modern förläggning utrustning för värnpliktiga pågår. Beträffande förplägnadsmateriel får plastmaterial i viss omfattning ersätta porslin eller rostfritt stål. Vidare anskaffas kok- och stekutrustning med

större kapacitet och modern automatik. Den maskinella utrustningen vid de fasta matinträttningarna kommer att rustas upp under en sjuårsperiod. För arméns fältförband köps ny kittelutrustning och isolerade boxar för distribution av kylda köttvaror.

I fråga om sjukvårdsmateriel eftersträvas att modernisera och förbättra inventariebeståndet vid förbandssjukhusen samt att även i övrigt tillföra fredssjukvården ändamålsenliga hjälpmedel. Pågående modernisering av undervisningsmaterielen beräknas medföra ett bättre utbildningsresultat. Beträffande krigssjukvårdsmateriel har verksamheten under de senaste åren starkt präglats av den medicinska och tekniska utvecklingen. Förändringarna i krigsutrustningen innefattar anskaffning av bl. a. tältutrustning, bårmateriel, instrument, vattenreningsutrustning, brännskadeförband och autoinjektorer. En omfattande revidering av läkemedelsutrustningen har inneburit fullständig modernisering och anpassning till medicinska rön. Pågående konstruktionsarbete, utredningar och försök berör bl. a. narkosutrustning, utrustning för andningsskadevård och röntgenundersökningar, operationsbord och materiel för tillverkning av läkemedel i krig. Bristerna i försvarsgrenarnas krigsutrustning enligt nuvarande organisation och efter planerade omorganisationer är betydande. Med anledning härav föreslås ökade medelsanvisningar för att täcka brister.

Personalläget i stort

Knappheten på arbetskraft gör det nödvändigt att personalutvecklingen klarläggs så att resurserna rätt kan avvägas mellan skilda behov. I detta syfte har vissa ytterligare åtgärder vidtagits för att öka noggrannheten och konsekvensen i sättet att redovisa antalet anställda. Som en följd härav råder i vissa avseenden bristande överensstämmelse mellan de uppgifter rörande personalläget som lämnades i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 4) och dem som lämnas här.

Av följande sammanställning, som grundar sig på uppgifter från myndigheterna, framgår att det totala antalet anställda (tjänstemän och arbetare) inom försvarsdepartementets verksamhetsområde (försvarets fabriksverk undantaget) stigit med ca 350 från den 1 oktober 1964 till den 1 oktober 1965. Prognosen förutsade en ökning med ca 1 000. Intill den 1 oktober 1966 förutses en ökning med ca 520 och intill den 1 oktober 1967 med ytterligare ca 675. Av ökningen kommer ca 60 % på den militära och civilmilitära personalen och ca 40 % på den civila.

Med anledning av 1964 års riksdags principbeslut angående ny organisation av totalförsvarets regionala ledning m. m. (prop. 1964: 109, SU 189, rskr 362) skall en — provisorisk — organisation av militärområdena fastställas fr. o. m. den 1 oktober 1966. Detta medför bl. a. att viss personal, som f. n. redovisas under försvarsgrenarnas avlöningsanslag, förs över till militärområdesstaberna. Ett nytt anslag kommer att föreslås för dessa staber. För-

	Summa	Armén		Marinen		Flygvapnet		Gemensamt	
		Militär o civil- militär personal	Civil personal	Militär o civil- militär personal	Civil personal	Militär o civil- militär personal	Civil personal	Militär o civil- militär personal	Civil personal
Antal anställda									
1.10.1964.....	52 028	10 361	7 127	4 127	2 509	5 248	2 109	1 237	19 310
1.10.1965.....	52 382	10 421	7 196	4 098	2 556	5 431	2 064	1 174	19 442
Förändring									
1.10.1964—1.10.1965....	+ 354	+ 60	+ 69	- 29	+ 47	+ 183	- 45	- 63	+ 132
Beräknat antal anställda									
1.10.1966.....	52 900	10 215	6 842	4 297	2 593	5 748	2 110	1 295	19 803
1.10.1967.....	53 578	10 315	6 861	4 339	2 620	5 925	2 129	1 321	20 068
Beräknad förändring									
1.10.1965—1.10.1966....	+ 518	- 206	- 354	+ 199	+ 37	+ 317	+ 46	+ 121	+ 361
1.10.1966—1.10.1967....	+ 678	+ 100	+ 19	+ 42	+ 27	+ 177	+ 19	+ 26	+ 265

slag härom är f. n. under beredning i försvarsdepartementet och beräknas kunna föreläggas 1966 års vårriksdag.

Utbildningskontingenten av värnpliktiga (under första tjänstgöring eller tjänstgöring i en följd) skulle enligt överbefälhavarens utredningsalternativ »3600» stiga från 50 100 under budgetåret 1965/66 till 50 200 under budgetåret 1966/67. Det för budgetåret 1966/67 beräknade antalet tjänstgörande värnpliktiga uppgår emellertid till 50 105 eller 95 färre än vad som förutsades i utredningsalternativet.

Det antal tjänstgörande värnpliktiga, som förutsatts vid anslagsberäkningarna 1965/66 och 1966/67, framgår av följande sammanställning. I denna har för jämförelse tagits med även uppgift på antalet värnpliktiga under första tjänstgöring eller motsvarande enligt alternativet »3600».

Försvarsgren	1. tjänstgöring			1966/67 enl. »3 600»	Rep. övning m. m.		
	1965/66	1966/67	+/-		1965/66	1966/67	+/-
Armén	36 500	36 500	—	36 500	76 000	73 000	- 3 000
Marinen							
Flottan	13 430	13 430	—	6 050	1 260	450	- 810
Kustartilleriet	2 620	2 620	—		8 330	4 000	- 4 330
Flygvapnet	7 400	7 555	+ 155	7 650	5 200	3 000	- 2 200
Summa	49 950	50 105	+ 155	50 200	90 790	80 450	- 10 340

1 Häri ingår 220 befälslever
2 » » 345 officersaspiranter och befälslever
3 » » 60 officersaspiranter
4 » » 335 officersaspiranter och befälslever

Som framgår av sammanställningen hänför sig den avvikelse som nu kan förutses från den enligt alternativ »3600» för 1966/67 beräknade utbildningskontingenten i sin helhet till flygvapnet, vars värnpliktskontingent blir 95 man mindre än den enligt nämnda alternativ skulle vara.

Antalet värnpliktiga som fullgör repetitionsövning (befälsövning) beräknas under 1966/67 minska med sammanlagt omkring 10 300 i förhållande till innevarande budgetår. Av minskningen är en väsentlig del att hänföra till det förhållandet att för nästa budgetår, till skillnad mot det innevarande, några större av försvarsgrenschef eller överbefälhavaren ledda övningar inte är planerade inom krigsmakten.

1960 års värnpliktsutredning har i december 1965 avlämnat betänkandet Värnplikten (SOU 1965: 68). I betänkandet framförda förslag innebär i vissa fall förkortade tider för första tjänstgöring (grundutbildning) och ett repetitionsövningssystem (repetitionsutbildning) med kortare men flera övningar än f. n. Fullt genomfört beräknas detta förslag medföra en total minskning av antalet tjänstgöringsdagar med omkring 500 000 till ca 19 500 000 dagar för år. Vid beräkningen för nästa budgetår av kostnader för vilka medelsbehovet står i direkt proportion till antalet tjänstgöringsdagar (värnpliktsavlöningar, sjukvård, mathållning, beklädnad m. fl.) har vederbörande myndigheter utgått från att förslaget kommer att genomföras och, i vad avser repetitionsutbildningen, börja tillämpas fr. o. m. hösten 1966, med viss minskning av antalet tjänstgöringsdagar som följd. Denna minskning jämte den minskning i övrigt i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade antalet tjänstgöringsdagar som kan beräknas uppkomma, främst på grund av den i det föregående redovisade minskningen av antalet repetitionsövande värnpliktiga, uppgår enligt uppgifter som lämnats i myndigheternas anslagsberäkningar för nästa budgetår till totalt ca 1 280 000 tjänstgöringsdagar. I riksstatsförslaget för nästa budgetår har myndigheternas beräkningar i huvudsak godtagits.

Centrala staber m. m.

Av följande sammanställning framgår översiktligt de centrala stabernas fasta personalorganisation fr. o. m. budgetåret 1964/65.

Myndighet	1964/65	1965/66	1966/67 (förslag)
Försvarsstaben	277	311	307
Arméstaben	318	321	323
Marinstaben	291	291	293
Flygstaben	330	331	331

För försvarsstaben och försvarsgrensstaberna föreslås endast smärre jämkningar i personalorganisationerna för nästa budgetår. — Förslag rörande militärområdesstabernas personalorganisation beräknas, som tidigare nämnts, kunna föreläggas 1966 års vårriksdag.

Centrala förvaltningar

Av följande sammanställning framgår översiktligt de skilda förvaltningsmyndigheternas fasta personalorganisation (ordinarie och extra ordinarie tjänster) fr. o. m. budgetåret 1962/63.

Myndighet	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67 (förslag)
Försvarets civilförvaltning	304	271	272	272	270
Försvarets sjukvårdsstyrelse	54	57	59	59	60
Fortifikationsförvaltningen	462	547	723	718	717
Försvarets intendenturverk	—	283	283	287	290
Arméintendenturförvaltningen	212	—	—	—	—
Arméförvaltningen	1 363	1 368	1 370	1 381	1 379
Marinförvaltningen	738	700	730	742	744
Flygförvaltningen	1 660	1 569	1 608	1 607	1 607
Försvarets förvaltningsdirektion	8	8	8	8	8
Summa	4 801	4 803	5 053	5 074	5 075

Utöver de i sammanställningen angivna personaluppsättningarna har med stöd av årliga bemyndiganden av Kungl. Maj:t inrättats vissa extra tjänster, under senare år främst för underhålls- och kontrolluppgifter samt ADB-ärenden. Den totala organisationen är således något större än sammanställningen utvisar. Samtidigt begränsas emellertid den faktiska organisationen inom flertalet verk till följd av vakanser.

Den markanta ökning som redovisas för fortifikationsförvaltningen fr. o. m. budgetåret 1964/65 hänger samman med den år 1964 avslutade översynen av ämbetsverket. I samband därmed togs i den fasta personalorganisationen upp ett stort antal tjänster som tidigare fallit utanför denna.

Personalorganisationen vid övriga centrala förvaltningar visar sedan budgetåret 1962/63 en ökning med endast 19 tjänster eller ca 0,4 %. En bidragande orsak till att ökningen kunnat hållas vid denna låga nivå är att förändringarna i myndigheternas personalorganisation under de senaste åren i stor utsträckning skett i form av utbyte av lägre tjänster mot högre. Syftet har därvid varit att söka tillgodose önskemålen om en kvalitativ förstärkning av främst den tekniska personalen inom en i stort sett oförändrad organisation.

Rekryteringen av teknisk personal till de tygförvaltande ämbetsverken — arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen — visade under åren 1961—1964 en successiv förbättring. Denna utveckling har nu brutits, vilket framgår av att antalet vakanser den 1 oktober 1965 relativt sett hade ökat med ca 1,7 % jämfört med samma tidpunkt föregående år. Utvecklingen sedan år 1962 av vakansläget beträffande tekniska tjänster i lönegraderna A 15—27 framgår av följande sammanställning. Det bör i sammanhanget framhållas att vid anslagsberäkningarna förutsatts att ett antal tjänster förblir vakanta.

	Antal tekniska tjänster i vissa lönegrader den 1 okt.											
	1962			1963			1964			1965		
	tills.	vak.	%	tills.	vak.	%	tills.	vak.	%	tills.	vak.	%
	Arméförvaltningen.....	529	97	15,5	579	64	10,0	574	66	10,3	533	85
Marinförvaltningen.....	305	46	13,1	306	42	12,1	332	20	5,7	326	24	6,9
Flygförvaltningen.....	796	115	12,6	733	139	15,9	814	74	8,3	801	80	9,1
Summa	1 630	258	13,7	1 618	245	13,2	1 720	160	8,5	1 660	189	10,2

Prövningen av de för nästa budgetår framlagda förslagen till personalförändringar har skett efter i huvudsak samma principer som tillämpats under de senaste budgetåren. Skärpt restriktivitet har emellertid iakttagits med hänsyn till rådande arbetsmarknadsläge. Då bristen på arbetskraft väntas bestå, måste stor uppmärksamhet också i fortsättningen ägnas åt möjligheterna att hålla det totala personalbehovet inom förvaltningarna nere och begränsa behovet av personalökning. Uppkomna personalbehov måste därför i första hand tillgodoses genom omdisponering av befintliga tjänster och genom en anpassningsbar organisation.

För nästa budgetår föreslås beträffande de tygförvaltande ämbetsverken att sammanlagt sex nya tjänster inrättas och sex befintliga, i allmänhet lägre tjänster dras in, vilket innebär numerärt oförändrad personalorganisation. För övriga centrala förvaltningar föreslås att sammanlagt nio nya tjänster inrättas och åtta tjänster utgår, alltså en nettoökning med en tjänst. Att märka är härvid att två tjänster tillförs myndigheterna från andra håll. Förändringarna i personalorganisationen redovisas närmare under de olika avlöningsanslagen.

Försvarets forskningsanstalt

Vid försvarets forskningsanstalt bedrivs för totalförsvarets räkning naturvetenskaplig, teknisk-vetenskaplig och medicinsk forskning enligt långsiktplaner som anstalten årligen gör upp i samråd med berörda försvarsmyndigheter. Den senast utformade forskningsplanen avser sjuårsperioden 1965/72. Planen omfattar en redogörelse för de olika forskningsområden som anstalten skall bearbeta och insatsens ungefärliga omfattning på dessa områden samt en i grova drag utarbetad tidsplan för bearbetningen av förutsedda projekt. Forskningen rörande skydd och försvar mot kärnvapen är alltjämt omfattande. Stora forskningsinsatser görs också beträffande robotvapen, spanings- och stridsledningsproblem samt kemiska och biologiska stridsmedel. Anstalten medverkar i stor utsträckning i de militära stabernas och förvaltningarnas utredningsverksamhet. Forskningsinsatser till grund för säkerhetspolitiska bedömanden görs i samarbete med bl. a. Stockholms universitet och Utrikespolitiska institutet. Samarbete med utomstå-

ende experter, vetenskapliga institutioner och enskilda företag är vanligt förekommande. Inom ADB-området förbereds en med universitet och högskolor gemensam databehandlingscentral.

För vår militärtekniska utveckling är det av väsentlig betydelse att vi har goda resurser på skilda forskningsområden inom militärtekniken. Riksdagen har också sedan länge varje år anvisat betydande belopp för forskningsanstaltens verksamhet. Av följande sammanställning framgår antalet under anstaltens avlöningsanslag budgetåren 1962/66 nyinrättade tjänster i lönegrad A 23 och högre, förslag till nya tjänster under nästa budgetår och sammanlagda antalet tjänster under innevarande budgetår i dessa lönegrader. Härtill kommer i runt tal 200 forskningsingenjörer i lönegraderna A 23—A 27 med avlöning från anstaltens forskningsanslag.

Lönegrad	Nya tjänster under budgetåren					Totalantal 1965/66
	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67 (förslag)	
B 5	—	—	—	—	—	4
B 3	5	4	2	—	—	33
B 1	6	8	5	—	3	79
A 27	—	1	—	—	—	58
A 25	—	—	—	—	—	32
A 23	—	—	—	—	— 6	84
	11	13	7	—	— 3	290

Med hänsyn till den begränsade tillgången på kvalificerade forskare föreslås för nästa budgetår endast tre nya tjänster vid forskningsanstalten. Sex tjänster för förste forskningsingenjör eller forskningsingenjör i högst lönegrad A 23 föreslås skola dras in.

Hemvärn och frivilliga försvarsorganisationer

Antalet hemvärnsmän har sedan år 1954 ökat med mer än 10 %. Rekryteringen till hemvärdet är god på de flesta orter.

	Anslag enligt riksstaten (milj. kr)				Ökning 1965/66— 1966/67
	Budgetår				
	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67 (förslag)	
Hemvärdet	10,78	11,51	12,32	13,33	+ 1,01
Sjövärnskåren	0,49	0,57	0,59	0,60	+ 0,01
Svenska aeroklubben	0,37	0,37	0,40	0,40	—
Frivilliga befälsutbildningsrörelsen..	4,20	4,80	4,93	4,95	+ 0,05
Lottaorganisationen	1,40	1,70	1,85	2,10	+ 0,25
Skytterörelsen	2,10	2,20	2,33	2,44	+ 0,11
Centralförbundet Folk och Försvar ¹	—	—	0,36	0,38	+ 0,02
Övriga organisationer	0,18	0,31	0,33	0,36	+ 0,03

¹ Bidrag till verksamheten utgick tidigare från anslaget Försvarsupplysning

Omfattningen av det stöd hemvärnet och vissa frivilligorganisationer åtnjuter från anslag under fjärde huvudtiteln framgår av tabell (intagen på s. 11). De anslagsökningar som föreslås för nästa budgetår syftar dels till att kompensera organisationerna för prisförändringar, dels till att i viss utsträckning öka resurserna för utbildningsverksamheten.

Fastighetsunderhåll m. m.

De på driftbudgeten uppförda anslagen till ersättningar till fastighetsfonder bestämmer utrymmet för reparations- och underhållsåtgärder i fråga om statens fastigheter. Anslagen till ersättningar till försvarets fastighetsfond tas i budgetförslaget upp med beräknade belopp. Dessa är 35,4 milj. kr. högre än motsvarande anslag för innevarande budgetår. Det beräknade beloppet för ersättning till kasernbyggnaders delfond bör kunna ge ett betydande utrymme för fortsatta iståndsättningsarbeten på kaserner o. d. Sålunda beräknas ca 28 milj. kr. kunna tas i anspråk för kasernrenoveringar, vilket innebär en ökning med ca 8 milj. kr. i förhållande till det för innevarande budgetår för motsvarande ändamål avsedda beloppet. Detta utrymme har erhållits genom att — inom den givna totalramen — hålla tillbaka andra önskemål som myndigheterna framfört.

Av följande tabell framgår anslagsutvecklingen (i milj. kr.) beträffande iståndsättningsarbeten under senaste budgetåren (löpande priser).

	Budgetår			
	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67 (prel.)
Kaserner	29,9	34,7	50,9	66,3
Befästningar	13,2	13,8	18,8	23,8

Investeringar i försvarets fastighetsfond m. m.

Under försvarets fastighetsfond tas investeringsanslag upp om sammanlagt 376,3 (+ 56,7) milj. kr. I detta belopp ingår 30 milj. kr. för nya kasernetablissemang för I 1 och Ing 1, som beräknats utom den militära ramen. Medel har vidare beräknats för att påbörja en kontorsbyggnad för militära förvaltningar i Stockholm. I övrigt är flertalet av de investeringar i byggnader och anläggningar som föreslås nära sammanhängande med anskaffningen av organisationsbestämmande materiel. Medel begärs sålunda bl. a. för fortsatt utbyggnad av motorområden vid arméförbanden i anslutning till beslutade anskaffningar av stridsvagnar och bandvagnar. Vidare föreslås fortsatt utbyggnad av 7,5 cm kustartilleribatterier. I fråga om flygvapnet föranleder den fortsatta utbyggnaden av stridslednings- och luftbevakningsorganisationen förslag om ytterligare medelsanvisning för bl. a. luftförsvars- och radargruppcentraler samt radarstationer.

För utbyggnad av flygbaser m. m. föreslås 52 milj. kr. och för fortsatt utbyggnad av ammunitionsförråd för samtliga försvarsgrenar tillhopa ca 32 milj. kr.

Slutligen beräknas 44 milj. kr. för fortsatt utbyggnad av örlogsvarvet på Muskö i avvaktan på en särskild proposition om återstående kostnader för denna anläggning.

Som inledningsvis nämnts förutsätts på grund av den rådande högkonjunkturen en viss åtstramning av de planerade utgifterna för materiel- och byggnadsinvesteringar. Som riktpunkt för denna åtstramning har för investeringarna i fastighetsfonden angetts att medelsförbrukningen i förhållande till myndigheternas beräkningar bör minska med minst 100 milj. kr. Detta innebär att vissa i myndigheternas planer upptagna byggnader och befästningar m. m. senareläggs eller får en långsammare byggnadstakt. Överbefälhavaren har fått i uppdrag att utarbeta en plan med förslag till de reduceringar som bör göras av de beräknade byggnadsinvesteringarna.

Flygtekniska försöksanstalten

Den framtida inriktningen och omfattningen av verksamheten vid flygtekniska försöksanstalten är f. n. under utredning. Driftbudgetanslagen till försöksanstalten föreslås till oförändrat belopp, 10,1 milj. kr. Inte heller beträffande nettoutgiften föreslås någon ändring. Nettoutgiften beräknas således till 1,3 milj. kr. Förslaget innebär en viss minskning av försöksanstaltens verksamhet under nästa budgetår.

Försvarets fabriksverk

Utvecklingen inom fabriksverket kännetecknas för de nya tillverkande fabriker nas del av ökad produktion och ökad orderingång. Den totala orderingången uppgick under budgetåret 1964/65 till 131,2 milj. kr. mot 91,1 milj. kr. budgetåret före. Under de tre senaste budgetåren har exportvolymen stegrats påtagligt. Detta beror främst på försäljningen av 8,4 cm granatgevär, modell Carl Gustaf, jämte ammunition, vilket vapensystem antagits i ett stort antal länder. Vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori pågår även tillverkning av det nya skyttegeväret Carl Gustaf 63 för det frivilliga skytteväsendet.

Fabriksverket har i samarbete med ett privat företag under år 1965 erhållit uppdraget att tillverka den nya 7,62 mm automatkarbinen, som kommer att tillföras det svenska försvaret. Beställningen erhöles i hård konkurrens med utländska vapentillverkare. För att motverka sysselsättningsstörningar på grund av fluktuationer i de svenska försvarsbeställningarna har fabriksverket tagit upp vissa nya produkter på det civila området. Bl. a. har avtal träffats om legotillverkningar för den svenska industrin. Vidare har under senare år vid ammunitionsfabriken Zakrisdal tagits upp till-

verkning av kylkompressorer och kylaggregat. Försäljningen av sistnämnda produkter uppgick till 7,2 milj. kr. budgetåret 1963/64 och 10,3 milj. kr. budgetåret 1964/65.

Tvätteriirörelsen visar en kraftig expansion. Under de senaste fem budgetåren har tre nya tvätterier anlagts. Ytterligare tre är under byggnad eller projekteras. Den sammanlagda mängden vattentvätt vid tvätterierna uppgick för budgetåret 1964/65 till 35 400 ton, vilket innebär en ökning med 79 % under den gångna delen av 1960-talet.

Det sammanlagda försäljningsvärdet för hela fabriksverket uppgick budgetåret 1964/65 till 166 milj. kr., och beräknas för budgetåret 1967/68 komma att uppgå till ca 210 milj. kr.

Investeringarna för fabriksverket avser i huvudsak nybyggnader och kompletteringar för fabriker samt nya tvätterier. För budgetåret 1966/67 föreslås att investeringarna ökas från 31,6 till 34,7 milj. kr. Bland de större byggnadsobjekt som innefattas i den förordade investeringsramen märks en ny fabriksanläggning utanför Eskilstuna för Carl Gustafs stads gevärsfaktori, som skall ersätta den nuvarande äldre anläggningen i stadens centrum.

Sammanställning

De föreslagna förändringarna inom försvarsdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1965/66 framgår av följande sammanställning (milj. kr.).

DRIFTBUDGETEN	Anvisat 1965/66	Förslag 1966/67	Ökning eller minskning
<i>Fjärde huvudtiteln</i>			
A. Försvarsdepartementet m. m.	6,9	9,2	+ 2,3
B. Armén	1 317,7	1 407,8	+ 90,1
C. Marinen	532,8	570,8	+ 38,0
D. Flygvapnet	1 536,3	1 566,6	+ 30,3
E. Gemensamma staber			
Försvarsstaben	17,2	18,4	+ 1,2
Militärområdesstaberna	—	27,4	+ 27,4
F. Centrala förvaltningsmyndigheter			
m. m.	155,9	162,3	+ 6,4
G. Institutioner m. m.	114,6	121,0	+ 6,4
H. Utbildningsanstalter	8,9	9,5	+ 0,6
I. Fastighetskostnader	215,0	250,4	+ 35,4
J. Viss materielanskaffning m. m.	30,2	51,1	+ 20,9
K. Bidrag till frivilliga organisationer			
m. m.	9,9	10,3	+ 0,4

	Anvisat 1965/66	Förslag 1966/67	Ökning eller minskning
L. Övriga gemensamma ändamål	93,9	89,8	— 4,1
M. Flygtekniska försöksanstalten	10,1	10,1	—
N. Diverse	135,0	105,2	— 29,8
Summa för driftbudgeten	4 184,4	4 409,9	+ 225,5
KAPITALBUDGETEN			
Statens allmänna fastighetsfond	0,4	0,1	— 0,3
Försvarets fonder			
Försvarets fastighetsfond	319,6	376,3	+ 56,7
Försvarets fabriksfond	14,5	28,6	+ 14,1
Summa för kapitalbudgeten	334,5	405,0	+ 70,5
Totalt för försvarsdepartementet	4 518,9	4 814,9	+ 296,0

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 3 janu-
ari 1966.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler de frågor som gäller utgifterna för budgetåret 1966/67 inom försvarsdepartementets verksamhetsområde och anför.

Ramberäkning m. m.

Överbefälhavarens direktiv och yttrande m.m.

Överbefälhavaren (skr 30/9 1965) har i sina direktiv för myndigheternas anslagsframställningar för budgetåret 1966/67 angett följande kostnadsramar i prisläget den 1 april 1965 och löneläget andra halvåret 1965: armén 1 459,0, marinen 640,0, flygvapnet 1 703,7 och gemensamma ändamål 806,5 eller sammanlagt 4 609,2 milj. kr. Utgångspunkt har varit ett basbelopp för budgetåret 1965/66 av 4 207,1 milj. kr., som räknats upp med 105,2 milj. kr., motsvarande 2,5 % av basbeloppet, för teknisk utveckling.

Överbefälhavaren beräknar försvarskostnaderna för budgetåret 1966/67, med undantag av anslag till reglering av prisstegringar, till sammanlagt 4 619,4 milj. kr. i det tidigare nämnda pris- och löneläget. Beloppet innefattar 263,1 milj. kr. för pris- och löneförändringar under april 1964—april 1965 samt 30 milj. kr. för lönegradsändringar fr.o.m. innevarande budgetår. Vidare ingår merkostnader med anledning av höjt förräntningskrav på fastighetsfonden (2,2 milj. kr.) och för markförvärv för I 1 och Ing 1 (2,6 milj. kr.), ökade kostnader för reservofficerspremier (0,9 milj. kr.) och bevakning (0,2 milj. kr.), merkostnader på grund av höjda traktamenten (8,2 milj. kr.) och taxehöjningar vid statens järnvägar (1,5 milj. kr.) samt reduceringar av ramen med 1,3 milj. kr. som återbetalning av vissa medel som förskotterats i arbetslöshetsbekämpande syfte för kasernrenoveringar och 0,3 milj. kr. som krigsmaktens bidrag till organiserandet av sjuktransporttåg.

På grundval av överbefälhavarens direktiv har myndigheterna utarbetat förslag till anslag vilka slutar på sammanlagt 4 665,2 milj. kr. I beloppet ingår kostnader om tillhoppa 88,9 milj. kr., som enligt överbefälhavaren bör bestridas av medel utanför kostnadsramen. Efter avdrag av medel för angivna kostnader och vissa dubbelredovisade avlöningskostnader uppgår

summan av förslagen till 4 574,0 milj. kr., vilket belopp med 35,2 milj. kr. understiger den kostnadsram som angetts i direktiven till myndigheterna.

Överbefälhavaren anför, att — i prisläget den 1 april 1965 och löneläget andra halvåret 1965 — försvarsgrenarnas ramar underskridits, arméns med 5,8, marinens med 1,4 och flygvapnets med 33,9 milj. kr., samt lämnar förslag om hur anpassning till kostnadsramen bör ske.

Beträffande anslagen för gemensamma ändamål anger överbefälhavaren att kostnadsramen överskridits med 5,8 milj. kr. Med hänsyn till erfarenheterna av de schablonberäkningar som tillämpats och de verkliga utgifterna under senare år anser emellertid överbefälhavaren, att avlöningsanslagen för försvarsstaben, fortifikationsförvaltningen, intendenturverket, arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen och försvarets radioanstalt kan räknas ned med sammanlagt 12 milj. kr. Vid fördelning av medel till de frivilliga försvarsorganisationerna har överbefälhavaren strävat efter att öka anslagen till de organisationer som inte har haft möjlighet att rekrytera personal i den omfattning som motsvarar krigsorganisationens behov, främst lottaorganisationen och Blå stjärnan.

Rörande utvecklingen i stort anför överbefälhavaren i huvudsak följande.

Den nuvarande långsiktplaneringen sker inom ramen för det försvarsbeslut, som fattades vid 1963 års riksdag. Beslutet grundade sig på ett förslag till försvarets vidareutveckling inom kostnadsramen »3 600», som ingivits av överbefälhavaren varvid kostnadsramen i princip godtogs med en utvecklingsprocent av 2,5 som underlag för den framtida utvecklingen av försvaret. Emellertid ansåg 1962 års försvarskommitté, att man med hänsyn till den samhällsekonomiska och statsfinansiella situationen måste begränsa försvarsutgifterna under beslutsperioden 1963/64—1966/67. Försvarskommittén fann det möjligt att — utan att eftersätta den omedelbara försvarseffekten — uppskjuta ställningstagandet till vissa materielobjekt. Därjämte minskades volymen för byggnads- och anläggningsarbeten med 20 milj. kr. för år. För planering av verksamheten efter denna period skulle de ekonomiska resurserna grundas på en icke reducerad kostnadsram »3 600». Sambandet mellan föreslagna reduktioner om sammanlagt 65 milj. kr. för år och de materielanskaffningsobjekt som ansågs kunna uppskjutas hade varit klart och logiskt, om objekten hade varit inplanerade under beslutsperioden. Så var emellertid inte fallet. I de presenterade planerna låg de efter denna period. Detta förhållande har medfört, att andra objekt, som hade varit väsentliga för den försvarseffekt som förväntades kunna uppnås, måste skjutas på framtiden. Redan i utgångsläget för långsiktplaneringen efter nu löpande försvarsbeslutsperiod är det således klart att urholkningar i försvarseffekten föreligger. Den fortsatta planeringen bör alltså rätteligen baseras på kostnadsramen »3 600» ökad med värdet av de nyssnämnda reduceringarna. I min utredning om det militära försvarets fortsatta utveckling — ÖB 65 — har i enlighet med Kungl. Maj:ts direktiv kostnadsramen »3 600» varit föremål för studium. Härvid har konstaterats att man vid en fortsatt planering enligt denna ram inte kan undgå en successiv minskning av stridskrafterna. Till detta bidrar förutom försvarsbeslutets konstruktion även en ogynnsam

kostnadsutveckling. Möjligheterna att lösa de uppgifter som 1964 års målsättning anger kommer allvarligt att begränsas. Med hänsyn till planeringsinriktningen enligt 1963 års försvarsbeslut har jag i avvaktan på ett nytt ställningstagande från statsmakternas sida — trots den bristande överensstämmelsen mellan målsättning och resurser — anmodat myndigheterna att planera för perioden efter 1966/67 enligt kostnadsramen »3 600» såsom den är utformad enligt mitt förslag i ÖB 65.

Beträffande arbets- och tjänstgöringsmiljön framhåller överbefälhavaren, att de värnpliktiga inte bör utsättas för avvikelser från den normala civila standarden i vidare mån än som motiveras av klara tjänsteskäl och att standarden för de anställda inom försvaret måste anpassas till den som råder för anställda inom annan allmän eller enskild tjänst. I fråga om personal- och löneförhållanden uttalar överbefälhavaren, att de löneförbättringar som genomförts under 1965 för vissa chefstjänster och för kaptener m.fl. haft en gynnsam effekt. Överbefälhavaren anser dock att ytterligare åtgärder av lönepolitisk och trivselfrämjande karaktär måste vidtas för att krigsmakten även i fortsättningen skall kunna hävda sig i konkurrensen om arbetskraften.

Departementschefen

Ramen för det militära försvaret beräknar jag i enlighet med principerna för 1963 års försvarsbeslut (prop. 1963: 108, SU 113, rskr 265) för nästa budgetår till 4 617 958 000 kr. enligt följande.

Basbelopp 1965/66			4 209 323 000
Tillkommer:			
Teknisk utveckling	105 200 000		
Pris- och löneförändringar maj 1964—maj 1965	269 400 000		
Ökat förräntningskrav	4 350 000		
Kostnader för reservofficerspremier	900 000		
Överföring från elfte huvudtiteln	350 000	+	380 200 000
<hr/>			
Avgår:			
Överföring till elfte huvudtiteln	65 000		
Ändrad organisation av förbandssjukvården (jfr prop. 1965: 176)	900 000	—	965 000
<hr/>			
Basbelopp 1966/67 (prisläge maj 1965)			4 588 558 000
Tillkommer:			
Lönehöjningar m.m. till följd av 1965 års löneöverenskommelse		+	30 900 000

A v g å r:

Återbetalning av medel som förskotterats i arbetslöshetsbekämpande syfte för kaserrenoveringar m.m. (jfr prop. 1964: 55 s. 21)	1 300 000		
Överföring av utgifter för sjukhuståg till femte huvudtiteln (jfr prop. 1964: 1 bil. 6 s. 15)	200 000	—	1 500 000
			<u>4 617 958 000</u>

Utöver rambeloppet bör beräknas sammanlagt 158 250 000 kr. för följande ändamål.

Priskompensation på kapitalbudgeten för budgetåret 1964/65	23 100 000
Anslag till reglering av prisstegringar under budgetåret 1966/67 (driftbudgeten)	100 000 000
Beredskapsstyrka för FN-tjänst	5 000 000
Flyttning av I 1 och Ing 1	30 000 000
Projektilröjning på Järvafältet	150 000
	<u>158 250 000</u>

Anslagen för militära ändamål kommer enligt det föregående att uppgå till (4 617 958 000 + 158 250 000 =) 4 776 208 000 kr. Beloppet bör fördelas med (avrundade belopp i milj. kr.) 1 475 på armén, 653 på marinen, 1 690 på flygvapnet och 824 på gemensamma ändamål, vartill kommer sammanlagt 135 milj. kr. för prisreglering av anslag på driftbudgeten, nya förläggningar för I 1 och Ing 1 samt FN-beredskapsstyrkan. Vid bestämmande av ramarna har jag fört över medel från försvarsgrenarnas delramar till gemensamma ändamål dels med anledning av nya anslag till militärområdesstaber som föreslås i det följande, dels med hänsyn till önskvärdheten att snabbt sätta i stånd äldre förläggningsskaserner.

Till den angivna anslagssumman för militära ändamål kommer anslag till flygtekniska försöksanstalten med oförändrat 10,1 milj. kr. och till försvarrets fabriksfond med 28,6 (+ 14,1) milj. kr. Anslagen för ändamål inom försvarsdepartementets verksamhetsområde föreslås alltså tas upp till 4 814 908 000 (+ 295 985 000) kr. Härav belöper 4 409 952 000 (+ 225 517 000) kr. på driftbudgeten och 404 956 000 (+ 70 468 000) kr. på kapitalbudgeten.

Den fortsatta planeringen för det militära försvaret bör ske enligt de principer som beslöts av 1963 års riksdag och med utgångspunkt i de ramar jag angett för nästa budgetår. Som beräkningsunderlag för myndigheternas planering räknar jag för budgetåret 1967/68 — i avvaktan på ett nytt beslut

om försvarets framtida utveckling — med följande ramar (angivna i prisläge maj 1965 och beräknat löneläge andra halvåret 1965) för försvarsgrenarna: armén 1 503 milj. kr., marinen 658 milj. kr., flygvapnet 1 726 milj. kr. För tiden därefter vill jag i samma syfte ange en årlig ökning i stort sett motsvarande den utvecklingsprocent som f. n. tillämpas. För gemensamma ändamål beräknar jag ca 843 milj. kr. för budgetåret 1967/68 och en årlig ökning med 15—20 milj. kr.

Ehuru planerade investeringar i materiel och anläggningar inom försvarets område är angelägna för att fullfölja vår nationella säkerhetspolitik, har det, som ett led i den statliga investeringsbegränsningen, bedömts nödvändigt med en viss tillfällig återhållsamhet även i dessa investeringar. Riktpunkten för denna åtstramning skall vara att minska medelsförbrukningen under nästa budgetår med 350 milj. kr. Karaktären av temporär åtgärd framgår därav, att anslagen förs upp i överensstämmelse med principerna i 1963 års försvarsbeslut. Den ökning av reservationerna med ca 350 milj. kr. som således blir den omedelbara följderna av återhållsamheten möjliggör att senare återta den nu uppskjutna anskaffnings- och anläggningsverksamheten. Konjunktur Anpassning av detta slag inryms i det t. o. m. budgetåret 1966/67 gällande försvarsbeslut som fattades av 1963 års riksdag.

Denna tillfälliga minskning av medel, som får disponeras för materiel- och byggnadsinvesteringar under nästa budgetår, anser jag vara möjlig att genomföra utan att målsättningen för krigsmakten rubbas.

Genom beslut den 25 november 1965 har Kungl. Maj:ts förordnat om förbud t.v. mot att utan särskilt medgivande köpa eller beställa annan tygmateriel eller motsvarande än nödvändig förbrukningsmateriel. Beslutet trädde i kraft den 1 december 1965. Jag har lämnat överbefälhavaren och försvarsgrensförvaltningarna anvisningar för den praktiska tillämpningen av Kungl. Maj:ts beslut. Jag har vidare uppdragit åt överbefälhavaren att låta utarbета en plan över materielbeställningar under återstående del av innevarande budgetår och nästa budgetår. Överbefälhavaren har även fått i uppdrag att låta utarbета en plan för de reduktioner som bör göras i byggnadsinvesteringarna. Planerna skall utarbetas så att de förut angivna minskningarna i medelsförbrukningen under budgetåret 1966/67 uppnås. Dessa särskilda planer skall vidare upprättas så att den önskade tillfälliga åtstramningseffekten åstadkoms med minsta möjliga störning av den långsiktiga planering som sker inom försvaret.

De *beställningsbemyndiganden* som jag föreslår eller preliminärt beräknar framgår av följande sammanställning. I denna har även tagits in en beräkning av behovet av betalningsmedel för att likvidera bemyndigandena med fördelning på olika budgetår (tusental kr.).

till mina förslag i det följande är av bindande karaktär efter den 30 juni 1967 framgår av följande sammanställning (löpande priser i tusental kr.).

Bemyndigandeskuld 30/6 1963	2 839 355	} kvot 1,99
Anslag budgetåret 1962/63	1 421 233	
Bemyndigandeskuld 30/6 1967	3 534 812	} kvot 1,81
Anslag budgetåret 1966/67 (förslag)	1 949 685	

Bemyndigandeskulden har alltså minskat i förhållande till anslagen.

Jag har i det föregående anmält, att Kungl. Maj:t har infört förbud mot beställning under försvarsgrenarnas anslag till anskaffning av tygmateriel eller motsvarande. För att på bästa möjliga sätt anpassa verksamheten till de nya ekonomiska villkoren är det nödvändigt att se över den planerade beställningsverksamheten inte bara för budgetåret 1966/67 utan också för återstående del av innevarande budgetår. Av detta skäl infördes restriktionerna redan den 1 december 1965. Med hänsyn till de ändrade utgångspunkterna för anskaffningsverksamheten har jag inte ansett mig kunna ta ställning till de olika förslag som förts fram av myndigheterna under ifrågavarande anslag.

I prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 18) uttalade jag att det mot bakgrunden av den ogynnsamma kostnadsutvecklingen under anslagen till anskaffning av materiel kunde bli nödvändigt att vidta särskilda åtgärder.

Kostnadsutvecklingen under såväl anslagen till materielanskaffning som anslagen till underhåll inger alltjämt betänkligheter för framtiden.

Som ett led i strävan att bringa kostnaderna under effektivare kontroll föreslår jag i det följande att s. k. tvåstegsförfarande införs vid större materielanskaffningar. Jag föreslår vidare, att ett nytt anslag, som bör benämnas Utredningar rörande tillämnade materielanskaffningar m.m., tas upp i riksstaten fr.o.m. budgetåret 1966/67. Det huvudsakliga syftet med detta anslag är att förbättra möjligheterna att samordna och styra resurserna för utveckling av materiel samt att ge möjlighet att leda utredningsarbetet på ett ändamålsenligt sätt.

Jag återkommer till denna fråga vid behandlingen av nyssnämnda anslag (s. 243).

Beträffande underhållsanslagen anser jag att arten av den nuvarande verksamheten under dessa anslag bör närmare utredas för att klarlägga om alla de åtgärder som f.n. bekostas av medel från dessa anslag verkligen är sådana att kostnaderna bör bestridas på detta sätt. I detta syfte ämnar jag i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att ge riksrevisionsverket i uppdrag att närmare granska den verksamhet som bekostas av medel anvisade under anslaget till underhåll av flygmateriel m.m. Härvid är det i första hand angeläget att kartlägga den tekniska och ekonomiska omfattningen av de modifieringsarbeten på flygplan som f.n. belastar anslaget och som starkt bidrar till den oroande kostnadsutvecklingen.

Anslagen till försvarets forskningsanstalt beräknar jag till

66,9 milj. kr. Jag förutsätter därvid i stort sett samma omfattning på forskningsverksamheten som under innevarande budgetår.

Antalet värnpliktiga under första tjänstgöring beräknar jag till 50 105, vilket med 95 understiger vad som angetts i prop. 1963: 108. Utbildningskontingenten fördelar sig med 36 500 på armén, 6 050 på marinen och 7 555 på flygvapnet. Detta innebär för armén och marinen överensstämmelse med de kontingenter som angetts i förenämnda proposition. För flygvapnet innebär det att den nu beräknade kontingenten ligger 95 man under det antal som angetts i propositionen. — Antalet repetitionsövande m.fl. beräknar jag till sammanlagt 80 450 man. Detta innebär en minskning med omkring 10 300 man i förhållande till det antal som jag beräknat för innevarande budgetår.

Beräkningen av kostnader som är en direkt följd av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m.fl. har gjorts med utgångspunkt i de utbildningskontingenter och det antal repetitionsövande värnpliktiga som nyss angetts. 1960 års värnpliktsutredning har föreslagit att ändrade tjänstgöringsperioder för värnpliktiga i viss utsträckning skall börja tillämpas redan under budgetåret 1966/67. Jag har vid mina beräkningar ansett mig böra utgå från att beslut kommer att fattas rörande tjänstgöringstidernas längd m.m. i den riktning som värnpliktsutredningen föreslagit. Värnpliktsutredningens betänkande är f.n. under remissbehandling. Jag kommer att föreslå att proposition rörande vissa ändringar i nu gällande värnpliktsförfattningar m.m. föreläggs 1966 års vårriksdag. Den minskning i behovet av tjänstgöringsdagar med hänsyn till förenämnda förslag som myndigheterna i vissa fall utgått från i sina anslagsberäkningar har jag därför i stort sett godtagit som beräkningsunderlag. Någon minskning av antalet tjänstgöringsdagar med anledning av den ändring i fråga om grundutbildningens längd som föreslagits av värnpliktsutredningen beräknas inte uppkomma 1966/67. Däremot räknar jag med att antalet tjänstgöringsdagar, åtminstone vid armén och marinen, kommer att tillfälligt minska fr.o.m. hösten 1966, till följd av att repetitionsövningarna blir kortare enligt förslaget.

Den — på grunder som angetts i det föregående — beräknade sammanlagda minskningen av antalet tjänstgöringsdagar för 1966/67 uppgår i jämförelse med det för innevarande budgetår beräknade antalet till 1 287 000 dagar. Av minskningen belöper 1 131 000 dagar på armén, 101 000 dagar på marinen och 55 000 dagar på flygvapnet.

Kostnaderna för a v l ö n i n g a r till fast anställd personal växer alltjämt relativt snabbt. Den prognos som har redovisats i översikten visar, att myndigheterna beräknar att antalet vakanser skall minska de närmaste budgetåren. Tillgången på arbetskraft är emellertid knapp. Med hänsyn till rådande arbetsmarknadsläge har därför stor restriktivitet iakttagits i fråga om att inrätta nya tjänster. Större uppmärksamhet måste i fortsättningen ägnas åt möjligheterna att begränsa behovet av personalökning. De per-

sonalbehov som uppstår måste i första hand tillgodoses genom att omdisponera befintlig personal. Vidare bör önskemål om personalförstärkning i möjlig mån tillgodoses genom att utnyttja äldre personal, bl.a. pensionerad militär personal.

Fjärde huvudtiteln s uppställning föreslås något jämkad i första hand i syfte att få en systematik som mer överensstämmer med övriga huvudtitlars. Anslagen för de tre försvarsgrenarna bör liksom f.n. samlas under en rubrik för varje försvarsgren, B. Armén, C. Marinen och D. Flygvapnet. Härvid bör försvarsgrensstabernas avlöningskostnader och omkostnader föras över till särskilda anslag. Övriga anslag under fjärde huvudtiteln som skall rymmas inom den militära utgiftsramen — med undantag av försvarsdepartementet och därtill anslutande verksamhet — bör delas upp under följande rubriker, nämligen E. Gemensamma staber, som innefattar förutom anslag för försvarsstaben även de nya militärområdesstabernas avlönings- och omkostnadsanslag, F. Centrala förvaltningsmyndigheter m.m., G. Institutioner m.m., H. Utbildningsanstalter, I. Fastighetskostnader, J. Viss materielanskaffning m.m., K. Bidrag till frivilliga organisationer m.m. samt L. Övriga gemensamma ändamål. Huvudtiteln bör slutligen uppta rubrikerna M. Flygtekniska försöksanstalten och N. Diverse.

Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1962 års riksdag för budgetåret 1962/63 bl.a. ett reservationsanslag av 10 milj. kr. till vissa beredskapsåtgärder m.m. (prop. 1962: 127, SU 65, rskr 173). En viss behållning torde komma att stå kvar på detta anslag vid utgången av innevarande budgetår. Denna behållning bör kunna användas för att bestrida kostnader med anledning av sådana beredskapshöjande åtgärder för vilka anslaget har avsetts. Den internationella situationen ger mig däremot inte anledning att lägga fram förslag om särskild medelsanvisning för beredskapshöjande åtgärder.

Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1962 års riksdag vidare på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1962/63 bl.a. ett reservationsanslag av 2 milj. kr. till utredningar rörande förflyttning av vissa förband från Järvafältet m.m. (prop. 1962: 190, SU 191, rskr 403). En viss behållning torde komma att stå kvar även på detta anslag vid utgången av innevarande budgetår. Denna behållning bör kunna användas för att bestrida kostnader för fortsatta utredningar rörande ifrågavarande förbandsförflyttningar.

De möjligheter som nu föreligger att förstärka den personella beredskapen m.m. bör bibehållas. Jag vill erinra om att riksdagen fr.o.m. budgetåret 1948/49 budgetårsvis medgett, att vissa under fjärde huvudtiteln uppförda reservationsanslag får överskridas enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, om värnpliktiga av beredskapsskäl inkallas till repetitionsövning av större omfattning eller till beredskapsövning eller om andra särskilda åtgärder av samma skäl måste vidtas. Ett motsvarande bemyndigande behövs även för nästa budgetår. Med repetitionsövning bör härvid likställas krigsförbandsövning enligt

den nya ordning för bl.a. repetitionsutbildningens bedrivande, varom förslag avses föreläggas riksdagen.

Under återopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t

a) bereder riksdagen tillfälle att yttra sig med anledning av vad som anförts om ramen för det militära försvaret m.m.,

b) föreslår riksdagen att för budgetåret 1966/67 medge att, om värnpliktiga av beredskapskäl inkallas till repetitionsövning eller däremot svarande övning av större omfattning eller beredskapsövning eller av samma skäl andra särskilda åtgärder måste vidtas, följande under riksstatens fjärde huvudtitel uppförda, av riksdagen maximerade anslag, nämligen Armen: Övningar m.m., Underhåll av tygmateriel m.m., Marinen: Övningar m.m., Underhåll av fartyg m.m., Flygvapnet: Övningar m.m. samt Drift och underhåll av flygmateriel m.m., får överskridas enligt Kungl. Maj:ts bestämmande,

c) föreslår riksdagen, att medge att de för budgetåret 1962/63 anvisade reservationsanslagen Vissa beredskapsåtgärder m.m. och Utredningar rörande förflyttning av vissa förband från Järvafältet m.m. får disponeras även under budgetåret 1966/67.

DRIFTBUDGETEN

Fjärde huvudtiteln

A. Försvarsdepartementet m.m.

A 1. Försvarsdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 310 000	2 576 804
1965/66	3 020 000	
1966/67 (förslag)	3 925 000	

Av skäl som jag kommer att närmare redovisa vid anmälan av försvarrets intendenturverks avlöningsanslag bör en arvodestjänst för pensionerad officer i A:28 föras över från departementet till intendenturverket.

Chefen för justitiedepartementet har vid anmälan av det under andra huvudtiteln uppförda anslaget Statsrådsberedningen: Avlöningar behandlat frågan om biträdes- och expeditionsvaktsorganisationen i statsdepartementen m.m. från nästa budgetår. Med hänvisning härtill förordar jag att i försvarsdepartementet skall finnas följande ordinarie biträdestjänster, nämligen 1 registrator i Ao 15 (uppflyttad från Ao 13), 3 kontorsskrivare i Ao 13 (1 uppflyttad från Ao 11), 3 kansliskrivare i Ao 11 (1 uppflyttad från Ao 9, 1 från Ao 7), 1 kontorist i Ao 9 och 2 kanslibitråden i Ao 7. Vidare förordar jag att i departementet skall finnas 1 materialförvaltare i Ao 13 (uppflyttad från Ao 11) och 1 expeditionsförman i Ao 11 (uppflyttad från Ao 9). Härutöver beräknar jag medel för följande icke-ordinarie tjänster, nämligen 2 kanslister i reglerad befodringsgång, 18 bitråden och 1 expeditionsvakt.

Slutligen förordar jag att 1 tjänst som kanslist i reglerad befodringsgång ändras till kanslisttjänst i Ao 15.

Med beaktande av kostnaderna för erforderlig löneomräkning, bl. a. till följd av att departementets samtliga tjänster beräknas bli besatta under nästa budgetår, bör anslaget föras upp med $(3\,020\,000 + 905\,000 =)$ 3 925 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för försvarsdepartementet enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67;

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i> ...	85 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 000 000
3. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	115 000
4. Ersättningar till expertis och tillfällig arbets-kraft, <i>förslagsvis</i>	425 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>för-slagsvis</i>	1 300 000
	Summa kr. 3 925 000

c) till Försvarsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 925 000 kr.

A 2. Försvarsdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	450 000	370 321
1965/66	550 000	
1966/67 (förslag)	650 000	

Jag föreslår att anslaget förs upp med 650 000 (+ 100 000) kr. enligt följande sammanställning.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67
1. Sjukvård m. m.	8 000	+ 2 000
2. Resersättningar	100 000	+ 20 000
3. Expenser	142 000	+ 78 000
		+ 100 000

Medelstildelningen för resor bör öka med 20 000 kr. med hänsyn till belastningen. Vid beräkningen av medelsbehovet för expenser har jag beaktat, att i anslaget för innevarande budgetår inräknade medel för vissa engångsutgifter om 40 000 kr. bortfaller.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Försvarsdepartementet: Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kr.

A 3. Vissa nämnder m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	400 000	477 870
1965/66	450 000	
1966/67 (förslag)	575 000	

Från anslaget bestrids under innevarande budgetår kostnader för inskrivningsrådet, riksvärderingsnämnden, de lokala värderingsnämnderna, försvarets skaderegleringsnämnd, totalförsvarets upplysningsnämnd, försvarets personalvårdsnämnd, försvarets centrala arbetarskyddsnämnd, försvarets skolnämnd, sakkunniga för rådgivning i publicitetsfrågor, försvarets fastighetsnämnd, försvarets personalnämnd, försvarets centrala företagsnämnd, socialdelegationen vid försvarets civilförvaltning, militära arbetstidsdelegationen, försvarets prisregleringsdelegation, totalförsvarets chefsnämnd och fiskeskyddsnämnder inom försvarsdepartementets område.

Anslaget bör fr. o. m. nästa budgetår räknas upp med kostnaderna för arvode till ordföranden i försvarets fastighetsnämnds arbetsutskott. Dessa kostnader belastar redan under innevarande budgetår anslaget enligt särskilt beslut av Kungl. Maj:t.

Under anslaget bör vidare tas upp de medel för gemensamma stabsövningar som f. n. finns anvisade under elfte huvudtitelns anslag Vissa kostnader för civilförvarsutbildning m. m. Dessa medel — 50 000 kr. — avses för kostnader för viss personal, signalförbindelser m. m. i samband med gemensamma stabsövningar på högre regional nivå, allt till den del kostnaderna inte är hänförliga till militära myndigheter. Uppdraget att vara civil ledare för ifrågavarande övningar förutsätts alternera mellan olika chefer för centrala civila totalförvarsmyndigheter, vilka samtidigt är ledamöter i totalförsvarets chefsnämnd. Då kostnaderna för chefsnämnden bestrids från förevarande anslag, bör även övningsmedlen fortsättningsvis anvisas här.

Med hänsyn till det anförda och med beaktande av belastningen under föregående budgetår föreslår jag, att anslaget förs upp med 575 000 (+ 125 000) kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 575 000 kr.

A 4. Kommittéer m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 300 000	1 299 754	97 525
1965/66	1 300 000		
1966/67 (förslag)	1 450 000		

Huvuddelen av de kommittéer som f. n. arbetar inom försvarsdepartementets verksamhetsområde torde komma att fortsätta sitt arbete under år 1966, sannolikt också under hela nästa budgetår. Några kostnadskrävande utredningar torde dock komma att bli slutförda före årsskiftet 1966—1967, bland dem 1965 års försvarsutredning. Å andra sidan medför höjda kommittéarvoden och traktamenten stigande kostnader för kommittéernas verksamhet. Behov av ytterligare utredningar kan också uppstå när det gäller att kartlägga rationaliserings- och besparingsmöjligheter.

Med hänsyn till det anförda föreslår jag, att anslaget förs upp med 1 450 000 (+ 150 000) kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 450 000 kr.

A 5. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	490 000	399 011	193 046
1965/66	600 000		
1966/67 (förslag)	600 000		

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp, 600 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

A 6. **Rationaliseringsförsök.** För innevarande budgetår har till rationaliseringsförsök anvisats ett reservationsanslag av 1 milj. kr.

Militära rationaliseringsutredningen, som tillsattes med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 april 1965, har den 21 december 1965 avlämnat betänkandet Rationaliseringsverksamheten i det militära försvaret (Stencil Fö 1965:7). Jag räknar med att beredningen av detta skall kunna avslutas i sådan tid att förslag i ämnet kan föreläggas 1966 års riksdag. Då förslaget kan påverka beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag torde detta i avvaktan härpå föras upp med ett beräknat belopp om 2 milj. kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Rationaliseringsförsök* för budgetåret 1966/67 beräkna ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

B. Armén**B 1. Arméstaben: Avlöningar**

	Anslag
1966/67 (förslag)	10 200 000

Chefen för armén (skr 27/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 11 021 000 kr.

<i>I. Överföring av kostnader för arméstaben från anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.</i>		10 060 797
 <i>II. Personalförändringar</i>		
<i>A. Personalavdelningen</i>		
1. 1 förste byråsekreterare Ae 23	+	37 680
2. 1 officer A: 30	+	17 075
3. 1 kapten Ar 23, 1 assistent Ae 17, 1 rustmästare eller överfyrir Ar 13/11 samt 1 kanslibiträde Ae 7	+	103 200
4. 1 officer A: 26, 1 förvaltare Ar 17, 1 kansliskrivare Ae 11 samt 1 kanslibiträde Ae 7	+	78 306
<i>B. Beräknade förändringar med anledning av statskontorets undersökning av expeditionstjänsten vid arméstaben</i>	+	290 000
 <i>C. Utbildningsavdelningen</i>		
1 assistent Ae 15	+	24 936
 <i>D. Pressavdelningen</i>		
1 kontorist Ae 9	+	18 312
 <i>E. Arméöverläkaren</i>		
1. 1 förvaltare Ar 17 (personalregistrator)	+	27 648
2. 1 fältläkare Br 1/Ar 27 (forskningsläkare)	+	50 130
<i>III. Tjänsteförändringar</i>	+	64 414
 <i>IV. Tillfällig personal m.m. vid arméstaben</i>		
1. Höjda beredskapsersättningar m.m.	+	95 000
2. Försök med ledningsorgan för samordning av ekonomiska frågor	+	130 000
<i>V. Löneomräkning</i>	+	23 620
<i>VI. Avrundning</i>	—	118
		11 021 000

M o t i v

II A. I det förslag till organisation av arméstaben, som chefen för armén ingav till Kungl. Maj:t år 1963 och som låg till grund för riksdagsbeslutet 1964 (prop. 1964: 31, SU 37, rskr. 116), föreslogs inte några principiella förändringar i personalavdelningens organisation och uppgifter. Underlag för sådana förändringar saknades. Sedan förslaget ingavs har chefen för armén emellertid ålagts ökade uppgifter och befogenheter i fråga om arméns personal. System för datamaskinell framställning av rullkort har utarbetats. Rekryteringsverksamheten vid krigsmakten har vidare delvis utretts. Härigenom har personalavdelningen ålagts nya och utökade arbetsuppgifter. En förstärkning av personalavdelningen anses nödvändig främst genom att rekryteringsverksamheten utökas och genom att en rullkort- och registerdetalj tillkommer.

1. Allt utvecklingsarbete inom personaltjänsten måste grundas på statistik. För det nya datasystemet krävs enligt arméchefen specialutbildad, heltidsengagerad personal. För att via dataavdelningen kunna ta fram önskvärd statistik samt för att bearbeta denna på ett riktigt sätt med hänsyn till olika myndigheters varierande krav anses därför en heltidstjänst i Ae 23 för en akademiskt utbildad statistiker böra inrättas.

2. Vid tre detaljer vid personalavdelningen handläggs ärenden rörande arméns personal. Avdelningschefen skall i nuvarande organisation samordna detaljernas verksamhet. Med hänsyn till de övriga uppgifter som åvilar avdelningschefen kan samordningsuppgifterna inte ägnas tillräcklig tid. Arméns anställda utgör ca 35 000 personer. Personalavdelningens resurser för handläggning av alla personalärenden är knappa. Det anses angeläget att de tre detaljernas verksamhet under avdelningschefen kan samordnas av en chef. Avdelningschefen ges härigenom möjlighet att ägna sig åt befattningsplanering etc. i större utsträckning än nu är fallet. Chefen för armén föreslår att detaljerna slås samman till en detalj med en officer i arvodestjänst som chef.

3. Rekryteringsverksamheten vid krigsmakten har utretts på överbefälhavarens order. Utredningen har bl. a. konstaterat, att en personell förstärkning av rekryteringsorganisationen i arméstaben är oundgängligen erforderlig.

4. Arbetet med övergång till maskinellt databehandlade rullkort har framskridit så långt, att produktion kommit igång under senare delen av 1965. Det nya systemet innebär att vid personalavdelningen skall administreras totalt ca 25 000 rullkort. Personalavdelningens nuvarande resurser medger inte detta. Fr. o. m. budgetåret 1966/67 anses således en rullkort- och registerdetalj bli erforderlig som skall bevaka aktualiteten hos rullkort-ten, tillhandahålla information rörande enskilda individer, från rullkort-

förande myndigheter motta ett stort antal rullkortrapporter, utföra visst kodarbete och överlämna rapporterna till databehandling, granska utskrift av och distribuera färdiga rullkort samt ansvara för personalavdelningens författningssenliga krigsplaceringsregister och ansvara för dataomsättning av årligen inkommande vitsordsunderlag för aktiva officerare.

B. Statskontoret har genomfört en undersökning av expeditionstjänsten vid arméstaben. Chefen för armén har tagit del av det preliminära resultatet och anser sig i allt väsentligt kunna biträda förslaget. Kostnaderna enligt det preliminära förslaget har anmälts.

C 1. Befälsutbildningsdetaljen vid arméstabens utbildningsavdelning handlägger alla utbildningsfrågor för aktiv och reservanställd personal i fråga om såväl långtidsplanläggning som genomförande. Arbetsuppgifterna har ökat främst på grund av att skolreformen och 1960 års värnpliktsutredningsförslag kräver en fullständig översyn av det militära skolsystemet med åtföljande omarbetning av nu gällande bestämmelser. Detaljchefen måste avlastas rutinarbete. Därför föreslår chefen för armén, att en tjänst för assistent i Ae 15 tillkommer och avses för befälsutbildningsdetaljen.

D. Verksamheten vid säkerhetstjänstdetaljen anses vara av sådan omfattning och art att skrivarbete m. m. bör utföras av ett kvalificerat biträde inom enheten och inte göras vid t. ex. skrivcentral. Med anledning härav föreslås att en tjänst för kontorist i Ae 9 tillkommer.

E 1. Truppslagsavdelningarna vid arméstaben tillfördes den 1 juli 1964 förvaltare i expeditionstjänst för handläggning av personalärenden. Motsvarande förstärkning anses med hänsyn till arbetsuppgifterna erforderlig vid arméöverläkarens personaldetalj.

2. Chefen för armén föreslår att en tjänst för fältläkare i Br 1/Ar 27 tillkommer och avses för forskningsläkare hos arméöverläkaren. Chefen för armén åberopar som motiv härför ett uttalande i prop. 1963: 74 (s. 51) angående den försvarsmedicinska forskningens organisation att för varje gren av totalförsvaret skall vederbörande centrala myndighet sammanställa forskningsbehovet, uppställa förslag till prioritering av forskningsprojekten samt kostnadsberäkna dessa.

III. Chefen för armén föreslår under denna punkt följande tjänsteförändringar, nämligen en regementsofficer i Br 1 till truppslagsinspektör i Bo 4, en regementsofficer i Ar 27/25 till Br 1, tre kaptener i Ar 23 till regementsofficerare i Ar 27/25, ett underbefäl i Ar 13/11 till arvodestjänst för officer i A: 26, en förste byråsekreterare i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25, en faktor i Ae 15 till Ae 19, en kansliskrivare i Ae 11 till assistent i Ae 15, en fanjunkare i Ar 15 till förvaltare eller fanjunkare i Ar 17/15, ett kanslibitråde i Ao 7 till kansliskrivare i Ao 11, ett kanslibitråde i Ae 7 till biblioteksassistent i Ae 11 samt en garageförman i Ae 10 till Ae 11.

IV b) Genom beslut den 12 november 1965 har Kungl. Maj:t medgivit,

att vid arméstaben må inrättas ett arméstabschefen direkt underställt ledningsorgan för samordning av ekonomiska frågor m. m. samt att vissa extra tjänster får finnas inrättade. Chefen för armén hemställer att 130 000 kr. anvisas för enhetens verksamhet under nästa budgetår.

Departementschefen

Avlöningskostnaderna för försvarsgrensstaberna bestrids f. n. från resp. försvarsgrenars anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Jag föreslår att medel för dessa kostnader fr. o. m. nästa budgetår anvisas under särskilda förslagsanslag, benämnda Arméstaben: Avlöningar, Marinstaben: Avlöningar och Flygstaben: Avlöningar. Härvid bör samtliga för staberna avsedda tjänster föras över från försvarsgrenarnas personalförteckningar till personalförteckningar för resp. staber. Även omkostnaderna för försvarsgrensstaberna bör fr. o. m. nästa budgetår bestridas från särskilda anslag, benämnda Arméstaben: Omkostnader, Marinstaben: Omkostnader och Flygstaben: Omkostnader.

Den för arméstaben gällande fasta personalorganisationen omfattar tillhoppa 321 befattningshavare. Chefen för armén har såsom tidigare anförts anmält behov av sammanlagt 14 nya tjänster vid arméstaben samt föreslagit att 290 000 kr. anvisas för beräknade förändringar med anledning av en undersökning av expeditionstjänsten vid arméstaben.

Jag tillstyrker att en tjänst för pensionerad officer i löneklass A 26 tillkommer vid personalavdelningen och avses för arbete med rullkort m. m. För sådant arbete beräknar jag även medel för en ny tjänst för kontorist i Ae 9.

Jag beräknar vidare medel för en tjänst för biblioteksassistent i Ag 11.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några personal- eller tjänsteförändringar vid arméstaben för nästa budgetår.

Medlen till tillfällig personal vid staben bör i enlighet med arméchefens förslag räknas upp till följd av höjda beredskapsersättningar m. m. Jag beräknar inte några ytterligare medel för det vid staben försöksvis inrättade ledningsorganet för samordning av ekonomiska frågor m. m.

Anslaget bör föras upp med 10,2 milj. kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för arméstaben enligt vad jag förordat i det föregående,
- b) godkänna följande avlöningsstat för arméstaben, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 650 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	500 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 180
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	1 213 820
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 833 000
	Summa kr. 10 200 000

c) till *Arméstaben*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 200 000 kr.

B 2. *Arméstaben*: **Omkostnader**

	Anslag
1966/67 (förslag)	2 000 000

Chefen för armén hemställer, att anslaget förs upp med 2 milj. kr. Medelsbehovet har av *chefen för armén* beräknats enligt följande.

1. Sjukvård	30 000
2. Reseersättningar	750 000
3. <i>Expenser</i>	
a) Bränsle, lyse och vatten	60 000
b) Övriga <i>expenser</i>	765 000
4. <i>Kostnader för datamaskiner m. m.</i>	395 000
	2 000 000

Omkostnaderna för *arméstaben* bestrids f. n. från *arméns* resp. anslag till sjukvård, reseersättningar, bränsle, renhållning, telefon och övriga *expenser*.

Chefens för *armén* yrkande för budgetåret 1966/67 innebär inte någon annan förändring i den för innevarande budgetår beräknade tilldelningen av medel för *omkostnader* vid *arméstaben* än att behovet för reseersättningar beräknas öka med 50 000 kr. till följd av höjda *traktamentsbelopp* och järnvägstaxor samt att *kostnaderna för datamaskintid* beräknas minska med 119 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med vad som anförts under anslaget till *arméstabens* *avlöningar* bör fr. o. m. nästa budgetår *arméstabens* *omkostnader* redovisas under ett särskilt anslag, *Arméstaben*: *Omkostnader*.

Jag har inte något att erinra mot chefens för armén beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag. Jag föreslår således att anslaget förs upp med 2 milj. kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Arméstaben: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

B 3. *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.*

För innevarande budgetår har till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.*, *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.*, *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.*, *Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar* och *Arméförvaltningens anstalter: Avlöningar* anvisats förslagsanslag av 368 milj. kr., 144,7 milj. kr., 183 milj. kr., 5,1 milj. kr. resp. 10,7 milj. kr.

Efter förslag i prop. 1964: 109 (SU 189, rskr 362) fastställde riksdagen riktlinjer för ny organisation fr. o. m. den 1 oktober 1966 av totalförsvarets regionala ledning. Genom beslut den 4 juni 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt överbefälhavaren att i samråd med statskontoret göra upp förslag till personalorganisation i fred för de i den nya regionala ledningen ingående militärområdes- och örlogsbasstaberna m. m. Överbefälhavaren har den 29 september 1965 överlämnat förslag i ämnet. Vidare har inkommit förslag från försvarets intendenturverk och arméförvaltningen till intendenturtjänstens resp. tygtjänstens regionala ledning samt från 1964 års fortifikationsutredning till fortifikations- och byggnadsförvaltningens ledning och organisation i regional instans m. m. (Stencil Fö 1965: 4). Dessa förslag är f. n. under beredning inom försvarsdepartementet. Jag räknar med att beredningen skall kunna avslutas i sådan tid att förslag i ämnet kan föreläggas 1966 års riksdag. I avvaktan härpå bör försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag samt avlöningsanslagen för försvarets intendenturverks och arméförvaltningens anstalter föras upp med beräknade belopp. Jag föreslår att härvid beräknas till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* ett förslagsanslag av 334 milj. kr., till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* ett förslagsanslag av 131,5 milj. kr., till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* ett förslagsanslag av 165,5 milj. kr., till *Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar* ett förslagsanslag av 5 360 000 kr. samt till *Arméförvaltningens anstalter: Avlöningar* ett förslagsanslag av 10 960 000 kr. Vidare bör i riksstaten för budgetåret 1966/67 under särskilda anslag anvisas medel för avlöningar och omkostnader för de nya militärområdesstaberna. Anslagen bör nu tas upp endast med preliminära belopp. Jag föreslår, att härvid beräknas till *Militärområdesstaber: Avlöningar* ett förslagsanslag av 20 milj. kr. och till *Militärområdesstaber: Omkostnader* ett förslagsanslag av 7,4 milj. kr.

Aberopande det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 334 000 000 kr.

B 4. *Armén: Avlöningar till personal på reservstat*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 200 000	1 022 211
1965/66	1 100 000	
1966/67 (förslag)	1 180 000	

Chefen för armén hemställer, att anslaget förs upp med 1 180 000 (+ 80 000) kr. Arméchefen räknar därvid med att höjningen av reservbefäls-traktamentena innebär en kostnadsökning med 110 000 kr. men att en minskning av antalet besatta beställningar samt belastningen bör medföra en kostnadsminskning med 30 000 kr.

Jag har inte något att erinra mot arméchefens beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår och föreslår således att anslaget förs upp med (1 100 000 + 80 000 =) 1 180 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal på reservstat* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 180 000 kr.

B 5. *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	12 500 000	11 601 295
1965/66	13 100 000	
1966/67 (förslag)	14 900 000	

Chefen för armén hemställer, att anslaget förs upp med 15 208 000 (+ 2 108 000) kr. Medelsbehovet under anslaget beräknas å ena sidan öka med ca 2 370 000 kr., varav 345 000 kr. hänför sig till lönehöjningar, 1 500 000 kr. till höjda reservbefälstraktamenten, 520 000 kr. till höjda premier och ökat antal premieberättigade samt 3 000 kr. till ökat antal till ekiperingshjälp berättigade anställningshavare. Å andra sidan räknar arméchefen med en minskning av medelsbehovet med ca 260 000 kr. till följd av att antalet tjänstgöringsdagar minskar.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1964/65 anser jag att höjningen av anslaget bör begränsas till 1,8 milj. kr. Jag har härvid inte beräknat några medel under anslaget för höjda premier. Jag föreslår således att anslaget förs upp med (13 100 000 + 1 800 000 =) 14 900 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 14 900 000 kr.

B 6. Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	20 200 000	22 137 146
1965/66	23 000 000	
1966/67 (förslag)	23 000 000	

Chefen för armén hemställer, att anslaget förs upp med oförändrat belopp. Härvid räknar arméchefen med att nedläggning av tvätteriet och textilreparationsverkstaden vid I 4 samt skomakeriverkstaden vid P 6 kommer att medföra en utgiftsminskning med 278 000 kr. Samtidigt beräknas emellertid medelsbehovet för övrig arbetarpersonal öka med samma belopp.

Jag biträder arméchefens förslag till medelsberäkning under anslaget och föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp, 23 milj. kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 000 kr.

B 7. Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	92 000 000	93 816 971
1965/66	92 000 000	
1966/67 (förslag)	87 000 000	

Chefen för armén föreslår, att anslaget minskas med 4 milj. kr.

Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid armén under nästa budgetår beräknas av chefen för armén till ca 13 654 000, vilket innebär en minskning med ca 1 131 000 jämfört med det antal tjänstgöringsdagar som ligger till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår (jfr

prop. 1965:1 bil. 6 s. 50). Denna minskning, som delvis beror på att repetitionsövningskontingenten utbildningsåret 1966/67 blir mindre än innevarande utbildningsår, förutsätter därjämte att värnpliktsutredningens förslag genomförs och i vart fall beträffande repetitionsövningar och särskilda befälsövningar börjar tillämpas redan under utbildningsåret 1966/67. Med utgångspunkt i nämnda antal tjänstgöringsdagar och under beaktande av belastningen under föregående budgetår beräknar chefen för armén kostnaderna för penningbidrag till 65 450 000 (— 5 150 000) kr., för flygtillägg (hopptillägg) m. m. till 420 000 (+ 90 000) kr., för premier till 13 500 000 (— 1 000 000) kr., för inkvarteringsersättningar till 1 630 000 (+ 260 000) kr. och för utryckningsbidrag till 7 000 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet beräknas således till (65 450 000 + 420 000 + 13 500 000 + 1 630 000 + 7 000 000 =) 88 000 000 kr.

Departementschefen

Chefen för armén föreslår att anslaget sänks med 4 milj. kr. Kostnaden för premier har därvid beräknats till 13,5 milj. kr. Med hänsyn till de två senaste budgetårens belastning beräknar jag kostnaden för nämnda ändamål för budgetåret 1966/67 till 12,5 milj. kr. Jag anser alltså, att anslaget bör kunna sänkas med ytterligare 1 milj. kr. I övrigt har jag inte något att erinra mot arméchefens beräkning av anslaget. Jag föreslår alltså att anslaget minskas med 5 milj. kr. och tas upp med 87 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 87 000 000 kr.

B 8. Armén: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	4 500 000	6 037 956
1965/66	5 625 000	
1966/67 (förslag)	10 100 000	

Försvarets sjukvårdsstyrelse (skr 9/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 5 955 000 (+ 330 000) kr.

1. Höjning av lasarettsläkartaxan m. m.	+ 500 000
2. Belastningen	+ 200 000
3. Tjänstduglighetskontroll	+ 100 000
4. Minskat antal tjänstgöringsdagar	— 395 000
5. Överföring till annat anslag	— 75 000
	<hr/>
	+ 330 000

Motiv

1. Sjukvårdsstyrelsen räknar med att den höjning med i genomsnitt 18 % av lasarettsläkartaxan, som genomfördes fr. o. m. januari 1965, kommer att medföra ett ökat medelsbehov under förevarande anslag med 340 000 kr. Höjda läkemedelskostnader beräknas öka medelsbehovet med 160 000 kr.

2. Belastningen under budgetåret 1964/65 påfordrar enligt sjukvårdsstyrelsen i och för sig att anslaget skulle behöva räknas upp med 450 000 kr. Då emellertid i belastningen ingår kostnader i samband med en influensaepidemi under budgetåret bör enligt styrelsen höjningen kunna begränsas till 200 000 kr.

3. Chefen för armén har hos sjukvårdsstyrelsen hemställt, att medel äskas under ifrågavarande anslag till en fortlöpande obligatorisk tjänstduglighetskontroll av militär och civilmilitär stampersonal. Sjukvårdsstyrelsen biträder förslaget, vilket beräknas innebära en ökning av kostnaderna med 100 000 kr. Den 12 november 1965 har chefen för armén efter samråd med sjukvårdsstyrelsen framlagt närmare förslag i frågan.

4. En beräknad minskning av antalet tjänstgöringsdagar väntas medföra att medelsbehovet går ned med 395 000 kr.

5. Överförandet av kostnader för arméstaben till särskilt anslag beräknas medföra att utgifterna minskar under förevarande anslag med ytterligare 75 000 kr.

Departementschefen

Försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag bör räknas upp till följd av de förändringar i förbandssjukvårdens organisation som enligt riksdagens beslut skall ske fr. o. m. den 1 juli 1966 efter förslag i prop. 1965: 176. Jag beräknar det ökade medelsbehovet under förevarande anslag till 4 250 000 kr. Anslagshöjningen för de av försvarets sjukvårdsstyrelse angivna ändamålen bör enligt min mening kunna begränsas till 225 000 kr. Jag föreslår således, att anslaget tas upp med $(5\,625\,000 + 4\,250\,000 + 225\,000 =)$ 10 100 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Armén: Sjukvård m. m. för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 100 000 kr.

B 9. Armén: Resersättningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	13 550 000	13 023 016
1965/66	14 000 000	
1966/67 (förslag)	14 300 000	

Chefen för armén hemställer, att anslaget förs upp med 13 700 000 (— 300 000) kr. Arméchefen räknar därvid med att överförandet av kostna-

derna för arméstaben, de högre regionala staberna m. m. till särskilda anslag kommer att medföra ett minskat medelsbehov under förevarande anslag med 1,1 milj. kr. Utgifterna under anslaget anses emellertid samtidigt komma att öka med 700 000 kr. till följd av höjda traktamenten och med 100 000 kr. på grund av höjda järnvägstaxor.

Departementschefen

Med utgångspunkt i anslagsbelastningen under budgetåret 1964/65 samt med beaktande av det minskade medelsbehovet till följd av överföringen till särskilda anslag av kostnaderna för arméstaben och de regionala staberna m. m. föreslår jag, att anslaget tas upp med 14,3 milj. kr., vilket innebär en ökning med 300 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Resersättningar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 14 300 000 kr.

B 10. Armén: Rekryteringskostnader

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	280 000	231 868	78 460
1965/66	340 000		
1966/67 (förslag)	400 000		

Chefen för armén hemställer, att anslaget förs upp med 564 000 (+ 224 000) kr. Arméchefen anser att alla åtgärder som är ägnade att förbättra befälsläget inom armén måste vidtas. Härvid krävs i synnerhet att upplysningsverksamheten intensifieras. De ökade kostnaderna härför beräknas till 27 800 kr. för officersrekrytering, 24 500 kr. för underbefälsrekrytering, 12 000 kr. för rekrytering av personal till tygtekniska kåren, 144 500 kr. för tryckning av broschyrer m. m. och annonsering samt 15 200 kr. för försvarsgrenarnas gemensamma upplysningsverksamhet.

För egen del anser jag att anslaget bör föras upp med 400 000 (+ 60 000) kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

B 11. Armén: Bränsle m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	18 950 000	19 404 323
1965/66	20 500 000	
1966/67 (förslag)	20 300 000	

Fortifikationsförvaltningen (skr 30/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 20 600 000 (+ 100 000) kr.

Den ökade vattenförbrukningen beräknas medföra en kostnadsökning med 105 000 kr., vartill kommer utgifter för nyanslutna anläggningar med 215 000 kr. Anslutningsavgifter för avlopp vid T 4 och Lv 4 väntas medföra en kostnad av 70 000 kr. Detta innebär att medelsbehovet för anslutningsavgifter minskar med 680 000 kr. Överförande av kostnader för regionala staber m. m. till särskilt anslag beräknas medföra att kostnaderna under förevarande anslag minskar med 305 000 kr. För ökad tillförsel av tallmassaved som beredskapsbränsle har fortifikationsförvaltningen räknat med 700 000 kr. i ökade utgifter.

Departementschefen

Jag räknar inte nu med några medel för anskaffning av tallmassaved. Anslaget bör med hänsyn till de förändringar i övrigt som fortifikationsförvaltningen angett samt med beaktande av anslagsbelastningen tas upp med 20,3 milj. kr., vilket innebär en minskning med 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Bränsle m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 300 000 kr.

B 12. Armén: Renhållning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	4 500 000	5 704 044
1965/66	5 000 000	
1966/67 (förslag)	6 000 000	

Försvarets intendenturverk (skr 26/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 6 000 000 (+ 1 000 000) kr.

Intendenturverket anser, att belastningen motiverar en höjning av anslaget med 760 000 kr. Ämbetsverket beräknar vidare att löneförhöjningar med 8 % för kollektivavtalsanställd personal, vilka löner omfattar ca 80 % av anslaget, medför en ökning av utgifterna med 340 000 kr. Överföring av kostnader för regionala staber till annat anslag väntas emellertid samtidigt innebära att utgifterna under anslaget minskar med 100 000 kr.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot intendenturverkets beräkning av medelsbehovet under anslaget och föreslår således, att anslaget förs upp med

(5 000 000 + 1 000 000 =) 6 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Renhållning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kr.

B 13. *Armén: Telefon m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 350 000	2 449 457
1965/66	2 950 000	
1966/67 (förslag)	2 650 000	

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 2 650 000 (— 300 000) kr.

1. Överförande av kostnader för arméstaben till särskilt anslag	— 200 000
2. Överförande av kostnader för regionala staber till särskilt anslag	— 250 000
3. Ökad samtalsfrekvens	+ 55 000
4. Höjda telefontaxor	+ 70 000
5. Abonnemangavgifter för nya växlar	+ 25 000
	— 300 000

Motiv

4. Kostnaderna för telefonsamtal höjdes den 1 juli 1964 med 14 %.

5. Under de senaste åren har vid staber och förband påbörjats ett successivt utbyte av nedslitna abonnentväxlar mot moderna koordinatväxlar. För att personalkostnaderna skall bringas ned, eftersträvar man gemensamma platsväxlar (garnisonsväxlar). Vidare pågår en utbyggnad av de interna sambandsnäten (snabbtelefoner och lokaltelefoner) för att stabs- och utbildningsarbetet skall kunna bli effektivare.

Departementschefen

Jag anser mig höra biträda intendenturverkets förslag till medelsanvisning för nästa budgetår. Anslaget bör således föras upp med 2 650 000 kr., vilket innebär en minskning med 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Telefon m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 650 000 kr.

B 14. *Armén: Tvätt*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	5 000 000	4 972 734
1965/66	5 000 000	
1966/67 (förslag)	5 000 000	

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp, 5 milj. kr. Jag biträder ämbetsverkets förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Tvätt* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

B 15. *Armén: Övriga expenser m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 490 000	1 532 510	104 970
1965/66	2 200 000		
1966/67 (förslag)	2 400 000		

¹ Reservationsanslag. Härutöver 100 000 kr. från anslaget Reglering av prisstegringar

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 2 480 000 (+ 280 000) kr.

1. Ökat behov av kontorsmateriel	+ 150 000
2. Ökad annonsering	+ 25 000
3. Överförande av kostnader för arméstaben till särskilt anslag	— 690 000
4. Överförande av kostnader för de regionala staberna till särskilt anslag	— 190 000
5. Överförande av vissa annonskostnader till anslaget Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader	— 10 000
6. Kontorsmaskiner	+ 1 285 000
7. Anpassning till kostnadsram	— 385 000
8. Prisstegringar	+ 95 000
	<hr/>
	+ 280 000

Motiv

1. Utvidgningen av den teoretiska utbildningen och nya utbildningsmetoder samt kontorsrationalisering ökar behovet av kontorsmateriel m. m.

2. Svårigheterna att erhålla sökande till vakanta civila tjänster har ökat, vilket medför fortsatt kostnadsökning för annonsering.

5. Fortifikationsförvaltningen har hand om annonsering och tillsättande av vissa befattningar inom maskintjänsten vid förbanden. Intendenturverket föreslår efter samråd med förvaltningen att medel för denna annonsering förs över till anslaget Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader.

6. Kostnader för kontorsmaskiner bestrids fr. o. m. budgetåret 1965/66 från förevarande anslag. Anslaget har för nyssnämnda år inte räknats upp med medel för detta ändamål. Intendenturverket beräknar att medelsbehovet för kontorsmaskiner uppgår till 1 285 000 kr. För innevarande budgetår har emellertid 760 000 kr. tagits upp till Kungl. Maj:ts disposition under arméns anslag till inventarier, varför den reella kostnadsökningen beräknas utgöra 525 000 kr. Av medelsbehovet avser 840 000 (+ 280 000) kr. utgifter för underhåll och ersättningsanskaffning och 445 000 (+ 245 000) kr. utgifter för kompletteringar.

I samband med petitaarbetet för budgetåret 1965/66 gjorde intendenturverket en utredning om myndigheternas innehav och behov av kontorsmaskiner. Härvid visade det sig att flertalet staber och förband m. fl. inom samtliga försvarsgrenar inte hade tillgång till erforderligt antal moderna skriv- och räknemaskiner och att många förband helt saknade eller var otillräckligt utrustade med kontorsmaskiner. Förhållandet har observerats av riksdagens revisorer, som i sin berättelse 1964 ansett effektiva åtgärder nödvändiga för att förbanden successivt skall kunna tillföras moderna tekniska hjälpmedel för expeditonsarbetet.

7. Med hänsyn till den av chefen för armén angivna kostnadsramen anser intendenturverket att uppräknings av anslaget bör begränsas.

8. Enligt poststyrelsen har priserna på den av postverket anskaffade kontorsmaterielen stigit med i genomsnitt 4 % och priserna på anskaffning och underhåll av kontorsmaskiner med genomsnittligt 3 %, varjämte priserna på annonser i dagspressen ökat med 8 %, vilket allt enligt intendenturverket medför ett ökat medelsbehov till följd av prisstegringar med 95 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder försvarets intendenturverks förslag att medel för annonskostnader avseende tjänster som tillsätts av fortifikationsförvaltningen bör anvisas under denna myndighets omkostnadsanslag. Höjningen under förevarande anslag bör enligt min mening begränsas till 200 000 kr. Jag föreslår därför, att anslaget förs upp med 2,4 milj. kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kr.

B 16. *Armén: Mathållning*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	55 000 000	58 654 386
1965/66	56 000 000	
1966/67 (förslag)	56 000 000	

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 55 650 000 (— 350 000) kr.

1. Minskat antal tjänstgöringsdagar	— 4 383 250
2. Höjd dagskostnad	+ 1 876 950
3. Ökad inkomst av försålda portioner	— 30 800
4. Omräkning	+ 2 188 000
5. Avrundning	— 900
	<hr/>
	— 350 000

Motiv

1. Kostnadsminskningen på grund av minskat antal tjänstgöringsdagar beräknas sålunda.

1965/66	Tjänstgöringsdagar 1966/67	minskning	Beräknad dagskostnad 1965/66	Summa kr.
13 498 000	12 513 000	985 000	4: 45	4 383 250

2. Kostnadsökningen till följd av höjda dagskostnader beräknas på följande sätt.

Tjänstgöringsdagar 1966/67	1965/66	Beräknad dagskostnad 1966/67	ökning	Summa kr.
12 513 000	4: 45	4: 60	0: 15	1 876 950

Av den för budgetåret 1965/66 beräknade dagskostnaden utgör 3: 83 kr. normalportionskostnad och 62 öre övriga mathållningskostnader. För budgetåret 1966/67 beräknar intendenturverket normalportionspriset till 3: 95 kr., motsvarande medeltalet för vinterstatens genomsnittsvärde per den 1 april 1965 och sommarstatens värde vid samma tidpunkt.

Övriga mathållningskostnader beräknar intendenturverket med ledning av statistik för budgetåren 1960/61—1963/64 till 65 öre per tjänstgöringsdag, dvs. en höjning med 3 öre i förhållande till för budgetåret 1965/66 beräknat belopp. Höjningen beror på prisstegring.

Den sammanlagda dagskostnaden per tjänstgöringsdag för budgetåret 1966/67 beräknas sålunda till $(3: 95 + 0: 65 =) 4: 60$ kr. I jämförelse med budgetåret 1965/66 innebär det en ökning med 15 öre.

3. Intendenturverket beräknar nettoinkomsten av försålda portioner för budgetåret 1966/67 till 1 042 800 kr., vilket innebär en ökning med 30 800 kr.

4. Beloppet motsvarar skillnaden mellan för budgetåret 1965/66 beräknad anslagsbelastning och för samma budgetår beviljat anslag $(58 188 000 - 56 000 000 =) 2 188 000$ kr.

Departementschefen

För egen del föreslår jag med utgångspunkt i anslagsbelastningen för budgetåret 1964/65 samt med beaktande av ifrågakommande antal tjänstgöringsdagar och inträffade prishöjningar att anslaget förs upp med oförändrat belopp, 56 milj. kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 56 000 000 kr.

B 17. Armén: Furagering

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 300 000	1 638 223
1965/66	1 200 000	
1966/67 (förslag)	2 100 000	

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 2 000 000 (+ 800 000) kr.

1. Ökat antal underhållsdagar	+ 132 602
2. Ökade dagskostnader för hästar	+ 204 000
3. Ökade kostnader för hundar	+ 232 500
4. Omräkning	+ 224 000
5. Avrundning	+ 6 898
	<hr/>
	+ 800 000

M o t i v

1. Antalet underhållsdagar för hästar beräknas öka budgetåret 1966/67. Härav föranledd kostnadsökning beräknas sålunda.

	1965/66	Underhållsdagar 1966/67	Ökning	Beräknad dagskostnad 1965/66	Summa kr.
Ridhästar (stat 1)	158 775	170 000	11 225	4: 40	49 390
Remonter och draghästar (stat 2)	152 105	170 000	17 895	4: 65	83 212
					<hr/>
					132 602

2. Intendenturverket beräknar normalrationspriset för hästar för nästa budgetår till 4: 80 kr. för stat 1 och 5: 25 kr. för stat 2. Övriga furageringskostnader beräknas till, oförändrat, 10 öre per underhållsdag. De ökade dagskostnaderna medför en kostnadsökning av 204 000 kr. enligt följande.

	Underhållsdagar 1966/67	1965/66	1966/67	Beräknad dagskostnad Ökning	Summa kr.
Ridhästar (stat 1)	170 000	4: 40	4: 90	0: 50	85 000
Remonter och draghästar (stat 2)	170 000	4: 65	5: 35	0: 70	119 000
					<hr/>
					204 000

3. Antalet underhållsdagar för hundar för budgetåret 1966/67 beräknas av chefen för armén till 125 000. Intendenturverket beräknar normalrationspriset för hundar till 2: 50 kr. och medelsbehovet till $(125\,000 \times 2: 50 =)$ 312 500 kr. För fodermedel till hundar har de senaste budgetåren varit beräknat 80 000 kr. för år. Kostnadsökningen $(312\,500 - 80\,000 =)$ 232 500 kr. föranleds av att utfodring med matavfall enligt veterinärmedicinsk expertis

inte längre anses godtagbar, varför hundarnas kosthåll framdeles kommer att baseras på sådana färdiga konserver och foderblandningar som förekommer i den allmänna marknaden.

4. Beloppet motsvarar skillnaden mellan beräknad belastning för budgetåret 1965/66 och för samma budgetår beviljat anslag (1 424 000 — 1 200 000 =) 224 000 kr.

Departementschefen

Intendenturverket föreslår att anslaget räknas upp med 800 000 kr. till 2 000 000 kr. För egen del finner jag med utgångspunkt i belastningen för budgetåret 1964/65 att anslaget bör höjas med 900 000 kr. till 2,1 milj. kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Furagering* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kr.

B 18. Armén: Övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	141 250 000	38 799 179	26 086 317
1965/66	47 075 000		
1966/67 (förslag)	62 000 000		

¹ Härutöver har överförts dels 3 400 000 kr. från anslaget *Reglering av prisstegringar*, dels 2 000 000 kr. från anslaget *Vissa materielanskaffningar m.m.*

² Varav 1 225 438 kr. till Kungl. Maj:ts disposition

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 51,7 (+ 4,6) milj. kr.

Intendenturverket anmäler, att reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var i huvudsak bunden.

A. Förändring i verksamheten m. m.

1. Utökad kostnadsram	+ 2 130 000
2. Ökad drivmedelsförbrukning	+ 350 000
3. Ökade kostnader för markskador	+ 50 000
4. Ökad artilleriflygning	+ 40 000
5. Artilleriövning på Älvdalens skjutfält	+ 75 000
6. Stabstjänstövning 1966/67	+ 300 000
7. Arméstridskurs 1967	+ 100 000
8. Körkortsutbildning	+ 250 000
9. Viss utbildning vid instruktörskolor	+ 400 000
10. Fria läroböcker vid instruktörskolor m. fl.	+ 60 000
11. Ökade målflygningskostnader	+ 940 000
12. Minskad fälttjänstövningens verksamhet	— 1 500 000
13. Minskad kursverksamhet	— 270 000

B. Prisändringar

14. Ökade traktamentskostnader	+	750 000
15. Höjda järnvägstaxor	+	275 000
16. Höjda inkvarteringskostnader	+	443 000
17. Höjda priser på övningsmateriel	+	229 000
18. Höjda timplärlararvoden	+	43 000
19. Sänkta drivmedelspriser	—	65 000
		<hr/>
		+ 4 600 000

M o t i v

1. Budgetåret 1965/66 minskades anslagskraven med 3 345 000 kr. med hänsyn till arméns kostnadsram. För att undvika en sänkt utbildningsstandard har 2 130 000 kr. av denna nedskärning beretts utrymme inom arméns kostnadsram budgetåret 1966/67.

2. Utbildningsverksamheten för nyuppsättning av bandgående enheter vid infanteriet, pansartrupperna och kavalleriet fortsätter under budgetåret 1966/67. Detta medför en ökning av drivmedelsförbrukningen med ca 500 m³, vilket motsvarar en kostnad av 350 000 kr.

3. Det ökade antalet stridsfordon och terränggående specialfordon inom utbildningsorganisationen beräknas medföra ytterligare markskador. Härav föranledd kostnadsökning uppskattas till 50 000 kr.

4. Artilleriflygorganisationen kommer att tillföras flera flygplan. Detta nödvändiggör ökad utbildning av flygförare. Merkostnaderna för budgetåret 1966/67 beräknas till 40 000 kr.

5. Under budgetåret 1966/67 kommer en större artilleriövning att genomföras på Älvdalens skjutfält med deltagande av regementsstab m. m. och fyra—fem divisioner. Merkostnaden för ökad drivmedelsförbrukning m. m. beroende på att förflyttningssträckorna för deltagande förband till Älvdalens skjutfält är längre än till skjutfältet i Villingsberg, där motsvarande övningar tidigare genomförts, beräknas till 75 000 kr.

6. En större stabstjänstövning avses genomföras under budgetåret 1966/67. Kostnaderna för denna övning, som inte har någon motsvarighet under innevarande budgetår, har beräknats till 300 000 kr.

I övningen avses delta ca 750 befäl, 1 500 värnpliktiga samt 500—600 fordon.

7. En armétridskurs avses anordnas hösten 1967. Under budgetåret 1966/67 erfordras vissa förberedelser såsom fältövning, rekognoseringar m. m. Kostnaderna härför beräknas uppgå till 100 000 kr.

8. Försök under budgetåret 1964/65 med körkortsutbildning av militär personal vid civil körskola har slagit väl ut. Systemet anses ägnat att underlätta och effektivisera utbildningen och avses därför framdeles tillämpas i den utsträckning de lokala förhållandena medger. Kostnaderna, som för budgetåret 1966/67 beräknats till 250 000 kr., föreslås bestridas från förevarande anslag.

9. Inom arméstaben i samråd med försvarets skolnämnd verkställd utredning har visat, att behov föreligger av utökad undervisning i allmänna läroämnen vid instruktörskolorna. Sådan undervisning anses böra genomföras redan fr. o. m. budgetåret 1965/66. För budgetåret 1966/67 beräknas merkostnaderna till ca 400 000 kr. under förevarande anslag.

10. Det är angeläget att läroböckerna i de allmänna läroämnena kan behållas av eleverna efter avslutad utbildning vid arméns instruktör- och teknikerskolor. Kostnaderna härför beräknas för budgetåret 1966/67 till 60 000 kr.

11. Luftfartsstyrelsen har av säkerhetsskäl påfordrat brådskande ombyggnad av alla motorer till arméns propellerdrivna målflygplan. Enligt föreliggande ombyggnadsplan avses tio motorer renoveras budgetåret 1966/67, innebärande en merkostnad för armén av ca 940 000 kr.

12. Under budgetåret 1966/67 planeras f. n. ingen större, centralt ledd fälttjänstövning att äga rum. Detta innebär i förhållande till budgetåret 1965/66 ett minskat medelsbehov av 1,5 milj. kr.

13. Vissa omskolnings- och övergångskurser, för vilka särskilda övningsmedel tidigare äskats, beräknas komma att slutföras under budgetåret 1965/66. Detta medför en utgiftsminskning för budgetåret 1966/67 med 270 000 kr.

14. Höjda traktamentsbelopp fr. o. m. den 1 juli 1964 vid tjänstgöring på vissa övningsplatser m. m. beräknas medföra en kostnadsökning för budgetåret 1966/67 av 750 000 kr.

15. Taxorna för järnvägsresor har den 1 juli 1964 stigit med ca 6 %. För budgetåret 1965/66 beräknas resekostnaderna i prisläget maj 1964 till ca 4,5 milj. kr., varför kostnadsökningen uppgår till 275 000 kr.

16. Enligt gällande prisindex har priserna på förläggning och inkvartering samt lokalhyror stigit med 12,3 %. För budgetåret 1965/66 beräknas kostnaderna för inkvartering m. m. i prisläget maj 1964 till 3,6 milj. kr. Prishöjningen kommer således att medföra en kostnadsökning med 443 000 kr.

17. Enligt gällande prisindex har priserna på de varugrupper, till vilka viss övningsmateriel hänförs, stigit med ca 4,2 %. För budgetåret 1965/66 beräknas kostnaderna för dylik materiel i prisläget maj 1964 till ca 5 450 000 kr., varför kostnadsökningen utgör 229 000 kr.

18. Timarvoden för lärare vid militära utbildningskurser har höjts med i genomsnitt 4,9 % fr. o. m. den 1 januari 1965. För budgetåret 1965/66 beräknas dessa arvoden i prisläget maj 1964 uppgå till 870 000 kr. Merkostnaden uppgår sålunda till 43 000 kr.

19. I förhållande till prisläget maj 1964 utvisar drivmedelspriserna en mindre sänkning, som medför en minskad belastning på anslaget med 65 000 kr.

Försvarets arbetstidsberedning (skr 16/11 1965) föreslår att medel för bestridande av försvarsgrenarnas kostnader för övertidsersättningar och förbandsövningstillägg fr. o. m. nästa budgetår anvisas under anslagen till övningar m. m. och där redovisas särskilt. Ifrågasvarande kostnader bestrids under innevarande budgetår från försvarsgrenarnas anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl.

Över arbetstidsberedningens förslag har avgetts utlåtanden av *försvarsgrenscheferna*, *försvarets civilförvaltning* och *riksrevisionsverket*. Cheferna för armén och flygvapnet tillstyrker förslaget medan chefen för marinen, som uttalar tveksamhet beträffande överföring av kostnaderna för förbandsövningstillägg, inte vill motsätta sig detta. Civilförvaltningen har inte något att erinra men ifrågasätter om inte även andra med arbetstidsregleringen sammanhängande förmåner, såsom beredskapsersättningar och obekvämetstillägg, bör bestridas från övningsanslag. I syfte att uppnå likformighet inom försvaret lägger ämbetsverket dessutom fram vissa förslag beträffande medelsanvisningar på grund av arbetstidsregleringen. Riksrevisionsverket, som framhåller att ifrågasvarande ersättningar har karaktär av avlöningsförmåner, kan inte biträda arbetstidsberedningens förslag.

Departementschefen

Försvarets intendenturverk föreslår att anslaget ökas med 4,6 milj. kr. för nästa budgetår.

Under hänvisning till vad jag anför vid anslaget Försvarets läroverk: Avlöningar (s. 235) beräknar jag under förevarande anslag inte medel för vissa förberedande studier för inträde till artilleri- och ingenjörofficersskolan. Medelsbehovet minskar härigenom med 50 000 kr.

Vad gäller försvarsgrenarnas kostnader för övertidsersättningar och förbandsövningstillägg finner jag övervägande skäl tala för att dessa fr. o. m. nästa budgetår bestrids från övningsanslag. För arméns del beräknar jag totalt 11 225 000 kr. för dessa ändamål under förevarande anslag. De förslag försvarets civilförvaltning har fört fram är jag ännu inte beredd att ta ställning till.

Jag anser det vara väsentligt att övningar kan komma till utförande i sådan omfattning, att anskaffade vapensystems och utrustningars prestanda kan utnyttjas på bästa sätt. Inom den kostnadsram, som jag har räknat med för armén för nästa budgetår, föreslår jag därför en uppräknig av anslaget med 3 750 000 kr. Anslaget bör alltså föras upp med (47 075 000 — 50 000 + 11 225 000 + 3 750 000 =) 62 000 000 kr.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Övningar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 62 000 000 kr.

B 19. **Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 700 000	7 507 780
1965/66	9 300 000	
1966/67 (förslag)	9 300 000	

Från anslaget bestrids kostnader för förhyrning av motorfordon och därmed sammanhängande reparations- och transportkostnader ävensom kostnader för anlåtande av kronans egna, förrådsställda fordon.

Arméförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp, 9,3 milj. kr.

För budgetåret 1966/67 beräknar arméförvaltningen, att arméns övningar med motorfordon får samma omfattning som under innevarande budgetår. Tillgången på stamstandardfordon förutsätts bli oförändrad. Antalet förhyrningsdagar beräknas med hänsyn härtill komma att uppgå till oförändrat 130 000. Även inlejningspriserna beräknas bli i stort sett desamma eller i genomsnitt 62 kr. per fordon och dag. För förhyrning av motorfordon erfordras således $(130\,000 \times 62 =)$ 8 060 000 kr. Med oförändrade reparations- och transportkostnader blir medelsbehovet $(8\,060\,000 + 1\,260\,000 =)$ 9 320 000 kr. eller avrundat 9 300 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder arméförvaltningens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 9 300 000 kr.

B 20. **Armén: Beklädnad m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	157 600 000	53 094 220	28 590 571
1965/66	59 500 000		
1966/67 (förslag)	59 000 000		

1 Härutöver har 2 000 000 kr. överförts från anslaget *Reglering av prisstegringar*

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel m. m. samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

År 1962 antogs riktlinjer för att täcka brister i och komplettera krigsutrustningen av beklädnadsmateriel m. m. under budgetåren 1962/69 (prop. 1962: 1 bil. 6 s. 132). Enligt dessa riktlinjer skall under tidsperioden ske

anskaffningar till ett värde av 130 milj. kr. enligt prisläget i maj 1961. Anskaffningarna skall inriktas på moderna stridsuniformer med tillbehör för samtliga fält- och lokalförsvarsförband, förbättrad vinterutrustning och ytterbeklädnad, nya regnskydd, ny persedelpåse, viss tältutrustning samt materialier för reparationstjänsten m. m. Planläggningen skall utföras med utgångspunkt i att — sedan 76,5 milj. kr., varav 2,9 milj. kr. för prishöjningar, anvisats för ändamålet under budgetåren 1962/66 — medel för betalning av återstoden kommer att ställas till förfogande med ett årligt belopp av 18,9 milj. kr. budgetåren 1966/68 och 18,6 milj. kr. budgetåret 1968/69.

Riksdagen har för budgetåren 1961/66 bemyndigat Kungl. Maj:t att medge, att beställningar av materiel som erfordras för att täcka brister i krigsutrustningen får läggas ut till en sammanlagd kostnad av 87 milj. kr. Betalningsutfallet för dessa bemyndiganden har förutsatts skola fördelas med 15 milj. kr. på budgetåret 1963/64 och med 18 milj. kr. på ettvarvt av budgetåren 1964/65, 1965/66, 1966/67 och 1967/68. Den 30 juni 1965 förelåg olikviderade beställningsbemyndiganden om tillhoppa 36 milj. kr.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var med undantag av 2 milj. kr. bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 58 (— 1,5) milj. kr. Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet delats upp enligt följande.

Löpande verksamhet (utrustning för fredsbruk)

1. Färre tjänstgöringsdagar	— 2 435 000
2. Högre standard för repetitionsövningsförbandens personal	+ 568 800
3. Anskaffning av uniform m/59 till repetitionsövningsförband	+ 1 000 000
4. Anskaffning av regnkappor och bottiner	+ 300 000
5. Anpassning till kostnadsram	— 935 000
6. Avrundning	+ 1 200
	<hr/>
	— 1 500 000

Motiv

1. Antalet tjänstgöringsdagar, som ämbetsverket lägger till grund för beräkning av medel för löpande anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel, uppgår för budgetåret 1966/67 till 14 220 000 (innevarande budgetår 15 512 000). Ett oförändrat dagskostnadsbelopp av 2: 62 kr. (prisläge maj 1964) samt inkomster för utlåning av beklädnad till furirer m. fl. med oförändrat 0: 90 kr. per dag under 546 000 (innevarande budgetår 714 000) tjänstgöringsdagar medför en kostnad av $(14\,220\,000 \times 2: 62 - 546\,000 \times 0: 90 =)$ 36 765 000 kr. Jämfört med disponibla medel under innevarande budgetår innebär detta en minskning med $(39\,200\,000 - 36\,765\,000 =)$ 2 435 000 kr.

2. Med hänsyn till att det numera krävs högre standard för repetitionsövningsförbandens personal och att detta medför ökade kostnader för freds-

beklädnad anser intendenturverket nödvändigt att räkna med ett dagskostnadsbelopp av 2: 66 kr. Kostnadsökningen blir $(14\ 220\ 000 \times 0:04 =)$ 568 800 kr.

3. Repetitionsövningsförbanden har av ekonomiska skäl kunnat utrustas med uniform m/59 i mycket begränsad omfattning. För att åtminstone under sommarhalvåret kunna tillgodose behovet av denna uniformstyp erfordras enligt intendenturverket en anskaffning som kostnadsberäknas till 1 milj. kr.

4. För en begränsad anskaffning av regnkappor och bottiner till personal som fullgör första tjänstgöring avses 0,3 milj. kr.

Försvarets intendenturverk hemställer vidare att även under nästa budgetår — utöver anslaget — få lägga ut beställningar inom en kostnadsram av 18 milj. kr. för att täcka brister i och komplettera krigsutrustningen av beklädnadsmateriel m. m. Betalningsutfall för detta bemyndigande förutsätts ske budgetåret 1968/69.

Slutligen hemställer intendenturverket att under budgetåret 1966/67 — likaledes utöver anslaget — få lägga ut beställningar inom en kostnadsram av 20 milj. kr. avseende materiel som behövs för den löpande verksamheten i fred. Betalningsutfall för detta bemyndigande förutsätts ske budgetåret 1967/68. Med ett sådant bemyndigande skulle enligt intendenturverket kunna fås lägre priser och vinnas en jämnare belastning på ämbetsverkets inköpsorgan.

Departementschefen

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget minskas med 1,5 milj. kr. Jag har inte något att erinra mot de av intendenturverket anmälda medelsbehoven. Enligt vad jag har erfarit skulle det emellertid, om minskningen begränsas till 0,5 milj. kr., bli möjligt att för repetitionsövningsförbandens behov relativt snabbt anskaffa betydelsefull materiel, främst vindrockar, som inte har kunnat rymmas i föreliggande planer. Jag bedömer det vara angeläget att så sker och föreslår därför att anslaget för nästa budgetår förs upp med $(59\ 500\ 000 - 500\ 000 =)$ 59 000 000 kr. Härav bör oförändrat 20 300 000 kr. avses för bristtäckning i fråga om beklädnadsmateriel för krigsbehovet. Dessa medel går i huvudsak åt för att täcka betalningsutfall för tidigare lämnade beställningsbemyndiganden.

Intendenturverket hemställer att under nästa budgetår, utöver anslaget, få lägga ut beställningar av materiel till bristtäckning inom krigsorganisationen till ett belopp av 18 milj. kr. Betalningsutfallet förutsätts ske under budgetåret 1968/69. Jag tillstyrker att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande härtill. Jämfört med innevarande budgetår skulle det innebära oförändrat beställningsbemyndigande. Kungl. Maj:t bör äga besluta för

vilka anskaffningar inom ramen för de år 1962 antagna riktlinjerna bemyndigandet skall utnyttjas.

Intendenturverket föreslår slutligen, att Kungl. Maj:t inhämtar bemyndigande att för nästa budgetår medge att beställningar av beklädnadsmateriel för fredsbruk får läggas ut inom en kostnadsram av 20 milj. kr. Genom att i viss mån utnyttja beställningsbemyndiganden även vid anskaffning av sådan beklädnadsmateriel bör betydande fördelar kunna vinnas. Bemyndigande för nästa budgetår till högre belopp än 10 milj. kr. anser jag mig dock inte kunna tillstyrka. Liksom i fråga om materiel för krigsorganisationen bör Kungl. Maj:t besluta för vilka anskaffningar bemyndigandet skall utnyttjas.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 59 000 000 kr.,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att utöver anslaget beställningar av beklädnadsmateriel för krigsorganisationen får läggas ut inom en kostnadsram av 18 000 000 kr.,

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att utöver anslaget beställningar av beklädnadsmateriel för fredsbruk får läggas ut inom en kostnadsram av 10 000 000 kr.

B 21. *Armén: Inventarier m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	111 900 000	11 563 688	1 849 254
1965/66	14 500 000		
1966/67 (förslag)	16 000 000		

¹ Härutöver har 500 000 kr. överförts från anslaget *Reglering av prisstegringar*

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning, vård och förrådshållning av kaserninventarier m. m. och förplägnadsmateriel, med undantag för sådan materiel som är direkt hänförlig till driften vid förråd och verkstäder m. m. eller är avsedd för sjukhus eller sjukrum. Kostnader för anskaffning och underhåll av kontorsmaskiner bestrids fr. o. m. innevarande budgetår från anslaget *Armén: Övriga expenser m. m.*

Riksdagen har bemyndigat Kungl. Maj:t att under budgetåren 1964/66 medge att beställningar avseende logementskåp och förplägnadsmateriel för fältbruk får läggas ut inom en kostnadsram av (5,6 + 4,0 =) 9,6 milj. kr. Betalningsutfallet för dessa beställningar har förutsatts skola inträffa budgetåren 1965/68. Den 30 juni 1965 förelåg olikviderade beställningsbemyndiganden om tillhopa 9,3 milj. kr.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 17,3 (+ 2,8) milj. kr.

A. Kaserninventarier m. m.		
1. Löpande verksamhet	+ 1 020 000	
2. Anskaffningar m. m. föranledda av nybyggnad, ombyggnad eller renovering av kaserner m. m.	+ 1 635 000	
3. Övriga anskaffningar m. m. av engångsnatur	+ 295 000	
4. Prisstegringar	+ 30 000	
B. Förplägnadsmateriel		
1. Löpande verksamhet	+ 40 000	
2. Anskaffningar m. m. föranledda av nybyggnad, ombyggnad eller renovering av matinrättningar	— 55 000	
3. Anskaffning av materiel för fältbruk (bristtäckning)	+ 70 000	
4. Prisstegringar	+ 525 000	
C. Utnyttjande av medel till Kungl. Maj:ts disposition	— 760 000	
	<u>+ 2 800 000</u>	

Motiv

A 1. För att höja den allmänna standarden beträffande kaserninventarier anser intendenturverket önskvärt med en medelstildelning för löpande verksamhet om 6 940 000 (+ 3 540 000) kr. Med hänsyn till den av chefen för armén angivna kostnadsramen föreslås en ökning med endast 1 020 000 kr.

2. Medelsbehovet för engångsanskaffningar i samband med nybyggnader, större iståndsättningsarbeten och övriga arbeten beräknas för budgetåret 1966/67 i prisläget i maj 1964 till 3 085 000 kr., vilket innebär en ökning med 1 635 000 kr. i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår.

3. För övriga anskaffningar av engångsnatur tar intendenturverket för nästa budgetår upp ett belopp av 4 260 000 (+ 295 000) kr., varav 2,8 milj. kr. avser betalningsutfall för anskaffning av logementskåp av plåt för värnpliktsförläggningar (prop. 1964: 1 bil. 6 s. 62).

4. Den genomsnittliga prisökningen för kaserninventarier uppgår till 0,25 % från maj 1964 till april 1965.

B 1. Kostnadsökningen har beräknats sålunda:

	1965/66	Tjänstgöringsdagar		Beräknad dagskostnad 1966/67	Summa kr.
		1966/67	förändring		
Förplägnadsmateriel					
för personal	14 855 000	13 927 000	— 928 000	0: 12 ¹	+ 37 190
för hästar	310 900	340 000	+ 29 100	0: 012	+ 349
för hundar	165 000	125 000	— 40 000	0: 012	— 480
					+ 37 059
					Avrundat + 40 000

¹ Innehär ökning med ett öre

2. För engångsanskaffningar föranledda av nybyggnad eller ombyggnad av matinerättningar har för innevarande budgetår anvisats 535 000 kr. För samma ändamål beräknas föreligga ett medelsbehov under nästa budgetår av 480 000 (— 55 000) kr.

3. Ökningen hänför sig till en första anskaffning under nästa budgetår av viss förvarings- och distributionsmateriel för vattenförsörjningen i fält. Totala medelsbehovet för sådan materiel beräknas för arméns del till ca 1,3 milj. kr.

4. Prisökningen är beräknad med hänsyn till förändringar i partipris-index för metallmanufaktur, sten-, ler- och glasvaror, rundvirke- och träindustriprodukter samt kemisk-tekniska varor.

Departementschefen

Anslaget bör enligt min mening för nästa budgetår tas upp med 16 000 000 (+ 1 500 000) kr. Härav beräknar jag för kaserninventarier m. m. ca 10 500 000 kr. och för förplägnadsmateriel omkring 5 500 000 kr.

Intendenturverket har under försvarsgrenarnas inventarieanslag anmält behov av medel för anskaffning av viss utrustning för vattenförsörjningen i krig. Totalt har för ändamålet under nästa budgetår föreslagits 135 000 kr. Härför avses i första hand anskaffas materiel för grundläggande försök och truppförsök. Det är angeläget att krigsmaktens vattenförsörjning så långt möjligt säkerställs. Kostnaderna för ifrågavarande försök bör dock t. v. i sin helhet bestridas av medel från förevarande anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Inventarier m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 000 kr.

B 22. Armén: Sjukvårdsmateriel

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	13 525 000	2 434 801	1 090 199
1965/66	4 500 000		
1966/67 (förslag)	6 000 000		

¹ Härutöver har 225 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av freds-sjukvårdsmateriel (även inventarier för sjukhus, sjukrum och läkarmottagningar), för anskaffning av krigssjukvårdsmateriel samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets sjukvårdsstyrelse föreslår, att anslaget förs upp med 4 985 000 (+ 485 000) kr.

1. Laboratorieutrustning, Ekg-apparater och engångsmateriel	+ 25 000
2. Engångskostnad för anskaffning av röntgenutrustning för hjärtstationen vid A 3	+ 85 000
3. Materiel för utbildning och övningar i sjukvårdstjänst	+ 125 000
4. Ändrad kostnadsredovisning för läkemedel	+ 85 000
5. Prisstegringar	+ 165 000
	<hr/>
	+ 485 000

Motiv

2. Vid den till A 3 förlagda hjärtstationen bedrivs kontinuerligt undersökningar av personal från truppförband i Kristianstad och närliggande garnisonsorter. För att möjliggöra undersökningar i nivå med dem som utförs på liknande civila undersökningscentraler bör enligt ämbetsverket utrustningen kompletteras med särskild röntgenutrustning.

3. Nya normer för tilldelning av materiel för utbildning och övningar samt intensifierad utbildning medför ett ökat behov av sjukvårdsmateriel.

4. Sjukvårdsstyrelsen föreslår, att militärapoteket vid leverans av läkemedel för krigsorganisationen skall debitera ett omkostnadspålägg, som svarar mot de kostnader för löner m. m. som hänför sig till militärapotekets befattning med anskaffning och tillverkning av läkemedlen. Omkostnadspåläggen beräknas under nästa budgetår belasta försvarsgrenarnas sjukvårdsmaterielanslag med för armén 85 000 kr., marinen 25 000 kr. och flygvapnet 10 000 kr. eller tillhopa 120 000 kr. Medelsanvisningarna under militärapotekets anslag föreslås på grund härav minska med motsvarande belopp, fördelat med 110 000 kr. på avlöningsanslaget och 10 000 kr. på omkostnadsanslaget. Fr. o. m. innevarande budgetår tas ut ett motsvarande omkostnadspålägg vid leveranser från militärapoteket för daglig sjukvård inom krigsmakten (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 189—190).

5. Priserna på sjukvårdsmateriel har höjts med omkring 4 % under tiden april 1964—april 1965.

Departementschefen

Ett genomförande av förslaget om särskilda omkostnadspålägg vid leveranser av läkemedel för krigsbehovet är ägnat att ge mera rättvisande kostnadsredovisning. Jag tillstyrker därför förslaget och har inte något att erinra mot de av sjukvårdsstyrelsen under anslaget upptagna medelsbehoven.

Med hänsyn till det stora behovet av krigssjukvårdsmateriel bör anslaget ökas med större belopp än ämbetsverket föreslagit och för nästa budgetår tas upp med 6 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1966/67
anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

B 23. *Armén: Ökning av drivmedelslagringen*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 000	—	4 180 804
1965/66	1 000		
1966/67 (förslag)	1 000		

Från anslaget bestrids varukostnaden för ökad lagerhållning av drivmedel för armén.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp. Befintliga reservationsmedel anses täcka kostnaderna för att fylla upp de nya lagringsutrymmen som beräknas bli färdigställda under nästa budgetår. Jag biträder intendenturverkets förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

B 24. *Armén: Drivmedelsutrustning*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	2 340 000	2 754 872	5 324 591
1965/66	3 800 000		
1966/67 (förslag)	4 100 000		

¹ Avser anslaget *Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning*

² Härutöver har 275 000 kr. överförts från anslaget *Reglering av prisstegringar*

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av drivmedelsmateriel.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var i huvudsak bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 4,4 (+ 0,6) milj. kr.

1. Drivmedelsutrustning för krigsorganisationen	+ 250 000
2. Drivmedelsutrustning för fredsorganisationen	+ 50 000
3. Prisstegringar	+ 300 000
	<hr/>
	+ 600 000

M o t i v

1. Intendenturverket lägger i enlighet med chefens för armén anvisningar fram en sjuårsplan för anskaffning av drivmedelsutrustning för arméns krigsorganisation budgetåren 1966/73 (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 73) och föreslår att planen fastställs. Planen tar under perioden upp anskaffningar för tillhoppa 26,9 milj. kr. (prisläge april 1965). Årskvoterna visar en svagt stigande serie från 3,7 milj. kr. budgetåret 1966/67 till 3,9 milj. kr. budgetåret 1972/73.

Av ökningen för nästa budgetår enligt planen hänför sig 250 000 kr. till prisstegringar och 250 000 kr. till anskaffningar på grund av ändrad krigsorganisation.

2. Ifrågavarande förslag avser vissa materielanskaffningar för nya drivmedelsanläggningar vid I 1 och Ing 1. Kostnaderna föreslås bestridas av medel utom ramen för det militära försvaret.

3. Prisförändringarna från maj 1964 till april 1965 är beräknade med hänsyn till förändringar i partiprisindex för metallmanufaktur (+ 12,9 %), järnmanufaktur (+ 2,4 %) och kautschukvaror (+ 3,8 %).

Departementschefen

Någon plan för anskaffning av drivmedelsutrustning för arméns krigsorganisation anser jag inte böra fastställas. Jag kan inte heller biträda förslaget att kostnaderna för vissa materielanskaffningar för nya drivmedelsanläggningar vid I 1 och Ing 1 skall bestridas av medel utom ramen för det militära försvaret.

Anslaget bör enligt min mening för nästa budgetår föras upp med 4 100 000 (+ 300 000) kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Drivmedelsutrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 100 000 kr.

B 25. Armén: Drivmedelsförråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 800 000	1 607 568
1965/66	1 200 000	
1966/67 (förslag)	1 300 000	

Från anslaget bestrids kostnader för frakter och transporter av drivmedel till och från arméns förråd samt omkostnader vid förråden.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 1,4 (+ 0,2) milj. kr. Ökningen hänför sig till ökat transportbehov, främst för omflyttning av drivmedel i samband med garantibesiktning av drivmedels-cisterner.

Departementschefen

Med hänsyn till att kostnaderna för underhåll av drivmedelsutrustning fr. o. m. innevarande budgetår bestrids från anslaget Armén: Drivmedelsutrustning och med beaktande av anslagsbelastningen anser jag det vara tillräckligt, att anslaget räknas upp med 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kr.

B 26. Armén: Remontering

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 000	434 277	937 331
1965/66	1 000		
1966/67 (förslag)	300 000		

Från anslaget bestrids de kostnader och redovisas de intäkter som sammanhänger med inköp, försäljning och utackordering av hästar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 500 000 (+ 499 000) kr. Vid ärendets beredning har beräknade förändringar av medelsbehovet delats upp enligt följande.

1. Ökad anskaffning av hästar		
a) två remonter	+	9 400
b) två stamdraghästar	+	8 600
c) fem ackorddraghästar	+	20 500
d) två ackordridhästar	+	9 600
2. Höjda hästpriser		
a) remonter	+	8 200
b) stamdraghästar	+	2 600
c) ackorddraghästar	+	9 000
d) ackordridhästar	+	1 700
3. Transporter	+	4 500
4. Höjt försäljningspris på uttrangerade hästar		
a) stamhästar	—	16 500
b) ackordhästar	—	13 000
5. Höjd avgift för utackordering	—	9 600
6. Omräkning	+	544 500
7. Reservationsmedelsförbrukning	—	80 000
8. Avrundning	—	500
		<hr/>
		+ 499 000

M o t i v

2. Med hänsyn till att hästpriserna allttjämt visar en tendens att stiga räknar intendenturverket med förhöjda medelinköpspriser. Højningen beräknas till 100 kr. för häst. För remonter beräknas sålunda ett medelpris av 4 800 kr., för stamdraghästar 4 400 kr., för ackorddraghästar 4 200 kr. och för ackordridhästar 4 900 kr.

3. Kostnaderna för transporter m. m. i samband med uppköp av remonter kommer enligt intendenturverket att minska med omkring 2 500 kr. Ämbetsverket räknar å andra sidan med en ökning med 7 000 kr. för bl. a. överflyttning av hästar från södra Sverige till förband i mellersta och norra Sverige på grund av organisatoriska förändringar. Kostnaderna för transporter m. m. kommer härigenom att öka med $(7\,000 - 2\,500 =) 4\,500$ kr.

4. Antalet utrangerade hästar beräknas till oförändrat 110 stambästar och 130 ackordhästar. 55 stambästar beräknas säljas som serumhästar. Ersättningen för slakthästar väntas öka med 100 kr. för häst och försäljningspriset för serumhästar med 200 kr. för häst, vilket innebär att medel-slaktvärdet (försäljningspriset) blir 1 000 kr. för stambäst och 1 200 kr. för ackordhäst. Detta ger en ökad inkomst av $(55 \times 100 + 55 \times 200 + 130 \times 100 =) 29\,500$ kr.

5. Under budgetåret 1966/67 beräknas ackordavgiften för 100 reservstambästar, 200 varmblodiga ackorddraghästar och 100 ackordridhästar till 120 kr. för häst samt för 1 100 kallblodiga ackorddraghästar till 96 kr. för häst, vilket innebär en inkomst av $(100 \times 120 + 200 \times 120 + 100 \times 120 + 1\,100 \times 96 =) 153\,600$ kr. Inkomstökningen utgör 9 600 kr.

6. Som omräkningspost tas upp det belopp, varmed utgifterna under innevarande budgetår beräknas överstiga inkomsterna, minskat med anslaget, 1 000 kr.

7. Intendenturverket räknar med en anslagsbehållning den 30 juni 1966 av ca 80 000 kr.

Departementschefen

Jag har inhämtat att de militära myndigheternas ställningstagande till resultaten från pågående försök att byta ut hästar mot bandvagnar (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 76) kan väntas tidigast i början av år 1966. Eftersom handlingsfriheten bör bibehållas och då ett beslut att byta ut hästar mot bandvagnar inte kan genomföras utan en övergångsperiod räknar jag för nästa budgetår med en remontering av i huvudsak föreslagen omfattning. För detta ändamål bedömer jag tillräckligt, att anslaget förs upp med 0,3 milj. kr. Kungl. Maj:t bör äga bestämma antalet hästar, som skall köpas, och medelinköpspriset för häst. Priset på remonter bör allttjämt bestämmas

med utgångspunkt i att remonter köps som treåringar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Remontering* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

B 27. *Armén: Uttagning av hästar*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	150 000	69 565
1965/66	60 000	
1966/67 (förslag)	75 000	

¹ Enligt Kungl. Maj:ts medgivande må anslaget överskridas med högst 25 000 kr.

Från anslaget bestrids kostnader för dels resor och traktamenten i samband med hästuttagningsmyndighetens kontroll- och inspektionsverksamhet, dels arvoden, resor och traktamenten för hästbesiktningsmännen och ledamöter i uttagningsnämnderna, dels ock ersättning till hästägare för besiktning.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 75 000 (+ 15 000) kr. Ökningen motiveras med att antalet besiktningsresor för uttagning av hästar kommer att öka samt med att besiktningar under nästa budgetår kommer att äga rum huvudsakligen i de större länen, vilket innebär längre resor. Jag har inte något att erinra mot intendenturverkets förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Uttagning av hästar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kr.

B 28. *Armén: Veterinärvård*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	70 000	72 046	183
1965/66	100 000		
1966/67 (förslag)	190 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning, underhåll och — såvitt avser omkostnader — förrådshållning av veterinärmateriel och djurläke-medel för arméns freds- och krigsorganisation.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 190 000 (+ 90 000) kr. Vid ärendets beredning har beräknade förändringar av medelsbehovet delats upp enligt följande.

1. Hästar		
a) ökat antal underhållsdagar	+	4 368
b) ökad dagskostnad	+	10 200
2. Hundar		
a) minskat antal underhållsdagar för stamhundar	—	8 820
b) ökad dagskostnad för stamhundar	+	2 320
c) underhållskostnader för utackorderade hundar	+	14 600
3. Anskaffning av kylskåp	+	2 500
4. Anskaffning av visst djurläkemedel	+	47 750
5. Viss utrustning för arméns hundskola	+	14 000
6. Avrundning	+	3 082
		<hr/>
		+ 90 000

Motiv

1 a) Antalet underhållsdagar väntas öka från 310 880 till 340 000.

b) Kostnaden för underhållsdag beräknas i fråga om hästar till 18 öre, vilket innebär en ökning med 3 öre.

2 a) Antalet underhållsdagar för stamhundar vid arméns hundskola beräknas till 90 000 (+ 35 000). Sammanlagda antalet underhållsdagar för stamhundar beräknas till 116 000 (— 49 000).

b) Dagskostnaden för stamhundar anger intendenturverket till 20 (+ 2) öre.

c) Antalet underhållsdagar för utackorderade hundar, vilket intendenturverket för nästa budgetår beräknar uppgå till 365 000, har tidigare räknats in i antalet underhållsdagar för stamhundar vid förband. Dagskostnaden för utackorderade hundar utgör enligt ämbetsverket 4 öre.

3. Ifrågavarande förslag avser anskaffning av fem kylskåp för förvaring av djurläkemedel.

4. Djurläkemedlet mallein, som lagerhålls av armén till en mängd av 8 750 doser, är tillverkat år 1956 och beräknas vara användbart endast t. o. m. innevarande budgetår. Om planerade försök bekräftar detta måste anskaffas 4 775 nya doser. Kostnaden för dos är ca 10 kr.

5. Intendenturverket räknar med att anskaffa ångtvättaggregat för desinfektion samt narkosutrustning m. m. till arméns hundskola.

Departementschefen

Jag anser mig böra godta intendenturverkets beräkning av medelsbehovet och föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår förs upp med 190 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kr.

B 29. **Armén: Hundväsendet**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 000	56 852	4 290
1965/66	80 000		
1966/67 (förslag)	100 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och transport av hundar för armén utom hemvärdet ävensom för anskaffning av viss stallmateriel m. m.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 120 000 (+ 40 000) kr.

1. Ökad anskaffning av hundar	+ 114 000
2. Transporter	+ 35 000
3. Utställningar och bruksprov	+ 2 000
4. Ökad försäljning av hundar	— 111 000
	<hr/>
	+ 40 000

M o t i v

1. Intendenturverket — som räknar med att verksamheten vid arméns hundskola skall öka avsevärt under budgetåret 1966/67 — beräknar medel för anskaffning av 200 (+ 160) hundar för krigsmaktens och polisväsendets behov. Medelinköpspriset beräknas till oförändrat 650 kr. För anskaffning av en avelshund beräknas 10 000 kr.

2. För nyanskaffning, utbildning, testning och dressyr av hundar samt för inkallande av avelshundar beräknas 1 690 transporter till och från arméns hundskola. Kostnaden för varje transport beräknas till i medeltal 50 kr.

3. Medlen avses för deltagande i utställningar och bruksprov för att främja avelsverksamheten vid hundskolan samt för kontakter med hundägare m. m.

4. Inkomsterna vid försäljning av ledarhundar för blinda samt tjänstehundar till myndigheter inom polisväsendet och försvaret beräknas öka med 111 000 kr.

Departementschefen

Jag räknar inte med att anskaffningen av hundar under nästa budgetår skall öka i den utsträckning intendenturverket föreslagit. Anslaget bör därför föras upp med 100 000 (+ 20 000) kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

B 30. Anskaffning av tygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 2439 800 000	476 242 825	³ 113 060 298
1965/66	457 500 000		
1966/67 (förslag)	534 163 000		

¹ Anvisat under anslaget Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.

² Härutöver har överförts dels 1 200 000 kr. från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m., dels 35 700 000 kr. från anslaget Reglering av prisstegringar

³ Varav 2 184 098 kr. till Kungl. Maj:ts disposition

För den budgetära utvecklingen t. o. m. den 30 juni 1965 under detta anslag har redogjorts i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 79 och 80). Framställningen i det följande belyser den hittillsvarande utvecklingen under den period som nu gällande försvarsbeslut omfattar.

Den 30 juni 1963 uppgick bemyndigandeskulden under anslaget till 878 360 000 kr. (prop. 1964: 1 bil. 6 s. 71). För budgetåren 1963/65 har riksdagen medgett, att beställningar av tygmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 1 051,2 milj. kr., häri inberäknat ett beställningsbemyndigande om 1,2 milj. kr. som ställts till förfogande från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m. För att bestrida kostnaderna för ifrågavarande beställningar har under budgetåren 1963/65 anvisats tillhoppa 896,7 milj. kr. I sistnämnda belopp har inräknats dels ett belopp av 1,2 milj. kr. som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 mars 1965 överförts från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m., dels ett sammanlagt belopp om 43,7 milj. kr. som under budgetåren 1963/65 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. Den 30 juni 1965 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(878\,360\,000 + 1\,051\,200\,000 - 896\,700\,000 =)$ 1 032 860 000 kr. inte täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndiganden lämnats till ett belopp av 425,0 milj. kr., medan 457,5 milj. kr. anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1966 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av $(1\,032\,860\,000 + 425\,000\,000 - 457\,500\,000 =)$ 1 000 360 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Betalningsmedel

Den av riksdagen godkända kostnadsramen för anskaffning av tygmateriel m. m. för armén under budgetåren 1965/72 utgör 3 729,4 milj. kr. (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 84).

Arméförvaltningen hemställer, att kostnadsramen för budgetåren 1966/73 bestäms till 4 016,9 milj. kr. enligt prisläget april 1965. Detta innebär en ökning för tiden maj 1964—april 1965 med $(4\,016,9 - 3\,729,4 =)$ 287,5

milj. kr. i förhållande till den för budgetåren 1965/72 godkända kostnadsramen. Ökningen har hänförs till delposter enligt följande:

1. Prisstegring	+ 264,9
2. Utöver årskvoten utnyttjade belopp under budgetåret 1964/65	— 36,4
3. Anpassning till arméns totala kostnadsram	— 78,6
4. Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	+ 137,6
	<hr/>
	+ 287,5

1. Med hänsyn till försvarsindex, som utvisar höjning i prisläget april 1965 med 7,4 % i förhållande till prisläget april 1964 i vad avser anslag för tygmaterielanskaffning (motsvarande), bör kostnadsramen för budgetåren 1965/72 räknas upp med i runt tal 265 milj. kr.

2. Årskvoten för budgetåret 1964/65 uppgår till 439,8 milj. kr. och netto-utgiften för samma budgetår (sedan hänsyn tagits till medelsöverföringar från prisregleringsanslaget och från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m.) till i runt tal 476,2 milj. kr. Utöver årskvoten har alltså utnyttjats (476,2 — 439,8 =) 36,4 milj. kr.

3. Inom den av överbefälhavaren angivna totala kostnadsramen för armén avseende budgetåren 1966/73 beräknas årskvoterna för budgetåren 1966/72 kunna minskas med tillhoppa 78,6 milj. kr. i förhållande till gällande kostnadsram.

4. Årskvoterna för budgetåren 1965/66 och 1972/73 utgör i prisläget april 1965 respektive 491,4 och 629,0 milj. kr. Skillnadsbeloppet utgöres således 137,6 milj. kr.

För inriktning av planerings- och utredningsarbetet räknar ämbetsverket med en med 199,0 milj. kr. förhöjd kostnadsram (planeringsnivån) för budgetåren 1967/73.

Arméförvaltningen hemställer, att anslaget för budgetåret 1966/67 förs upp med 501,3 milj. kr. Häri ingår ett belopp av 3,5 milj. kr. utöver arméns ram avsett att täcka kostnader för flyttning av I 1 och Ing 1. I det nämnda beloppet ingår dels 2 975 000 kr. för anskaffning av materiel som av olika skäl inte kan flyttas från nuvarande I 1 och Ing 1, huvudsakligen fast installerad materiel m. m., dels 65 000 kr. för flyttning av materiel från I 1 och Ing 1 till de nya förbanden samt för installationsarbeten, dels ock 460 000 kr. för nyanskaffning, omsättning och komplettering av materiel. Betalningsutfallet för bemyndiganden som lämnats t. o. m. 1965/66 beräknas av arméförvaltningen uppgå till ca 400 milj. kr. under budgetåret 1966/67.

Beställningsbemyndigande

För nästa budgetår hemställer *arméförvaltningen* om ett beställningsbemyndigande av 485 milj. kr. Ämbetsverket anför i anslutning härtill att

tilldelade anslag kompenseras för prisstegringar genom medel från anslaget Reglering av prisstegringar men att motsvarande kompensation inte sker av beställningsbemyndigandena. Vid disposition av prisregleringsmedlen belastas även tilldelade bemyndiganden. Årskvoterna av tilldelade medel kommer på grund av dessa förhållanden inte att kunna utnyttjas för planerade nya beställningar. Av denna anledning tar arméförvaltningen för budgetåret 1966/67 upp särskilda bemyndiganden dels för att täcka erhållna betalningsmedel från anslaget Reglering av prisstegringar, dels för att täcka prisstegringar för planerade beställningar under budgetåret 1966/67 från basmånaden april 1965 till beställningstidpunkten.

Det begärda bemyndigandet om 485 milj. kr. avses i huvudsak utnyttjas enligt följande (angivna belopp i milj. kr.).

A. Komplettering och förnyelse av tygmateriel m. m.	
1. Vapenmateriel m. m.	42,7
2. Fordonsmateriel m. m.	45,6
3. Fältarbetsmateriel	59,2
4. Elektromateriel	19,2
5. Materiel för reparationstjänst m. m.	8,0
6. Utbildningsmateriel m. m.	7,0
7. Ammunition för krig	153,3
	<hr/>
	335,0
B. Övningsammunition	40,0
C. Utveckling	29,0
D. Övriga kostnader	7,3
E. Bemyndiganden avsedda att täcka erhållna betalningsmedel från anslaget Reglering av prisstegringar för budgetåren 1963/65	43,7
F. Bemyndiganden avsedda att täcka prisstegringar för planerade beställningar från april 1965 till beställningstidpunkten	30,0
	<hr/>
	485,0

Beträffande de under nämnda delposter angivna anskaffningarna må följande nämnas.

1. Av bemyndigandet avses ca 17 milj. kr. för fortsatt anskaffning av lätta eldhandvapen, s. k. automatkarbiner. Arméns primära behov av lätta eldhandvapen är härmed tillgodosett. För fortsatt anskaffning av ABC-skyddsmedel avses ca 8 milj. kr. Resterande del av bemyndigandet, ca 18 milj. kr., erfordras för anskaffning av eldledningsmateriel, såsom kameror m. m., samt reservdelar till förut anskaffade centralinstrument m. m.

2. Av bemyndigandet avses ca 17 milj. kr. för fortsatt anskaffning av standardbilar, ca 7 milj. kr. för komplettering av befintliga stridsfordon och 17 milj. kr. för anskaffning av cyklar, traktorer och släpfordon.

3. För fortsatt anskaffning av modern krigsbromateriel, främst avsedd för infanteribrigaderna, avses ca 30 milj. kr. Vidare avses ca 6 milj. kr. för

maskeringsmateriel. Omkring 23 milj. kr. avses för anskaffning av verktyg, arbetsmaskiner, reservdelar m. m.

4. Av bemyndigandet avses — i runda tal — 7 milj. kr. för arméns fasta radioanläggningar, 1 milj. kr. för anskaffning av torrbatterier medan omkring 11 milj. kr. avses för bristtäckning, reservdelar m. m.

5. Huvuddelen av bemyndigandet är avsett för anskaffning av ammunition till stridsfordon, artilleripjäser och pansarvärnsvapen.

D. Bemyndigandet avser kostnader för resor, frakter och materielbeskrivningar m. m.

E. Under tiden 1963/65 har arméförvaltningen från anslaget Reglering av prisstegringar erhållit 43,7 milj. kr. Då dessa betalningsmedel krävt motsvarande beställningsbemyndiganden, erfordras 43,7 milj. kr. i bemyndiganden.

F. Med hänsyn till att under p. A—D upptagna bemyndiganden är redovisade i prisläget april 1965 bedöms de vid beställningstillfället inte räcka för avsett ändamål. Av denna anledning upptas bemyndiganden avsedda att täcka prisstegringar för planerade beställningar från basmånaden april 1965 till beställningstidpunkten.

Departementschefen

Anslagsbenämningen på de f. n. i riksstaten uppförda anslagen Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m., Armén: Underhåll av tygmateriel m. m., Armén: Järnvägskrigsbromateriel och Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap bör ändras till Anskaffning av tygmateriel m. m., Underhåll av tygmateriel m. m., Järnvägskrigsbromateriel resp. Uttagning av motorfordon och motorredskap. Anslagsbehållningen på anslaget Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m. bör få föras över till anslaget Anskaffning av tygmateriel m. m.

Inom den kostnadsram som jag i det föregående räknat med för armén bör kostnadsramen för tygmaterielanskaffning under budgetåren 1966/73 bestämmas till 4 027,3 milj. kr. och anslaget för budgetåret 1966/67 till 534 163 000 kr. i enlighet med följande sammanställning (se s. 69). Under hänvisning till vad jag i det föregående anfört rörande inriktningen av långsiktplaneringen tar jag i sammanställningen för budgetåren 1967/73 jämväl upp den kostnadsram som bör ligga till grund för denna planering.

För nästa budgetår föreslår arméförvaltningen ett beställningsbemyndigande om 485 milj. kr. Jag tillstyrker ämbetsverkets förslag. Med hänsyn till vad jag anfört under Ramberäkning m. m. angående beställningsverksamheten under nästa budgetår är jag dock inte beredd att nu ta ställning till de av ämbetsverket föreslagna materielobjekten. Jag förutsätter att Kungl. Maj:t skall äga besluta om vilka anskaffningar som bör komma till stånd inom ramen för det bemyndigande som riksdagen kan komma att lämna.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i milj. kr.)								Sum- ma
		1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73	
<i>1965 års kostnadsram (budgetåren 1965/ 72)</i>										
Årskvoter enl. prop. 1965: 1 bil. 6	+ 149,5	457,5	469,4	491,4	508,4	528,4	550,4	574,4	—	3 729,4
Justering till prisläge maj 1965	—	+ 37,5	+ 38,5	+ 40,3	+ 41,7	+ 43,3	+ 45,1	+ 47,1	—	+ 293,5
Outnyttjat belopp under budgetåret 1964/65 ¹	— 36,4	—	—	—	—	—	—	—	—	36,4
Anpassning till kost- nadsramen ²	—	—	+ 26,3	— 6,7	— 15,1	— 16,7	— 25,5	— 31,5	—	69,2
Förskjutning av kost- nadsramen ett bud- getår	—	— 495,0	—	—	—	—	—	—	605	+ 110,0
<i>1966 års kostnadsram (budgetåren 1966/ 73)</i>										
I prisläge maj 1965 .	+ 113,1	—	534,2	525	535	555	570	590	605	4 027,3
Inriktning för lång- siktplanering ³ . . .	—	—	—	545	560	580	600	615	630	—

¹ Årskvoten för budgetåret 1964/65 439,8 milj. kr. samt därutöver 1,2 milj. kr. från anslaget Vissa materielanskaffningar m.m. Nettoutgiften under anslaget sedan hänsyn tagits till överföringen till anslaget 476,2 milj. kr.

² Avser arméns totala kostnadsram

³ I alternativet 3 460 är årskvoterna resp. 512, 523, 533, 557, 577 och 592 milj. kr.

Jag kan inte biträda arméförvaltningens förslag att kostnader för vissa materielanskaffningar m.m. för I 1 och Ing 1 flyttning skall bestridas av medel utom ramen för det militära försvaret.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit kommer den 30 juni 1967 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 000 360 000 + 485 000 000 — 534 163 000 =) 951 197 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna den av mig föreslagna kostnadsramen för tygmaterielanskaffning vid armén under budgetåren 1966/73,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av tygmateriel m.m. får läggas ut inom en kostnadsram av 485 000 000 kr.,

c) till *Anskaffning av tygmateriel m.m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 534 163 000 kr.

B 31. Underhåll av tygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 285 000 000	77 216 960	38 568 042
1965/66	¹ 94 193 000		
1966/67 (förslag)	106 900 000		

¹ Anvisat under anslaget Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.

² Härutöver har 8 700 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Arméförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med 108 900 000 (+ 14 707 000) kr., varav 500 000 kr. utöver arméns ram avsedda att täcka vissa kostnader för flyttning av I 1 och Ing 1.

I samband med anslagsäskandena för innevarande budgetår har arméförvaltningen presenterat en långsiktplan för materielunderhåll avseende tiden 1966/73.

Ämbetsverket anmäler i anslutning härtill, att behoven av medel för de närmaste budgetåren är relativt fixerade, under det att underlaget är något osäkrare för den senare delen av perioden.

Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet hänförs till följande delposter (angivna belopp i milj. kr.).

1. Ökade kostnader för modifieringar m. m.	+ 2,9
2. Ökade kostnader för reservdelsanskaffning m. m.	+ 5,5
3. Rationaliseringar inom verkstadstjänsten	+ 1,5
4. Ökning av kostnader vid tygverkstäder av 1. kl.	+ 0,1
5. Övriga kostnader för förrådsverksamhet och central verkstadsledning	+ 1,7
6. Drift och reparationer vid tygstationer och ammunitionsförråd	— 1,2
7. Reparation av vid utbildningen använda standardfordon	— 0,6
8. Reparation av vid utbildningen använda stridsfordon	+ 2,3
9. Reparation av annan materiel	+ 2,5
10. Engångsanskaffning av vapenkistor bortfaller	— 0,5
11. Flyttning av I 1 och Ing 1	+ 0,5
	<hr/>
	+ 14,7

I de belopp som redovisas i tabellen ingår prisstegringar mellan maj 1964 och april 1965 med ett belopp av ca 4,5 milj. kr. medan ca 10,2 milj. kr. hänför sig till ökning av andra orsaker.

1. Kostnaden per år för erforderliga renoveringar beräknar ämbetsverket till i medeltal ca 13 milj. kr. För ändamålet kan dock endast 8,6 (+ 2,9) milj. kr. avses under nästa budgetår inom den ram som chefen för armén angett för underhållsverksamhet inom armén. Återhämtning avses ske enligt långsiktplan.

2. Det verkliga medelsbehovet för anskaffning av reservdelar motsvarar en betydligt större ökning än den föreslagna, 5,5 milj. kr. Med hänsyn till den av chefen för armén upptagna totala ramen för underhållsanslaget har

dock reservdelsanskaffningen begränsats. En viss återhämtning avses göras budgetåret 1967/68 då enligt långsiktplanen ett betydande belopp avsatts för ifrågavarande ändamål.

3. Ökningen är främst orsakad av förhöjt procenttal för beräkning av verkstädernas kostnader i procent av årsomsättningen för rationaliseringsåtgärder samt ökat behov för reparationsutrustningar m. m.

5—6. Vissa kostnader, som tidigare redovisats under punkt 6, har överförts till punkt 5. Den sammanlagda ökningen hänför sig främst till prisstegringar.

8. Ökningen av medelsbehovet för reparation av stridsfordon motiveras av ökat antal fordon som tillförs förbanden, bl. a. stridsvagnar typ S, pansarbandvagnar typ 302 och 15,5 cm bandgående kanoner.

9. Ökningen hänför sig främst till prisstegringar, ca 6 %.

Medel för I 1 och Ing 1 flyttning, som begärs utom ramen, avses utnyttjas i huvudsak för anskaffning av materiel för skötsel, vård och hantering av I 1 och Ing 1 tillhörande vapen, fordon och förrådshållen materiel. Materiel för fordonsmaterielvård finns endast i ringa omfattning vid de nuvarande förbanden och är fast monterad i form av bryggor m. m. samt av inte tidsenlig karaktär enligt arbetarskyddslag m. m. Vid nuvarande Ing 1 saknas utbildningsammunitionsförråd och följaktligen finns inte heller för sådant förråd avsedda inredningar och hanteringsmateriel. Vid I 1 finns sådant förråd, men arméförvaltningen har förutsatt att annan myndighet inom stockholmsgarnisonen kommer att överta I 1 nuvarande förråd. Inredningen i detta bör därför lämnas kvar i förrådet. För nya I 1 och Ing 1 planeras förrådslokaler som till yta och funktioner i allt väsentligt avviker från motsvarande utrymmen vid nuvarande I 1 och Ing 1. Den föreslagna anskaffningen av materiel avser i första hand att skapa förutsättningar för att rationellt kunna utnyttja de nya förrådslokalerna.

Departementschefen

Som anförts under arméns tygmaterielanslag bör benämningen på förevarande anslag vara Underhåll av tygmateriel m. m. Reservationsbehållningen på anslaget Armén: Underhåll av tygmateriel m. m. bör få föras över till anslaget Underhåll av tygmateriel m. m.

Den ökade motoriseringen av arméns förband medför en ofrånkomlig höjning av underhållskostnaderna. Detta beror dels på ökat krav på lagring av relativt sett dyrare och flera reservdelar, dels på ökade reparationskostnader för materiel som utnyttjas vid övningar. Arméförvaltningen redovisar även ökade kostnader för genomförande av rationaliseringsverksamhet inom förråds- och verkstadstjänsten. Självfallet medför motoriseringen av förbanden — vid sidan av att annan modern teknisk materiel tillförs arméns organisation — en ökad belastning på förråd och verkstäder.

Det är därför enligt min mening av största betydelse att alla åtgärder i rationaliseringssyfte vidtas för att möta dessa ökade krav på förråd och verkstäder. Arméförvaltningen har i särskild skrivelse redogjort för planerad rationaliseringsverksamhet under innevarande budgetår. Denna beräknas kosta sammanlagt 5,7 milj. kr. Av skrivelsen framgår bl. a. att de planerade rationaliseringsåtgärderna innebär höjd mobiliseringsberedskap för förrådstjänsten och beräknas på sikt minska byggnads- och driftkostnaderna med ett belopp av ca 7,5 milj. kr. Härjämte förväntas en indirekt vinst genom att personalökningar bedöms kunna undvikas trots ökat arbetsomfång. Vad beträffar verkstadstjänsten fortsätter införandet av den s. k. MTM-metoden.

Arméförvaltningens förslag för nästa budgetår är baserat på en långsiktplan för verksamheten under anslaget. Det innebär bl. a. en ökad kostnad för rationalisering av verkstadstjänsten med ca 1,5 milj. kr. Jag anser att långsiktplanens innehåll beträffande den fortsatta rationaliseringsverksamheten bör närmare utredas. Jag kan inte tillstyrka ämbetsverkets förslag att 500 000 kr. beräknas utom kostnadsramen för det militära försvaret för att täcka vissa kostnader i samband med I 1 och Ing 1 flyttning. Anslaget bör föras upp med 106 900 000 kr., vilket innebär en höjning med 12 707 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Underhåll av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 106 900 000 kr.

B 32. Järnvägskrigsbromateriel

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 23 000 000	5 074 475	2 310 042
1965/66	¹ 3 100 000		
1966/67 (förslag)	3 310 000		

¹ Anvisat under anslaget Armén: Järnvägskrigsbromateriel

² Härutöver har 240 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och förrådshållning av samt försök med järnvägskrigsbromateriel.

Arméförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med 3 310 000 (+ 210 000) kr.

Med stöd av riksdagens bemyndiganden har Kungl. Maj:t medgivit arméförvaltningen att under budgetåren 1959/60 och 1963/64 lägga ut beställningar av järnvägskrigsbromateriel inom en kostnadsram av sammanlagt (12 + 12 =) 24 milj. kr. Härvid har förutsatts att betalningsutfall för bemyndigandet för budgetåret 1963/64 skulle fördelas i huvudsak jämnt på budgetåren 1963/67. För att fullfölja under budgetåret 1959/60 beslutade anskaffningar har ämbetsverket i enlighet med riksdagens medgi-

vande budgetåret 1962/63 erhållit ett ytterligare beställningsbemyndigande av 1 100 000 kr. För att bestrida kostnaderna för ifrågavarande beställningar har för budgetåren 1959/66 hittills anvisats tillhoppa 21 790 000 kr., häri inberäknat det belopp om sammanlagt 930 000 kr., som under budgetåren 1959/65 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. Av medgivna beställningsbemyndiganden saknar således ett belopp om $(24\,000\,000 + 1\,100\,000 - 21\,790\,000 =)$ 3 310 000 kr. täckning av betalningsmedel.

Departementschefen

Som anförts under arméns tygmaterielanslag bör benämningen på förevarande anslag vara Järnvägskrigsbromateriel. Reservationsbehållningen under anslaget Armén: Järnvägskrigsbromateriel bör få föras över till anslaget Järnvägskrigsbromateriel.

Jag har inte något att erinra mot arméförvaltningens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår. Jag föreslår därför att anslaget förs upp med 3 310 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Järnvägskrigsbromateriel för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 310 000 kr.

B 33. Uttagning av motorfordon och motorredskap

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	200 000	145 085
1965/66	200 000	
1966/67 (förslag)	200 000	

¹ Anvisat under anslaget Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap

Från anslaget bestrids kostnader för s. k. förbesiktning av för krigsmakten uttagna motorfordon och motorredskap.

Den förbesiktning, som görs av för krigsmakten uttagna motorfordon och motorredskap, är motiverad av speciella militära skäl och avser att fastställa dels fordonens tekniska standard, dels möjligheter att anbringa kran, dragkrok m. m., dels äganderättsförhållanden. Den obligatoriska kontrollbesiktningen av den civila fordonsparken kommer att successivt ersätta den del av förbesiktningen som avser att fastställa fordonens driftsegenskaper i originalskick. Övriga åtgärder i samband med förbesiktning avses däremot genomföras på samma sätt som hittills. Vid förbesiktningar upprättade protokoll läggs till grund för värdering av resp. fordon vid rekvi-

sition i krig och utformas med särskild hänsyn härtill. Protokollen samlas och förvaras vid mobiliserande myndighet.

Arméförvaltningen hemställer, att anslaget förs upp med oförändrat belopp.

Departementschefen

Som anförts under arméns tygmaterielanslag bör benämningen på förevarande anslag vara Uttagning av motorfordon och motorredskap. Jag biträder ämbetsverkets förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Uttagning av motorfordon och motorredskap* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

B 34. Hemvärdnet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 226 000	1 222 686
1965/66	1 293 000	
1966/67 (förslag)	1 315 000	

¹ Anvisat under anslaget Armén: Hemvärdnets avlöningar

Från förevarande anslag bestrids kostnader för avlöning till personal vid hemvärnsstaben och hemvärdnets stridsskola samt för ersättningar till kretshemvärnschefer, hemvärnschefer och hemvärnskompanichefer, tillsynsmän och viss personal i kök och servering vid hemvärdnets stridsskola m. m.

Chefen för armén hemställer, att anslaget förs upp med 1 694 000 (+ 401 000) kr.

	Ökning
1. Höjda arvoden till kretshemvärns-, hemvärnschefer och hemvärnskompanichefer	+ 135 000
2. Arvoden till adjutanter till hemvärnschefer	+ 242 000
3. Tjänsteförändringar	+ 3 836
4. Löneomräkning och avrundning	+ 20 164
	<hr/>
	+ 401 000

Motiv

1 och 2. Sedan den 1 juli 1964 åtnjuter kretshemvärnschef ett årsarvode av 250 kr., hemvärnschef 500 eller 750 kr. beroende på om antalet hemvärnsmän i hemvärnsområdet under- eller överstiger 100 samt hemvärnskompanichef 250 kr. *Chefen för armén* anser att dessa arvoden inte är så stora, att de utgör full ersättning för utfört arbete, och föreslår därför att de uppräknas med 20 % eller till samma arvodesbelopp som försvarets civilför-

valtning föreslog för budgetåret 1964/65. Detta skulle innebära en kostnadsökning av 135 000 kr. Vidare upprepar chefen för armén rikshemvärnschefens förslag om arvoden till adjutanter till hemvärnschefer (jfr prop. 1964: 1 bil. 6 s. 79 och prop. 1965: 1 bil. 6 s. 89).

3. Chefen för armén föreslår följande tjänsteförändringar, nämligen en major i Ao 25 till överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 (skolchef vid hemvärnets stridsskola) och en arvodestjänst för officer i A: 26 till A: 28 (tygofficer vid hemvärnsstaben).

Departementschefen

Anslagsbenämningen på de f. n. i riksstaten uppförda anslagen Armén: Hemvärnets avlöningar, Armén: Hemvärnets omkostnader, Armén: Hemvärnets övningar, Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m. samt Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m. bör ändras till Hemvärnets: Avlöningar, Hemvärnets: Omkostnader, Hemvärnets: Övningar, Hemvärnets: Intendenturmateriel m. m. resp. Hemvärnets: Tygmateriel m. m.

Jag kan inte tillstyrka arméchefens förslag till förändringar beträffande arvoden och tjänster under förevarande anslag.

Försvarets sjukvårdsstyrelse har föreslagit att ersättning skall utgå till läkare för granskning av bl. a. hemvärnsmäns självförklaringar och beräknat kostnadsökningen under hemvärnets omkostnadsanslag till 25 000 kr. Enligt min mening bör i stället under hemvärnets avlöningsanslag beräknas medel för ett årsarvode bestämt med hänsyn till beräknad arbetsinsats att utgå till läkare som utför sådant granskningsarbete.

Anslaget bör föras upp med $(1\,293\,000 + 22\,000 =) 1\,315\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för hemvärnets, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	244 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	147 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	858 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	66 000
	Summa kr. 1 315 000

b) till *Hemvärnets: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 315 000 kr.

B 35. Hemvärdnet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 823 000	865 511
1965/66	1 047 000	
1966/67 (förslag)	906 000	

¹ Anvisat under anslaget Armén: Hemvärdnets omkostnader

Från anslaget bestrids vissa kostnader för anskaffning, vård och underhåll av sjukvårdsmateriel för hemvärdnet samt kostnader för sjukvård åt viss hemvärdspersonal jämte kostnader för resor och traktamenten enligt hemvärdskungörelsen ävensom för expenser och publikationstryck m. m. Bidrag till hemvärdschef för kostnad för anskaffning av expeditions- och förrådslokaler m. m. redovisas även under detta anslag.

Chefen för armén föreslår, att anslaget förs upp med 923 000 (— 124 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep. ch.
1. Sjukvård	58 000	+ 50 000	+ 25 000
2. Reseersättningar	257 000	+ 5 000	+ 13 000
3. Expenser: Övriga expenser	691 000	— 179 000	— 179 000
		— 124 000	— 141 000

Motiv

1. Försvarets sjukvårdsstyrelse har föreslagit att ersättning skall utgå till läkare för granskning av bl. a. hemvärdsmäns självförklaringar. Kostnadsökningen väntas uppgå till 25 000 kr.

Enligt Genèvekonventionen skall sjukvårdspersonal i krig vara försedd med identitetskort med fotografi. Medel för fotografering av hemvärdnets personal har tidigare inte disponerats. Kostnaderna för anskaffning av sådana fotografier beräknas för budgetåret 1966/67 till 25 000 kr.

2. Med hänsyn till höjningen av vissa järnvägstaxor beräknas en kostnadsökning av 5 000 kr.

3. För budgetåret 1965/66 anvisades under delposten Övriga expenser 200 000 kr. för åtgärder till skydd mot inbrott i hemvärdnets förråd. Sedan ifrågavarande åtgärder vidtagits, beräknas medel för detta ändamål erforderliga endast för att stärka inbrottskyddet i nytillkommande hemvärdsförråd. Kostnaden härför beräknas under budgetåret 1966/67 till 15 000 kr. För renhållningen ökar både löne- och materielkostnaderna, varför medelsbehovet beräknas stiga med 2 000 kr. till 20 000 kr. För press- och upplysningsverksamhet disponeras under budgetåret 1965/66 12 000 kr., varav 10 000 kr. för en engångsutgift. För budgetåret 1966/67 beräknas kostnaderna till 3 000 kr. I övrigt beräknas kostnaderna för övriga expenser öka med 13 000 kr. på grund av prishöjningar.

Departementschefen

Som anförts under hemvärnets avlöningsanslag bör benämningen på förevarande anslag vara Hemvärdnet: Omkostnader.

Några medel för granskning av hemvärnsmäns självförklaringar bör som framgår av vad jag anförd vid anmälan av hemvärnets avlöningsanslag inte beräknas under omkostnadsanslaget. Med hänvisning till beräkningen i föregående sammanställning föreslår jag, att anslaget tas upp med 906 000 kr., vilket innebär en minskning med 141 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Hemvärdnet: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 906 000 kr.

B 36. Hemvärdnet: Övningar

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 23 750 000	3 570 408	249 833
1965/66	13 925 000		
1966/67 (förslag)	4 025 000		

¹ Anvisat under anslaget Armén: Hemvärnets övningar

² Härutöver har 300 000 kr. överförs från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids dels kostnader för utbildnings- och övningsverksamheten vid hemvärdnet avseende resor, traktamenten, förplägnad, förläggning, övningsmateriel, drivmedel och idrottsutövning m. m., dels ersättningar för markskador, dels ock arvoden till instruktörer och lärare.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var i huvudsak bunden.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 4 110 000 (+ 185 000) kr.

1. Kostnader för artilleriutbildning	+ 75 000
2. Ökade kostnader för förplägnad	+ 75 000
3. Prisstegringar	
a) För inkvartering och förläggning (12,3 %)	+ 15 000
b) Höjda priser på viss övningsmateriel (4,2 %)	+ 5 000
c) Höjda järnvägstaxor (6 %)	+ 15 000
	<hr/>
	+ 185 000

Motiv

1. En förskjutning av hemvärnets uppgifter har skett i riktning mot ökat deltagande i det direkta kuffförsvaret. Detta kräver bl. a. att ett betydande antal hemvärnsmän får artilleriutbildning för att kunna betjäna värnpjäser. Några medel för detta ändamål har inte beräknats för innevarande budgetår.

2. Beloppet avser beräknade kostnader för förplägnad i samband med övningar som pågår fyra men inte åtta timmar.

Departementschefen

Som anförts under hemvärnets avlöningsanslag bör benämningen på förevarande anslag vara Hemvärdnet: Övningar. Reservationsbehållningen under anslaget Armén: Hemvärnets övningar bör få föras över till anslaget Hemvärdnet: Övningar.

Enligt intendenturverket föreligger inom hemvärdnet behov av att kunna förpläga övningsdeltagare även vid korta övningar av fyra till åtta timmars varaktighet. I skrivelse (15/3 1965) har rikshemvärnschefen bl. a. hemställt om därav betingade ändringar i hemvärnskungörelsen. Beredningen av denna fråga är ännu inte avslutad.

Med hänsyn till den kostnadsram jag förutsätter för armén kan jag för nästa budgetår tillstyrka endast att anslaget ökas med 100 000 kr. och alltså förs upp med 4 025 000 kr. Jag har härvid inte beräknat medel för artilleriutbildning inom hemvärdnet.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Hemvärdnet: Övningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 025 000 kr.

B 37. Hemvärdnet: Intendenturmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 810 000	860 000	—
1965/66	1 125 000		
1966/67 (förslag)	1 685 000		

¹ Anvisat under anslaget Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning, vård (inklusive tvätt) och transporter av intendenturmateriel för hemvärdnet samt kostnader för anskaffning av identitetsbrickor för hemvärnsmän. Från anslaget utgår enligt Kungl. Maj:ts bestämmande årligen visst bidrag till hemvärnsfonden för underhåll m. m. av hemvärnets stridsskola.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 3 100 000 (+ 1 975 000) kr. Vid ärendets beredning har beräknade förändringar av medelsbehovet delats upp enligt följande.

1. Kostnader för fältuniformer som under budgetåret 1965/66 ställs till hemvärnets förfogande av försvarets intendenturverk	+ 1 680 000
2. Anskaffning av fältuniformer budgetåret 1966/67	+ 295 000
	+ 1 975 000

Motiv

1. För att möjliggöra en snabbare övergång till fältuniform m/58 ställer intendenturverket efter framställning från chefen för armén under innevarande budgetår 21 000 fältuniformer till hemvärnets förfogande som lån. Intendenturverket räknar emellertid med att kostnaderna för uniformerna skall täckas under budgetåret 1966/67.

2. I samband med pågående omuniformering avses 7 500 fältuniformer tillföras hemvärdet under budgetåret 1966/67. Härför behövs 610 000 (+ 295 000) kr.

Departementschefen

Som anförts under hemvärnets avlöningsanslag bör benämningen på förevarande anslag vara Hemvärdet: Intendenturmateriel m. m. Reservationsbehållningen under anslaget Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m. bör få föras över till anslaget Hemvärdet: Intendenturmateriel m. m.

Det är angeläget att fältuniform m/58 tillförs hemvärdet i den takt som resurserna medger. De uniformer som under innevarande budgetår förs över till hemvärdet från intendenturverkets förråd måste ersättas. Kostnaderna härför bör enligt min mening fördelas lika mellan budgetåren 1966/69. Under nästa budgetår bör avses 560 000 kr. för detta ändamål. Med i övrigt oförändrat anslag bör under nästa budgetår kunna anskaffas inemot 4 000 fältuniformer. Jag föreslår att anslaget förs upp med (1 125 000 + 560 000 =) 1 685 000 kr. och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Hemvärdet: Intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 685 000 kr.

B 38. Hemvärdet: Tygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 24 900 000	4 461 781	479 160
1965/66	15 135 000		
1966/67 (förslag)	5 400 000		

¹ Anvisat under anslaget Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.

² Härutöver har 400 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids kostnader för underhåll av tygmateriel m. m. jämte av övningsverksamheten föranledda kostnader för ammunition.

Arméförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med 5 497 000 (+ 362 000) kr.

Prisstegringar enligt försvarsindex

1. Underhåll av tygmateriel (4,8 %)	+ 34 000
2. Ammunition för övningar (7,4 %)	+ 328 000
	<hr/>
	+ 362 000

Departementschefen

Som anförts under hemvärnets avlöningsanslag bör benämningen på förevarande anslag vara Hemvärdnet: Tygmateriel m. m. Reservationsbehållningen under anslaget Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m. bör få föras över till anslaget Hemvärdnet: Tygmateriel m. m.

För egen del anser jag tillräckligt att anslaget räknas upp med 265 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Hemvärdnet: Tygmateriel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 5 400 000 kr.

C. Marinen

C 1. Marinstaben: Avlöningar

	Anslag
1966/67 (förslag)	8 500 000

Chefen för marinen hemställer, att anslaget förs upp med 8 473 000 kr.

<i>I. Överföring av kostnader för marinstaben från anslaget Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....</i>		8 139 000
<i>II. Personalförändringar</i>		
1. 1 regementsofficer Ar 27/25 (sektion I, sjöfartsavdelningen)	+	43 356
2. 1 officer A: 26 (sektion I, underrättelseavdelningen)	+	13 961
3. 1 regementsofficer/kapten Ar 25/23, 1 byrådirektör Ae 25 och 1 byråassistent Ae 19 tillkommer; 1 byrådirektör Ag 25 och 1 byråassistent Ag 19 utgår (planeringsavdelningens ADB-grupp)	+	38 916
4. 1 förste byråsekreterare Ae 23 (sektion II, allmänna avdelningen)	+	37 680
5. 1 underofficer A: 18 (marinöverläkarens expedition)	+	9 188
6. 1 expeditionsvakt Ae 9 (chefsexpeditionens dupliceringscentral)	+	18 312
<i>III. Tjänsteförändringar</i>	+	26 001
<i>IV. Löneomräkning</i>	+	146 123
<i>V. Avrundning</i>	+	463
		8 473 000

Motiv

II 1. Befattningen som isbrytardirektör, vilken tillkom 1947, är förenad med tjänsten som chef för marinstabens sjöfartsavdelning. Arbetsbelastningen för isbrytardirektören har i vad avser isbrytarverksamheten ökat för varje år. Isbrytardirektören har därför ägnat sjöfartsavdelningen i marinstaben allt mindre tid. Isbrytardirektören med assistent skall omkring den 1 oktober 1965 flytta till sjöfartsstyrelsens lokaler. Chefen för marinen föreslår att en tjänst för regementsofficer i Ar 27/25 tillkommer på marinstabens stat, avsedd för chefen för sjöfartsavdelningen.

2. Statskontoret har vid undersökning av expeditionstjänsten vid marinstaben funnit, att uppgifterna vid underrättelseavdelningens expedition

är sådana att expeditionen lämpligen bör ledas av en officer. Vid fastställande av marinstabens nya organisation har inte någon arvodestjänst fördelats på denna befattning. Den har hittills upprätthållits av en frivilligt inkallad reservofficer. Chefen för marinen föreslår, att en tjänst för pensionerad officer i A:26 tillkommer för befattningen som expeditionsofficer vid underrättelseavdelningens expedition. Härvid kan antalet tjänstgöringsmånader för frivilligt tjänstgörande personal på marinstaben minskas med tolv.

3. I oktober 1964 hemställde chefen för marinen, att det vid marinstabens planeringsavdelning fick inrättas tjänster för en ADB-grupp. Statskontoret tillstyrkte de av marinchefen föreslagna tjänsterna. Genom beslut den 26 februari 1965 medgav Kungl. Maj:t att två tjänster, en i Ag 25 och en i Ag 19, fick inrättas för ändamålet. Chefen för marinen föreslår nu att en tjänst för regementsofficer/kapten i Ar 25/23, en tjänst för byrådirektör i Ae 25 och en tjänst för byråassistent i Ae 19 tillkommer på marinstabens stat vid planeringsavdelningen för ADB-verksamhet, varvid tjänsterna i Ag 25 och Ag 19 inte längre erfordras.

4. Allt fler arbetsuppgifter avseende anslagsframställningar och därmed sammanhängande arbetsuppgifter m. m., som tidigare ankommit på försvarrets civilförvaltning, har under senare år förts över till marinstaben utan att någon personell förstärkning ägt rum. Chefen för marinen föreslår ånyo att en tjänst för förste byråsekreterare i Ae 23, avsedd för sektion II, allmänna avdelningen, tillkommer.

5. Efter förslag i prop. 1963:110 inrättades ifrågavarande arvodestjänst (SU 114, rskr 226). I den 1964 fastställda personalorganisationen för marinstaben fördelades emellertid inte någon arvodestjänst för underofficer till marinöverläkarens expedition. I sin rapport över undersökningen av expeditionstjänsten vid marinstaben har statskontoret tillstyrkt, att denna befattning ingår i marinöverläkarens expedition.

6. I rapporten rörande expeditionstjänsten vid marinstaben har statskontoret föreslagit, att personalen vid dupliceringscentralen utökas med en expeditionsvakt med hänsyn till arbetets omfattning och behovet av att hålla det hemliga arbetsmaterialet skilt från det icke hemliga. Enär innehavaren av tjänsten vid förfall för föreståndaren för centralen jämväl skall fullgöra dennes åligganden synes det enligt chefen för marinen väl motiverat med en inplacering i Ae 9.

III. Chefen för marinen föreslår följande förändringar i lönegrad m. m., nämligen en arvodestjänst för officer i A:28 till A:30, en arvodestjänst för officer i A:28 till tjänst för regementsofficer/kapten i Ar 25/23, en tjänst för byråinspektör i Ae 21 till arvodestjänst för officer i A:28, fyra kansliskrivare i Ao/Ae 11 till kontorsskrivare i Ao/Ae 13, en tekniker i Ae 11 till Ae 13, en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11, två kanslibi-

träden i Ae 7 till kontorister i Ae 9 och ett kanslibitråde i Ae 7 till kontorist i Ae 9.

Departementschefen

I enlighet med vad som anförts under anslaget Arméstaben: Avlöningar bör avlöningskostnaderna för marinstaben fr. o. m. budgetåret 1966/67 bestridas från ett särskilt anslag, Marinstaben: Avlöningar. Samtliga de för marinstaben avsedda tjänsterna, vilka nu är uppförda på personalförteckning för marinen, bör i samband härmed föras upp på personalförteckning för marinstaben.

Den för marinstaben gällande fasta personalorganisationen omfattar tillhoppa 291 befattningshavare. Chefen för marinen har såsom tidigare anförts anmält behov av sammanlagt åtta nya tjänster. Samtidigt anses två tjänster kunna dras in.

Jag föreslår i enlighet med chefens för marinen förslag att två tjänster för pensionerad officer tillkommer vid underrättelseavdelningen inom sektion I, varav en i A: 26 och en i A: 28. Härvid kan antalet tjänstgöringsmånader för frivilligt tjänstgörande personal vid marinstaben minskas med tolv samt anslaget minskas med lönen för en tjänst för byråinspektör i Ae 21. Jag beräknar vidare medel för en tjänst för pensionerad underofficer i A: 18 vid marinöverläkarens expedition.

I övrigt kan jag inte tillstyrka några personal- och tjänsteförändringar vid marinstaben.

Anslaget bör föras upp med 8,5 milj. kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för marinstaben enligt vad jag förordat i det föregående,
- b) godkänna följande avlöningsstat för marinstaben, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 670 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	240 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 800
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	470 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 118 200

Summa kr. 8 500 000

c) till *Marinstaben: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 000 kr.

C 2. *Marinstaben: Omkostnader*

	Anslag
1966/67 (förslag)	970 000

Chefen för marinen hemställer, att anslaget förs upp med 970 000 kr. Medelsbehovet beräknas av chefen för marinen enligt följande.

1. Sjukvård m. m.	10 000
2. Reseersättningar	390 000
3. <i>Expenser</i>	
a) Vaktjänst	120 000
b) Kostnader för datamaskiner m. m.	335 000
c) Övriga <i>expenser</i>	115 000
	970 000

Marinstabens omkostnader bestrids f. n. från marinens resp. anslag till sjukvård, reseersättningar och övriga *expenser* samt från marinförvaltningens omkostnadsanslag.

Chefens för marinen yrkande för budgetåret 1966/67 innebär följande förändringar i den för innevarande budgetår beräknade tilldelningen av medel för omkostnader vid *marinstaben*. *Kostnaderna* för reseersättningar beräknas öka med 30 000 kr. på grund av höjda järnvägstaxor. *Marinchefen* räknar med att utgifterna för vaktjänst kommer att öka med 37 000 kr. Medelstildelningen för datamaskiner föreslås höjas med 195 000 kr., dels emedan den nuvarande tilldelningen anses otillräcklig, dels på grund av ökad verksamhet. För övriga *expenser* slutligen väntas medelsbehovet öka med 12 000 kr. genom inköp av viss kontorsutrustning och med 11 000 kr. på grund av prisstegringar.

Departementschefen

I enlighet med vad som anförts under anslaget *Arméstaben: Avlöningar* bör fr. o. m. budgetåret 1966/67 *marinstabens* omkostnader redovisas under ett särskilt anslag, *Marinstaben: Omkostnader*.

Jag har inte något att erinra mot *chefens* för marinen beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag. Jag föreslår således att anslaget tas upp med 970 000 kr. och hemställer, att *Kungl. Maj:t* föreslår riksdagen att till *Marinstaben: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 970 000 kr.

C 3. Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

Under återopande av vad jag anfört vid anmälan av anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m.fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 131 500 000 kr.

C 4. Marinen: Avlöningar till personal på reservstat

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	135 000	136 073
1965/66	135 000	
1966/67 (förslag)	140 000	

I enlighet med förslag av chefen för marinen bör anslaget höjas med 5 000 kr. till följd av höjda traktamenten m. m. och således föras upp med 140 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till personal på reservstat* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kr.

C 5. Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 850 000	3 797 224
1965/66	4 000 000	
1966/67 (förslag)	5 000 000	

Chefen för marinen hemställer, att anslaget förs upp med 5 400 000 (+ 1 400 000) kr. Härvid räknar chefen för marinen med att medelsbehovet ökar med 250 000 kr. med hänsyn till ökat antal tjänstgöringsdagar, med 650 000 kr. på grund av att kaptenslönerna och sjö tilläggen m. m. höjts samt med 100 000 kr. för höjda premier.

För egen del anser jag, att anslagshöjningen bör begränsas till 1 milj. kr. och föreslår, att anslaget tas upp med 5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

C 6. Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	12 500 000	14 119 954
1965/66	13 900 000	
1966/67 (förslag)	15 100 000	

Chefen för marinen hemställer, att anslaget förs upp med 14 300 000 (+ 400 000) kr.

Antalet förrädsarbetare väntas vara oförändrat under nästa budgetår, men chefen för marinen beräknar med hänsyn till belastningen under budgetåret 1964/65 att medelsbehovet kommer att öka med 50 000 kr. Vidare ökar enligt marinchefen behovet av arbetsmånader för eldningstjänst med 26 (+ 30 000 kr.). Beträffande övrig arbetarpersonal räknar chefen för marinen med ett ökat behov av tolv arbetare, vilket medför ett ökat medelsbehov av 320 000 kr. Härvid har även beaktats belastningen under budgetåret 1964/65 i fråga om kostnaderna för övrig arbetarpersonal under anslaget.

Departementschefen

Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1964/65 finner jag för egen del att anslaget bör föras upp med 15,1 milj. kr., vilket innebär en höjning med 1,2 milj. kr. Jag beräknar härvid inte någon ökning av antalet arbetare inom kategorin övrig arbetarpersonal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 15 100 000 kr.

C 7. Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	20 700 000	18 750 076
1965/66	18 300 000	
1966/67 (förslag)	17 500 000	

Chefen för marinen hemställer, att anslaget förs upp med 18 500 000 (+ 200 000) kr.

Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid marinen under nästa budgetår beräknas av chefen för marinen till ca 2 430 000 eller ca 101 000 lägre än det antal dagar som ligger till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår. Minskningen, som delvis beror på att repetitionsövningskontingenten utbildningsåret 1966/67 blir mindre än innevarande budgetår, förutsätter därjämte att värnpliktsutredningens förslag genomförs och, i vart fall beträffande repetitionsövningar och särskilda befälsövningar, bör-

jar tillämpas redan under utbildningsåret 1966/67. Det beräknade antalet tjänstgöringsdagar fördelar sig med 1 466 600 på flottan och 963 400 på kustartilleriet. För första tjänstgöring eller motsvarande beräknas 2 228 000 dagar och för befäls- och repetitionsövningar, fortsatt tjänstgöring m. m. 202 000 dagar.

Med utgångspunkt i nämnda antal tjänstgöringsdagar beräknar chefen för marinen kostnaderna under anslaget enligt följande, nämligen för penningbidrag 12 430 000 kr., för sjö tillägg och flygtillägg m. m. 1 900 000 kr., för premier 2 900 000 kr., för inkvarteringsersättning 70 000 kr. och för uttryckningsbidrag 1 200 000 kr.

Anslaget beräknas sålunda av marinchefen till sammanlagt (12 430 000 + 1 900 000 + 2 900 000 + 70 000 + 1 200 000 =) 18 500 000 kr.

Departementschefen

Chefen för marinen har föreslagit att anslaget höjs med 200 000 kr. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1964/65 och ifrågakommande antal tjänstgöringsdagar finner jag för egen del att anslaget bör kunna sänkas med 800 000 kr. till 17,5 milj. kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 17 500 000 kr.

C 8. Marinen: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 150 000	1 456 562
1965/66	1 370 000	
1966/67 (förslag)	2 270 000	

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget förs upp med 1 395 000 (+ 25 000) kr.

Sjukvårdsstyrelsen beräknar för nästa budgetår antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga till i runt tal 2 430 000, vilket innebär en minskning med 101 000 i förhållande till innevarande budgetår. Med en dagskostnad av 40 öre innebär denna minskning i tjänstgöringsdagarna ett minskat medelsbehov med ca 40 000 kr. Den höjning av lasarettsläkartaxan, som genomfördes fr. o. m. januari 1965, väntas medföra en kostnadsökning under anslaget med 55 000 kr. Vidare beräknas utgifterna öka med 40 000 kr. på grund av ökade läkemedelskostnader. Genom att sjukvårdskostnaderna för marin-staben och de regionala staberna förs över till särskilda anslag räknar marinchefen emellertid samtidigt med en minskning av medelsbehovet under ifrågavarande anslag med 30 000 kr.

Departementschefen

Såsom anförts under anslaget Armén: Sjukvård m. m. bör försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag räknas upp till följd av förbandssjukvårdens omorganisation. Jag beräknar det ökade medelsbehovet under förevarande anslag till 800 000 kr. I övrigt anser jag att anslaget med hänsyn till belastningen bör räknas upp med 100 000 kr. Anslaget bör således föras upp med $(1\,370\,000 + 800\,000 + 100\,000 =)$ 2 270 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 270 000 kr.

C 9. Marinen: Reseersättningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	3 450 000	3 341 012
1965/66	3 540 000	
1966/67 (förslag)	3 115 000	

Chefen för marinen föreslår, att anslaget förs upp med 3 360 000 (— 180 000) kr. Därvid räknar marinchefen å ena sidan med att överförandet av kostnaderna för marinstaben och de regionala staberna till särskilda anslag kommer att medföra, att medelsbehovet under förevarande anslag minskar med 765 000 kr., men att å andra sidan utgifterna under anslaget kommer att öka med 585 000 kr. på grund av höjda järnvägstaxor m. m.

Departementschefen

Jag räknar med att höjningen av järnvägstaxorna medför en mindre ökning av medelsbehovet för nästa budgetår än den som chefen för marinen föreslagit. Med beaktande jämväl av anslagsbelastningen för budgetåret 1964/65 föreslår jag, att anslaget minskas med 425 000 kr. och således förs upp med $(3\,540\,000 - 425\,000 =)$ 3 115 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 115 000 kr.

C 10. Marinen: Rekryteringskostnader

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	305 000	374 047	—
1965/66	320 000		
1966/67 (förslag)	350 000		

Chefen för marinen hemställer, att anslaget förs upp med 470 000 (+ 150 000) kr. Av ökningen hänförs 50 000 kr. till löne- och prishöjningar och 100 000 kr. till ökad rekryteringsannonsering.

För egen del föreslår jag att anslaget förs upp med 350 000 kr., vilket innebär en höjning med 30 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

C 11. Marinen: Bränsle m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 500 000	7 669 404
1965/66	7 500 000	
1966/67 (förslag)	8 000 000	

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget förs upp med 7 800 000 (+ 300 000) kr. Taxehöjningar beräknas medföra ökade utgifter för vattenförbrukningen med 165 000 kr. och ökad förbrukning väntas öka medelsbehovet med 30 000 kr. Utgifterna för bränsle kan till följd av ökad förbrukning av varmvatten antas öka med 140 000 kr. men minska på grund av sänkta bränslepriser med 50 000 kr. Ökad elkraftsförbrukning beräknas medföra en utgiftsökning med 15 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör med hänsyn till belastningen räknas upp mer än fortifikationsförvaltningen beräknat. Jag föreslår att anslaget tas upp med 8 milj. kr., innebärande en höjning med 500 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Bränsle m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.

C 12. Marinen: Renhållning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 300 000	2 606 621
1965/66	2 700 000	
1966/67 (förslag)	2 900 000	

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 2 800 000 (+ 100 000) kr. innefattande dels en minskning med 90 000 kr. med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, dels en ökning med 190 000 kr.

på grund av löne- och prishöjningar. För egen del anser jag att anslaget bör tas upp med 2,9 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Renhållning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 900 000 kr.

C 13. *Marinen: Telefon m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 260 000	1 436 719
1965/66	1 400 000	
1966/67 (förslag)	1 430 000	

Försvarets intendenturverk och *marinförvaltningen* hemställer, att anslaget höjs med sammanlagt 30 000 kr.

1. Samtalsavgifter	+ 20 000
2. Utökning m. m. av växlar och nyteckning av abonnemang	+ 60 000
3. Engångsutgifter 1965/66 bortfaller	— 90 000
4. Beredskapsabonnemang	+ 40 000
	<hr/>
	+ 30 000

Motiv

1. Försvarets intendenturverk anför att den ökade samtalsfrekvensen beror på att stabs- och expeditonsarbetet effektiviserats genom ökat antal telefoner.

2. Nya abonnemang och omdispositioner inom befintliga växelanläggningar erfordras enligt intendenturverket i samband med att marinkommandona upphör och örlogsbaser tillkommer. Kostnaderna är till större delen av engångsnatur och beräknas till 50 000 kr. Abonnemangskostnaderna väntas vidare öka med 10 000 kr. till följd av en pågående utbyggnad och modernisering av telefonväxlar.

3. Engångsutgifter för två telefonväxlar under budgetåret 1965/66 utgår, varför intendenturverket räknar med en kostnadsminskning av 90 000 kr.

4. Övergång till ny regional ledning, tillkomst av örlogsbaser och fortlöpande utbyggnad av det marina stridsledningsnätet väntas medföra nyteckningar och omdispositioner av abonnemang. Den sammanlagda kostnadsökningen beräknar marinförvaltningen till 40 000 kr.

Departementschefen

Jag tillstyrker försvarets intendenturverks och marinförvaltningens förslag och föreslår därför att anslaget förs upp med (1 400 000 + 30 000 =) 1 430 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Telefon m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 430 000 kr.

C 14. *Marinen: Tvätt*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 250 000	1 331 368
1965/66	1 250 000	
1966/67 (förslag)	1 400 000	

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget med hänsyn till belastningen och prisstegringar förs upp med 1 400 000 (+ 150 000) kr. Jag biträder intendenturverkets förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Tvätt* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

C 15. *Marinen: Övriga expenser m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 570 000	558 651	28 911
1965/66	750 000		
1966/67 (förslag)	850 000		

¹ Reservationsanslag

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 1 190 000 (+ 440 000) kr.

1. Kontorsmateriel	+ 75 000
2. Annonsering	+ 20 000
3. Överföring av kostnader för automatisk databehandling vid marin- staben till särskilt anslag	— 140 000
4. Överföring av vissa annonskostnader till anslaget Fortifikationsför- valtningen: Omkostnader	— 5 000
5. Kostnader för kontorsmaskiner	+ 490 000
	<u>+ 440 000</u>

M o t i v

1. Ökad utbildningsverksamhet och fortlöpande kontorsrationalisering ökar behovet av kontorsmateriel m. m. Av den beräknade kostnadsökningen, 75 000 kr., hänför sig 20 000 kr. till prisstegringar.

2. Intensifierad annonsering krävs på grund av ökad personalomsättning och svårigheter att erhålla sökande till vakanta civila tjänster. Av höjningen, 20 000 kr., föranleds 5 000 kr. av höjda annonskostnader.

4. Intendenturverket föreslår efter samråd med fortifikationsförvaltningen, att kostnaderna för annonsering i samband med tillsättande av vissa befattningar inom maskintjänsten vid förbanden, vilken verksamhet handhas av fortifikationsförvaltningen, förs över till fortifikationsförvaltningens omkostnadsanslag.

5. Kostnaderna för kontorsmaskiner bestrids fr. o. m. budgetåret 1965/66 från förevarande anslag. Medel för ändamålet har tidigare anvisats från marinens anslag till inventarier m. m. Av det av intendenturverket beräknade medelsbehovet, 490 000 kr., avses 275 000 kr. för ökat underhåll och ersättningsanskaffning samt 200 000 kr. för kompletteringar.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot intendenturverkets förslag att kostnaderna för annonsering i samband med tillsättande av vissa befattningar inom maskintjänsten vid förbanden förs över till anslaget Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader. Höjningen under förevarande anslag bör enligt min mening begränsas till 100 000 kr. Anslaget bör alltså tas upp med (750 000 + 100 000 =) 850 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kr.

C 16. Marinen: Mathållning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	18 300 000	18 365 243
1965/66	16 500 000	
1966/67 (förslag)	16 600 000	

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 16 600 000 (+ 100 000) kr.

1. Minskat antal tjänstgöringsdagar	— 656 690
2. Höjd dagskostnad	+ 778 350
3. Ökad inkomst av försålda portioner	— 19 500
4. Avrundning	— 2 160
	<hr/>
	+ 100 000

Motiv

1. Kostnadsminskningen på grund av minskat antal tjänstgöringsdagar beräknas sålunda.

	1965/66	Tjänstgöringsdagar		Beräknad dagskostnad 1965/66	Summa kr.
		1966/67	ökning (+) minskning (-)		
Landportion	1 841 000	1 803 000	— 38 000	4: 88	— 185 440
Skeppsportion	986 000	910 000	— 76 000	6: 75	— 513 000
Fast tillägg till mässpenningar					
officerare	90 000	85 000	— 5 000	4: 70	— 23 500
underofficerare	141 000	154 000	+ 13 000	4: 25	+ 55 250
högbåtsmän, överfurirer	91 000	117 000	+ 26 000	3: 60	+ 93 600
furirer, furirsaspiranter	141 000	101 000	— 40 000	2: 90	— 116 000
kockar och hovmästare	94 000	103 000	+ 9 000	3: 60	+ 32 400
					— 656 690

2. Kostnadsökningen på grund av höjda dagskostnader beräknas på följande sätt.

	Tjänstgöringsdagar 1966/67	Beräknad dagskostnad			Summa kr.
		1965/66	1966/67	ökning	
Landportion	1 803 000	4: 88	5: 13	0: 25	450 750
Skeppsportion	910 000	6: 75	7: 11	0: 36	327 600
					+ 778 350

Av den för budgetåret 1965/66 beräknade dagskostnaden för landportion utgör 3: 73 kr. normalportionskostnad och 1: 15 kr. övriga mathållningskostnader. För budgetåret 1966/67 beräknar intendenturverket normalportionspriset till 3: 95 kr., motsvarande medeltalet för vinterstatens genomsnittsvärde per den 1 april 1965 och sommarstatens värde vid samma tidpunkt. Övriga mathållningskostnader beräknar intendenturverket med ledning av statistik för budgetåren 1960/61—1963/64 till 1: 18 kr. för tjänstgöringsdag, dvs. en höjning med 3 öre i förhållande till för budgetåret 1965/66 beräknat belopp. Höjningen beror på prisstegring. Dagskostnaden per tjänstgöringsdag (landportion) beräknas sålunda till $(3: 95 + 1: 18 =) 5: 13$ kr. I jämförelse med budgetåret 1965/66 innebär det en ökning med 25 öre, vilket medför en kostnadsökning av 450 750 kr. för landportioner.

Skeppsportionspriset har för budgetåret 1965/66 beräknats till 6: 75 kr., motsvarande i genomsnitt 150 % av normalportionspriset (3: 73) eller 5: 60 kr. jämte tillägg för övriga kostnader med 1: 15 kr. För budgetåret 1966/67 beräknar intendenturverket skeppsportionspriset på motsvarande sätt till 7: 11 kr. I jämförelse med budgetåret 1965/66 innebär det en ökning med 36 öre, vilket medför en kostnadsökning av 327 600 kr. för skeppsportioner.

Kostnadsökningen på grund av höjda dagskostnader beräknas sålunda till $(450 750 + 327 600 =) 778 350$ kr.

3. Intendenturverket beräknar inkomsterna av försålda portioner under budgetåret 1966/67 till 355 500 kr., vilket innebär en ökning med 19 500 kr.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot intendenturverkets förslag rörande anslagsbeloppet för nästa budgetår och föreslår således att anslaget ökas med 100 000 kr. till 16,6 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 16 600 000 kr.

C 17. Marinen: Övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	124 515 000	24 580 035	≈6 341 895
1965/66	25 500 000		
1966/67 (förslag)	28 850 000		

¹ Härutöver har 2 100 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

² Varav 596 075 kr. till Kungl. Maj:ts disposition

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 26 010 000 (+ 510 000) kr.

1. Ökade drivmedelskostnader, ökad användning av målrobot samt vissa ökade administrationskostnader	+ 265 000
2. Minskad flygtidskostnad för helikoptrar	— 50 000
3. Ökad utbildningsverksamhet m. m.	+ 110 000
4. Minskad kostnad för krigsövningar	— 475 000
5. Ökad robotutbildning vid kustartilleriet	+ 150 000
6. Ökade målflygningskostnader	+ 315 000
7. Vissa fraktkostnader	— 150 000
8. Prisförändringar	
a) Höjda priser på övningsmateriel (+ 4,2 %)	+ 195 000
b) Höjda timlärararvoden (+ 4,9 %)	+ 20 000
c) Höjda inkvarteringskostnader (+ 12,3 %)	+ 20 000
d) Höjda kostnader för förhyrning av helikoptrar	+ 50 000
e) Höjda järnvägstaxor (+ 6 %)	+ 60 000
	+ 510 000

Motiv

1. Genom att flottan tillförts torpedbåt typ Spica och fartygsrustningarna i övrigt ändrats, beräknas en ökad drivmedelsförbrukning till en kostnad av 145 000 kr. Ökad användning av målrobot, ökad robotutbildning samt ökade administrationskostnader, som framför allt beror på att ett rörligt depåfartyg för ubåtar saknas, beräknar intendenturverket medföra kostnadsökningar med sammanlagt 120 000 kr.

2. Minskningen beror på bättre möjligheter att värdera driftkostnaderna för helikoptrar.

3. Intensifieringen av den allmänna utbildningsverksamheten och förnyelsen av läroboksbeståndet vid marinens skolor beräknas öka kostnaderna med sammanlagt 110 000 kr.

6. Luftfartsstyrelsen har av säkerhetsskäl påfordrat ombyggnad av alla motorer till arméns propellerflygplan, som utnyttjas för målflygning av marinen och armén. Under innevarande budgetår beräknas sex flygplan byggas om till en kostnad av 185 000 kr., under budgetåret 1966/67 tio flygplan till en kostnad av 315 000 kr. och under budgetåret 1967/68 två flygplan till en kostnad av 60 000 kr. Mot ombyggnadskostnaderna svarar en besparing under budgetåren 1967/72 av för marinens del omkring 420 000 kr. genom minskade reparations- och översynskostnader.

7. Vissa kostnader för frakter och transporter skall fr. o. m. innevarande budgetår bestridas från anslaget Marinen: Drivmedelsförråd m. m. Motsvarande ökning föreslås under nämnda anslag.

Departementschefen

Jag föreslår att anslaget för nästa budgetår förs upp med 28 850 000 (+3 350 000) kr. Härvid har jag liksom i fråga om arméns övningsanslag (s. 50) under anslaget räknat medel för övertidsersättningar och förbandsövningstillägg.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 28 850 000 kr.

C 18. Marinen: Beklädnad m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	17 500 000	7 542 857	2 141 956
1965/66	7 850 000		
1966/67 (förslag)	7 050 000		

¹ Härutöver har 250 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel m. m. samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var med undantag av 250 000 kr. bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 7 970 000 (+120 000) kr. Vid ärendets beredning har beräknade förändringar av medelsbehovet delats upp enligt följande.

1. Färre tjänstgöringsdagar	— 881 740
2. Ökad dagskostnad (standardhöjning)	+ 212 880
3. Bristtäckning	+ 800 000
4. Avrundning	— 11 140
	<hr/>
	+ 120 000

M o t i v

1. Antalet tjänstgöringsdagar, som ämbetsverket lägger till grund för beräkning av medel för löpande anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel, uppgår för budgetåret 1966/67 till 2 661 000 (innevarande budgetår 2 942 000). Ett oförändrat dagskostnadsbelopp av 2: 66 kr. samt inkomster för utlåning av beklädnad till furirer m. fl. med oförändrat 0: 90 kr. för dag under 200 000 (innevarande budgetår 301 000) tjänstgöringsdagar medför en kostnad av $(2\,661\,000 \times 2:66 - 200\,000 \times 0:90 =)$ 6 898 260 kr. Jämfört med disponibla medel under innevarande budgetår innebär detta en minskning med $(7\,780\,000 - 6\,898\,260 =)$ 881 740 kr.

2. Intendenturverket anser, att dagskostnadsbeloppet bör höjas till 2: 74 kr. (prisläge den 1 april 1965). Kostnadsökningen, som avses medföra standardhöjning, blir $(2\,661\,000 \times 0:08 =)$ 212 880 kr.

3. För täckning av brister i marinens utrustning av beklädnadsmateriel, främst beträffande stridsbeklädnad för flottan, normalbeklädnad, tältmateriel och sovsäckar, beräknas 870 000 (+ 800 000) kr.

Intendenturverket hemställer vidare att under budgetåret 1966/67 — utöver anslaget — få bemyndigande att lägga ut beställningar avseende materiel för den löpande verksamheten i fred inom en kostnadsram av 2 milj. kr. Betalningsutfall för detta bemyndigande förutsätts inträffa budgetåret 1967/68. Med ett sådant bemyndigande skulle enligt intendenturverket kunna fås lägre priser och vinnas en jämnare belastning av ämbetsverkets inköpsorgan.

Departementschefen

Intendenturverket föreslår, att anslaget förs upp med 7 970 000 kr. Häri har räknats in ett belopp av 800 000 kr. för täckning av brister i fråga om stridsbeklädnad m. m. Med hänsyn till den kostnadsram jag beräknar för marinen bör anslaget emellertid för nästa budgetår föras upp med endast 7 050 000 (— 800 000) kr. Någon bristtäckning av föreslagen omfattning kan därför inte komma till stånd under budgetåret.

Jag anser mig inte kunna biträda ämbetsverkets förslag om beställningsbemyndigande under detta anslag.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 7 050 000 kr.

C 19. **Marinen: Inventarier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 900 000	2 208 674	814 175
1965/66	2 200 000		
1966/67 (förslag)	2 900 000		

¹ Härutöver har 75 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning, vård och förrådshållning av kaserninventarier m. m. och förplägnadsmateriel, med undantag för sådan materiel som hänförs till driften vid förråd och verkstäder m. m. eller är avsedd för sjukhus eller sjukrum. Kostnader för anskaffning och underhåll av kontorsmaskiner bestrids fr. o. m. innevarande budgetår från anslaget Marinen: Övriga expenser m. m.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 3 620 000 (+ 1 420 000) kr.

A. Kaserninventarier m. m.

1. Löpande verksamhet	+ 450 000
2. Anskaffningar m. m. föranledda av nybyggnad, ombyggnad eller renovering av kaserner m. m.	+ 433 000
3. Övriga anskaffningar m. m. av engångsnatur	+ 298 000
4. Prisstegringar	+ 6 000

B. Förplägnadsmateriel

1. Anskaffningar m. m. föranledda av nybyggnad, ombyggnad eller renovering av matindrättningar	+ 95 000
2. Anskaffning av materiel för fältbruk (bristtäckning)	+ 25 000
3. Prisstegringar	+ 113 000
	<hr/>
	+ 1 420 000

M o t i v

A 1. För att höja den allmänna standarden beträffande kaserninventarier begär intendenturverket en medelstillsdelning för löpande verksamhet om 1 350 000 (+ 450 000) kr.

2. Medelsbehovet för engångsanskaffningar i samband med nybyggnader, större istandsättningsarbeten och övriga arbeten beräknas för budgetåret 1966/67 till 627 000 kr., vilket innebär en ökning med 433 000 kr. i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår.

3. För övriga anskaffningar av engångsnatur tar intendenturverket för nästa budgetår upp ett belopp av 454 000 (+ 298 000) kr. Totala medelsbehovet för detta ändamål uppgår till 2 410 000 kr.

4. Den genomsnittliga prisökningen för kaserninventarier uppgår till 0,25 % från maj 1964 till april 1965.

B 1. För engångsanskaffningar föranledda av nybyggnad eller ombyggnad av matinrättningar har för innevarande budgetår anvisats 125 000 kr. För samma ändamål beräknas föreligga ett medelsbehov under nästa budgetår av 220 000 (+ 95 000) kr.

2. För anskaffning av förplägnadsmateriel för förband som ingår i krigsorganisationen beräknar intendenturverket ett medelsbehov av 280 000 (+ 25 000) kr. Av beloppet hänför sig 30 000 kr. till en första anskaffning under nästa budgetår av viss förvarings- och distributionsmateriel för vattenförsörjningen i fält. Totala medelsbehovet för sådan materiel beräknas för marinens del till 200 000 kr.

3. Prisökningen är beräknad med hänsyn till förändringar i partiprisindex för metallmanufaktur, sten-, ler- och glasvaror, rundvirke- och träindustriprodukter samt kemisk-tekniska varor.

Departementschefen

Enligt min mening bör anslaget för nästa budgetår tas upp med 2 900 000 (+ 700 000) kr. För kaserninventarier m. m. räknar jag med omkring 1 800 000 kr. och för förplägnadsmateriel i runt tal 1 100 000 kr. Kostnader för vattenförsörjningen i fält bör t. v. inte bestridas från detta anslag (se s. 56).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Inventarier m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 900 000 kr.

C 20. Marinen: Sjukvårdsmateriel

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 200 000	922 060	277 940
1965/66	1 300 000		
1966/67 (förslag)	1 600 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av freds-sjukvårdsmateriel (även inventarier för sjukhus, sjukrum och läkarmottagningar), för anskaffning av krigssjukvårdsmateriel samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var hunden genom utlagda beställningar.

Försvarets sjukvårdsstyrelse föreslår, att anslaget förs upp med 1 480 000 (+ 180 000) kr.

1. Laboratorieutrustning, Ekg-apparater och engångsmateriel	+ 10 000
2. Utrustning för marinens undersökningscentral i Karlskrona	— 30 000
3. Ökad anskaffning av krigssjukvårdsmateriel	+ 120 000
4. Ändrad kostnadsredovisning för läkemedel	+ 25 000
5. Prisstegringar	+ 55 000
	<hr/>
	+ 180 000

M o t i v

2. För innevarande budgetår har anvisats 60 000 kr.

4. Jfr IV: B 22 (s. 57).

5. Priserna på sjukvårdsmateriel har höjts med ca 4 % under tiden april 1964—april 1965.

Departementschefen

Jag räknar medel för ändrad kostnadsredovisning enligt vad jag anfört vid anslaget Armén: Sjukvårdsmateriel (se s. 57). För de i övrigt upptagna ändamålen beräknar jag anslaget enligt sjukvårdsstyrelsens förslag.

Med hänsyn till det stora behovet av sjukvårdsmateriel för krigsorganisationen bör anslaget ökas med större belopp än ämbetsverket föreslagit och för nästa budgetår tas upp med 1 600 000 (+ 300 000) kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kr.

C21. **Marinen: Ökning av drivmedelslagringen**

	Anslag
1966/67 (förslag)	150 000

Försvarets intendenturverk föreslår, att ett reservationsanslag av 150 000 kr. anvisas under anslagsrubriken *Marinen: Ökning av drivmedelslagringen*. Från anslaget avses bestridas varukostnader för ökad lagerhållning av drivmedel för marinen. De medel som intendenturverket äskar för budgetåret 1966/67 erfordras för att fylla upp nya lagringsutrymmen enligt en inom verket uppgjord plan för budgetåren 1966/69. För närmare upplysningar torde få hänvisas till de handlingar som i vanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Jag biträder intendenturverkets förslag att ett särskilt reservationsanslag anvisas för ökning av drivmedelslagringen inom marinen. Jag har inte något att erinra mot intendenturverkets beräkning av medelsbehovet för

nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Marinen: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

C 22. *Marinen: Drivmedelsutrustning*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	435 000	234 365	489 349
1965/66	475 000		
1966/67 (förslag)	475 000		

¹ Avser anslaget *Marinen: Anskaffning av drivmedelsutrustning*

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av drivmedelsmateriel.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 515 000 (+ 40 000) kr. Ökningen hänför sig till prisstegringar, vilka har beräknats med hänsyn till förändringar i partiprisindex för metallmanufaktur (+ 12,9 %), järnmanufaktur (+ 2,4 %) och kautschukvaror (+ 3,8 %) under tiden maj 1964—april 1965. Enligt min mening bör anslaget för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Drivmedelsutrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 475 000 kr.

C 23. *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	200 000	364 959
1965/66	140 000	
1966/67 (förslag)	320 000	

Från anslaget bestrids kostnader för frakter och transporter av drivmedel till och från marinens förråd samt omkostnader vid förråden ävensom driftkostnader för marinens tankfartyg.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 360 000 (+ 220 000) kr.

1. Frakter och transporter	+ 150 000
2. Anskaffning av gaffeltruck	+ 40 000
3. Minskade inkomster i samband med utlämning av drivmedel m. m.	+ 30 000
	<hr/>
	+ 220 000

M o t i v

1. Jfr IV: C 17.
2. Avser engångskostnad för anskaffning av gaffeltruck till drivmedelsförrådet vid marinkommando Syd.
3. Inkomstminskningen beror i huvudsak på att statens isbrytarfartyg i mindre utsträckning än tidigare bunkrar vid marinens förråd.

Departementschefen

Med hänsyn till att kostnaderna för underhåll av drivmedelsutrustning fr. o. m. innevarande budgetår bestrids från anslaget Marinen: Drivmedelsutrustning och med beaktande av anslagsbelastningen anser jag att det är tillräckligt, att anslaget räknas upp med 180 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kr.

C 24. Marinen: Materialförråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	255 000	211 712
1965/66	275 000	
1966/67 (förslag)	275 000	

Från anslaget bestrids kostnader för frakter och transporter m. m. samt vissa inredningsarbeten och driftsinventarier vid marinens allmänna materialförråd.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 285 000 (+ 10 000) kr. Ökningen hänför sig till ökade omkostnadstillägg (automatiska kostnadsökningar vid verkstadsförråden). Med hänsyn till belastningen anser jag att anslaget bör föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Materialförråd m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kr.

C 25. Marinen: Hundbevakningstjänsten

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	10 000	10 552	4 901
1965/66	10 000		
1966/67 (förslag)	10 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och transport av hundar för marinen, anskaffning av viss stallmateriel m. m. samt anskaffning, vård och förrådshållning av veterinärmateriel och djurläkemedel för marinens tjänstehundhållning.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp. Jag har inte något att erinra häremot utan hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kr.

C 26. Anskaffning av fartygsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 197 000 000	197 605 998	20 400 393
1965/66	² 211 300 000		
1966/67 (förslag)	240 095 000		

¹ Härav har anvisats under anslaget *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* 111 000 000 kr. och under anslaget *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.* 86 000 000 kr.

² Härutöver har från anslaget *Reglering av prisstegringar* överförts 8 600 000 kr. till anslaget *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* och 6 900 000 kr. till anslaget *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.* Till sistnämnda anslag har dessutom överförts 2 000 000 kr. från anslaget *Vissa beredskapsåtgärder m. m.* och 600 000 kr. från anslaget *Vissa materielanskaffningar m. m.*

³ Anvisat under anslaget *Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m.*

Medel för anskaffning och modernisering av fartygs- och vapenmateriel m. m. anvisas fr. o. m. budgetåret 1965/66 under anslaget *Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m.* För den budgetära utvecklingen t. o. m. den 30 juni 1965 av de förutvarande anslagen *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* och *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.* har redogjorts i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 120 och 121). Framställningen i det följande avser förevarande anslag och belyser den hittillsvarande utvecklingen under den period som nu gällande försvarsbeslut omfattar.

För budgetåren 1963/65 har riksdagen medgivit, att beställningar av fartyg och vapenmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 410,6 milj. kr., vari har räknats in 0,6 milj. kr. som förts över från anslaget *Vissa materielanskaffningar m. m.* (jfr prop. 1965: 2 bil. 2). Såsom betalningsmedel har under samma tid anvisats 407,1 milj. kr. Häri har räknats in *dels* 2 milj. kr., som genom beslut den 4 december 1964 förts över från anslaget *Vissa beredskapsåtgärder m. m.*, *dels* 0,6 milj. kr., som genom beslut den 26 mars 1965 förts över från anslaget *Vissa materielanskaffningar m. m.*, *dels ock* belopp om tillhopa 18,5 milj. kr. som förts över från anslaget *Reglering av prisstegringar*. Den 30 juni 1963 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av 580 868 000 kr. inte täckta av betalningsmedel (prop. 1964: 1 bil. 6 s. 111 och 116). Bemyndigandeskulden den 30 juni 1965

gick alltså upp till $(580\,868\,000 + 410\,600\,000 - 407\,100\,000 =) 584\,368\,000$ kr.

För innevarande budgetår har lämnats beställningsbemyndiganden till ett belopp av 130 milj. kr. medan 211,3 milj. kr. anvisats i betalningsmedel. Vid utgången av innevarande budgetår kommer således enligt hittills meddelade beslut beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(584\,368\,000 + 130\,000\,000 - 211\,300\,000 =) 503\,068\,000$ kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Betalningsmedel

För anskaffning av fartygsmateriel m. m. under budgetåren 1965/72 har riksdagen godkänt en kostnadsram av 1 663,4 milj. kr. i prisläget maj 1964 (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 126).

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var bunden genom utlagda beställningar.

Marinförvaltningen har i anslutning till av chefen för marinen framlagda långsiktsplaner för budgetåren 1966/73 beräknat kostnadsramen för anskaffning av fartygsmateriel m. m. för budgetåren 1966/73 till 1 913,8 milj. kr. enligt prisläget i april 1965. Detta innebär en ökning med $(1\,913,8 - 1\,633,4 =) 250,4$ milj. kr. i förhållande till den för budgetåren 1965/72 godkända kostnadsramen. Ökningen hänförs till delposter enligt följande.

	Förändring
1. Prisstegring enligt försvarsindex	+ 121,5
2. Outnyttjat belopp under budgetåret 1964/65	— 0,3
3. Anpassning till marinens totala kostnadsram	+ 50,8
4. Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	+ 78,4
	+ 250,4

1. Med hänsyn till försvarsindex, som uppvisar höjning i prisläget i april 1965 med 7,4 % i förhållande till prisläget i april 1964 såvitt avser anslag till anskaffning av tygmateriel (motsvarande), bör kostnadsramen för budgetåren 1965/72 räknas upp med 121,5 milj. kr.

2. Årskvoten för budgetåret 1964/65 uppgår till 197,0 milj. kr. och netto-utgiften för samma budgetår (sedan hänsyn tagits till överföringar av 15,5 milj. kr. från prisregleringsanslaget, 2,0 milj. kr. från anslaget Vissa beredskapsåtgärder m. m. och 0,6 milj. kr. från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m.) till i runt tal 197,3 milj. kr. Den inte utnyttjade delen av årskvoten utgör således $(197,0 - 197,3 =) - 0,3$ milj. kr.

3. Inom den av överbefälhavaren angivna totala kostnadsramen för marinen avseende budgetåren 1966/72 beräknar marinförvaltningen att årskvoterna för sagda budgetår kan ökas med sammanlagt 50,8 milj. kr. i förhållande till nu gällande kostnadsram.

4. Årskvoterna för budgetåren 1965/66 och 1972/73 utgör i prisläget april 1965 respektive 226,9 milj. kr. och 305,3 milj. kr. Skillnaden mellan dessa årskvoter uppgår alltså till $(305,3 - 226,9 =) 78,4$ milj. kr.

Marinförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med 233,8 milj. kr., varav 15,7 milj. kr. för prisstegringar. Förslaget innebär en ökning med 22,5 milj. kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. Av betalningsmedlen bedömer ämbetsverket att 180 milj. kr. behövs för att täcka betalningsutfall på hittills lämnade beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndigande

Marinförvaltningen hemställer i anslutning till chefens för marinen förenämnda långsiktplaner, att beställningsbemyndigandet för budgetåret 1966/67 tas upp till 276,4 milj. kr. Det föreslagna bemyndigandet fördelar sig på delposter enligt följande (beloppen i milj. kr.).

Flottan

Forskning, försök och utveckling

1. Fartyg och övrig skeppsteknisk materiel	9,0
2. Vapenteknisk materiel	5,5

Nya objekt

3. Kanonbåtar	98,0
4. Trängfartyg och båtmateriel	3,0

Moderniseringar (ombyggnad) av objekt

5. Fartygsmoderniseringar	2,0
---------------------------------	-----

Ersättningsanskaffning, modernisering, modifiering och bristtäckning i fråga om materiel i övrigt

6. Skeppsteknisk materiel	8,5
7. Artillerimateriel	8,0
8. Robotmateriel	0,9
9. Torpedmateriel	11,0
10. Minmateriel	15,0
11. Telemateriel	15,3
12. Nautisk materiel och stridsledningsmateriel	0,4
13. Fordonsmateriel	1,3

Kustartilleriet

Forskning, försök och utveckling

14. Fartyg och övrig skeppsteknisk materiel	0,1
15. Vapenteknisk materiel	7,0

Nya objekt

16. Fartyg och båtar	7,9
----------------------------	-----

Ersättningsanskaffning, modernisering, modifiering och bristtäckning i fråga om materiel i övrigt

17. Skeppsteknisk materiel	1,5
18. Artillerimateriel	20,7
19. Robotmateriel	3,1
20. Minmateriel	6,6
21. Telemateriel	19,0
22. Nautisk materiel och stridsledningsmateriel	0,1
23. Fordonsmateriel	2,6
<i>Prisstegringar</i>	29,9

Beträffande de under nämnda delposter angivna anskaffningarna må följande nämnas.

1. Utvecklingsarbetet avser bl. a. nya typer av torpedbåt och ubåt samt allmän ubåtsutveckling.

3. Bemyndigandet avser anskaffning av åtta kanonbåtar och behövs enligt marinförvaltningen under budgetåret 1966/67 för att bl. a. möjliggöra påbörjande av anskaffning av materiel med lång leveranstid. I första hand kommer ifråga artilleripjäser och eldledningar, vilkas leveranstider bedöms helt avgöra tiden för fartygens slutleverans.

Bemyndigandebehovet grundar sig på kostnadsberäkning, som gjorts på grundval av den under budgetåret 1964/65 fortsatta projekteringen. Den beräknade totalkostnaden för fartyg, 12,25 milj. kr., är angiven i prisläget i april 1965 och inkluderar bedömda kostnader för teknisk utveckling och sådana uppskattade konjunkturprisstegringar för vilka täckning ej fås genom försvarsindex. Kostnadskalkylen grundar sig bl. a. på anbud som inforodrats och erhållits beträffande artilleripjäser, eldledningar och propellermaskineri samt vissa uppgifter om varvskostnader. Kostnadsökningar inom vissa områden har kunnat mötas genom minskade kostnader inom andra, varför den i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 122) angivna totalkostnaden kunnat hållas. Kostnadsskillnaden om 7 milj. kr. för åtta kanonbåtar orsakas helt av omräkningen till nytt prisläge.

Viss anskaffning av ammunition för fartygens behov redovisas vid sidan av objektet kanonbåt och kostnadsberäknas till 1 328 000 kr.

4. I avvaktan på resultat av pågående utredning beträffande långsiktighetsbehovet av trängfartyg har marinförvaltningen tagit upp ett bemyndigandebelopp om 3 milj. kr.

6. Bemyndigandet avses för fortsatt anskaffning för att täcka brister i fråga om skeppsteknisk materiel.

7. Bemyndigandet avses för bristtäckning i fråga om främst reservdelar till pjäs- och eldledningsmateriel, anskaffning av viss utbildningsmateriel samt fortsatt anskaffning av ny ammunition.

9. Bemyndigandet avser fortsatt anskaffning av nya torpeder samt modernisering av befintliga torpeder och torpedeldledningar.

10. Bemyndigandet avses för bristtäckning i fråga om minor och minröjningsmateriel, viss modernisering av befintlig minmateriel samt anskaffning av nya mintyper.

11. Förutom bristtäckning och modernisering av teleteknisk materiel planeras bl. a. fortsatt anskaffning av radiomateriel för stridsledningsändamål, telemateriel för ubåtar samt tråd-, radio- och radiolänkmateriel för kustbevakningsorganisationen. Anskaffningen av flottans tornradarstationer avslutas. Komplettering av basernas fasta trådnät beräknas fortsätta.

15. Utvecklingsarbetet avser bl. a. vapensystem för ersättning av tunga kustartilleribatterier, ny ammunition, materiel för lägesbestämning och stridsbelysning, minmateriel samt materiel för telekommunikation.

16. Bemyndigandet avses för anskaffning av transportbåtar, minarbetsbåtar m. m.

18. Bemyndigandet avses för bristtäckning i fråga om tygmateriel, ammunition och ABC-skyddsmateriel m. m. Härutöver planeras anskaffning av ny ammunition för lätt artilleri, granatkastarammunition för kustjägarförband samt viss lägesbestämnings- och stridsbelysningsmateriel för rörliga spärrförband.

19. Avser anskaffning av viss robotmateriel för lätta robotbatterier och för rörliga spärrförband samt övningsmateriel för effektivisering av robotutbildningen för dessa förband.

20. Avser fortlöpande anskaffning av min- och minstationsmateriel för bristtäckning samt för modernisering och nyuppsättning av kontrollerbara avståndsverkande mineringar. Härutöver planeras fortsatt anskaffning av minmateriel för de rörliga spärrförbanden.

21. Bemyndigandet avses för bristtäckning och ersättningsanskaffning av telemateriel, anskaffning av radio- och telefonmateriel för rörliga spärrförband och kustjägarkompanier samt radareldledningsmateriel för rörliga spärrförband. Utbyggnad och modernisering av stridsledningsorganisationen beräknas fortsätta, varvid utbyggnaden av kustartilleriets tornradarstationer avslutas. Komplettering av kustartilleriförsvarens fasta trådnät och anskaffning av materiel för dataöverföring avses fortsätta.

23. Planerad anskaffning av fordonsmateriel avser främst fortsatt ersättning av motorfordon för de rörliga kustartilleriförbanden och av transportcentralernas motorfordon för fredsbruk.

Bemyndigandet för prisstegringar avses för prisstegringar enligt försvarsindex från april 1964 till april 1965 beträffande sådana objekt i bemyndigandeplanerna för budgetåren 1960/66 som inte helt eller delvis anskaffats före april 1964.

Departementschefen

Fr. o. m. innevarande budgetår anvisas medel för anskaffning och modernisering av fartygs- och vapenmateriel m. m. under förevarande anslag.

Anslagsbenämningen på de f. n. i riksstaten uppförda anslagen Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m., Marinen: Underhåll av fartyg m. m., Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m. och Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren bör ändras till Anskaffning av fartygsmateriel m. m., Underhåll av fartyg m. m., Anskaffning av vissa maskiner m. m. resp. Bidrag till sjövärnsskåren.

Anslagsbehållningen under anslaget Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m. bör få föras över till anslaget Anskaffning av fartygsmateriel m. m.

Inom den kostnadsram för marinen som jag inledningsvis angett bör för anskaffning av fartygsmateriel m. m. kostnadsramen för budgetåren 1966/73 beräknas till 1 818,6 milj. kr. och anslaget för budgetåret 1966/67 föras upp med 240 095 000 kr. i enlighet med följande sammanställning.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i milj. kr.)							Sum- ma	
		1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72		1972/73
<i>1965 års kostnadsram (budgetåren 1965/ 72)</i>										
Årskvoter enl. prop. 1965:1 bil 6	21,1	211,3	212	229	231	243	253	263	—	1 663,4
Justering till prisläge maj 1965	—	+ 17,3	+ 17,4	+ 18,8	+ 18,9	+ 19,9	+ 20,7	+ 21,6	—	+ 134,6
Outnyttjat belopp under budgetåret 1964/65 ¹	— 0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	0,6
Anpassning till kost- nadsramen ²	—	—	+ 10,7	+ 2,2	+ 4,1	+ 1,1	+ 0,3	— 2,6	—	+ 15,8
Förskjutning av kost- nadsramen ett bud- getår	—	— 228,6	—	—	—	—	—	—	+ 276	+ 47,4
<i>1966 års kostnadsram (budgetåren 1966/ 73)</i>										
I prisläge maj 1965 .	20,5	—	240,1	245	250	256	262	269	276	1 818,6
Inriktning för lång- siktsplanering . . .	—	—	—	³ 258	³ 263	³ 269	³ 274	³ 280	³ 286	—

¹ Årskvoten för budgetåret 1964/65 197,0 milj. kr. Nettoutgiften för sagda budgetår (sedan hänsyn tagits till överföringar till anslaget) i runt tal 197,6 milj. kr.

² Avser marinens totala kostnadsram

³ I alternativet 3 460 är årskvoterna resp. 239, 246, 251, 256, 261 och 267 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag i det föregående anfört rörande inriktningen av långsichtsplaneringen tar jag i sammanställningen beträffande budgetåren 1968/73 även upp de kostnadsramar som bör ligga till grund för denna planering.

Jag föreslår för nästa budgetår ett beställningsbemyndigande om 275 milj. kr. Med hänsyn till vad jag anfört under Ramberäkning m. m. angående beställningsverksamheten under nästa budgetår är jag dock inte beredd att nu ta ställning till de av ämbetsverket föreslagna materielobjekten. Kungl. Maj:t bör liksom tidigare äga besluta om vilka anskaffningar som bör komma till stånd inom ramen för det bemyndigande som riksdagen kan komma att lämna.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit kommer den 30 juni 1967 — enligt hittills meddelade beslut — beställningsbemyndiganden till ett belopp av (503 068 000 + 275 000 000 — 240 095 000 =) 537 973 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna den av mig föreslagna kostnadsramen för anskaffning av fartygsmateriel m. m. vid marinen under budgetåren 1966/73,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av fartygsmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 275 000 000 kr.,

c) till *Anskaffning av fartygsmateriel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 240 095 000 kr.

C 27. Underhåll av fartyg m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 255 800 000	50 657 116	11 353 577
1965/66	166 070 000		
1966/67 (förslag)	72 000 000		

¹ Anvisat under anslaget Marinen: Underhåll av fartyg m. m.

² Härutöver har 6 100 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var i huvudsak bunden av utlagda beställningar.

Marinförvaltningen föreslår, att anslaget tas upp med 72 400 000 kr., innebärande en ökning med 6 330 000 kr., enligt följande plan. Som jämförelse anges här den faktiska medelsförbrukningen under budgetåret 1964/65 (beloppen i milj. kr.).

	För 1966/67 beräknad un- derhållskost- nad	Medelsför- brukning 1964/65
<i>Flottan</i>		
<i>Fartygsbundet underhåll</i>		
Generalöversyner av stridsfartyg	7,6	7,1
Rustade stridsfartyg	9,5	8,7
Beredskapsförlagda och upplagda stridsfartyg	3,8	3,2
Trängfartyg, övriga fartyg och båtar	6,2	4,6
Motorer och gasturbiner för torpedbåtar	4,1	2,7
<i>Ej fartygsbundet underhåll</i>		
Artilleri- och robotmateriel m. m.	2,1	1,3
Torpedmateriel	1,9	1,1
Minmateriel	1,3	0,9
Tele- och nautisk materiel	3,7	3,1
Fordonsmateriel	0,6	0,3
Skeppsteknisk materiel	5,2	1,9
Övrigt ej fartygsbundet underhåll	2,4	1,5
<i>Kustartilleriet</i>		
Artilleri- och robotmateriel m. m.	3,5	3,6
Minmateriel	0,7	0,6
Telemateriel	3,6	2,7
Fordonsmateriel	1,5	1,6
Skeppsteknisk materiel	3,7	3,0
Sjö- och landförbindelser	0,3	0,2
Artilleriammunition	0,3	0,2
Övrigt	0,7	0,5
<i>Gemensamma kostnader</i>		
Vapenteknisk materiel	0,7	0,3
Skeppsteknisk materiel	0,1	0,0
Verkstadskostnader	0,8	0,6
Förrådskostnader	0,8	0,7
Helikoptrar	3,9	2,5
Haverier	3,7	2,2
Summa underhållskostnader	72,4	55,1

Motiv

Kostnaderna för underhåll av fartyg m. m. tenderar att öka. Som exempel på orsaker härtill framhåller marinförvaltningen övergången till en flotta med flera men lättare fartyg, den ökade tekniska kompliciteten hos materielen, konjunkturprisstegringar som överstiger kompensationen genom försvarsindex samt ökad repliering på enskilda företag. Förvaltningen söker på olika sätt motverka tendensen till ökning. Sålunda tillvaratas möjligheterna att utnyttja mindre underhållskrävande komponenter. Försök har påbörjats att med hjälp av ADB förbättra överblicken över underhålls- och förrådsverksamheten. Resultaten härav förväntas innebära ökad effekti-

vitet men också, åtminstone under en övergångsperiod, ökade kostnader.

Enligt marinförvaltningen föreligger ett ackumulerat underhållsbehov, som uppstått genom att ämbetsverket under en följd av år, enligt anvisningar av chefen för marinen, med hänsyn till marinens totala kostnadsram iakttagit stor restriktivitet vid äskande av underhållsmedel. De ökningarna av anslaget som skett under de senaste budgetåren har inte räckt till för att eliminera det uppdämda behovet. Planen för underhållsverksamheten under innevarande budgetår har måst anpassas härtill. Sålunda förekommer tidigareläggning av utrangeringar och viss senareläggning av planerade åtgärder. Målet för underhållsverksamheten är alltså att i föreskriven ordning vidmakthålla den materiella beredskapen för materiel som kvarstår i krigsorganisationen.

Departementschefen

Som anförts under marinens anslag till anskaffning av fartygsmateriel m. m. bör benämningen på förevarande anslag vara Underhåll av fartyg m. m. Reservationsbehållningen på anslaget Marinen: Underhåll av fartyg m. m. bör få föras över till anslaget Underhåll av fartyg m. m.

Mot bakgrund av de ökande kostnaderna för underhåll av fartyg m. m. anser jag mig böra biträda, att anslaget för nästa budgetår ökas i huvudsak enligt marinförvaltningens förslag och förs upp med 72 milj. kr.

Vid anmälan av frågan om anslag till underhåll av fartyg m. m. för innevarande budgetår (prop. 1965: 1 bil. 6 s. 128—130) har jag utvecklat min syn på kostnadsutvecklingen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Underhåll av fartyg m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 72 000 000 kr.

C 28. Anskaffning av vissa maskiner m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1600 000	529 653	475 179
1965/66	1700 000		
1966/67 (förslag)	850 000		

¹ Anvisat under anslaget Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning av arbetsmaskiner och verkstadsutrustning m. m. för örlogsvarv, verkstäder och marinens baser, av lyftanordningar och hanteringsredskap för vissa förråd samt av omformaraggregat för fartygsanslutning till kaj.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var i huvudsak bunden genom utlagda beställningar.

Marinförvaltningen föreslår, att anslaget för nästa budgetår tas upp med 850 000 (+ 150 000) kr. Härav utgör 50 000 kr. pris- och lönestegringar. För nyanskaffning av hanteringshjälpmedel för förråd avses 235 000 kr., varav 115 000 kr. för nytillkomna ammunitionsförråd.

Departementschefen

Som anförts under marinens anslag till anskaffning av fartygsmateriel m. m. bör benämningen på förevarande anslag vara Anskaffning av vissa maskiner m. m. Reservationsbehållningen på anslaget Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m. bör få föras över till anslaget Anskaffning av vissa maskiner m. m.

Jag har inte något att erinra mot marinförvaltningens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Anskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 850 000 kr.

C 29. Bidrag till sjövärnskåren

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1565 000	550 544	23 250
1965/66	1585 000		
1966/67 (förslag)	600 000		

¹ Anvisat under anslaget Marinen: Bidrag till sjövärnskåren

Från anslaget bestrids kostnader för sjövärnskårens verksamhet, t. ex. för mathållning, arvoden, reseersättningar, expenser, övningar, anskaffning och underhåll av övningsmateriel och byggnader. Aspirantavgifter tillgodoförs anslaget såsom inkomster.

Chefen för marinen föreslår, att anslaget förs upp med 625 000 (+ 40 000) kr. på grund av höjda traktamenten, SJ-taxor och priser i övrigt m. m.

Departementschefen

Som anförts under marinens anslag för anskaffning av fartygsmateriel m. m. bör benämningen på förevarande anslag vara Bidrag till sjövärnskåren. Reservationsbehållningen på anslaget Marinen: Bidrag till sjövärnskåren bör få föras över till anslaget Bidrag till sjövärnskåren.

För egen del föreslår jag, att anslaget förs upp med 600 000 (+ 15 000) kr. Jag har härvid tagit hänsyn till höjda traktamenten och SJ-taxor samt till prisstegringar på övningsmateriel. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till sjövärnskåren* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

D. Flygvapnet

D 1. Flygstaben: Avlöningar

Anslag
1966/67 (förslag) 11 500 000

Chefen för flygvapnet (skr 20/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 12 499 000 kr.

I. <i>Överföring av kostnader för flygstaben från anslaget Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.</i>	11 687 921
II. <i>Personalförändringar</i>	
1. 1 förste stabsmeteorolog Ao 27 (väderleksavdelningen)	+ 46 332
2. 1 ingenjör Ae 17 (väderleksavdelningen)	+ 27 648
3. 1 tekniker Ae 9 (sektion I, trafikavdelningen)	+ 18 312
4. 1 byrådirektör Ae 25 (sektion I, underrättelseavdelningen)	+ 41 772
5. 1 kontorist Ae 9 (sektion I, underrättelseavdelningen)	+ 18 312
6. 1 överstelöjtnant eller major Ao 27/25, 2 assistenter Ae 15 och 2 assistenter Ae 11 (sektion II, organisationsavdelningen)	+ 134 424
7. 1 major eller kapten Ar 25/23 (sektion II, organisationsavdelningen)	+ 39 684
8. 1 förste byråsekreterare Ae 23 (sektion II, organisationsavdelningen)	+ 37 680
9. 1 officer A: 28 (sektion II, utbildningsavdelningen)	+ 15 398
10. 1 byrådirektör Ae 25 (sektion II, personalavdelningen)	+ 41 772
11. 1 byråassistent Ae 19 (sektion II, personalavdelningen)	+ 30 648
12. 3 förvaltare Ao 19 och 1 förste verkmästare Ao 19 (systeminspektionen)	+ 122 592
13. Beräknade förändringar med anledning av statskontorets undersökning av expeditionstjänsten vid flygstaben	+ 200 000
III. <i>Tjänsteförändringar</i>	+ 36 276
IV. <i>Avrundning</i>	+ 229
	12 499 000

Motiv

II 1. Behovet av underlag för utveckling av statistiska metoder för väderprognoser m. m. har ökat mer än vad som förutsågs i 1955 års översyn av den militära väderlekstjänstens organisation. *Chefen för flygvapnet* anser att nuvarande personal — en förste stabsmeteorolog och två stabsmeteorologer — är otillräcklig för den insats som erfordras bl. a. för uppföljning och utveckling av det för detta ändamål speciella systemet med ADB

och att väderleksavdelningen därför bör tillföras en tjänst för förste stabsmeteorolog i Ao 27.

2. Statistikarbetet vid väderleksavdelningen har under de senaste åren i allt större utsträckning kunnat bedrivas med hjälp av ADB. Chefen för flygvapnet anmäler för denna verksamhet ökat behov av kvalificerad teknisk personal och föreslår att en tjänst för ingenjör i Ae 17 tillkommer.

3. Vid flygstabens trafikavdelning framställs original till alla de kartor som erfordras för flygtjänsten och flyginformationstjänsten inom krigsmakten. Med hänsyn till nuvarande arbetsbelastning föreslår chefen för flygvapnet att en tjänst för tekniker i Ae 9 tillkommer, avsedd för ritare vid trafikavdelningen.

4 och 5. För att handlägga vissa frågor rörande säkerhetsskyddstjänsten m. m. erfordras enligt chefen för flygvapnet en byrådirektör i Ae 25.

För biträde åt förenämnda befattningshavare hemställer chefen för flygvapnet att en tjänst för kontorist i Ae 9 tillkommer.

6. Sedan hösten 1962 pågår vid flygstaben en omläggning av personaluppföljningen inom flygvapnet. Det nya systemet innebär, att uppföljningen skall göras med hjälp av ADB.

Parallellt med detta arbete har studerats hur ADB-systemet skall kunna utnyttjas vidare inom flygstaben. Därvid har konstaterats att den närmaste verksamheten bör omfatta krigs- och fredsorganisation, budget och byggnation, beredskapsläge avseende materiel och personal, långsiktplanering av utbildning och budgetering samt statistiska bearbetningar för uttagningskommissionens räkning. Chefen för flygvapnet föreslår att vid flygstabens organisationsavdelning inrättas en ADB-detalj med ansvar för flygstabens databehandlingsverksamhet. Som chef för detaljen avses en regementsofficer. Verksamheten bör delas upp på dels systemplanering, dels produktion. Systemplaneringen anses böra ske under detaljchefens ledning. Produktionen bör hållas samman under ledning av en assistent till vars hjälp för kontroll- och kodifieringsarbete samt central registrering erfordras sex assistenter och tre tekniska biträden. Då en tjänst för assistent och tre tjänster för tekniska biträden redan finns avdelade vid flygstaben för ADB-verksamhet, föreslås nu utökning med en tjänst för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 och fem tjänster för assistent, varav en dock först budgetåret 1967/68.

Statskontoret, som yttrat sig (5/10 1965) över chefens för flygvapnet förslag till personal för ADB-verksamhet, finner det i likhet med chefen för flygvapnet vara angeläget, att denna verksamhet förs samman till en enhet och ställs under ansvarig ledning. Statskontoret anser att införandet av ADB-rutin på sikt bör medföra personalbesparingar inom berörda arbetsområden.

7. Vid organisationsavdelningens byggnadsdetalj handläggs frågor rörande

all byggnadsverksamhet inom flygvapnet. Med hänsyn till det nuvarande arbetsomfånget anser chefen för flygvapnet att en förstärkning med fortifikationsutbildad officer erfordras.

8. Chefen för flygvapnet har genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1964 ansvar för vissa budgetärenden som tidigare legat inom försvarets civilförvaltnings ansvarsområde. Chefen för flygvapnet föreslår med hänsyn härtill att en tjänst tillkommer för förste byråsekreterare i Ae 23.

9. Regementsofficeren för markstridstjänst tillkom efter förslag av 1952 års värnpliktsutredning. Utredningen förutsatte att regementsofficeren i sin verksamhet skulle biträdas av viss personal. Chefen för flygvapnet föreslår att en tjänst för pensionerad officer i A: 28 tillkommer.

10. Vid flygstabens personalavdelning handläggs så gott som samtliga frågor rörande personal avlönad från flygvapnets avlöningsanslag i den utsträckning handläggningen ankommer på chefen för flygvapnet. Därutöver handläggs även vissa grupper av ärenden med anknytning till personalverksamheten såsom personalvård, rättsvård m. m. Redan med nuvarande ordning föreligger enligt chefen för flygvapnet ett stort behov av en befattningshavare med juridisk utbildning vid personalavdelningen. I anslutning till att förslag framlagts om delegering till vissa under Kungl. Maj:t lydande myndigheter av beslutanderätten i åtskilliga ärenden rörande tillsättning av tjänster, avsked m. m. föreslår chefen för flygvapnet att en tjänst för byrådirektör i Ae 25 tillkommer vid personalavdelningen.

11. För att täcka behovet av personal vid flygstabens rekryteringsdetalj hemställer chefen för flygvapnet att en tjänst för byråassistent i Ae 19 tillkommer.

12. Systeminspektionen har till uppgift att bedriva inspektionsverksamhet främst inom bastjänst- och striltjänstområdena. För detta ändamål står två regementsofficerare, en för bastjänst och en för striltjänst, till systeminspektörens förfogande. För detaljarbetet i samband med inspektionsverksamheten finns beträffande bastjänsten vid sidan om flygstabens fackavdelningar fyra förste verkmästare. Dessa anses för överskådlig tid fullt sysselsatta med dessa uppgifter. Parallellt med verksamheten på bassidan erfordras enligt chefen för flygvapnet en i huvudsak likartad verksamhet på strilsidan. Chefen för flygvapnet föreslår därför, att tre tjänster för förvaltare i Ao 19 och en tjänst för förste verkmästare i Ao 19 tillkommer.

III. Chefen för flygvapnet föreslår följande tjänsteförändringar, nämligen två överstelöjtnanter eller majorer i Ao 27/25 till regementsofficerare i Br 1 vid signaltjänst- och personalavdelningarna, en förvaltare i Ao 17 till Ao 19 vid signaltjänstavdelningen, en förste stabsmeteorolog i Ag 27 till Ao 27 vid väderavdelningen, en byrådirektör i Ae 25 till Ae 27 vid flygsäkerhetsavdelningen och en byråintendent i Ao 21 vid organisationsavdelningen till byrådirektör i Ao 25. Flygvapenchefen föreslår även att ett årligt arvode om 1 044 kr. skall utgå till den stabsmeteorolog vid flygstaben som på deltid

tjänstgör som militärassistent vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Departementschefen

I enlighet med vad som anförts under anslaget Arméstaben: Avlöningar bör avlöningskostnaderna för flygstaben fr. o. m. budgetåret 1966/67 bestri- das från ett särskilt anslag, Flygstaben: Avlöningar. Samtliga för staben avsedda tjänster bör härvid föras över från flygvapnets personalförteck- ningar till personalförteckning för flygstaben.

Den för flygstaben gällande fasta personalorganisationen omfattar till- hopa 331 befattningshavare. Chefen för flygvapnet har såsom tidigare an- förts anmält behov av sammanlagt 19 nya tjänster samt föreslagit att 200 000 kr. anvisas för beräknade förändringar med anledning av en under- sökning av expeditionstjänsten vid flygstaben.

I enlighet med flygvapenchefens förslag bör ett årligt arvode om 1 044 kr. utgå till den stabsmeteorolog vid flygstaben som på deltid tjänstgör som militärassistent vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

I övrigt anser jag mig inte böra tillstyrka några personal- och tjänsteför- ändringar vid flygstaben under nästa budgetår.

Anslaget bör föras upp med 11,5 milj. kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t före- slår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteck- ning för flygstaben enligt vad jag förordat i det föregående,
- b) godkänna följande avlöningsstat för flygstaben, att till- lämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	7 100 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes- tjänst, <i>förslagsvis</i>	230 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	9 800
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	610 200
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	3 550 000
	Summa kr. 11 500 000

- c) till *Flygstaben: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 an- visa ett förslagsanslag av 11 500 000 kr.

D 2. Flygstaben: Omkostnader

	Anslag
1966/67 (förslag)	1 025 000

Chefen för flygvapnet hemställer, att anslaget förs upp med 1 014 000 kr. Medelsbehovet har av flygvapenchefen beräknats enligt följande.

1. Sjukvård m. m.	30 000
2. Reseersättningar	470 000
3. Expenser	
a) Renhållning	100 000
b) Skrivmateriel	50 000
c) Telefon m. m.	170 000
d) Annonser	15 000
e) Inventarier	24 000
f) Bokinköp m. m.	4 000
4. Arvoden m. m. till ledamöter i företagsnämnden	1 000
5. Engångsanskaffning av möbler och kontorsmaskiner	150 000
	1 014 000

F. n. bestrids flygstabens omkostnader från flygvapnets resp. anslag till sjukvård, reseersättningar och övriga expenser samt från flygförvaltningens omkostnadsanslag.

Chefens för flygvapnet yrkande för budgetåret 1966/67 innebär de förändringarna i den för innevarande budgetår beräknade tilldelningen av medel för omkostnader vid flygstaben att behovet för reseersättningar beräknas öka med 70 000 kr. till följd av utvidgad inspektionsverksamhet samt att flygvapenchefen, efter förslag av statskontoret, föreslår en engångsanskaffning av kontorsmaskiner och möbler med tillhoppa 150 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med vad som anförts under anslaget Arméstaben: Avlöningar bör fr. o. m. budgetåret 1966/67 flygstabens omkostnader redovisas under ett särskilt anslag, Flygstaben: Omkostnader. Medel bör under anslaget även beräknas för flygstabens andel i kostnaderna för bevakning av ämbetsbyggnaden Tre Vapen. Jag beräknar denna andel till 86 000 kr. Anslaget bör tas upp med 1 025 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygstaben: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 025 000 kr.

D 3. Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m.fl.

Under återopande av vad jag anført vid anmälan av anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 165 500 000 kr.

D 4. Flygvapnet: Avlöningar till personal på reservstat

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	10 000	1 744
1965/66	10 000	
1966/67 (förslag)	10 000	

Chefen för flygvapnet hemställer, att anslaget förs upp med 12 000 (+ 2 000) kr. Jag anser emellertid att anslaget bör föras upp med oförändrat belopp, 10 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal på reservstat* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kr.

D 5. Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 900 000	1 551 941
1965/66	2 300 000	
1966/67 (förslag)	2 000 000	

Chefen för flygvapnet hemställer, att anslaget tas upp med 2 580 000 (+ 280 000) kr. Som motiv härför anförs att medelsbehovet beräknas öka med 55 000 kr. på grund av att kaptenslönerna höjts, med 15 000 kr. till följd av höjda flygtillägg och med 210 000 kr. genom höjda traktamenten.

Jag finner emellertid med hänsyn till anslagsbelastningen att anslaget bör tas upp med 2 milj. kr., vilket innebär en minskning med 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

D 6. Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetspersonal

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 600 000	1 880 706
1965/66	1 800 000	
1966/67 (förslag)	2 000 000	

Chefen för flygvapnet hemställer, att anslaget förs upp med 1 894 000 (+ 94 000) kr. Härav orsakas 24 000 kr. av en beräknad höjning av antalet

arbetsmånader för personal i eldningstjänst med 21 och 70 000 kr. av belastningen under budgetåret 1964/65.

Departementschefen

Anslaget bör med hänsyn till belastningen räknas upp mer än flygvapenchefen föreslagit. Jag föreslår att anslaget förs upp med (1 800 000 + 200 000 =) 2 000 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

D 7. Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	14 600 000	14 752 727
1965/66	15 000 000	
1966/67 (förslag)	15 000 000	

Chefen för flygvapnet hemställer, att anslaget förs upp med 15 370 000 (+ 370 000) kr.

Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid flygvapnet under nästa budgetår beräknas av chefen för flygvapnet till 2 742 000, varav för första tjänstgöring ca 2 652 000 och för repetitionsövningar ca 90 000 dagar. Beräkningen innebär i förhållande till innevarande budgetår en ökning av dagantalet för första tjänstgöring med ca 11 000 men en minskning med ca 66 000 dagar för repetitionsövningar, totalt således en minskning med ca 55 000 dagar.

Medelsbehovet beräknas av chefen för flygvapnet uppgå till för penningbidrag 12 365 000 kr., för flygtillägg m. m. 650 000 kr., för premier 720 000 kr., för inkvarteringsersättningar 225 000 kr. och för uttryckningsbidrag 1 410 000 kr.

Sammanlagt beräknas anslaget alltså till (12 365 000 + 650 000 + 720 000 + 225 000 + 1 410 000 =) 15 370 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1964/65 och för budgetåret 1966/67 ifrågakommande antal tjänstgöringsdagar m. m. bör anslaget föras upp med oförändrat belopp, 15 milj. kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.

D 8. Flygvapnet: Tjänstepremier m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 000 000	2 356 295
1965/66	2 000 000	
1966/67 (förslag)	2 300 000	

Från anslaget bestrids kostnader för tjänstepremier och civilanställningsutbildning för fältflygare och flygnavigatörer.

Chefen för flygvapnet anför, att överskridandet av anslaget budgetåret 1964/65 beror på att avgången av personal från flygvapnet för anställning vid SAS tagit större omfattning än som förutsetts vid anslagets beräkning. Även innevarande budgetår väntas avgången till SAS bli betydande, budgetåret 1966/67 däremot ringa. *Chefen för flygvapnet* hemställer därför att anslaget, trots den höga belastningen föregående budgetår, skall föras upp med oförändrat belopp för nästa budgetår.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1964/65 anser jag, att anslaget bör höjas med 300 000 kr. och således föras upp med 2,3 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Tjänstepremier m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kr.

D 9. Flygvapnet: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	900 000	1 214 678
1965/66	1 075 000	
1966/67 (förslag)	2 250 000	

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget förs upp med 1 250 000 (+ 175 000) kr.

Sjukvårdsstyrelsen beräknar för nästa budgetår antalet tjänstgöringsdagar till i runt tal 2 896 000, vilket utgör en minskning med 3 400 i förhållande till budgetåret 1965/66. Med en dagskostnad av 30 öre innebär denna minskning av tjänstgöringsdagarna att medelsbehovet minskar med i runt tal 10 000 kr. Till följd av att lasarettsläkartaxan och läkemedelspriserna höjts väntas utgifterna öka med 80 000 kr. Överföring av kostnaderna för sjukvård m. m. för flygstabens personal till flygstabens omkostnadsanslag beräknas medföra en minskning av medelsbehovet under förevarande anslag med 40 000 kr. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1964/65 finner sjukvårdsstyrelsen slutligen att anslaget för nästa budgetår bör räknas upp med 145 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med vad som anförts under arméns sjukvårdsanslag bör förevarande anslag räknas upp till följd av förbandssjukvårdens omorganisation. Jag beräknar det ökade medelsbehovet till 1 milj. kr. Jag har i övrigt inte något att erinra mot sjukvårdsstyrelsens beräkningar av medelsbehovet. Jag föreslår således, att anslaget tas upp med (1 075 000 + 1 000 000 + 175 000 =) 2 250 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Flygvapnet: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 250 000 kr.

D 10. Flygvapnet: Reseersättningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 400 000	7 493 813
1965/66	7 575 000	
1966/67 (förslag)	8 000 000	

Chefen för flygvapnet hemställer, att anslaget förs upp med 7 875 000 (+ 300 000) kr. Av den föreslagna höjningen hänförs 180 000 kr. till kostnader för kommendering av personal i samband med att flygvapnets nya fasta radionät tas i bruk. Vidare räknar chefen för flygvapnet med att de fr. o. m. den 1 juli 1965 höjda traktamentena kommer att orsaka en kostnadsökning med 650 000 kr. Å andra sidan föranleder, enligt chefen för flygvapnet, tillkomsten av ny regional ledningsorganisation en minskning av medelsbehovet under detta anslag med 130 000 kr. Överföring till särskilt anslag av flygstabens omkostnader väntas slutligen enligt flygvapenchefen medföra att utgifterna under förevarande anslag minskar med 400 000 kr.

Departementschefen

Med beaktande av anslagsbelastningen och de av chefen för flygvapnet anmälda medelsbehoven under anslaget bör detta för nästa budgetår föras upp med 8 milj. kr., innebärande en höjning med 425 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.

D 11. Flygvapnet: Rekryteringskostnader

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	400 000	418 455	4 723
1965/66	400 000		
1966/67 (förslag)	425 000		

Chefen för flygvapnet hemställer, att anslaget förs upp med 520 000 (+ 120 000) kr. Höjningen hänför sig till ökat behov av rekryteringsåtgärder.

För egen del anser jag, att anslagshöjningen bör begränsas till 25 000 kr. och att anslaget således bör tas upp med (400 000 + 25 000 =) 425 000 kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 425 000 kr.

D 12. Flygvapnet: Bränsle m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 300 000	8 617 068
1965/66	8 100 000	
1966/67 (förslag)	10 200 000	

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget förs upp med 9 200 000 (+ 1 100 000) kr.

Förvaltningen räknar med att prissänkningar på eldningsolja kommer att medföra en kostnadsminskning med 50 000 kr. En allmän ökning av elkraftförbrukningen beräknas öka medelsbehovet med 550 000 kr. och för elkraftförbrukning i nytillkommande anläggningar föreslås en anslagsuppräknings med 260 000 kr. Ökad vattenförbrukning och höjda vattenavgifter beräknas höja medelsbehovet med 75 000 kr. Anslutningsavgifter för avlopp vid F 12, F 15 och flygvapnets förberedande fältflygarskola samt för vatten vid F 9 beräknas uppgå till 550 000 kr. Detta innebär en ökning av medelsbehovet för anslutningsavgifter med 150 000 kr. jämfört med innevarande budgetår. För vatten- och avloppsavgifter avseende nyanslutna anläggningar räknar fortifikationsförvaltningen slutligen med en utgiftsökning av 115 000 kr.

Departementschefen

Av fortifikationsförvaltningen anmälda medelsbehov samt anslagsbelastningen motiverar en uppräknings av anslaget med 2,1 milj. kr. Jag föreslår således att anslaget förs upp med (8 100 000 + 2 100 000 =) 10 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Bränsle m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 200 000 kr.

D 13. Flygvapnet: Renhållning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 600 000	3 387 123
1965/66	3 000 000	
1966/67 (förslag)	3 600 000	

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 3 600 000 (+ 600 000) kr. Av höjningen motiveras 400 000 kr. med belastningen under budgetåret 1964/65 och 200 000 kr. med att löner och priserna på renhållningsmateriel stigit.

Jag har inte något att erinra mot intendenturverkets beräkning av medelsbehovet och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Renhållning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 600 000 kr.

D 14. Flygvapnet: Telefon m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	4 125 000	4 573 946
1965/66	4 950 000	
1966/67 (förslag)	6 700 000	

Försvarets intendenturverk och *flygförvaltningen* hemställer, att anslaget förs upp med 6 715 000 (+ 1 765 000) kr.

1. Strilorgan och flygbaser i operativ drift	+ 150 000
2. Utbyggnad av fredsnätet för Stril 60; ledningshyror	+ 1 000 000
3. Expenser för fjärrskrift och telefax	+ 200 000
4. Överföring av kostnader för regionala staber till särskilt anslag	— 25 000
5. Ökad samtalsfrekvens	+ 20 000
6. Omdisposition av växlar i samband med omorganisation	+ 5 000
7. Minskad övningsfrekvens	— 195 000
8. Snabbtelefonanläggningar	+ 510 000
9. Omräkning	+ 100 000
	<hr/>
	+ 1 765 000

Motiv

1. Under budgetåret 1966/67 avses ytterligare strilorgan och flygbaser tas i operativ drift, vilket flygförvaltningen beräknar medföra en kostnadsökning av 150 000 kr.

2. Fredsnätet för ytterligare en sektor Stril 60 skall tas i operativ drift. Denna sektor har tidigare kostnadsberäknats till 300 000 kr. för budgetår. Då televerket inte kunnat färdigställa av flygvapnet beställt eget stamnät för sektorn till aktuell tidpunkt, har ett omfattande provisorium måst göras. För budgetåret 1966/67 beräknar flygförvaltningen att detta kommer att medföra en kostnadsökning av 1 milj. kr., utgörande kostnader för ledningshyror för trafikledningar i televerkets nät.

3. Till expenser för fjärrskrift och telefax har tidigare disponerats 100 000 kr. Flygförvaltningen anser, med hänsyn till att samtliga försvarets fjärr-

skriftsabonnenters freds-, övnings- och mobiliseringsbehov skall tillgodoses, att anslaget behöver höjas med 200 000 kr.

5. Försvarets intendenturverk anför, att den ökade samtalsfrekvensen beror på att stabs- och expeditionstjänsten effektiviserats genom ett ökat antal telefoner.

6. Vid de flygflottiljer där eskaderstaber är belägna är växlarna underdimensionerade. Utbyggnad har med hänsyn till att eskaderstaberna skall upphöra inte skett. Växlarnas kapacitet kommer att helt utnyttjas av flottiljerna. Omdispositionerna beräknar intendenturverket medföra en utgift av 5 000 kr.

7. Telekostnaderna beräknas minska med 195 000 kr. med hänsyn till minskad övningsverksamhet.

8. Komplettering och utbyte av snabbtelefonanläggningar erfordras vid F 8 och ett flertal flottiljer. Intendenturverket räknar för detta ändamål med ett medelsbehov av 510 000 kr.

Departementschefen

Under en följd av år har Kungl. Maj:t medgivit att förevarande anslag får belastas med högre belopp än det beräknade för att möjliggöra vissa beredskapsåtgärder. För nästa budgetår bör medel för sådana åtgärder beräknas under anslaget. Jag beräknar 500 000 kr. för ändamålet. Anslaget bör föras upp med $(4\,950\,000 + 1\,750\,000 =)$ 6 700 000 kr. Jag har härvid räknat med en mindre omfattande anskaffning m. m. av snabbtelefonanläggningar än den av myndigheterna föreslagna samt ett mindre medelsbehov för expenser för fjärrskrift och telefax. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Telefon m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 6 700 000 kr.

D 15. Flygvapnet: Tvätt

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 000 000	1 180 235
1965/66	1 100 000	
1966/67 (förslag)	1 500 000	

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 1 330 000 (+ 230 000) kr. Priserna för tvätt vid försvarets fabriksverks tvätterier har höjts med ca 5 %, vilket intendenturverket beräknar komma att medföra en utgiftsökning med 60 000 kr. Belastningen under budgetåret 1964/65 anser ämbetsverket påfordra att anslaget räknas upp med 170 000 kr.

För egen del anser jag att belastningen och de höjda priserna vid försvarets fabriksverks tvätterier motiverar en höjning med 400 000 kr. för nästa

budgetår. Jag föreslår därför att anslaget förs upp med (1 100 000 + 400 000 =) 1 500 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Flygvapnet: Tvätt* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

D 16. Flygvapnet: Övriga expenser m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 440 000	386 784	83 989
1965/66	500 000		
1966/67 (förslag)	680 000		

¹ Reservationsanslag

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 810 000 (+ 310 000) kr.

1. Ökat behov av kontorsmateriel m. m.	+ 55 000
2. Ökad annonsering	+ 20 000
3. Överföring av kostnader för de regionala staberna till särskilt anslag	— 15 000
4. Överföring av annonskostnader till anslaget Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader	— 5 000
5. Kontorsmaskiner	+ 230 000
6. Prisstegringar	+ 25 000
	<hr/>
	+ 310 000

M o l i v

1. Fortsatt utbyggnad av stridsledningsorganisationen, ökad utbildningsverksamhet samt fortlöpande kontorsrationalisering medför enligt försvarets intendenturverk ökad förbrukning av kontorsmateriel m. m.

2. Intendenturverket anför att kostnaderna för annonsering kommer att öka till följd av den ökade personalomsättningen och svårigheten att erhålla sökande till vakanta civila tjänster.

4. Annonsering i samband med tillsättande av vissa befattningar inom maskintjänsten vid förbanden has om hand av fortifikationsförvaltningen, varför intendenturverket efter samråd med denna myndighet föreslår, att kostnaderna för ifrågakvarande annonsering förs över till fortifikationsförvaltningens omkostnadsanslag.

5. Kostnaderna för kontorsmaskiner bestrids fr. o. m. budgetåret 1965/66 från förevarande anslag. Medel för ändamålet har tidigare anvisats från flygvapnets anslag till inventarier m. m. Av det av intendenturverket beräknade medelsbehovet, 230 000 kr., avses 132 000 kr. för underhåll och ersättningsanskaffning och 98 000 kr. för kompletteringar.

Departementschefen

Jag biträder försvarets intendenturverks förslag att annonskostnaderna avseende tjänster som tillsätts av fortifikationsförvaltningen bör bestridas från denna myndighets omkostnadsanslag.

I övrigt anser jag att höjningen under förevarande anslag bör begränsas till 180 000 kr. och att anslaget alltså bör tas upp med (500 000 + 180 000 =) 680 000 kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 680 000 kr.

D 17. Flygvapnet: Mathållning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	11 400 000	12 740 583
1965/66	13 000 000	
1966/67 (förslag)	14 200 000	

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 14 185 000 (+ 1 185 000) kr.

1. Ökat antal tjänstgöringsdagar	+	454 500
2. Höjd dagskostnad	+	552 000
3. Ökad inkomst av försålda portioner	—	11 000
4. Omräkning	+	190 000
5. Avrundning	—	500
		<hr/>
		+ 1 185 000

M o t i v

1. Kostnadsökningen på grund av ökat antal tjänstgöringsdagar beräknas sålunda.

1965/66	Tjänstgöringsdagar 1966/67	ökning	För 1966/67 beräknad dagskostnad	Summa kr.
2 670 000	2 760 000	90 000	5: 05	454 500

2. Kostnadsökningen på grund av höjda dagskostnader beräknas på följande sätt.

Tjänstgöringsdagar 1966/67	Beräknad dagskostnad		Summa kr.	
1965/66	1966/67	ökning		
2 760 000	5: 05	5: 25	0: 20	552 000

Av den för budgetåret 1965/66 beräknade dagskostnaden utgör 3: 78 kr. normalportionskostnad och 1: 27 kr. övriga mathållningskostnader. För bud-

getåret 1966/67 beräknas normalportionspriset till 3: 95 kr., motsvarande medeltalet för vinterstatens genomsnittsvärde den 1 april 1965 och sommarstatens värde vid samma tidpunkt. Övriga mathållningskostnader beräknar intendenturverket med ledning av statistik för budgetåren 1960/64 till 1: 30 kr. för tjänstgöringsdag, dvs. en höjning med 3 öre i förhållande till för budgetåret 1965/66 beräknat belopp. Dagskostnaden per tjänstgöringsdag beräknas sålunda till $(3: 95 + 1: 30 =) 5: 25$ kr. I jämförelse med 1965/66 innebär detta en ökning med 20 öre, vilket medför en kostnadsökning av 552 000 kr.

3. Intendenturverket beräknar inkomsterna av försålda portioner under budgetåret 1966/67 till 711 000 kr. och ökningen i förhållande till innevarande budgetår till 11 000 kr.

4. Beloppet motsvarar skillnaden mellan för budgetåret 1965/66 beräknad anslagsbelastning och för samma budgetår beviljat anslag.

Departementschefen

Försvarets intendenturverk har föreslagit att anslaget höjs med 1 185 000 kr. till 14 185 000 kr. Med beaktande av belastningen under sistförflutna budgetår, ifrågakommande antal tjänstgöringsdagar och inträffade prisstegringar m. m. anser jag, att anslaget bör räknas upp med 1,2 milj. kr. till 14,2 milj. kr. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 14 200 000 kr.

D 18. Flygvapnet: Övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	19 370 000	6 570 508	²⁴ 713 364
1965/66	10 000 000		
1966/67 (förslag)	13 000 000		

¹ Härutöver har överförts dels 500 000 kr. från anslaget Vissa beredskapsåtgärder m.m., dels 3 535 000 kr. från anslaget Reglering av prisstegringar

² Varav 1 100 000 kr. till Kungl. Maj:ts disposition

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 12 780 000 (+ 2 780 000) kr.

Vid ärendets beredning inom försvarsdepartementet har beräknade förändringar av medelsbehovet delats upp enligt följande.

1. Utökning av kostnadsramen	+ 790 000
2. Krigsmaktsövning 1965/66	— 1 000 000
3. Eskaderövningar	+ 900 000
4. Bas-, sektor-, flottiljövningssverksamhet m. m.	+ 1 070 000
5. Målflygning	+ 50 000

6. Traktamentskostnader vid tillfälliga övningar	+	200 000
7. Undervisningslitteratur	+	50 000
8. Filmhyror m. m.	+	40 000
9. Uppdrag vid militärpsykologiska institutet	+	165 000
10. Framställning av numeriska väderprognoser	+	20 000
11. Nyanskaffning och renovering av idrottsmateriel	+	95 000
12. Ökad anskaffning av fredskartor	+	40 000
13. Flygsäkerhetsaffischer	+	10 000
14. Utlandsresor	+	50 000
15. Prisförändringar		
a) Höjda kostnader för förläggning m. m.	+	68 000
b) Höjda priser på viss övningsmateriel	+	47 000
c) Höjda timplärlararvodet	+	25 000
d) Höjda traktamentskostnader	+	70 000
e) Höjda järnvägstaxor	+	80 000
16. Utbildning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	+	10 000
		<hr/>
		+ 2 780 000

Motiv

1. För innevarande budgetår minskades medelstilledningen med 790 000 kr. med hänsyn till den ram för övningsverksamhet som flygvapenchefen angett. Detta har medfört en minskad utbildnings- och övningsverksamhet. En förutsättning för normal övningsfrekvens är att anslaget räknas upp med angivet belopp. Utrymme härför har beretts inom flygvapnets kostnadsram för budgetåret 1966/67.

Övnings- och utbildningsverksamheten vid flygvapnet har under de senaste budgetåren skurits ned på grund av medelsknapphet. Även andra behov som normalt tillgodoses av medel under övningsanslaget har blivit efter-satta. Med hänsyn till bristande utrymme inom flygvapnets kostnadsram har nämligen anslaget under budgetåren 1963/66 förts upp med lägre belopp än som motsvarar redovisade medelsbehov. Den minskning som skett redan genom chefens för flygvapnet anslagsramar uppgår till 1 546 000 kr. Där-utöver har Kungl. Maj:t begränsat anslagen med 1 409 000 kr. Den sammanlagda minskningen utgör således för nämnda tre budgetår 2 955 000 kr.

Den omständigheten att Kungl. Maj:t hittills inte beviljat full kompen-sation under övningsanslaget för flygvapnets kostnader för vissa bered-skapshöjande åtgärder har även varit en relativt svår belastning för flyg-vapnets förband, som måst bestrida kostnaderna av medel som egentligen anvisats för ordinarie övningar.

Genom föreslagen ökning av anslaget möjliggörs även den avsättning av omkring 500 000 kr. som årligen måste göras för att successivt skapa erforderlig medelsreserv för större flygvapen- och krigsmaktsövningar. Sådana avsättningar har inte kunnat ske i önskvärd omfattning de senaste budgetåren.

2. Vissa engångskostnader under innevarande budgetår för flygvapnets deltagande i krigsmaktsövning hösten 1965 utgår. Någon motsvarande större övning avses inte genomföras budgetåret 1966/67.

3. Den tidigare nämnda nödtvungna begränsningen av övningsverksamheten, särskilt under budgetåren 1964/66, måste i möjligaste mån återhämtas. Därför planeras fyra eskaderövningar budgetåret 1966/67, vilket medför en kostnadsökning av 900 000 kr.

4. Beträffande övriga krigsövningar planeras en ökning under budgetåret 1966/67 med fyra basövningar, fyra sektor- och flerdygnsövningar samt några flottiljövningar, vilket medför en sammanlagd kostnadsökning av 770 000 kr. Övrig övningsverksamhet m. m. i eskaderchefs regi har under de senaste åren kunnat bedrivas endast i mycket begränsad utsträckning på grund av tidigare nämnd medelsbrist. En återgång till normal övningsverksamhet medför en kostnadsökning av 300 000 kr.

5. För att effektivisera den taktiska delen av viss flygförar- och radarjaktledarutbildning har försök gjorts med organisation av en särskild målflyggrupp. Erfarenheterna är positiva, varför verksamheten bör fortsätta. Årskostnaden beräknas till 50 000 kr.

6. Rese- och traktamentskostnaderna för lärare och elever vid tillfälliga kurser beräknas öka med 200 000 kr.

Den totala kostnaden uppgår till drygt 2 milj. kr. Nämnda kurser anordnas centralt av andra myndigheter än de fasta utbildningsanstalterna.

7. Ökad omfattning av den teoretiska undervisningen för militär och civilmilitär personal på grund av ny materiel samt ökad användning av film och bildband i undervisningen medför ett ökat medelsbehov av 90 000 kr.

Kostnadsökningen är därjämte i viss utsträckning föranledd av oundgänglig modernisering av undervisningslitteraturen.

9. Uppdrag till militärpsykologiska institutet planeras i en omfattning som medför att kostnaderna ökar med ca 165 000 kr.

Vissa undersökningar avseende utformning av simulatorer för system 35 och 37 kostnadsberäknas till 35 000 kr. och särskild utredning om strilsystemet beräknas dra en kostnad av 80 000 kr.

10. För att numeriska väderprognoser från försvarets forskningsanstalts datacentral skall kunna anpassas till ett större maskinsystem krävs fortsatt utvecklingsarbete. För innevarande budgetår disponeras 50 000 kr. för ändamålet, medan för nästa budgetår kostnaderna beräknas till 70 000 kr., vilket innebär en ökning med 20 000 kr.

11. En angelägen, tidigare eftersatt upprustning av förbandens idrottsmateriel bör påbörjas budgetåret 1966/67 för en beräknad kostnad av 95 000 kr.

Den fysiska träningens stora betydelse för främst den flygande personalen motiverar modern och ändamålsenlig idrottsmateriel. Ersättningsan-

skaffning och underhåll har måst eftersättas under en följd av år på grund av medelsbrist.

12. Ökad anskaffning för utbildning och övningar av flygkartor, fältkartor och övrig kartmateriel medför en kostnadsökning av 40 000 kr.

13. Kostnader för flygsäkerhetsaffischer under budgetåret 1966/67 har beräknats till 10 000 kr.

Affischer används i flygsäkerhetsarbetet för att på ett slagkraftigt sätt rikta uppmärksamheten på speciella flygsäkerhetsproblem. Dessa kan hänga samman med årstidsbundna klimatväxlingar eller med driftstörningar av visst slag, som plötsligt tenderar att öka. Behovet av nytryckning beräknas till sex affischer för år för en kostnad av 10 000 kr., varav för tecknararvoden ca 2 000 kr.

14. För utlandsresor dels inom av överbefälhavaren fastställd ram, dels för flygkadettskolans årliga utlandsflygning erfordras en anslagshöjning, beräknad till 50 000 kr.

16. Kostnaderna för den vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut bedrivna utbildningen till meteorologer vid flygvapnet beräknas för budgetåret 1966/67 till 178 000 kr., innebärande en kostnadsökning med (178 000 — 168 000 =) 10 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till den kostnadsram jag räknat med för flygvapnet föreslår jag att anslaget förs upp med (10 000 000 + 3 000 000 =) 13 000 000 kr. Härvid har jag liksom i fråga om arméns och marinens övningsanslag (s. 50 resp. 95) beräknat medel jämväl för övertidsersättningar och förbandsövningstillägg under förevarande anslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.

D 19. Flygvapnet: Beklädnad m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	110 200 000	6 027 032	9 243 000
1965/66	10 500 000		
1966/67 (förslag)	12 200 000		

¹ Härutöver har 350 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel m. m. samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var med undantag av 350 000 kr. bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 12 460 000 (+ 1 960 000) kr. Vid ärendets beredning har beräknade förändringar av medelsbehovet delats upp enligt följande.

1. Flygbeklädnad	+	32 850
2. Beklädnadsmateriel för repetitionsövningsförband	+	1 500 000
3. Löpande verksamhet i övrigt		
a) Färre tjänstgöringsdagar	—	41 690
b) Ökad dagskostnad (standardhöjning)	+	264 720
4. Bristtäckning	+	200 000
5. Avrundning	+	4 120
		<hr/>
		+ 1 960 000

Motiv

1. Intendenturverket beräknar styckekestnaden för flygbeklädnad för flygande personal i allmän flygförartjänst till 177:50 (+ 18) kr. och för övrig flygande personal till 355 (+ 36) kr. Under innevarande budgetår disponeras för flygbeklädnad 560 000 kr.

2. Flygvapnets repetitionsövningsförband har hittills kunnat utrustas med utnyttjande av materiel som ingår i fredsförråden. Fr. o. m. budgetåret 1966/67 behövs särskilda medel för att tillgodose de ökade behoven för repetitionsövningsförbanden.

3 a) Antalet tjänstgöringsdagar, som ämbetsverket lägger till grund för beräkning av medel för löpande anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel, uppgår för budgetåret 1966/67 till 3 309 000 (innevarande budgetår 3 418 000). Ett oförändrat dagskostnadsbelopp av 2:59 kr. samt inkomster för utlåning av beklädnad till furirer m. fl. med oförändrat 0:90 kr. för dag under 400 000 (innevarande budgetår 487 000) tjänstgöringsdagar och till tekniska biträden med oförändrat 0:40 kr. för dag under 30 000 (innevarande budgetår 42 000) tjänstgöringsdagar medför en kostnad av $(3\,309\,000 \times 2:59 - 400\,000 \times 0:90 - 30\,000 \times 0:40 =)$ 8 198 310 kr. Jämfört med disponibla medel under innevarande budgetår innebär detta en minskning med $(8\,240\,000 - 8\,198\,310 =)$ 41 690 kr.

b) Intendenturverket anser, att dagskostnadsbeloppet bör höjas till 2:67 kr. (prisläge den 1 april 1965). Kostnadsökningen, som avses medföra standardhöjning, blir $(3\,309\,000 \times 0:08 =)$ 264 720 kr.

4. För att täcka brister i flygvapnets utrustning av beklädnadsmateriel, främst beträffande vindrockar, tältmateriel, sovsäckar och fältuniformer, beräknas 1 900 000 (+ 200 000) kr.

Intendenturverket hemställer vidare att — utöver anslaget — under budgetåret 1966/67 få lägga ut beställningar inom en kostnadsram av 3 milj. kr. avseende materiel för den löpande verksamheten i fred. Betalningsutfall för detta bemyndigande förutsätts ske budgetåret 1967/68. Med ett sådant bemyndigande skulle enligt intendenturverket kunna fås lägre priser och vinnas en jämnare belastning på ämbetsverkets inköpsorgan.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår tas upp med 12 200 000 (+ 1 700 000) kr. Härav avser jag oförändrat 1 700 000 kr. för täckning av brister i flygvapnets utrustning av beklädnadsmateriel för krigsbruk. För beklädnadsmateriel till repetitionsövningsförband beräknar jag medel i enlighet med intendenturverkets förslag.

Jag anser mig inte kunna biträda ämbetsverkets förslag om beställningsbemyndigande under detta anslag.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 12 200 000 kr.

D 20. Flygvapnet: Inventarier m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	12 000 000	1 662 722	880 809
1965/66	2 500 000		
1966/67 (förslag)	3 000 000		

¹ Härutöver har 75 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning, vård och förrådshållning av kaserninventarier m. m. och förplägnadsmateriel, med undantag för sådan materiel som hänförs till driften vid förråd och verkstäder m. m. eller är avsedd för sjukhus eller sjukrum. Kostnader för anskaffning och underhåll av kontorsmaskiner bestrids fr. o. m. innevarande budgetår från anslaget Flygvapnet: Övriga expenser m. m.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 3 840 000 (+ 1 340 000) kr.

A. Kaserninventarier m. m.

1. Löpande verksamhet	+	725 000
2. Anskaffningar m. m. föranledda av nybyggnad, ombyggnad eller renovering av kaserner m. m.	+	119 000
3. Övriga anskaffningar m. m. av engångsnatur	+	236 000
4. Prisstegringar	+	7 000

B. Förplägnadsmateriel

1. Löpande verksamhet	+	40 000
2. Anskaffningar m. m. föranledda av nybyggnad, ombyggnad eller renovering av matinrättningar	+	134 000

3. Anskaffning av materiel för fältbruk (bristtäckning)	—	42 000
4. Prisstegringar	+	121 000
		<hr/>
		+ 1 340 000

Motiv

A 1. För att höja den allmänna standarden beträffande kaserninventarier begär intendenturverket en medelstilledning för löpande verksamhet av 1 675 000 (+ 725 000) kr.

2. Medelsbehovet för engångsanskaffningar i samband med nybyggnader, större iståndsättningsarbeten och övriga arbeten beräknas för budgetåret 1966/67 till 669 000 kr., vilket innebär en ökning med 119 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

3. För övriga anskaffningar av engångsnatur tar intendenturverket för nästa budgetår upp ett belopp av 236 000 kr. Hela beloppet utgör ökning i förhållande till innevarande budgetår. Totala medelsbehovet för kompletteringar av engångsnatur uppgår till 1 495 000 kr.

4. Den genomsnittliga prisökningen för kaserninventarier uppgår till 0,25 % från maj 1964 till april 1965.

B 1. Kostnadsökningen föranleds av ökat antal tjänstgöringsdagar (+ 84 000) och ökad dagskostnad (+ 1 öre).

2. För engångsanskaffningar föranledda av nybyggnad eller ombyggnad av matinrättningar har för innevarande budgetår anvisats 140 000 kr. För samma ändamål beräknas föreligga ett medelsbehov under nästa budgetår av 274 000 (+ 134 000) kr.

3. För anskaffning av förplägnadsmateriel för förband som ingår i krigsorganisationen räknar intendenturverket för budgetåret 1966/67 med ett medelsbehov av 285 000 (— 42 000) kr. I beloppet ingår 35 000 kr. för en första anskaffning av viss förvarings- och distributionsmateriel för vattenförsörjningen i fält. Totala medelsbehovet för sådan materiel beräknas för flygvapnets del till 160 000 kr.

4. Prisökningen är beräknad med hänsyn till förändringar i partiprisindex för metallmanufaktur, sten-, ler- och glasvaror, rundvirke- och träindustriprodukter samt kemisk-tekniska varor.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår tas upp med 3 000 000 (+ 500 000) kr. För kaserninventarier m. m. beräknar jag ca 1 950 000 kr. och för förplägnadsmateriel omkring 1 050 000 kr. Kostnader för vattenförsörjningen i fält bör t. v. inte bestridas från detta anslag (se s. 56).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Inventarier m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

D 21. Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	650 000	458 284	191 716
1965/66	650 000		
1966/67 (förslag)	750 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av freds-sjukvårdsmateriel (även inventarier för sjukhus, sjukrum och läkarmottagningar), för anskaffning av krigssjukvårdsmateriel samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets sjukvårdsstyrelse föreslår, att anslaget förs upp med 685 000 (+ 35 000) kr. Av ökningen hänför sig 10 000 kr. till ändrad kostnadsredovisning för läkemedel (se s. 57) och 25 000 kr. till prishöjningar intill den 1 april 1965. Jag har inte något att erinra mot sjukvårdsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Med hänsyn till det stora kvarstående behovet av krigssjukvårdsmateriel bör anslaget enligt min mening räknas upp utöver ämbetsverkets förslag och för nästa budgetår föras upp med 750 000 (+ 100 000) kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kr.

D 22. Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 000 000	1 000 000	—
1965/66	1 000 000		
1966/67 (förslag)	600 000		

Från anslaget bestrids varukostnaden för ökad lagerhållning av drivmedel för flygvapnet.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 600 000 (— 400 000) kr. Anslagsberäkningen är grundad på en inom intendenturverket uppgjord plan för drivmedelslagringen under budgetåren 1966/73. För närmare upplysningar torde handlingar i ärendet i vanlig ordning tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. Jag har inte något att erinra mot intendenturverkets förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

D 23. Flygvapnet: Drivmedelsutrustning

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
¹ 1964/65	23 000 000	4 653 303	5 402 172
1965/66	2 510 000		
1966/67 (förslag)	2 510 000		

¹ Avser anslaget Flygvapnet: Anskaffning av drivmedelsutrustning

² Härutöver har 200 000 kr överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av drivmedelsmateriel för förråd, speciell tankningsutrustning och cisterner på flygplatser m. m.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var i huvudsak bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 2 650 000 (+ 140 000) kr. Ökningen hänför sig till prisstegringar, vilka har beräknats med hänsyn till förändringar i partiprisindex för metallmanufaktur (+ 12,9 %), järnmanufaktur (+ 2,4 %) och kautschukvaror (+ 3,8 %) under tiden maj 1964—april 1965. För egen del anser jag att anslaget för nästa budgetår bör föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Drivmedelsutrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 510 000 kr.

D 24. Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	6 900 000	6 243 260
1965/66	6 900 000	
1966/67 (förslag)	7 000 000	

Från anslaget bestrids kostnader för frakter och transporter av drivmedel samt omkostnader vid drivmedelsförråden.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 7 400 000 (+ 500 000) kr. På grund av fortsatt övergång till mera bränslekrävande flygplantyper och uppfyllnad av nytillkommet centralförråd beräknas den drivmedelskvantitet som skall transporteras öka med 45 000 m³. Härigenom beräknas fraktkostnaderna öka med (450 000 + 300 000 =) 750 000 kr. Med hänsyn till belastningen på anslaget begränsar ämbetsverket ökningen till 500 000 kr. För egen del anser jag tillräckligt, att anslaget räknas upp med 100 000 kr. och således förs upp med 7 milj. kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

D 25. Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	28 000	35 406	449
1965/66	28 000		
1966/67 (förslag)	45 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och transporter av hundar, anskaffning av viss stallmateriel m. m. samt anskaffning, vård och förrådshållning av veterinärmateriel och djurläkemedel.

Försvarets intendenturverk föreslår, att anslaget förs upp med 45 000 (+ 17 000) kr. Av ökningen avses 9 000 kr. för ökad anskaffning av hundar (+ 10) och 8 000 kr. för ökat antal underhållsdagar (+ 33 500). Jag har inte något att erinra mot intendenturverkets beräkningar rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår och hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kr.

D 26. Anskaffning av flygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 2945 500 000	910 268 865	³ 189 452 661
1965/66	¹ 1 042 995 000		
1966/67 (förslag)	1 015 250 000		

¹ Anvisat under anslaget Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.

² Härutöver har överförts dels 44 200 000 kr. från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m., dels 82 200 000 kr. från anslaget Reglering av prisstegringar

³ Varav 1 069 039 kr. till Kungl. Maj:ts disposition

För den budgetära utvecklingen t. o. m. den 30 juni 1965 under detta anslag har redogjorts i prop. 1965: 110 (s. 2 och 3). Framställningen i det följande belyser den hittillsvarande utvecklingen under den period som nu gällande försvarsbeslut omfattar.

Den 30 juni 1963 uppgick bemyndigandeskulden under anslaget till 1 282 867 000 kr. (prop. 1964: 136 s. 2). För budgetåren 1963/65 har riksdagen medgett, att beställningar av flygmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 2 584,2 milj. kr., häri inberäknat ett beställningsbemyndigande om 44,2 milj. kr. som ställts till förfogande från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m. Såsom betalningsmedel för ifrågavarande beställningar har under budgetåren 1963/65 anvisats tillhoppa 2 023,125 milj. kr. I sistnämnda belopp har inräknats dels ett belopp av 44,2 milj. kr. som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 mars 1965 överförts från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m., dels ett sammanlagt belopp av 104,2

milj. kr. som under budgetåren 1963/65 förts över från anslaget Reglering av prisstegringar.

Den 30 juni 1965 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 282 867 000 + 2 584 200 000 — 2 023 125 000 =) 1 843 942 000 kr. inte täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har riksdagen medgett, att beställningar får läggas ut inom en kostnadsram av 1 100 000 000 kr., samt anvisat 1 042 995 000 kr. i betalningsmedel. Enligt hittills meddelade beslut kommer alltså den 30 juni 1966 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 843 942 000 + 1 100 000 000 — 1 042 995 000 =) 1 900 947 000 kr. att inte vara täckta av betalningsmedel.

Betalningsmedel

Den av riksdagen godkända kostnadsramen för budgetåren 1965/72 uppgår till 7 591,1 milj. kr. i prisläge maj 1964 (jfr prop. 1965: 110 s. 7, SU 126, rskr 315).

Flygförvaltningen har — i anslutning till förslag av chefen för flygvapnet till flygmaterielanskaffningsplan för budgetåren 1966/73 — beräknat kostnadsramen för ifrågavarande ändamål för budgetåren 1966/73 till 8 174,9 milj. kr. enligt prisläget april 1965. Detta innebär en ökning med (8 174,9 — 7 591,1 =) 583,8 milj. kr. i förhållande till den för budgetåren 1965/72 godkända kostnadsramen. Vid ärendets beredning har förändringen hänförs till delposter enligt följande (angivna belopp i milj. kr.).

1. Prisstegring	+ 520,0
2. Outnyttjat belopp under budgetåret 1964/65	— 9,4
3. Anpassning till flygvapnets totala kostnadsram	— 120,0
4. Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	+ 149,0
5. Särskilda medel från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m.	+ 44,2
	<hr/>
	+ 583,8

Motiv

1. Med hänsyn till försvarsindex, som uppvisar höjning i prisläget april 1965 med 7 % i förhållande till prisläget i maj 1964 i vad avser anslag för tygmaterielanskaffning (motsvarande), bör kostnadsramen för budgetåren 1965/72 räknas upp med i runt tal 520 milj. kr.

2. Årskvoten för budgetåret 1964/65 uppgår till 945,5 milj. kr. och nettoutgiften för samma budgetår (sedan hänsyn tagits till att 82,2 milj. kr. förts över från prisregleringsanslag) till i runt tal 954,9 milj. kr. Nettoutgiften överstiger således årskvoten med (954,9 — 945,5 =) 9,4 milj. kr.

3. Inom den av överbefälhavaren för budgetåren 1966/72 angivna totala kostnadsramen för flygvapnet beräknar flygförvaltningen, att årskvoterna

för budgetåren 1966/72 måste minskas med 120 milj. kr. i förhållande till nu gällande kostnadsram.

4. Årskvoterna för budgetåren 1965/66 och 1972/73 utgör enligt ämbetsverket i prisläget april 1965 1 116 resp. 1 265 milj. kr. Skillnaden mellan dessa årskvoter uppgår således till 149 milj. kr.

Flygförvaltningen föreslår, att ett belopp av 987 milj. kr. anvisas i betalningsmedel för budgetåret 1966/67. Av betalningsmedlen anges 700 milj. kr. erforderliga för att täcka betalningsutfall avseende beställningsbemyndiganden som lämnats t. o. m. budgetåret 1965/66.

Beställningsbemyndigande

För nästa budgetår hemställer flygförvaltningen om ett beställningsbemyndigande av 1 050 milj. kr. I anslutning härtill anför ämbetsverket att eftersom särskilda bemyndiganden inte lämnas i samband med att medel för prisstegring förs över till anslaget måste vid den ursprungliga beräkningen upptagna beställningsbemyndiganden inrymma täckning för väntade prisjusteringar. Flygförvaltningen har beräknat sitt bemyndigandebehov med hänsyn härtill.

Med de av flygförvaltningen tillämpade beräkningsgrunderna anges behovet av beställningsbemyndiganden för 1966/67 till 1 050 milj. kr. för att sedan successivt öka till 1970/71 då bemyndigandebehovet skulle uppgå till 1 185 milj. kr., uttryckt i prisläget maj 1965.

Det för budgetåret 1966/67 äskade bemyndigandet om 1 050 milj. kr. avses i huvudsak utnyttjas enligt följande (angivna belopp i milj. kr.).

1. Stridsledningssystem	78
2. Bassystem	84
3. Samband och navigering m. m.	27
4. Ammunition	23
5. Flygplanrobotar	117
6. Luftvärnsrobotar	12
7. Flygplanssystem 35	188
8. Flygplanssystem 37	267
9. Övriga flygplan	39
10. Reservdelar och utbytesenheter	76
11. Forskning, försök och prov	35
12. Övrigt	29
13. Reserv för prisstegringar	75
	1 050

1. Det nuvarande stridslednings- och luftbevakningssystemet moderniseras och byggs ut enligt en långsiktsplan. Denna syftar till att tillgodose de krav som måste ställas för att på effektivast möjliga sätt utnyttja dels de flygplan som finns eller är under leverans, dels de flygplan som avses anskaffas. Moderniseringen och utbyggnaden samordnas således med flyg-

planparkens förändring så att hela tiden balans råder mellan kvaliteten i stridslednings- och luftbevakningssystemen å ena sidan och flygplanssystemen å den andra. Det föreslagna bemyndigandet avses bl. a. för anskaffning av radarstationer av skilda slag för totalt ca 29 milj. kr. För anskaffning av materiel för dataöverföring mellan radarstationer och luftförsvarscentraler samt mellan luftförsvarscentraler och flygplan m. m. beräknas ca 24 milj. kr. Ca 12 milj. kr. avses utnyttjas för anskaffning och installation av databehandlingsmateriel i olika typer av stridsledningscentraler. Slutligen beräknas anskaffning ske av strömförsörjningsutrustningar, underhållsutrustningar och vissa specialfordon för ca 12 milj. kr.

2. Utrustningen och tillståndet på flygvapnets baser påverkar i hög grad möjligheterna att effektivt utnyttja flygplanen. Utbyggnaden av bassystemet sker enligt en långsiktplan för såväl anläggning av baser som utrustning av dessa. Av det föreslagna bemyndigandet avses ca 19 milj. kr. för anskaffning av el- och telemateriel för ledning av tjänsten i basen. I denna materiel ingår radar-, radio-, trafikledar- och väderleksmateriel som erfordras för att säkerställa flygplanens landning även under svåra förhållanden. För anskaffning av materiel för att snabbt tanka, beväpna och kontrolltesta flygplanen beräknas ca 29 milj. kr.

Ett belopp av ca 33 milj. kr. avses utnyttjas för att utrusta baserna med materiel för olika typer av serviceutrustningar och bärgningsmateriel, materiel för bombröjning, gasskydd och radiakskydd, fältarbetsmateriel, drivmedelsmateriel, vissa fordon m. m.

3. Sambandsnätet utvecklas i takt med de ökade krav på snabbhet vid överföringar av order m. m. som måste ställas för att på ett effektivt sätt kunna utnyttja flygplanen. Bemyndigandet avses huvudsakligen för fortsatt utbyggnad av dels systemet för radiofjärrskrift (raprinätet), dels systemet för överföring av bilder, kartor m. m. (rafaxnätet).

4. Bemyndigandet avses för fortsatt anskaffning av kapslar för akan med ammunition, kapslar för attackraketer samt attackraketer och minor m. m.

5. Serieleveransen av jaktrobot typ Falcon fortsätter. Ca 66 milj. kr. av det föreslagna bemyndigandet avses för ytterligare beställning av dylika robotar. Modifiering av befintlig attackrobot fortsätter och beräknas under nästa budgetår dra en kostnad av ca 17 milj. kr., varjämte ca 34 milj. kr. avses utnyttjas för fortsatt utvecklingsarbete på en ny lätt attackrobot för flygplan 37.

6. Vissa ändringar på robot typ Bloodhound II beräknas dra en kostnad av ca 4 milj. kr., varjämte för anslutning av robotsystem till stridsledningssystemet avses utnyttjas ca 5 milj. kr. För anskaffning av målrobot beräknas en kostnad av ca 3 milj. kr.

7. Huvuddelen av kostnaderna avses för fortsatt anskaffning av flygplan 35 F jämte utrustning. Vissa ändringar på flygplan 35 A—E samt viss

kompletterande anskaffning av radioutrustning beräknas dra en kostnad av ca 12 milj. kr.

8. Av det upptagna bemyndigandet för flygplanssystem 37 avses ca 175 milj. kr. för fortsatt typarbete på flygplanskrov, motor och utrustning till samtliga planerade versioner. Bemyndigande för materielbeställning till en första serie av skol- och attackflygplan har tagits upp med ca 25 milj. kr., medan ca 57 milj. kr. avses för en första seriebeställning av motorer.

9. För komplettering av skolflygplan typ 60 så att de kan utrustas med vapen m. m. erfordras ett bemyndigande av ca 18 milj. kr. För att påbörja ersättning av vissa äldre transport- och räddningsflygplan med ny typ åren 1967 och 1968 erfordras ett bemyndigande av ca 10 milj. kr. under nästa budgetår. Hela anskaffningen avser 13 flygplan. För ersättning åren 1967—1969 av skolflygplan typ Sk 50 för grundläggande flygutbildning och sambandsflygplanet Sk 16 erfordras ett bemyndigande av ca 4 milj. kr. För ändring av äldre flygplan- och helikoptertyper erfordras ett bemyndigande av ca 7 milj. kr.

10. För att underhålla materiel i tjänst anskaffas reservdelar och utbytesenheter av olika slag, som utnyttjas i första hand i samband med periodiska översyner. Utbytesenheterna utgör härvid en betydelsefull buffert för utjämning av belastningen vid verkstäderna.

Anskaffningen av reservdelar och utbytesenheter står i viss erfarenhetsmässig relation till anskaffningsvärdet för olika materielslag.

11. Kostnaderna för försök och allmän utveckling uppgår till ca 3 % av det totala bemyndigandet och fördelar sig i stort sett enligt följande.

Försöksverksamhet	10 %
Försöksplatsernas driftkostnader	35 %
Försöksplatsernas mät- och provutrustning	8 %
Forskningstekniska resurser	2 %
Allmän utveckling	28 %
Målbunden utveckling	17 %
	Summa 100 %

Allmän utveckling omfattar icke typinriktad verksamhet vid forskningstekniska institutioner och industrier främst inom robot-, flygplan- och radarområdena. Den målbundna forskningen och utvecklingen omfattar f. n. främst förberedande utredningar rörande planerade stridsledningssystem.

Kostnaderna för drift och komplettering av mät- och provutrustningar vid försöksplatser gäller flygförvaltningens försökscentral i Malmslätt samt robotavdelningens försöksplatser i Norrland och Karlsborg.

12. Under denna delpost redovisas kostnader för verksamhet eller anskaffning, som är gemensam för ett flertal system eller av omkostnadsnatur (resor, frakter m. m.).

13. Under denna delpost har inräknats ett beställningsbemyndigande om 75 milj. kr. avsett att täcka prisstegringar på uteliggande och för nästa budgetår planerade beställningar fram till utgången av budgetåret 1966/67.

Departementschefen

Anslagsbenämningen på de f. n. i riksstaten uppförda anslagen **Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m., Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m. och Flygvapnet: Understöd åt privatflyget** bör ändras till **Anskaffning av flygmateriel m. m., Drift och underhåll av flygmateriel m. m. resp. Understöd åt segelflygverksamhet m. m.** Anslagsbehållningen på anslaget **Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.** bör få föras över till anslaget **Anskaffning av flygmateriel m. m.**

Inom den kostnadsram som jag räknat med för flygvapnet bör kostnadsramen för anskaffning av flygmateriel m. m. under budgetåren 1966/73 bestämmas till 7 736,6 milj. kr. och anslaget för budgetåret 1966/67 till 1 015 250 000 kr. i enlighet med följande sammanställning. Under hänvis-

	Outnyttjat belopp un- der tidi- gare bud- getår	Budgetår (belopp i milj. kr)							Summa	
		1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72		1972/73
<i>1965 års kostnadsram (budgetåren 1965/72)</i>										
Årskvoter enl. prop. 1965: 110 s. 7 ..	156,1	1 043	955	1 012	1 055	1 090	1 130	1 150	—	7 591,1
Justering till pris- läge maj 1965 ..	—	+ 85,5	+ 78,3	+ 83,0	+ 86,5	+ 89,4	+ 92,7	+ 94,3	—	+ 609,7
Outnyttjat belopp under budgetåret 1964/65 ¹	+ 35,2	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 35,2
Anpassning till kostnadsram ² ...	—	—	- 18,0	- 65,0	- 81,5	- 99,4	- 122,7	- 124,3	—	- 510,9
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	—	- 1128,5	—	—	—	—	—	—	+ 1 140,0	+ 11,5
<i>1966 års kostnadsram (budgetåren 1966/73) .....</i>										
I prisläge maj 1965	191,3	—	1 015,3	1 030	1 060	1 080	1 100	1 120	1 140	7 736,6
Inriktning för lång- siktsplanering ³ ..	—	—	—	1 060	1 080	1 100	1 120	1 140	1 160	—

¹ Årskvoten för budgetåret 1964/65 945,5 milj. kr. Nettoutgiften under samma budgetår (sedan hänsyn tagits till överföringar) i runt tal 910,3 milj. kr.

² Avser flygvapnets totala kostnadsram

³ I alternativet 3 460 är årskvoterna 1 009, 1 039, 1 059, 1 079, 1 099, 1 119

ning till vad jag anfört under Ramberäkning m. m. rörande inriktningen av långsiktspaneringen tar jag i sammanställningen för budgetåren 1967/73 även upp den kostnadsram som bör ligga till grund för denna planering.

För nästa budgetår har flygförvaltningen föreslagit ett beställningsbemyndigande om 1 050 milj. kr. Jag tillstyrker ämbetsverkets förslag. Med hänsyn till vad jag anfört under Ramberäkning m. m. angående beställningsverksamheten under nästa budgetår är jag dock inte beredd att nu ta ställning till de av ämbetsverket föreslagna materielobjekten.

Kungl. Maj:t bör liksom tidigare äga besluta om vilka anskaffningar som bör komma till stånd inom ramen för det bemyndigande som riksdagen kan komma att lämna.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit kommer den 30 juni 1967 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 900 947 000 + 1 050 000 000 — 1 015 250 000 =) 1 935 697 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna den av mig föreslagna kostnadsramen för flygmaterielanskaffning vid flygvapnet under budgetåren 1966/73,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av flygmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 1 050 000 000 kr.,

c) till *Anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 015 250 000 kr.

D 27. Drift och underhåll av flygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	¹ 200 000 000	185 883 823	³ 46 780 012
1965/66	² 215 000 000		
1966/67 (förslag)	265 000 000		

¹ Anvisat under anslaget Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.

² Härutöver har 19 000 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

³ Varav 10 185 733 kr. till Kungl. Maj:ts disposition

Försvarets intendenturverk, som utfört anslagsberäkningen beträffande drivmedelskostnader, hemställer att anslaget för detta ändamål ökas med 7 800 000 kr.

Flygförvaltningen, som utfört anslagsberäkningen beträffande underhållskostnader och avlöningar, hemställer att anslaget för dessa båda ändamål ökas med 47 580 000 kr.

Vid ärendets beredning har beräknade förändringar av medelsbehovet delats upp enligt följande.

1. Ökade drivmedelskostnader för flygplan	+ 7 400 000
2. Ökade drivmedelskostnader för motorfordon	+ 400 000
3. Ökade underhållskostnader	
a) Flygplan med utrustning	+ 15 340 000
b) Motorer	+ 15 340 000
c) Markutrustning m. m.	+ 16 900 000
4. Avlöningar	+ 4 000 000
5. Reducering av medel till Kungl. Maj:ts disposition	— 4 000 000
	<hr/>
	+ 55 380 000

Motiv

1. Priserna på flygdrivmedel beräknas sjunka med ett öre, medan övriga drivmedelspriser beräknas vara oförändrade. Ökad drivmedelsförbrukning på grund av fortsatt övergång till mera drivmedelskrävande flygplantyper beräknas medföra, att kostnaderna för drivmedel ökar med ca 7 400 000 kr.

2. På grund av ökad förbrukning av drivmedel för motorfordon beräknas kostnaderna för detta ändamål öka med ca 400 000 kr.

3 a) och b) Beräkningen av kostnaderna för underhåll av flygplan med utrustning och motorer påverkas dels av beräknat flygtidsuttag, dels av ändringar i flygtidens fördelning på de aktuella flygplantyperna, dels ock av oförutsedda behov av ändringar och modifieringar på flygplan och motorer. Flygförvaltningen beräknar underhållskostnaderna för flygplan såsom en produkt av underhållskostnaden per flygtimme och antalet flygtimmar för varje flygplantyp. I underhållskostnader per flygtimme inkluderas dels vissa bestämda förutsebara rutinbetonade översyner av flygplan, motorer och utrustningar, vari ingår jämväl kostnader för vissa delar som måste bytas på grund av slitage m. m. efter visst antal drifttimmar, dels drivmedelskostnader. Härutöver ingår emellertid i underhållskostnaden per flygtimme även kostnader för ändringar och modifieringar som inte är möjliga att förutse. Ofta är dylika ändringar m. m. motiverade av flygsäkerhetsskäl, ibland av andra driftskäl som inte har direkt med flygsäkerheten att göra men som måste vidtas för att t. ex. säkerställa flygplanens vapenfunktion.

Kostnaderna för rutinbetonade översyner samt drivmedel kan relativt säkert beräknas mot bakgrund av beräknat flygtidsuttag, medan det däremot inte finns några säkra utgångspunkter för en prognos beträffande kostnader för erforderliga ändringar, modifieringar m. m. Flygförvaltningen beräknar anslaget för budgetåret 1966/67 med utgångspunkt i statistik över medelsförbrukningen per flygtimme för de olika flygplantyperna under budgetåret 1964/65. Härvid har ämbetsverket räknat fram den genom-

snittliga underhållskostnaden per flygtimme för budgetåret 1966/67 till 963 kr. Detta innebär en ökning i förhållande till den för budgetåret 1965/66 beräknade underhållskostnaden per flygtimme, 827:50 kr., med $(963 - 827:50 =)$ 135:50 kr. Flygtidsuttaget beräknas uppgå till 157 500 timmar under budgetåret 1966/67. Kostnaderna för underhåll av flygplan med utrustningar och motorer under budgetåret 1966/67 beräknas sålunda uppgå till $(157\,500 \times 963 =)$ ca 151 milj. kr. I jämförelse med för budgetåret 1965/66 beviljat anslag innebär detta en ökning med ca 30,6 milj. kr. Av detta belopp hänför sig ca 17 milj. kr. till ökade kostnader beroende på övergång från flygplan 29 till flygplan 35.

c) I den av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställda staten för anslaget har ett belopp av 47,4 milj. kr. tagits upp för att täcka kostnaderna för underhåll av utrustning m. m. Här avsedda kostnader hänför sig främst till underhåll av markbunden el- och telemateriel, motorfordon, markvapen och robotmateriel m. m. samt kostnaderna för flygförvaltningens utbildningsverksamhet i Västerås.

Utbyggnaden av stridslednings- och luftbevakningssystemen kommer att medföra en avsevärd ökning av underhållskostnaderna. Flygförvaltningen beräknar ökningen för budgetåret 1966/67 till ca 8 milj. kr.

Flygvapnet har under senaste tiden tillförts robotvapen av **nya typer**. Hög tillförlitlighet krävs av denna materiel. Den måste därför kontrolleras ofta. Sådana med jämna tidsintervaller företagna underhållsarbeten är dyrbara. Erfarenheten hittills pekar på högre underhållskostnader än vad man tidigare kunnat förutse. Enligt flygförvaltningens bedömning kommer detta att medföra ett ökat medelsbehov av ca 9 milj. kr. I förhållande till för innevarande budgetår beräknade kostnader för underhåll av markutrustning m. m. utgör således kostnadsökningen $(8 + 9 =)$ ca 17 milj. kr.

4 och 5. För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t beviljat medel för avlöning av personal med 12,2 milj. kr., varav dock 4 milj. kr. ställts till Kungl. Maj:ts disposition. Flygförvaltningen räknar med att avlöningskostnaderna för budgetåret 1966/67 skall oförändrat uppgå till ca 12,2 milj. kr. Härutöver räknar ämbetsverket med att det till Kungl. Maj:ts disposition stående beloppet om 4 milj. kr. för innevarande budgetår behöver tas i anspråk.

Departementschefen

Som anförts under flygvapnets anslag för anskaffning av flygmateriel m. m. bör benämningen på förevarande anslag vara Drift och underhåll av flygmateriel m. m. Reservationsbehållningen under anslaget Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m. bör få föras över till anslaget Drift och underhåll av flygmateriel m. m.

Flygförvaltningen och intendenturverket föreslår, att anslaget för nästa

budgetår ökas med sammanlagt 55 380 000 kr. Detta innebär en procentuell höjning av anslaget jämfört med innevarande budgetår med ca 25 %. Ökningen hänför sig huvudsakligen till bedömda höjda underhållskostnader för flygplan med utrustning och motorer med ca 30 milj. kr. samt till bedömda höjda kostnader för underhåll av markutrustning med ca 17 milj. kr.

I föregående års statsverksproposition (prop. 1965: 1 bil. 6 s. 169) anmälde jag att den fortlöpande stegringen av kostnaderna för drift och underhåll av flygmateriel m. m. inger betänkligheter. Flygförvaltningens förslag för nästa budgetår understryker att utgiftsutvecklingen under anslaget är oroande. Jag vill i detta sammanhang redogöra för flygförvaltningens sätt att beräkna anslagets storlek och därmed anslagshöjningen.

Förutom av drivmedelskostnader och avlöningskostnader styrs utgiftsutvecklingen under anslaget av kostnader för rutinbetonade översyner av flygplan, motorer och utrustningar samt i samband härmed utbyte av vissa delar på grund av slitage m. m. Dessa utgiftsposter kan med tillfredsställande noggrannhet förutses och beräknas. Härutöver tillkommer emellertid en ytterligare utgiftspost, nämligen kostnader för modifieringar m. m., som inte på motsvarande sätt kan förutses. Dylika modifieringar måste göras när det på ett flygplan av viss typ upptäckts ett fel eller någon olämplig konstruktion. Kostnaderna härför blir oftast höga eftersom modifieringarna i vissa fall måste genomföras på samtliga flygplan av typen i fråga. För att utföra modifieringen erfordras ofta färdigställande av ritningsunderlag, anskaffning av viss detaljmateriel samt montering m. m. Arbetsprocessen måste noggrant planeras och avvägas mot bl. a. beredskapskraven. För att bedöma behovet av medel för modifieringar utgår flygförvaltningen vid sina beräkningar från de kostnader som ifrågavarande flygplantyp totalt dragit under senast kända budgetår. När nya flygplantyper tas i bruk uppskattas en total underhållskostnad per flygtimme på grundval av statistik och erfarenheter. Flygvapnet har i dag sju olika typer av krigsflygplan. Självfallet varierar behovet av modifieringar av sådan omfattning som här avses bland de olika typerna av flygplan, vilket bl. a. framgår av statistik. Sammantaget torde det emellertid kunna sägas att modifieringsbehov kommer att uppstå varje budgetår. Eftersom modifieringsarbetena ökar i kostnad av i princip samma skäl som anskaffningskostnaderna ökar bidrar de med en inte oväsentlig del i kostnadsutvecklingen under anslaget. Jag avser att föreslå Kungl. Maj:t att ge riksrevisionsverket i uppdrag att närmare utreda dels kostnadsutvecklingen under förevarande anslag, dels frågan om inte verksamheten under anslaget i viss omfattning i stället borde belasta anslaget till Anskaffning av flygmateriel m. m. I avvaktan på denna utrednings resultat anser jag att ett anslag av 265 milj. kr. bör anvisas för budgetåret 1966/67. Jag har härvid räknat med samma flygtidsuttag som beräknats för innevarande budgetår. Jag finner det nämligen osannolikt, mot bakgrunden av antalet

utnyttjade flygtimmar under föregående budgetår, att av flygförvaltningen föreslaget flygtidsuttag kan åstadkommas.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 265 000 000 kr.

D 28. Understöd åt segelflygverksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	366 000	366 000	—
1965/66	400 000		
1966/67 (förslag)	400 000		

¹ Avser anslaget Flygvapnet: Understöd åt privatflyget

Från anslaget, som i riksstaten för innevarande budgetår är uppfört under benämningen Flygvapnet: Understöd åt privatflyget, utgår bidrag till den av Svenska aeroklubben ledda segelflygverksamheten.

Luftfartsstyrelsen (skr 30/8 1965) föreslår, efter samråd med chefen för flygvapnet och sedan Svenska aeroklubben avgett förslag i ämnet, att anslaget förs upp med 449 000 (+ 49 000) kr. Av den föreslagna ökningen avser omkring 10 000 kr. höjda arvoden till instruktörer, omkring 5 000 kr. höjt bidrag till materiel och återstoden, omkring 34 000 kr., i huvudsak en höjning av utbildningsbidragen till elever. Styrelsen föreslår vidare att anslagets benämning ändras till Flygvapnet: Understöd åt segelflygverksamhet m. m., som bättre än nuvarande benämning svarar mot anslagets ändamål.

Departementschefen

Som anförts under flygvapnets anslag för anskaffning av flygmateriel m. m. bör benämningen på förevarande anslag ändras till Understöd åt segelflygverksamhet m. m. Någon uppräknig av anslaget anser jag mig inte böra förorda utan jag föreslår att anslaget för nästa budgetår förs upp med oförändrat belopp, 400 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Understöd åt segelflygverksamhet m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

E. Gemensamma staber

E 1. Försvarsstaben: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	9 560 000	9 715 508
1965/66	10 430 000	
1966/67 (förslag)	10 920 000	

Överbefälhavaren (skr 30/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 12 598 000 (+ 2 168 000) kr.

I. Personalförändringar

Ökning

1. Operationsledningen

1 kontorist Ae 9 ..... + 18 312

2. Sektion I

a) 1 kapten Ar 23 (signaltjänstavdelningen) ..... + 37 680

b) 1 byrådirektör Ae 27/25 och 1 byrådirektör eller förste byråintendent Ae 25/23 (systemmän), 1 byråassistent eller assistent Ae 19/17 (produktionschef), 1 assistent Ae 15/13 (operatör) och 1 kansliskrivare Ae 11 (stansföreståndare; ADB-kontoret) ..... + 149 868

3. Sektion II

1 officer A: 28 (underrättelseavdelningen) ..... + 15 398

4. Sektion III

a) 1 förste byråsekreterare Ae 23 och 1 kontorist Ae 9 (personalavdelningen) ..... + 55 992

b) 1 kapten Ar 23 och 1 kanslibitråde (press- och upplysningsavdelningen) ..... + 54 168

5. Försvarsattachéorganisationen

a) 1 regementsofficer/armédirektör av 1. eller 2. graden Ar 27/25, 1 regementsofficer/marindirektör av 1. eller 2. graden Ar 27/25 och 2 regementsofficerare/flygdirektörer av 2. graden Ar 25 (biträdande försvarsattachéer) ..... + 167 088

b) 2 underofficerare Ar 17/15 (expeditionsunderofficerare) + 49 872

6. Militärassistentorganisationen

25 regementsofficerare Ao 25; minskning med 14 kaptener Ar 23 ..... + 516 780

7. Ytterligare medel till

a) ersättningar till särskilt tillkallade sakkunniga ..... + 25 000

b) särskilda löneförmåner för försvarsattachéer m.fl. .... + 10 000

c) anställande av extra personal	+	80 000
II. Tjänsteförändringar	+	109 500
III. Löneomräkning	+	878 342
		<u>+ 2 168 000</u>

Motiv

I. Överbefälhavaren erinrar inledningsvis om att försvarsstabens nuvarande organisation fastställts av Kungl. Maj:t den 3 juni 1965 på grundval av en av överbefälhavaren företagen utredning (prop. 1965:66, SU 88, rskr 221). De för budgetåret 1966/67 föreslagna personalförändringarna är enligt överbefälhavaren begränsade, eftersom det på grund av rådande befälsbrist är nödvändigt att iaktta restriktivitet i fråga om att inrätta nya militära tjänster.

1. Kontoristen i Ae 9 avses ersätta en i överbefälhavarens operationsrum f. n. tjänstgörande flyglotta.

2 a) För att bl. a. kunna möta behovet av ökad samordning såväl inom krigsmakten som med det civila totalförsvaret i samband med övergången till ny regional ledningsorganisation föreslår överbefälhavaren, att signal-tjänstavdelningen förstärks med en kapten i Ar 23. Förslag härom har tidigare framförts.

b) Personalen vid ADB-kontoret är enligt överbefälhavaren otillräcklig redan för pågående arbete rörande underrättelse- och säkerhetsfrågor. För att arbetet skall kunna drivas effektivt och utvecklas vidare, erfordras en väsentlig personalförstärkning. De föreslagna nya tjänsterna är avsedda som ett första steg i denna riktning.

Överbefälhavaren erinrar vidare om att ADB-kontoret är avsett endast för försvarsstabens interna uppgifter. Det bedöms emellertid som angeläget, att överbefälhavaren får erforderliga resurser för att lösa på honom ankommande uppgifter avseende ADB-verksamheten för krigsmakten i dess helhet. I avvaktan på resultatet av pågående utredning om att utnyttja ADB i krig föreslås dock inte några nya tjänster för detta ändamål.

3. Arvodestjänsten i fråga är avsedd för chef för underrättelseavdelningens tekniska detalj.

4 a) Tjänsten för förste byråsekreterare i Ae 23 har tidigare föreslagits (jfr prop. 1965:1 bil. 6 s. 269 och prop. 1965:66 s. 14). Erfarenheterna sägs numera ytterligare ha styrkt behovet av en särskild befattningshavare för krigsmaktens löne- och anställningsfrågor. — Kontoristen i Ae 9 avses bl. a. tjänstgöra som avdelningschefens sekreterare.

b) Innehavaren av den föreslagna kaptenstjänsten vid press- och upplysningsavdelningen skall såsom detaljchef handlägga utbildnings- och mobiliseringsärenden m. m. Befattningen uppehålls f. n. av kommenderad

officer. — Kontorspersonalens arbetsuppgifter vid press- och upplysningsavdelningen är så omfattande, att en förstärkning med ett kanslibitråde i Ae 7 bedöms erforderlig.

5 a) Överbefälhavaren föreslår ånyo, att tjänsterna för biträdande armé-, marin- och flygattachéer vid beskickningen i Washington samt för biträdande flygattaché vid beskickningen i London skall föras över till försvarsstabens stat (jfr prop. 1965: 66 s. 14). Tjänsterna redovisas f. n. på statorna för tygtekniska kåren, mariningenjörkåren resp. flygvapnet.

b) Tjänsterna i fråga avses för expeditionsunderofficerare åt försvarsattachéerna vid beskickningarna i Bonn och London. Förslaget har tidigare framförts (jfr prop. 1965: 66 s. 14).

6. Med hänvisning till tidigare i prop. 1965: 66 (s. 28) framlagt förslag hemställer överbefälhavaren, att för militärassistenter i regional instans inrättas 25 majorstjänster i Ao 25, varvid 14 kaptenstjänster i Ar 23 på försvarsstabens stat och elva arvodestjänster, redovisade under överståthållarämbetets och länsstyrelsernas avlöningsanslag, kan dras in.

II. Överbefälhavaren föreslår, att cheferna för kvartermästar-, kommunikations-, personal- samt press- och upplysningsavdelningarna, f. n. regementsofficerare i Ar 27/25, flyttas upp till Br 1.

Vidare föreslås att militärassistenterna vid överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, järnvägsstyrelsen och civilförsvarsstyrelsen flyttas upp från Ao 27/25 till Bo 1. Överbefälhavaren föreslår därutöver uppflyttning av sammanlagt 16 officerstjänster och arvodestjänster för pensionerade officerare. I vissa fall innebär förslagen upprepning av tidigare yrkanden. Förslagen motiveras i allmänhet med arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som är förenade med tjänsterna. För närmare kännedom om innebörden av förslagen torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen

Den för försvarsstaben fr. o. m. den 1 juli 1965 fastställda personalorganisationen omfattar sammanlagt 270 befattningshavare. Överbefälhavaren har för nästa budgetår anmält behov av tolv nya tjänster. För egen del är jag f. n. inte beredd att tillstyrka någon personalökning vid staben.

Vid försvarsstaben redovisas f. n. två kaptener i Ar 23 och tre officerare i arvodestjänst i A: 26, vilka tjänstgör vid I. och VI. resp. III., IV. och V. militärbefälsstaberna. Motsvarande tjänster bör fr. o. m. den 1 oktober 1966 föras över till avlöningsanslaget för den nya regionala ledningsorganisationen.

Bevakningen av försvarsstabens lokaler beräknas våren 1966 bli överförd till Allmänna bevakningsaktiebolaget. Med anledning härav kan fyra underbefälstjänster i Ar 13/11 dras in.

I enlighet med överbefälhavarens förslag beräknar jag ytterligare 25 000

kr. för ersättningar till sakkunniga och 10 000 kr. för representationsbidrag åt försvarsattachéer.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några personal- eller tjänsteförändringar vid försvarsstaben fr. o. m. nästa budgetår.

Anslaget bör föras upp med (10 430 000 + 490 000 =) 10 920 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för försvarsstaben enligt vad jag förordat i det föregående,
- b) godkänna följande avlöningsstat för försvarsstaben, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 475 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	785 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	77 700
4. Ersättningar till särskilt tillkallade sakkunniga	75 000
5. Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer:	
a) Utlandstillägg, <i>förslagsvis</i>	310 000
b) Representationsbidrag	310 000
c) Särskilda förmåner i övrigt, <i>förslagsvis</i>	275 000
895 000	
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 612 300
Summa kr.	10 920 000

c) till *Försvarsstaben*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 920 000 kr.

E 2. Försvarsstaben: Särskilda avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 560 000	2 120 581
1965/66	2 700 000	
1966/67 (förslag)	2 700 000	

Från anslaget bestrids avlöningskostnaderna för viss verksamhet vid försvarsstaben.

Överbefälhavaren hemställer, att anslaget förs upp med 2 736 000 (+ 36 000) kr. Under hänvisning till en inom försvarsdepartementet upprättad promemoria, som torde få överlämnas till riksdagens vederbörande utskott, tar jag upp anslaget för nästa budgetår med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarsstaben: Särskilda avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kr.

E 3. Försvarsstaben: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 321 000	1 214 243
1965/66	1 710 000	
1966/67 (förslag)	1 960 000	

Överbefälhavaren föreslår, att anslaget förs upp med 1 979 000 (+ 269 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Överbefäl- havaren	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	31 000	+ 7 000	+ 5 000
2. Övriga reseersättningar	255 000	+ 25 000	+ 28 000
3. Expenser			
a) Förhyrd datatid	120 000	+ 136 000	+ 135 000
b) Övriga expenser	625 000	+ 11 000	— 8 000
4. Övriga utgifter	76 000	+ 90 000	+ 90 000
		<hr/>	<hr/>
		+ 269 000	+ 250 000

Motiv

2. Med hänsyn till ökat antal tjänstemän i försvarsstaben och behovet av ökad reseverksamhet i samband med övergången till ny regional ledningsorganisation bör anslaget höjas med 25 000 kr. Därutöver anmäls behov av sammanlagt 18 000 kr. på grund av höjda traktamenten och järnvägs-taxor.

3 a) Av den föreslagna höjningen erfordras 80 000 kr. för bearbetning av underrättelsematerial och 56 000 kr. för databehandling på sambands-tjänstens område.

b) Kostnadsökningen under ifrågavarande delpost beräknas till sammanlagt 86 000 kr., varav 30 000 kr. hänför sig till engångsanskaffning av inventarier m. m. Engångsutgifter på 75 000 kr. för innevarande budgetår faller bort.

4) För inköp av kartor m. m. erfordras ytterligare 10 000 kr. För bevakning av vissa lokaler utanför militärstabsbyggnaden beräknas 80 000 kr.

Sistnämnda kostnader bestrids f. n. från försvarsstabens särskilda omkostnadsanslag.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (1 710 000 + 250 000 =) 1 960 000 kr., varav 15 000 kr. för engångsutgifter under posten till övriga expenser. Vid min beräkning av medelsbehovet har jag beaktat att engångsutgifter för innevarande budgetår om sammanlagt 75 000 kr. faller bort.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarsstaben: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 960 000 kr.

E 4. Försvarsstaben: Särskilda omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 196 000	1 200 832
1965/66	1 460 000	
1966/67 (förslag)	2 300 000	

Från anslaget bestrids omkostnaderna för viss verksamhet vid försvarsstaben.

Överbefälhavaren hemställer, att anslaget förs upp med 2 093 000 (+ 633 000) kr. Med hänvisning till den vid anmälan av anslaget Försvarsstaben: Särskilda avlöningar nämnda promemorian föreslår jag, att anslaget förs upp med 2 300 000 (+ 840 000) kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarsstaben: Särskilda omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kr.

E 5. Försvarsstaben: Övningar

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	124 000	76 678	66 589
1965/66	474 000		
1966/67 (förslag)	130 000		

Från anslaget bestrids kostnaderna för att anordna dels fältövningar och utbildningskurser för försvarsstabens personal och personal, som genom stabens försorg krigsplaceras i särskilda befattningar, för vilka specialutbildning erfordras, dels vissa större stabsövningar.

Överbefälhavaren föreslår, att anslaget förs upp med 130 000 (— 344 000) kr. För den löpande utbildningsverksamheten beräknas en ökning med

31 000 kr. och för en särskild fältövning 25 000 kr. Engångsutgifter om sammanlagt 400 000 kr. för innevarande budgetår faller bort.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot överbefälhavarens förslag att anslaget förs upp med (474 000 — 344 000 =) 130 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarsstaben: Övningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kr.

E 6. Försvarsstaben: Vissa bostadskostnadsersättningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	390 000	251 000
1965/66	465 000	
1966/67 (förslag)	380 000	

Byggnadsstyrelsen (skr 30/6 1965) beräknar hyreskostnader m. m. för bostäder åt försvarsattachéer m. fl. till 280 000 kr. För merkostnader i samband med skiften på attachéposter beräknas 50 000 kr. samt för reparations- och underhållsarbeten m. m. 50 000 kr. Enligt styrelsens beräkningar erfordras således sammanlagt 380 000 kr.

Överbefälhavaren föreslår, att anslaget i enlighet med byggnadsstyrelsens beräkningar förs upp med 380 000 (— 85 000) kr.

Departementschefen

Jag godtar byggnadsstyrelsens beräkningar. I enlighet härmed bör anslaget föras upp med (465 000 — 85 000 =) 380 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarsstaben: Vissa bostadskostnadsersättningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 380 000 kr.

E 7. Militärområdesstaber: Avlöningar. E 8. Militärområdesstaber: Omkostnader. Under åberopande av vad jag anfört vid anmälan av anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1966/67 beräkna

till *Militärområdesstaber: Avlöningar* ett förslagsanslag av 20 000 000 kr.,

till *Militärområdesstaber: Omkostnader* ett förslagsanslag av 7 400 000 kr.

F. Centrala förvaltningsmyndigheter m.m.

F 1. Försvarets civilförvaltning: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	6 500 000	6 445 178
1965/66	7 000 000	
1966/67 (förslag)	7 000 000	

Försvarets civilförvaltning (skr 25/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 7 628 000 (+ 628 000) kr.

	Ökning eller minskning
1. <i>Organisationsändring vid juridiska byrån</i>	
1 byrådirektör Ao 27 — avdelningsdirektör Be 1	—
1 byrådirektör Ag 27 — avdelningsdirektör Be 1	—
1 byrådirektör Ae 27	—
2. <i>Personalförändringar i övrigt</i>	
a) Kameralbyrån	
1 kontorist Ae 9; minskning med 2 kontorsbiträden högst Ae 5	— 11 448
b) Revisionsbyrån	
2 kontorister Ae 9; minskning med 3 kontorsbiträden högst Ae 5	— 8 016
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 647 464
	+ 628 000

Motiv

1. Det på chefen för juridiska byrån ankommande kvalificerade arbetet är enligt civilförvaltningen så omfattande och krävande, att organisatoriska åtgärder måste vidtas för att inte allvarliga eftersläpningar skall uppstå. Ämbetsverket föreslår efter samråd med statskontoret, att byråchefen avlastas vissa göromål och att sektionscheferna vid byrån åläggs mera kvalificerade uppgifter. I anslutning härtill bör tjänster för en byrådirektör i Ao 27, avsedd för chefen för allmänna sektionen, och en byrådirektör i Ag 27, avsedd för chefen för patenträttsliga sektionen, utbytas mot tjänster för avdelningsdirektör i Be 1. Vidare föreslås att en byrådirektörstjänst i Ae 27 inrättas vid patenttekniska sektionen. Kostnaderna ryms inom de medel, som för budgetåret 1965/66 beräknats för vissa provisoriska anordningar vid juridiska byrån (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 177).

2 a) Genom förenkling av stansningsarbetet vid datacentralen kan två kontorsbiträdestjänster i högst Ae 5 dras in. Civilförvaltningen föreslår, att en av dessa tjänster ombildas till tjänst för kontorist i Ae 9 och samtidigt

flyttas till registratorskontoret. Härvid kan en av ämbetsverket inrättad kontoristtjänst i Ag 9 vid kontoret dras in.

b) Vid revisionsbyrån utnyttjas personal i kontorsbiträdeskarriären för enklare revisionsuppgifter. Personalen växlar emellertid ofta och har otillräcklig kompetens. Med hänsyn härtill föreslår civilförvaltningen att två tjänster för kontorist i Ae 9 tillkommer i utbyte mot tre tjänster för kontorsbiträde i högst Ae 5.

Departementschefen

Den för försvarets civilförvaltning gällande personalorganisationen upp-tar sammanlagt 272 befattningshavare. Civilförvaltningen har för nästa bud-getår anmält behov av sex nya tjänster samtidigt som sju tjänster anses kunna dras in.

Jag har inte något att erinra mot den av civilförvaltningen föreslagna arbetsfördelningen inom juridiska byrån. Som följd härav föreslår jag, att för allmänna sektionen inrättas en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1. Härvid kan en byrådirektörstjänst i Ao 27 dras in vid nuvarande innehava-rens avgång. Vid patenttekniska sektionen bör därjämte tillkomma en byrå-direktörstjänst i Ae 27.

Med anledning av civilförvaltningens förslag i övrigt förordar jag, att an-slaget minskas med medel för tre kontorsbiträdestjänster, två vid kame-ralbyrån och en vid revisionsbyrån.

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp, 7 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för försvarets civilförvaltning enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets civilför-valtning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 822 000
2. Avlöning till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	23 800
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 150 000
	Summa kr. 7 000 000

c) till *Försvarets civilförvaltning*: Avlöningar för bud-get-året 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

F 2. Försvarets civilförvaltning: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 880 000	1 760 044
1965/66	1 900 000	
1966/67 (förslag)	1 840 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget förs upp med 1 850 000 (— 50 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Expenser			
a) Kostnader för datacentralen	1 338 000	— 93 000	— 93 000
b) Övriga expenser	306 000	+ 43 000	+ 33 000
		— 50 000	— 60 000

Motiv

1 a) Ändrade datarutiner samt ändrade beräkningsnormer för extra skift beräknas minska hyreskostnaderna med 130 000 kr. Höjningen av allmänna varuskatten ökar emellertid samtidigt kostnaderna med 37 000 kr.

b) Av den föreslagna höjningen hänför sig 13 000 kr. till städning och renhållning, 5 000 kr. till telefonkostnader, 23 000 kr. till möbler m. m. och 2 000 kr. till expenser för annat än eget behov. Av ökningen hänför sig 15 000 kr. enligt civilförvaltningens beräkningar till prishöjningar.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (1 900 000 — 60 000 =) 1 840 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Försvarets civilförvaltning: Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 840 000 kr.

F 3. Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 690 000	1 654 422
1965/66	1 900 000	
1966/67 (förslag)	2 300 000	

Försvarets sjukvårdsstyrelse (skr 9/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 2 255 000 (+ 355 000) kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) <i>Planeringsgruppen</i>	
Rörlig medicinsk tillämpningsgrupp organiseras	+ 46 000
Arvode till bibliotekskonsult m. m.	+ 10 000
b) <i>Sjukvårdsbyrån</i>	
1 kanslist Af 9/Ag 15	+ 22 488
Sakkunniga	+ 5 000
c) <i>Hälsovårdsbyrån</i>	
1 förste byråläkare Ag 27	+ 46 332
d) <i>Materielbyrån</i>	
1 assistent Ag 17	+ 27 648
1 kanslibitråde Ag 7	+ 16 488
e) <i>Administrativa sektionen</i>	
1 kanslibitråde Ag 7	+ 16 488
f) 1 officer A: 28	+ 15 398
2. <i>Tjänsteförändringar m. m.</i>	
a) Omreglering av arbetstiden för 1 veterinär	+ 15 000
b) Lönegradsförändringar	+ 10 092
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 124 066
	+ 355 000

Motiv

1. Med hänsyn till pågående utredning rörande sjukvårdsstyrelsens organisation bör föreslagna nya tjänster enligt styrelsens mening t. v. inrättas såsom extra.

a) För utveckling och tillämpning av medicinska forskningsresultat erfordras fr. o. m. den 1 januari 1967 en särskild arbetsgrupp, vars sammansättning bör kunna varieras efter det aktuella behovet. Sjukvårdsstyrelsen räknar preliminärt med att för ändamålet under sex månader anställa en läkare mot arvode, en översköterska i Ag 14 och en kontorist i Ag 9.

För sjukvårdsstyrelsens uppgift som sammanhållande myndighet inom krigsmakten för försvarsmedicinsk forskning erfordras viss dokumentationstjänst. Ämbetsverket avser att successivt bygga upp denna och räknar för budgetåret 1966/67 med en bibliotekskunnig konsult och viss biträdespersonal för ändamålet.

b) Sjukvårdsstyrelsen föreslår ånyo, att en kanslisttjänst i Af 9/Ag 15 skall tillkomma för enklare rutinärenden, som f. n. fullgörs av läkarpersonalen (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 179).

För att öka möjligheterna att anlita sjukvårdsstyrelsens vetenskapliga råd och andra sakkunniga bör medlen för arvoden till sakkunniga ökas med 5 000 kr.

c) På grund av ökade arbetsuppgifter inom hälsovårdens område bör tillkomma en tjänst för förste byråläkare i Ag 27.

d) Sjukvårdsstyrelsen föreslår ånyo, att en tjänst för assistent i Ag 17 tillförs materielbyrån på grund av att inköpsverksamheten ökat (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 179).

Vidare anses arbetsomfånget motivera en utökning av biträdespersonalen med ett kanslibitråde i Ag 7.

e) Sjukvårdsstyrelsen återkommer med önskemål om förstärkning av biträdespersonalen vid administrativa sektionen med ett kanslibitråde i Ag 7 (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 179).

f) För vissa arbetsuppgifter som fordrar militär sakkunskap föreslås ånyo en arvodestjänst för pensionerad officer i A: 28 (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 179).

2 a) Sjukvårdsstyrelsen föreslår, att en tjänst för major i Ao 25 vid materielbyrån byts ut mot tjänst för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 samt att en tjänst för byråassistent i Ao 19 vid samma byrå flyttas upp till byråintendent i Ao 21. Vidare föreslår ämbetsverket, att en tjänst för kansli-skrivare i Ao 11 höjs till tjänst för kontorsskrivare i Ao 13.

b) Sjukvårdsstyrelsen anser, att möjlighet bör finnas att omreglera arbetstiden för en veterinär till heltid och räknar för ändamålet med ett tilläggsarvode av 15 000 kr. för år (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 180).

Departementschefen

Vid sjukvårdsstyrelsen bör fr. o. m. nästa budgetår inrättas en tjänst för regementsofficer i Ar 27/25. Härvid kan en tjänst för överstelöjtnant eller major i Ao 27 eller Ao 25 vid generalstabskåren dras in.

Jag tillstyrker vidare sjukvårdsstyrelsens förslag om ytterligare 5 000 kr. för arvoden till ledamöter av styrelsens vetenskapliga råd och andra sakkunniga. Jag biträder också förslaget om att inrätta en rörlig medicinsk tillämpningsgrupp och beräknar för detta ändamål 46 000 kr. Övriga av sjukvårdsstyrelsen framförda förslag till personal- och tjänsteförändringar är jag inte beredd att tillstyrka.

För materielplanering och materielredovisning har sjukvårdsstyrelsen f. n. ett manuellt system, som bedöms vara otidsenligt, bl. a. på grund av att det inte ger det allsidiga underlag som erfordras för den ekonomiska och tekniska planläggningen. I samarbete med statskontoret förbereder styrelsen övergång till ett integrerat maskinellt system. Då det ansetts angeläget att påskynda övergången till maskinell redovisning har Kungl. Maj:t för budgetåret 1965/66 bemyndigat sjukvårdsstyrelsen att vid en nyinrättad enhet

för ADB-frågor anställa en byråintendent i Ag 21, en assistent i Ag 15 och ett kanslibitråde i Ag 7. Kostnaderna för tjänsterna ryms emellertid inte inom anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i den för innevarande budgetår fastställda avlöningsstaten för sjukvårdsstyrelsen. Jag avser att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att utverka riksdagens bemyndigande att medge överskridande av anslagsposten för ändamålet. För nästa budgetår beräknar jag medel för fortsatt anställning av ifrågavarande personal.

Efter förslag i prop. 1965: 176 har riksdagen fattat beslut (SU 189, rskr 438) rörande organisation m. m. av förbandssjukvården. För avlöning till viss extra personal, som erfordras vid sjukvårdsstyrelsen för att genomföra omorganisationen, beräknar jag 125 000 kr.

Anslaget bör föras upp med $(1\,900\,000 + 400\,000 =) 2\,300\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för försvarets sjukvårdsstyrelse enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsstyrelse, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	840 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	127 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	53 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 280 000
	Summa kr. 2 300 000

c) till *Försvarets sjukvårdsstyrelse*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kr.

F 4. Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	142 000	145 842
1965/66	200 000	
1966/67 (förslag)	350 000	

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget förs upp med 372 000 (+ 172 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	5 600	+ 3 000	+ 2 500
2. Reseersättningar	41 200	+ 17 500	+ 17 500
3. Expenser			
a) Kostnader för datamaskiner m. m.	—	+ 130 000	+ 130 000
b) Övriga expenser	121 500	+ 21 500	± 0
		+ 172 000	+ 150 000

Motiv

2. Vissa utrikes studieresor för läkare inom krigsmakten har tidigare bekostats av forskningsmedel. Då dessa resor inte har forskningskaraktär utan avser vidareutbildning, kan forskningsmedel inte längre påräknas härför. Sjukvårdsstyrelsen beräknar därför 15 000 kr. för ändamålet. Ökningen i övrigt hänför sig till höjda traktamentsersättningar.

3 a) För budgetåret 1965/66 disponerar sjukvårdsstyrelsen 130 000 kr. av anslaget Rationaliseringsförsök för maskinhyror och andra omkostnader för styrelsens ADB-verksamhet. Sjukvårdsstyrelsen föreslår, att medel för verksamheten fr. o. m. budgetåret 1966/67 anvisas under förevarande anslag och beräknar 130 000 kr. för ändamålet.

b) Av ökningen hänför sig 28 000 kr. till inventarier och andra omkostnader för nytillkommande personal. I övrigt beräknas en ökning med 1 200 kr. för renhållning, 6 000 kr. för inredning av bibliotek, 3 500 kr. för litteraturinköp m. m., 1 000 kr. för annonsering och 5 000 kr. för löpande utgifter. Engångsutgifter om 23 400 kr. för innevarande budgetår faller bort.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (200 000 + 150 000 =) 350 000 kr. Av beloppet hänför sig sammanlagt 14 000 kr. till engångsutgifter, varav 8 000 kr. för inventarier och 6 000 kr. för biblioteksinredning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kr.

F 5. Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	10 169 000	9 730 667
1965/66	10 700 000	
1966/67 (förslag)	10 575 000	

Fortifikationsförvaltningen (skr 30/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 11 091 000 (+ 391 000) kr.

	Ökning
I. Personalförändringar	
1. Avlöningsanslag	
a) Utredningssektionen	
1 byråinspektör Ae 19	+ 30 648
b) Befästningsavdelningen	
1 regementsofficer Br 1/Ar 27 (planeringssektionen)	+ 53 928
c) Markbyrå	
1 byråassistent Ae 19 (domänsektionen)	+ 30 648
d) Administrativa byrå	
1 byrådirektör Ae 25; minskning med 1 förste byråsekreterare Ag 23 (kanslisektionen)	+ 4 092
e) Byggnads- och reparationsberedskapen (BRB)	
Arvode åt ställföreträdande chef	+ 6 000
1 officer A: 28; minskning med 1 underofficer A: 18	+ 6 210
Arvoden åt regionalchefer m. fl.	+ 50 400
2. Förskottsstat	
a) Befästningsavdelningen	
1 byrådirektör Ae 25 (projektbyrå)	—
b) Kasernavdelningen	
1 byrådirektör Ae 27 (arkitektbyrå)	—
c) Byggnadsbyrå	
1 byrådirektör Ae 25; 1 byrådirektör Ao 25 förs på övergångs- stat (byggnadssektionen)	—
d) Värmebyrå	
1 förste byråingenjör Ae 23	—
e) Väg- och vattenbyggnadsbyrå	
1 förste byråingenjör Ae 23 och 1 byråingenjör Ae 21; minsk- ning med 3 ingenjörer högst Ae 15 (sektionen för flygfälts- projektering)	—
1 byråingenjör Ae 19; minskning med 1 ingenjör högst Ae 15 (sektionen för flygfältsunderhåll)	—
II. Tjänsteförändringar	
a) Omorganisation av befästningsavdelningens underhållssektion till byrå	
1 regementsofficer Br 1/Ar 27—Br 3	+ 5 532
b) Extraordinariesättning	—
III. Löneomräkning	+ 203 542
	+ 391 000

Motiv

I. Fortifikationsförvaltningen framhåller inledningsvis, att ämbetsverkets största personalproblem f. n. är att rekrytera kvalificerad personal. Vakanssituationen anges som otillfredsställande. Detta gäller främst den tekniska

personalen. Sålunda var den 1 juli 1965 mer än 20 % av antalet tekniska tjänster obesatta. Rekryteringssvårigheter föreligger emellertid också beträffande övriga personalkategorier, bl. a. kontorsbiträdespersonalen. Ämbetsverket ser allvarligt på personalsituationen och anför, att en mera väsentlig förbättring av rekryteringsläget knappast kan ske utan löneökningar för ett stort antal tjänstemän.

1 a) Fortifikationsförvaltningen föreslår ånyo, att en tjänst för byråinspektör i Ae 19 tillkommer vid utredningssektionen för säkerhetsfrågor i samband med beställningar och entreprenader m. m. (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 195).

b) Förslaget om att inrätta en för chefen för befästningsavdelningens planeringssektion avsedd regementsofficerstjänst i Br 1 eller Ar 27 har tidigare framförts (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 195).

c) För uppgifter avseende värdering av skog och skogsmark m. m. erfordras en ny tjänst för byråassistent i Ae 19.

d) Behovet av en kvalificerad jurist för handläggning av juridiska frågor i anslutning till entreprenader och konsultavtal m. m. står enligt fortifikationsförvaltningen alltjämt kvar (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 195).

e) Fortifikationsförvaltningen anser fortfarande behov föreligga av en ställföreträdande chef för BRB, vilken bör anställas på deltid mot arvode (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 201).

För att avlasta chefen för BRB centralkontor vissa uppgifter avseende organisationens uppbyggnad m. m. bör inrättas en arvodestjänst för pensionerad officer i A: 28. Härvid kan en motsvarande tjänst för underofficer i A: 18 utgå.

Till regional- och lokalchefer samt ställföreträdande regionalchefer inom BRB bör enligt fortifikationsförvaltningen fr. o. m. nästa budgetår — förutom nuvarande dagarvoden — utgå särskilt befattningsarvode om 1 200 kr. för år.

2 a) För bl. a. vissa nytillkomna uppgifter avseende skyddsinstruktioner och totalfunktionsprov vid befästningsanläggningar erfordras en ny byrådirektörstjänst i Ae 25.

b) Fortifikationsförvaltningen föreslår ånyo, att kasernavdelningens arkitektbyrå skall tillföras en byrådirektör i Ae 27 för kvalificerat utredningsarbete avseende s. k. ovanjordsbyggnader (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 196).

c) Byrådirektörstjänsten i Ae 25 avses ersätta en befintlig tjänst för byrådirektör i Ao 25, vilken föreslås skola föras på övergångsstat. Innehavaren av sistnämnda tjänst är förordnad på högre extra tjänst vid annan statlig myndighet. Förslaget har tidigare framförts (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 196).

d) För uppgifter avseende personal- och utbildningsfrågor för den fasta maskintjänsten föreslås ånyo en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 196).

e) De föreslagna personalökningarna vid väg- och vattenbyggnadsbyråns sektioner för flygfältsprojektering och flygfältsunderhåll motiveras med att byråns planerings- och projekteringsarbete fortsätter att öka.

II a) Erfarenheterna sedan budgetåret 1963/64, då nuvarande organisation av bl. a. befästningsavdelningen trädde i kraft, bestyrker enligt fortifikationsförvaltningen den tidigare framförda uppfattningen (jfr prop. 1963: 107 s. 36), att underhållssektionen bör organiseras som byrå. Verksamheten har ökat fortlöpande samtidigt som den allt större kompliciteten hos anläggningarna ställer högre krav på den ledande personalen. Chefen för underhållssektionen — regementsofficer i Br 1 eller Ar 27 — bör i samband med omorganisationen placeras i Br 3.

b) En tjänst för tekniker i Ag 11 vid markbyråns fastighetsarkiv anses böra extraordinariesättas, eftersom de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna är av stadigvarande natur. Förslaget har tidigare framförts (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 196).

Departementschefen

Fortifikationsförvaltningen har för nästa budgetår anmält behov av elva nya tjänster. Samtidigt anses sex tjänster kunna dras in.

Med anledning av fortifikationsförvaltningens förslag bör vid väg- och vattenbyggnadsbyråns sektion för flygfältsprojektering inrättas en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23. Jag beräknar dessutom medel för en tjänst som byråingenjör i Ae 21. Anslaget kan härvid minskas med lönen till tre ingenjörer i högst Ae 15.

På fortifikationsförvaltningens personalförteckning redovisas f. n. tjänster för sex byggnadsdirektörer i Be 2, en arbetschef i Ae 27, 13 förste driftingenjörer i Ae 25 och två förste driftingenjörer i Ae 23, vilka samtliga är avsedda för tjänstgöring vid regionala myndigheter. Jag avser att i annat sammanhang föreslå, att tjänster för ifrågavarande uppgifter fr. o. m. den 1 oktober 1966 inrättas under annat avlöningsanslag. Efter hand som dessa tjänster blir tillsatta, bör motsvarande tjänster vid fortifikationsförvaltningen vakantsättas. I avvaktan på att tjänsterna kan dras in bör vid ämbetsverket ledigblivande tjänster inte återbesättas. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t med förslag i ämnet framdeles.

Anslaget bör föras upp med (10 700 000 — 125 000 =) 10 575 000 kr. Vid anslagsberäkningen har jag beaktat att medelsbehovet minskar på grund av att vissa tjänster — såsom jag tidigare anfört — beräknas kunna hållas vakanta fr. o. m. den 1 oktober 1966 eller senare.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 062 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	415 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	47 600
4. Avlöningar till personal för fortifikatorisk krigsplanläggning, <i>förslagsvis</i>	550 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	8 500 400
Summa kr.	10 575 000

c) till *Fortifikationsförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 575 000 kr.

F 6. Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	950 000	1 288 441
1965/66	1 300 000	
1966/67 (förslag)	1 580 000	

Fortifikationsförvaltningen hemställer, att anslaget förs upp med 1 575 000 (+ 275 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	27 000	+ 3 000	+ 3 000
2. Reseersättningar	490 000	+ 142 000	+ 142 000
3. Expenser			
a) Övriga expenser	670 000	+ 50 000	+ 55 000
b) Vakttjänst	56 000	+ 80 000	+ 80 000
		+ 275 000	+ 280 000

M o t i v

2. Tack vare förbättrade rekryteringsmöjligheter har verksamheten avseende fortifikatorisk krigsplanläggning ökat kraftigt. Verksamheten väntas öka ytterligare och fortifikationsförvaltningen föreslår därför en höjning med 110 000 kr. för detta ändamål. För taxeökningar beräknas 7 000 kr. och för höjda traktamenten 25 000 kr.

3 a) I enlighet med Kungl. Maj:ts medgivande har från förevarande delpost till statens betongkommitté utbetalats ett belopp av 10 000 kr. såsom bidrag för budgetåret 1964/65. Betongkommittén har för nästa budgetår anhallit om en höjning av bidraget till 15 000 kr. Fortifikationsförvaltningen anser en sådan ökning skälig och föreslår, att anslaget höjs med sistnämnda belopp. — Löne- och prisstegringar väntas medföra en fördyring med 25 000 kr. Ökningen i övrigt fördelar sig med 5 000 kr. på skrivmateriel o. d. samt 5 000 kr. på bokinköp och transporter.

b) Enligt gällande kontrakt ökar kostnaderna för bevakning av ämbetsverkets lokaler med 80 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget med (1 300 000 + 280 000 =) 1 580 000 kr. Jag har därvid beräknat 20 000 kr. för vissa annonskostnader, som f. n. bestrids från försvarsgrenarnas anslag till övriga expenser m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 580 000 kr.

F 7. Försvarets intendenturverk: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 000 000	7 608 280
1965/66	8 000 000	
1966/67 (förslag)	8 450 000	

Försvarets intendenturverk (skr 26/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 8 933 000 (+ 933 000) kr.

Ökning eller
minskning

I. Personalförändringar

1. Materielbyrå

- a) 1 förvaltare Ar 19 och 1 assistent Ae 15 (centralsektionen) ..... + 55 584
b) 1 ingenjör Ae 17 (kontrollsektionen) ..... + 27 648

2. Livsmedelsbyrå

- a) 1 förvaltare Ar 19 (centralsektionen) ..... + 30 648
b) 1 byråingenjör Ae 21 och 1 förvaltare Ar 19 (förplägnadsmaterielsektionen) ..... + 64 620
c) 1 regementsofficer Ar 25 (driftsektionen) ..... + 41 772
d) 1 regementsofficer Ar 27; minskning med 1 officer A: 28 (personalkassedetaljen) ..... + 30 935

	Ökning eller minskning
3. Drivmedelsbyrån	
a) 1 regementsofficer Ar 25 och 1 förvaltare Ar 19; minskning med 1 kansliskrivare Ae 11 (centralsektionen)	+ 52 140
b) 1 byråintendent Ae 21 (drivmedelssektionen)	+ 33 972
c) 1 förste byråingenjör Ae 23 (säkerhetsdetaljen)	+ 37 680
d) 1 kansliskrivare Ae 11 (bränslesektionen)	+ 20 280
e) Minskning med 1 förrådsmästare Ae 13	— 22 488
4. Förrådsbyrån	
a) 1 regementsofficer Ar 25 (samordningsfrågor)	+ 41 772
c) 1 byrådirektör högst Ae 27, 1 förste byråingenjör/förste byråin- tendent Ae 23 och 1 kontorist Ae 9 (datasektionen)	+ 98 088
d) 1 officer A: 28, 1 assistent Ae 15, 1 förrådsman högst Ae 9 och 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (detalj för tjänstemeddelanden) ...	+ 72 601
5. Administrativa byrån	
a) 1 assistent Ae 17 (arkivvårdare)	+ 27 648
b) 1 assistent Ae 15 och 1 kanslibiträde Ae 7 (personal- och orga- nisationskontoret)	+ 41 424
6. Normaliesektionen	
1 officer A: 28	+ 15 397
II. Löneomräkning	+ 232 631
	+ 933 000

Motiv

I. Försvarets intendenturverk frambåller inledningsvis, att det under det senaste året visat sig att ämbetsverkets personaluppsättning är underdimensionerad. Arbetsförhållandena är enligt intendenturverket på sina håll ytterst påfrestande. Rådande löneläge sägs vidare medföra svårigheter att rekrytera personal med erforderliga kvalifikationer och även att behålla duglig personal. Mot denna bakgrund har intendenturverket inte funnit det möjligt att begränsa sina förslag till vad som ryms inom den av överbefälhavaren för ämbetsverket för nästa budgetår anvisade kostnadsramen.

1 a) Arbetsuppgifterna vid materielbyråns centralsektion har visat sig betydligt större än vad som tidigare förutsetts. Sektionen bör därför förstärkas med en förvaltare i Ar 19 och en assistent i Ae 15 för uppgifter rörande fältutrustningslistor m. m.

b) Ingenjörstjänsten i Ae 17 erfordras för tillverknings- och leveranskontroll vid olika industrier m. m.

2 a) Tillkomsten av nya arbetsuppgifter har medfört behov av en ny förvaltartjänst i Ar 19 vid livsmedelsbyråns centralsektion.

b) Arbetsuppgifterna vid livsmedelsbyråns förplägnadsmaterielsektion har visat sig mer omfattande än som ursprungligen beräknades. Intendenturverket föreslår, att sektionen förstärks med en byråingenjör i Ae 21 för projektering av förplägnadsmateriel m. m. och en förvaltare i Ar 19 för ärenden rörande freds- och krigsbehov av denna materiel. Förslag beträffande byråingenjörstjänsten har framlagts tidigare (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 208).

c) Livsmedelsbyråns driftsektion bör enligt intendenturverket tillföras en regementsofficer i Ar 25 för biträde med ledning av driften vid krigsmaktens matinrättningar.

d) För att leda det alltmer krävande arbetet vid personalkassedetaljen bör avses en regementsofficer i Ar 27. Samtidigt kan en arvodestjänst för pensionerad officer i A: 28 dras in.

3 a) Vid drivmedelsbyråns centralsektion erfordras en regementsofficer i Ar 25 för handläggning av ärenden, som är gemensamma för hela byrån eller flera sektioner. Liknande förslag har tidigare framlagts (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 208).

För revidering och modernisering av krigsförvaltningsplaner erfordras vidare förstärkning med en förvaltartjänst i Ar 19. Härvid kan en tjänst för kansliskrivare i Ae 11 dras in.

b) Den föreslagna tjänsten för byråintendent i Ae 21 vid drivmedelssektionen avses för ärenden rörande centrala, regionala och lokala drivmedelsförråd, bl. a. för utarbetande av instruktioner och för utbildning av civil personal.

c) Innehavaren av den föreslagna tjänsten för förste byråingenjör i Ae 23 vid drivmedelsbyråns säkerhetsdetalj skall bl. a. utarbeta säkerhetsbestämmelser för krigsmaktens drivmedelshantering.

d) Omfattningen av bränslesektionens arbetsuppgifter motiverar enligt intendenturverket en förstärkning med en kansliskrivare i Ae 11.

e) I samband med att kolgården i Värtan läggs ned kan en tjänst för förrådsmästare i Ae 13 dras in.

4 a) För samordning och handläggning av ärenden av allmän natur vid förrådsbyrån bör enligt intendenturverket inrättas en tjänst för regementsofficer i Ar 25. Liknande förslag har tidigare framförts (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 208).

b) Tjänsten för förvaltare i Ar 19 vid förrådssektionen avses för vissa utredningar, behovsberäkningar m. m.

c) Den föreslagna personalförstärkningen erfordras för datasektionens successiva utbyggnad.

d) För den nya enhet inom försvarets intendenturverk som framdeles skall sköta utgivningen av krigsmaktens tjänstemeddelanden erfordras en

officer i A: 28, en assistent i Ae 15, en förrådsman i högst Ae 9 och ett kontorsbiträde i högst Ae 5.

5 a) Förslaget att en tjänst för assistent i Ae 17 (arkivvårdare) skall inrättas har framförts tidigare (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 208).

b) På grund av arbetsbelastningen bör vid personal- och organisationskontoret tillkomma tjänster för en assistent i Ae 15 och ett kanslibiträde i Ae 7.

b) För viss informationsverksamhet erfordras en arvodestjänst för pensionerad officer i A: 28 vid normaliesektionen.

Departementschefen

För försvarets intendenturverk gällande personalorganisation omfattar sammanlagt 287 befattningshavare. Intendenturverket har för nästa budgetår anmält behov av 26 nya tjänster. Samtidigt anses tre tjänster kunna dras in.

I enlighet med intendenturverkets förslag tillstyrker jag att en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23 inrättas vid drivmedelsbyrån. Jag beräknar dessutom medel för en byråintendenttjänst. Samtidigt kan anslaget minskas med lönen för en förrådsmästare.

I anslutning till intendenturverkets förslag beträffande personal för utgivning av krigsmaktens tjänstemeddelanden torde jag få erinra om att en undersökning numera utförts angående ett sammanförande av försvarets tjänstemeddelanden till en gemensam publikation. Kungl. Maj:t har den 3 december 1965 förordnat att intendenturverket från tidpunkt som senare kommer att bestämmas skall ge ut en för försvaret gemensam publikation vilken är avsedd att ersätta nuvarande tjänstemeddelanden m.m. Det har samtidigt förutsatts att intendenturverket skall överta utgivningen av nuvarande tjänstemeddelanden från försvarsdepartementets kommandoexpedition, så snart erforderliga lokaler m.m. kan ordnas. För här ifrågavarande verksamhet bör till intendenturverket föras över en vid försvarsdepartementet inrättad tjänst för pensionerad officer i A:28. Jag beräknar vidare medel för en assistenttjänst.

I övrigt är jag inte beredd tillstyrka några personalförändringar vid intendenturverket fr. o. m. nästa budgetår.

Anslaget bör föras upp med $(8\,000\,000 + 450\,000 =) 8\,450\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för försvarets intendenturverk enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets intendenturverk, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 600 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	565 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 283 000
	Summa kr. 8 450 000

c) till *Försvarets intendenturverk*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 450 000 kr.

F 8. Försvarets intendenturverk: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	540 000	634 773
1965/66	1570 000	
1966/67 (förslag)	820 000	

¹ Av Kungl. Maj:t den 26 maj 1965 fastställd stat slutar på 662 000 kr.

Försvarets intendenturverk hemställer, att anslaget förs upp med 816 000 (+ 246 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67		
		Mynd.	Dep.ch.	
1. Reseersättningar	96 000	+	44 000	
2. <i>Expenser</i>			+	49 000
a) <i>Kostnader för datamaskiner m. m.</i>	21 000	—	6 000	
b) <i>Övriga expenser</i>	360 000	+	116 000	
c) <i>Vakttjänst</i>	—	+	92 000	
		+	246 000	
			250 000	

Motiv

1. Höjningen motiveras i huvudsak med att reseverksamheten för utbildningsändamål och förrådskontroll ökat kraftigt. Kostnaderna för förrådskontrollen har tidigare delvis bestritts från sakanslag. I den föreslagna höjningen ingår inte kostnaderna för höjda traktamenten, vilka beräknas till 5 000 kr.

2 a) På grund av att datasektionen ännu är under uppbyggnad beräknas posten för datamaskiner kunna minskas med 6 000 kr.

b) För löne- och prisstegringar beräknas 21 000 kr. Utbyggnaden av datasektionen och utgivandet av krigsmaktens tjänstemeddelanden medför ökade kostnader för papper m. m. med 50 000 kr. För övriga ändamål beräknar intendenturverket sammanlagt 45 000 kr.

c) Bevakningen av intendenturverkets lokaler har tidigare ombesörjts av personal som avlönats från ämbetsverkets avlöningsanslag. Sedan bevakningen övertagits av Allmänna bevakningsaktiebolaget, har i omkostnadsstaten fr. o. m. budgetåret 1965/66 tagits upp ett belopp av 92 000 kr. för detta ändamål.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget med (570 000 + 250 000 =) 820 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarets intendenturverk: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 820 000 kr.

F 9. Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar

Under återopande av vad jag anfört vid anmälan av anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 5 360 000 kr.

F 10. Arméförvaltningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	31 000 000	31 612 499
1965/66	34 000 000	
1966/67 (förslag)	34 000 000	

Arméförvaltningen (skr 27/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 39 999 000 (+ 5 999 000) kr.

Ökning eller
minskning

I. Personalförändringar m. m.

1. Vapenavdelningen

a) 2 kontorister Ae 9 (centralsektionen)	+	36 624
b) 1 byrådirektör Ae 27 (1. vapenbyråns eldledningssektion)	+	46 332
c) 1 förrådsmästare Ae 13 (provskjutningscentralen)	+	20 412
d) Minskning med 2 ingenjörer högst Ae 15 och 1 kontorsbiträde högst Ae 5	—	62 256

2. Fordonsavdelningen	
a) 1 byråingenjör Ae 21 och 1 kontorist Ae 9 (centralsektionen)	+ 52 284
b) 1 byråingenjör Ae 21 (fordonsbyråns projektsektion)	+ 33 972
c) 1 byråingenjör Ae 19 (fordonsbyråns stridsfordonssektion)	+ 30 648
d) 1 officer A: 26 (fordonsbyråns bilsektion)	+ 19 000
e) 1 byråingenjör Ae 21 (fältarbetsbyråns brosektion); minskning med 1 officer A: 26	+ 14 972
f) 1 byråingenjör Ae 21 (fältarbetsbyråns flygsektion)	+ 33 972
g) Minskning med 1 ingenjör högst Ae 15	— 23 688
3. Elektroavdelningen	
a) 1 byrådirektör Ae 25 (telebyråns nätsektion)	+ 41 772
b) 1 byråingenjör Ae 21 (telebyråns anläggningssektion)	+ 33 972
c) 1 byrådirektör Ae 25 (radarbyråns specialradarsektion)	+ 41 772
d) 2 byrådirektörer Ae 27 och 1 byrådirektör Ae 25 (specialtekniska sektionen)	+ 134 436
4. Verkstadsavdelningen	
1 avdelningsdirektör Br 1	+ 53 928
5. Normaliebyrån	
a) 1 kontorist Ae 9 (biblioteket)	+ 18 312
b) 1 tekniker Ae 9 (förlagssektionen)	+ 18 312
c) 1 byrådirektör Ae 25 (materiallaboratoriet)	+ 41 772
d) Minskning med 1 byråingenjör Ae 19	— 30 648
6. Administrativa byrån	
a) 1 förste byråsekreterare Ae 23 (kanslisektionen)	+ 37 680
b) 1 förste byråsekreterare Ae 21 (personalkontoret)	+ 33 972
7. Underrättelsecentralen	
1 kontorsskrivare Ae 13	+ 22 488
8. Personalkårexpeditionen	
1 kanslibitråde Ae 7	+ 16 488
9. Ytterligare medel till avlöningar till sådan personal som inte är tjänstemannaanställd	
	+ 100 000
10. Överförande av kostnader för viss militär personal från arméns avlöningsanslag till arméförvaltningens avlöningsanslag	
	+ 1 448 688
II. Tjänsteförändringar	
	—
III. Löneomräkning	
	+ 3 783 784
	+ 5 999 000

Motiv

I. Arméförvaltningen erinrar inledningsvis om att ämbetsverket fr. o. m. den 1 juli 1965 fått vidgade befogenheter att besluta i personalfrågor. Ytter-

ligare åtgärder i denna riktning anses emellertid erforderliga, eftersom nuvarande regler för personalorganisationens utformning enligt ämbetsverkets mening begränsar möjligheterna att rationalisera verksamheten.

Arméförvaltningen framhåller vidare, att tillgången på kvalificerad personal, bl. a. för planeringsuppgifter, sedan länge har varit begränsad på grund av gynnsammare löneförhållanden på andra håll. Också vakanserna för biträdespersonal har under senare år ökat successivt. För att få en bättre grund för personalfrågornas behandling har arméförvaltningen börjat en utredning i syfte att skapa en personalplan, som direkt anknyter till de långsiktiga anskaffnings- och underhållsplanerna.

Behovet av personalökning har arméförvaltningen i första hand sökt täcka genom omflyttning av tjänster, omfördelning av arbetsuppgifter och andra rationaliseringsåtgärder. Trots detta erfordras enligt arméförvaltningen en viss personalökning, och ämbetsverket föreslår därför för nästa budgetår, att sammanlagt 25 nya tjänster inrättas. Samtidigt anses sex tjänster kunna dras in. Vissa av förslagen har tidigare framförts.

1 a) Av de båda kontoristtjänsterna i Ae 9 avses en för rutinuppgifter i samband med materielplaneringsarbete och en för registratorsuppgifter.

b) Tjänsten för byrådirektör i Ae 27 anses erforderlig för kvalificerad teknisk verksamhet, främst avseende elektronik för elledningmateriel vid luftvärnet, pansartrupperna och artilleriet.

c) Utökade arbetsuppgifter vid ammunitionsförråden motiverar enligt arméförvaltningen förstärkning med en förrådsmästare i Ae 13.

2 a) För publikationstjänsten rörande utbildningsmateriel erfordras en ny tjänst för byråingenjör i Ae 21.

Kontoristtjänsten i Ae 9 avses för materielplaneringsuppgifter av rutin-karaktär.

b) Försöksstationen i Skövde bör enligt arméförvaltningen förstärkas med en byråingenjör i Ae 21 för mättekniska uppgifter.

c) Innehavaren av byråingenjörstjänsten i Ae 19 skall handlägga ärenden rörande körsimulatorer och annan utbildningsmateriel, som beräknas göra det möjligt att rationalisera och förbilliga utbildningen vid pansartrupperna.

d) För militära trafiksäkerhetsfrågor m. m. erfordras en arvodestjänst för pensionerad officer i A: 26.

e) Med hänsyn till vidgade arbetsuppgifter inom fältarbetsbyråns brosektion bör nuvarande arvodestjänst för officer i A: 26 bytas ut mot en tjänst för byråingenjör i Ae 21.

f) Ifrågavarande byråingenjörstjänst i Ae 21 avses för ärenden rörande markutrustning och försök med ny materiel för arméns flygande förband.

3 a) Med hänsyn till den ökade användningen av radiolänksystem för arméns stridsledning bör telebyråns nätsektion tillföras en ny tjänst för byrådirektör i Ae 25.

b) För uppgifter i fråga om anskaffning av teleteknisk materiel för de högre stabernas rörliga enheter bör telebyråns anläggningssektion förstärkas med en byråingenjör i Ae 21.

c) För mätningar och fältförsök med inriktning på skyddsåtgärder mot störning av radarmateriel erfordras en byrådirektörstjänst i Ae 25.

d) Arbetet med konstruktionsgranskning och typprovning av bl. a. elektromateriel kräver enligt arméförvaltningen specialister med högskoleutbildning och erfarenhet av utvecklings- eller konstruktionsarbete. Av byrådirektörstjänsterna i Ae 27 avses en för typbesiktning av bl. a. materiel inom vapen-, fordons- och verkstadsavdelningarnas områden samt en för nytillkomna uppgifter inom elkraftområdet. Byrådirektörstjänsten i Ae 25 erfordras för vissa mättekniska uppgifter.

4. För långsiktig planering av bl. a. underhålls- och investeringsverksamheten bör vid verkstadsavdelningen tillkomma en tjänst för avdelningsdirektör i Br 1.

5 a) Behovet av kontoristtjänsten i Ae 9 motiveras med att bibliotekets bokbestånd samt distributions- och utlåningsverksamheten ökat.

b) Som biträde åt reproduktionsfotografen erfordras en tekniker i Ae 9.

c) Byrådirektörstjänsten i Ae 25 avses för materialfrågor rörande pansarvapen och annan tygmateriel.

6 a) Innehavaren av tjänsten för förste byråsekreterare i Ae 23 skall biträda med avtalsfrågor i samband med inköpsavdelningens upphandlingsverksamhet.

b) För att biträda med långsiktig personalplanering och vissa utredningar erfordras en förste byråsekreterare i Ae 21.

7. Tjänsten för kontorsskrivare i Ae 13 anses erforderlig för registrering m. m. av informations- och underrättelsemateriel.

8. Personalkårexpeditionen bör enligt arméförvaltningen förstärkas med ett kanslibiträde i Ae 7 för kontors- och skrivgöromål.

10. Tjänster för två regementsofficerare i Bo 1, sju överstelöjtnanter i Ao 27, nio majorer i Ao 25 och 17 kaptener i Ao 23, vilka f. n. redovisas under arméns avlöningsanslag, är avsedda för arméförvaltningen. De bör enligt arméförvaltningen fr. o. m. nästa budgetår föras över till ämbetsverkets stat. I samband därmed bör tjänsterna — jämte tre majorstjänster i Ao 25 på ämbetsverkets stat — omvandlas till s. k. förordnandetjänster med lönegradsbeteckningen Br eller Ar i enlighet med de principer, som under senare år tillämpats beträffande bl. a. försvarsstaben.

II. För att så långt som möjligt få enhetlig anställningsform för den militära chefspersonalen föreslår arméförvaltningen, att tjänsten för fälttygmästare omvandlas från Bo 6 till Bp 6. Vidare föreslås att en tjänst för förste byråingenjör i Ag 23 vid fältarbetsbyrån extraordinariesätts.

Chefen för armén föreslår i sin anslagsframställning, att följande tjänster vid tygtekniska kåren inrättas, nämligen två för arméingenjör av 1. graden i Ao 23, avsedda för verkstadsavdelningen, samt fem för förste tygverkmästare i Ao 19, av vilka två avses för 1. vapenbyrån, en för 2. vapenbyrån, en för robotkontoret och en för telebyrån.

Departementschefen

Den för arméförvaltningen gällande personalorganisationen omfattar sammanlagt 1381 militära, civilmilitära och civila befattningar. Såsom redovisats i det föregående har arméförvaltningen anmält behov av 25 nya tjänster. Samtidigt anses sex tjänster kunna dras in.

För vapenavdelningen tillstyrker jag, att en byrådirektörstjänst i Ae 25 inrättas vid första vapenbyrån. Samtidigt kan anslaget minskas med lönen för två ingenjörer i högst Ae 15 och ett kontorsbiträde.

Beträffande fordonsavdelningen beräknar jag medel för en byråingenjörstjänst i Ae 19 vid fordonsbyråns stridsfordonssektion. Härvid kan anslaget minskas med lönen för en ingenjör i högst Ae15.

Jag beräknar vidare medel för en teknikertjänst i Ae 9 i stället för en byråingenjörstjänst i Ae 19 vid normaliebyrån.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några personal- eller tjänsteförändringar vid arméförvaltningen fr. o. m. nästa budgetår. Detta gäller också arméförvaltningens förslag om att vissa under arméns avlöningsanslag redovisade officerstjänster skall föras över till ämbetsverkets stat. Förslaget kräver enligt min mening ytterligare överväganden, bl. a. med hänsyn till att motsvarande förhållanden föreligger också vid andra ämbetsverk under fjärde huvudtiteln. Jag finner det även nödvändigt att konsekvenserna i fråga om berörda personalkårers sammansättning m. m. blir närmare belysta, innan några åtgärder vidtas på detta område.

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp, 34 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för arméförvaltningen enligt vad jag förordat i det föregående,
- b) godkänna följande avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 635 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes- tjänst, <i>förslagsvis</i>	525 000
3. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	600 000

4. Avlöningar till annan personal än tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 200 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	23 040 000
	Summa kr. 34 000 000

c) till *Arméförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 34 000 000 kr.

F 11. Arméförvaltningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 200 000	3 003 974
1965/66	2 700 000	
1966/67 (förslag)	4 450 000	

Arméförvaltningen hemställer, att anslaget förs upp med 4 200 000 (+ 1 500 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Expenser			
a) Kostnader för datamaskiner	1 100 000	+ 1 145 000	+ 1 500 000
b) Övriga expenser	1 285 000	+ 355 000	+ 250 000
		+ 1 500 000	+ 1 750 000

M o t i v

1 a) Övergången till ny datamaskinanläggning (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 222) beräknas medföra höjning av maskinhyrorna med 635 000 kr. Ökningen i övrigt fördelar sig med 455 000 kr. på engångskostnader för tull och frakt och 55 000 kr. för viss utrustning.

b) Av den föreslagna ökningen hänför sig 35 000 kr. till städning m. m., 13 000 kr. till skrivmaterialier o. d., 175 000 kr. till telefon och annonsering samt 52 000 kr. till möbler m. m. För bevakning m. m. beräknas en ökning med 80 000 kr., varav 60 000 kr. på grund av övergång till nytt bevakningsavtal.

Departementschefen

Jag vill inledningsvis erinra om att jag vid anmälan av förevarande anslag i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 222) anförde, att jag inte hade något att erinra mot arméförvaltningens val av datamaskin. Samtidigt framhöll jag emellertid, att det då inte förelåg tillräckligt underlag för ett ställningstagande till frågan om anläggningen borde inköpas eller förhyras. Sedan ärendet numera utretts ytterligare, anser jag mig t. v. böra förorda förhyrning.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (2 700 000 + 1 750 000 =) 4 450 000 kr., varav 615 000 kr. för engångsutgifter för tull och frakt avseende datamaskinanläggningen. Vid min beräkning av medelsbehovet har jag beaktat vissa av arméförvaltningen i skrivelse den 18 november 1965 anmälda kostnadsökningar på grund av ändrad konfiguration av datamaskinen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

till *Arméförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 4 450 000 kr.

F 12. Arméförvaltningens anstalter: Avlöningar

Under återopande av vad jag anfört vid anmälan av anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Arméförvaltningens anstalter: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 10 960 000 kr.

F 13. Marinförvaltningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	17 150 000	18 833 674
1965/66	19 100 000	
1966/67 (förslag)	20 100 000	

Marinförvaltningen (skr 23/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 21 171 000 (+ 2 071 000) kr.

Ökning

I. Personalförändringar

1. Vapenavdelningen

a) 1 kapten vid flottan Ao 23 (torpedbyråns militärtekniska sektion)		—1
b) 1 byrådirektör Ae 25 (torpedbyråns torpedsektion)	+	41 772
c) 1 förvaltare vid kustartilleriet Ao 19 (minbyråns centraldetalj)		—1
d) 1 kapten vid kustartilleriet Ao 23 (minbyråns minsektion) ..		—1
e) 1 byrådirektör Ae 25 (minbyråns minsektion)	+	41 772
f) 1 flaggunderofficer vid flottan Ao 15 (minbyråns minexperimentsektion)		—1
g) 2 tekniker Ae 13; minskning med 2 arbetare (minbyråns minexperimentsektion)	+	9 976

2. Skeppsbyggnadsavdelningen			
a) 1 marindirektör av 1. graden Ao 27 i stället för 1 mariningenjör av 1. graden Ao 23 (fartygsplaneringen), 1 marindirektör av 1. graden Ao 27 i stället för 1 mariningenjör Ao 21 (fartygsbyråns projektsektion), 1 marindirektör av 2. graden Ao 25 och 1 mariningenjör av 1. graden Ao 23 i stället för 2 mariningenjörer Ao 21 (fartygsbyråns utrustningssektion), 1 marindirektör av 1. graden Ao 27 i stället för 1 marindirektör av 2. graden Ao 25 (ubåtsbyråns projektsektion) och 1 marindirektör av 1. graden Ao 27 i stället för 1 mariningenjör av 1. graden Ao 23 (ubåtsbyråns ubåtsbyggnadssektion)	—	1	
b) 1 marindirektör av 2. graden eller byrådirektör Ao 25 (fartygsbyråns fartygsbyggnadssektion); minskning med 1 byråingenjör Ao 21 (fartygsbyråns projektsektion)	+	7 800	
c) 1 mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör Ao 23 (ubåtsbyråns ubåtsmaterielsektion)	+	37 680	
d) 1 byrådirektör Ae 25; minskning med 1 byråingenjör Ao 21 (maskinbyråns materielsektion)	+	7 800	
e) 1 mariningenjör av 1. graden Ao 23 (maskinbyråns materielsektion)	—	1	
f) 1 byrådirektör Ae 25; 1 ingenjör Ao 17 förs på övergångsstat (elektrobyråns materielsektion)	+	14 124	
g) 1 kanslibitråde Ae 7 (expeditionen)	+	16 488	
3. Normaliebyrån			
a) 1 byråassistent Ae 19 (till byråchefens förfogande)	+	30 648	
b) 1 byrådirektör Ae 25 (centralritningsarkivet)	+	41 772	
c) 1 byråingenjör Ae 21; minskning med 1 ingenjör högst Ae 15 (beskrivningssektionen)	+	10 284	
4. Datasystemkontoret			
2 byrådirektörer Ae 25, 2 förste byråingenjörer eller förste byråintendenter Ae 23, 2 byråingenjörer eller byråintendenter Ae 21, 1 byråassistent Ae 19, 1 kontorsskrivare Ae 13, 1 maskinoperatör Ae 7 och 1 expeditionsvakt Ae 7	—		
5. Administrativa byrån			
1 förste byråsekreterare Ae 21 (personalkontoret); minskning med 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (expeditionen)	+	19 092	
6. Centralplaneringen			
1 kontorist Ae 9	+	18 312	
7. Ytterligare medel till avlöningar till tillfälligt anställd personal ...		+	220 000
II. L ö n e o m r ä k n i n g		+	1 553 480
		+	2 071 000

1 Marinens avlöningsanslag.

Motiv

I. Marinförvaltningen framhåller inledningsvis, att omsättningen på personal f. n. är sådan, att ämbetsverket i allt större utsträckning tvingas godta sökande med otillräcklig kompetens för att över huvud taget få befattningarna besatta. Särskilda rekryteringssvårigheter har också uppstått beträffande officerare med högre teknisk utbildning. Marinförvaltningen utreder f. n. möjligheterna att åstadkomma en förbättring i detta hänseende genom att tillämpa det under senare år vid försvars- och försvarsgrensstaberna införda systemet med förordnandelöner på vissa befattningar, avsedda för officerare.

Marinförvaltningen anför vidare att ämbetsverkets avdelningar anmält ett stort behov av nya tjänster. Dessa behov har emellertid prövats strängt och de nu framlagda förslagen präglas enligt marinförvaltningen av stark restriktivitet. För nästa budgetår föreslås sammanlagt 35 nya tjänster, varav elva med avlöning från marinens avlöningsanslag. Samtidigt anses 21 tjänster — därav sex under marinens avlöningsanslag — och två kollektivavtalsanställda arbetare kunna dras in eller föras på övergångsstat. Vissa av förslagen innebär upprepning av tidigare yrkanden.

1 a), f) och 2 e) Marinförvaltningen har föreslagit chefen för marinen att ta upp ifrågavarande tjänster i framställningen rörande marinens allmänna avlöningsanslag. Marinchefen har emellertid inte biträtt förslaget.

b) För att samordna och följa upp de på enskilda firmor och statliga institutioner utlagda utvecklingsuppdragen rörande nya torpedvapensystem, bl. a. för redan beställda ubåtar, erfordras förstärkning med en byrådirektör i Ae 25.

c) Tjänsten för förvaltare vid kustartilleriet i Ao 19 anses erforderlig för registrering och katalogisering m. m. i samband med övergång till nytt materielredovisningssystem för marinen. Chefen för marinen biträder förslaget.

d) Efter minbyråns omorganisation år 1962 vunna erfarenheter uppges visa, att det i minsektionen bör ingå även en kapten ur kustartilleriet. En kaptenstjänst i Ao 23 vid kustartilleriet bör därför inrättas för ändamålet. Förslaget biträds av marinchefen.

e) För kvalificerade tekniska uppgifter rörande nya minkonstruktioner erfordras en byrådirektör i Ae 25.

g) De två kollektivavtalsanställda arbetarna vid minexperimentsektionen har arbetsuppgifter, som normalt åvilar tekniker. För uppgifterna föreslås därför tillkomma två teknikertjänster i Ae 13.

2 a) Här redovisade yrkanden överensstämmer med ett av marinöverdirektören framlagt förslag rörande mariningenjörkårens sammansättning. Chefen för marinen, som anser att personalförändringarna snarast bör genomföras, avser att anmäla frågan i annat sammanhang.

b) För leverans- och kostnadsuppföljning m. m. vid ny- och ombyggnad av övervattensfartyg erfordras en tjänst för marindirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ao 25. Vid bifall till förslaget kan en byråingenjörstjänst i Ao 21 dras in.

c) Tjänsten för mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i Ao 23 avses för bearbetning av erfarenheter från ubåtsdrift m. m.

d) Innehavaren av den föreslagna byrådirektörstjänsten i Ae 25 skall hålla samman vissa komplicerade tekniska problem rörande framdrivningsmaskiner samt bedöma av leverantörer m. fl. framtagna resultat på området. Vid bifall till förslaget kan en byråingenjörstjänst i Ao 21 dras in.

f) För att ta till vara forskningsresultat och leda viss materielutveckling inom industrin m. m. erfordras en byrådirektörstjänst i Ae 25. Härvid kan en ingenjörstjänst i Ao 17 föras på övergångsstat.

g) Kanslibiträdestjänsten i Ae 7 avses för expeditionen för hemliga handlingar.

3 a) Chefen för normaliebyrån behöver avlastas vissa rutingörsmål. Med hänsyn härtill bör inrättas en byråassistenttjänst i Ae 19.

b) Som chef för ett på försök inrättat centralt ritningsarkiv erfordras en byrådirektör i Ae 25.

c) För att avhjälpa rådande eftersläpning i fråga om publikationsverksamheten erfordras en ny tjänst för byråingenjör i Ae 21. Vid bifall till förslaget kan en ingenjörstjänst i högst Ae 15 dras in.

4. Marinförvaltningen föreslår, att genom beslut av Kungl. Maj:t inrättade extra tjänster för datasystemkontoret fr. o. m. nästa budgetår byts ut mot extra ordinarie.

5. Omfattningen av arbetet vid personalkontoret är f. n. sådan att daglig övertidstjänstgöring blivit regel. En förstärkning med en förste byråsekreterare i Ae 21 anses därför nödvändig. Vid bifall härtill kan en kontorsbiträdestjänst i högst Ae 5 dras in.

6. Kontoristtjänsten i Ae 9 erfordras för expeditionsgörsmål i anslutning till teknisk underrättelsetjänst.

7. Den föreslagna ökningen anses erforderlig för att bättre kunna anpassa personalorganisationen efter förändringarna i arbetsbelastningen.

Departementschefen

Den för marinförvaltningen gällande fasta personalorganisationen omfattar 742 militära, civilmilitära och civila befattningar. Såsom redovisats i det föregående har marinförvaltningen anmält behov av 35 nya tjänster, varav elva under marinens avlöningsanslag. Samtidigt anses 21 tjänster — därav sex under marinens avlöningsanslag — och två arbetare kunna dras in eller föras på övergångsstat.

För vapenavdelningen beräknar jag medel för två tjänster för tekniker i Ae 13 i stället för två arbetare vid minbyråns minexperimentsektion.

Beträffande skeppsbyggnadsavdelningen föreslår jag, att en för fartygsbyråns fartygsbyggnadssektion avsedd tjänst för marindirektör eller byrådirektör i Ao 25 inrättas. Härvid bör en byråingenjörstjänst i Ao 21 vid byråns projektsektion dras in.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några personal- eller tjänsteförändringar vid marinförvaltningen fr. o. m. nästa budgetår.

I detta sammanhang torde jag få anmäla att marinförvaltningen i skrivelse den 15 november 1965 lagt fram förslag om att bl. a. vissa militära och civilmilitära tjänster, som f. n. redovisas under marinens avlöningsanslag, fr. o. m. nästa budgetår skall föras över till ämbetsverkets stat och därvid ombildas till s. k. förordnandetjänster med lönegradsbeteckningen Br eller Ar. Av skäl som anförts i det föregående vid anmälan av arméförvaltningens avlöningsanslag är jag f. n. inte beredd att tillstyrka detta förslag.

Anslaget bör föras upp med (19 100 000 + 1 000 000 =) 20 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalföreckningen för marinförvaltningen enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 600 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	400 000
3. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	220 000
4. Avlöningar till annan personal än tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	335 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	13 545 000
Summa kr.	20 100 000

c) till *Marinförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 100 000 kr.

F 14. Marinförvaltningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 760 000	2 025 256
1965/66	1 415 000	
1966/67 (förslag)	1 365 000	

Marinförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med 1 372 000 (— 43 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Reseersättningar	32 000	+ 1 000	+ 2 000
2. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten	184 000	+ 2 000	+ 2 000
b) Övriga expenser	1 072 000	+ 29 000	+ 21 000
c) Vaktjänst	83 000	— 83 000	— 83 000
3. Publikationstryck	2 000	+ 8 000	+ 8 000
		<hr/>	<hr/>
		— 43 000	— 50 000

Motiv

2 a) Kostnaderna för lyse för vissa nya lokaler beräknas till 2 000 kr.

b) Av posten till övriga expenser föreslås sammanlagt 78 000 kr. skola föras över till marinstabens omkostnadsanslag. För pris- och löneökningar beräknas 16 000 kr. I övrigt beräknas medelsbehovet öka med 27 000 kr. för städning och renhållning, 10 000 kr. för telefon och annonsering samt 54 000 kr. för möbler och inventarier. Härutöver anmäls behov av sammanlagt 11 000 kr. för höjd varus katt m. m.

c) Kostnaderna för vaktjänst skall i fortsättningen bestridas från marinstabens omkostnadsanslag.

3. För tryckning av nya upplagor av marinförvaltningens arbetsordning, telefonkatalog och introduktionsskrift erfordras en ökning med 8 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget med (1 415 000 — 50 000 =) 1 365 000 kr. Jag har därvid för engångsutgifter beräknat 38 000 kr. under övriga expenser och 8 000 kr. under publikationstryck.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 365 000 kr.

F 15. Marinförvaltningen: Datamaskiner m. m.

	Anslag
1965/66	600 000
1966/67 (förslag)	1 225 000

Från anslaget bestrids kostnader för förhyrning, underhåll eller anskaffning av datamaskinutrustning och produktionskörning av färdiga data-system m. m.

Marinförvaltningen anmäler, att ämbetsverket undersökt olika alternativ för hur dess maskinbehov skall lösas på längre sikt. Efter samråd med

statskontoret föreslår marinförvaltningen, att behovet tillgodoses genom legokörning fram till mitten av år 1967 och därefter förhyrning av en för ämbetsverket och marinstaben gemensam datamaskin till en kostnad av högst 1,1 milj. kr. för år.

För nästa budgetår föreslår marinförvaltningen, att anslaget förs upp med 2 125 000 (+ 1 525 000) kr. Av ökningen hänför sig 593 000 kr. till kostnader för produktionskörning och blanketter m. m. För förhyrning av maskinutrustning beräknas sammanlagt 932 000 kr., varav 500 000 kr. avser tull- och fraktkostnader och 400 000 kr. installationsarbeten m. m. för den för marinstaben och marinförvaltningen gemensamma datamaskinen.

Y t t r a n d e

Statskontoret som yttrat sig över marinförvaltningens yrkanden rörande förevarande anslag anför att kapaciteten vid krigsmaktens datamaskinläggningar i Stockholm f. n. inte är tillräcklig. För att det växande behovet skall kunna tillgodoses på ett rationellt sätt, anses det nödvändigt med en noggrann planering över hela området. I avvaktan på resultatet av pågående utredningar bör marinförvaltningen enligt statskontorets mening inte få bemyndigande att ingå avtal om förhyrning av en datamaskin.

Beträffande marinförvaltningens behov av legokörning framhåller statskontoret att enskilda servicebyråer bör anlitas endast i undantagsfall. Marinförvaltningen anses i första hand böra utnyttja arméförvaltningens eller statistiska centralbyråns datacentral, varvid kostnaderna för legokörning beräknas kunna minska avsevärt.

Departementschefen

I avvaktan på resultatet av pågående undersökningar av hur krigsmaktens behov av datamaskiner skall tillgodoses, är jag inte beredd tillstyrka att marinförvaltningen bemyndigas förhyra en dataanläggning för marinedningen.

Jag föreslår att anslaget för nästa budgetår förs upp med 1 225 000 (+ 625 000) kr. Jag har härvid beräknat kostnaderna för produktionskörning i enlighet med marinförvaltningens förslag. I likhet med statskontoret anser jag emellertid att marinförvaltningens produktionskörning i första hand bör ske vid arméförvaltningens eller statistiska centralbyråns datacentral. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter i detta hänseende.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinförvaltningen: Datamaskiner m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 225 000 kr.

F 16. Flygförvaltningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	40 500 000	42 257 756
1965/66	44 000 000	
1966/67 (förslag)	45 000 000	

Flygförvaltningen (skr 20/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 50 697 000 (+ 6 697 000) kr.

	Ökning eller minskning
I. Personalförändringar	
1. Flygplanavdelningen	
a) 1 kontorist Ae 9 (avdelningschef m. fl.)	+ 18 312
b) 1 flygdirektör av 1. graden/byrådirektör Ao 27 (flygplanbyråns flygplansektion)	+ 46 332
c) 2 byråingenjörer Ae 21, 2 byråingenjörer Ae 19 och 2 ingenjörer Ae 17 (flygplanbyråns kontrollsektion)	+ 172 944
d) 1 byrådirektör Ae 27 (flygelektrobyråns dataöverföringssektion)	+ 46 332
e) 1 förste byråintendent Ae 23; minskning med 1 byråassistent Ae 19 (försökscentralens centralsektion)	+ 7 248
f) 1 byrådirektör Ae 27 (försökscentralens underhållssektion) ...	+ 45 048
g) 1 förste byråingenjör Ae 23 (försökscentralens planeringssektion)	+ 35 952
h) 1 byrådirektör Ae 25; minskning med 1 ingenjör högst Ae 15 (försökscentralens mätsektion)	+ 18 648
i) Minskning med 1 ingenjör högst Ae 15 och 1 tekniker Ae 11 (försökscentralens verkstadssektion)	— 39 876
2. Elektroavdelningen	
a) 1 byråingenjör Ae 21 (telebyrån), 1 byrådirektör Ae 25 och 1 förste byråingenjör Ae 23 (telebyråns trådnätsektion), 1 byrådirektör Ae 27 (telebyråns projektsektion), 1 byrådirektör Ae 25 (telebyråns radiolänksektion), 1 byrådirektör Ae 27, 1 byrådirektör Ae 25 och 2 ingenjörer högst Ae 15 (telebyråns specialsektion)	+ 337 008
b) 1 byrådirektör Ae 27 (luftbevakningsbyråns systemsektion)	+ 46 332
3. Underhållsavdelningen	
a) 1 avdelningsdirektör Bg 1 (direkt underställd avdelningschefen)	+ 53 928
b) 2 förste byråingenjörer Ae 23, 1 byråingenjör Ae 21 och 1 byråingenjör Ae 19 (driftbyråns driftsektion)	+ 139 980
c) 2 byråingenjörer Ae 21 (förrådsbyråns reservdelplaneringssektion)	+ 64 296
4. Inköpsavdelningen	
1 förste byråintendent Ae 23 (utländska inköpssektionen)	+ 37 680

5. Normaliebyrån			
1 förste byråingenjör Ae 23 (standardiseringssektionen)	+		37 680
6. Administrativa byrån			
a) 1 kontorsskrivare Ae 13 (organisationskontoret)	+		22 488
b) 1 assistent Ae 17 (centralexpeditionen)	+		27 648
7. Ytterligare medel till			
a) tillfälligt anställd personal	+		220 000
b) personal som inte är tjänstemannaanställd	+		200 000
II. Löneomräkning		+	5 159 020
			<hr/> + 6 697 000

Motiv

I. Flygförvaltningen anför inledningsvis att utfallet av ämbetsverkets förslag till personalförstärkningar för innevarande budgetår medfört vissa kvalitativa förbättringar. Flertalet av de önskemål som finns upptagna i ämbetsverkets personalplan står emellertid kvar och därjämte har nya behov av tjänster uppstått, vilket medfört att personalplanen behöver ses över. Innan denna översyn påbörjas anser flygförvaltningen sig böra avvakta de första resultaten av pågående tygförvaltningsutredning. De förslag till personalförändringar som nu läggs fram betecknas som fåtaliga och har enligt uppgift begränsats till de områden, där behovet är störst och kan bedömas med säkerhet.

För nästa budgetår föreslår flygförvaltningen, att sammanlagt 34 nya tjänster inrättas. Samtidigt anses fyra tjänster kunna dras in. Vissa av förslagen har tidigare förts fram.

1 a) Såsom sekreterare åt avdelningschefens assistenter erfordras en kontorist i Ae 9.

b) Genom att flygförvaltningen utsetts till huvudförvaltningsmyndighet för krigsmaktens helikoptermateriel, har arbetet med anskaffning av sådan materiel ökat. Innehavaren av den föreslagna tjänsten för flygdirektör av 1. graden eller byrådirektör i Ao 27 skall vara sammanhållande för helikopterärenden samt utföra vissa tekniska utredningar rörande helikoptrar.

c) Ifrågavarande tjänster avses ingå i två kontrollgrupper vid Saab, en för telemateriel och en för robotmateriel. För vardera gruppen erfordras en byråingenjör i Ae 21, en byråingenjör i Ae 19 och en ingenjör i Ae 17.

d) För utveckling och framtagning av system och utrustningar för radiokommunikation m. m. erfordras en byrådirektörstjänst i Ae 27.

e) Tjänsten för förste byråintendent i Ae 23 avses för befattningen som chef för försökscentralens centralsektion och föreslås tillkomma i utbyte mot en tjänst för byråassistent i Ae 19.

f) Den av försökscentralen fr. o. m. den 1 juli 1964 genomförda omorganiseringen (jfr prop. 1964: 1 bil. 6 s. 239) får enligt flygförvaltningen i

princip anses innefatta en underhållssektion, även om någon personal ännu inte tilldelats sektionen. Byrådirektörstjänsten i Ae 27 avses för sektionschefen. Till sektionen avses i övrigt föras över viss befintlig personal.

g) Tjänsten för förste byråingenjör i Ae 23 erfordras bl. a. för kvalificerade planeringsuppgifter rörande flygplan 37.

h) Kraven på stegrad noggrannhet har medfört alltmer omfattande installationer av mätapparatur i provflygplanen. För att avlasta chefen för mätsektionen och samtidigt sörja för personalutbildningen i samband med övergång till nya registreringsmetoder erfordras en ny tjänst för byrådirektör i Ae 25. Samtidigt kan en ingenjörstjänst i högst Ae 15 dras in.

2 a) Statsmakternas beslut om ny regional ledning för krigsmakten (prop. 1964: 109, SU 189, rskr 362) kommer att medföra väsentligt utökade arbetsuppgifter i fråga om signalförbindelser, som är gemensamma för totalförsvaret. För att dessa vidgade och delvis nya uppgifter skall kunna fullgöras, bör telebyrån förstärkas med ifrågavarande nya tjänster.

b) Byrådirektören i Ae 27 skall bl. a. leda projektering m. m. av luftbevaknings- och stridsledningssystem.

3 a) För att biträda chefen för underhållsavdelningen med planerings- och samordningsuppgifter m. m. erfordras en tjänst för avdelningsdirektör i Bg 1.

b) För vissa uppgifter i samband med övergång till ny regional ledning för krigsmakten erfordras nya tjänster för en förste byråingenjör i Ae 23 och en byråingenjör i Ae 19. Vid driftbyrån anses vidare böra tillkomma en förste byråingenjör i Ae 23 för uppgifter rörande underhåll av telemateriel i flygplan m. m. samt en byråingenjör i Ae 21 för ärenden avseende verkstadsutrustningar m. m.

c) Av här ifrågavarande byråingenjörstjänster i Ae 21 avses en för ärenden rörande anskaffning av reservdelar till robotmateriel och en för vissa uppgifter, som hänger samman med övergången till krigsmaktens nya regionala ledning.

4. För att biträda med förhandlingar i större inköpsärenden m. m. erfordras en förste byråintendent i Ae 23.

5. Vid normaliebyrån bör tillkomma en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 för handläggning av s. k. tekniska order.

6 a) Kontorsskrivaren i Ae 13 skall bl. a. sköta anställning, introduktion och ledning av städpersonal.

b) Som föreståndare för flygförvaltningens allmänna arkiv erfordras en assistent i Ae 17.

Chefen för flygvapnet föreslår i sin anslagsframställning, att följande tjänster, avsedda för flygförvaltningen, inrättas fr. o. m. nästa budgetår, nämligen vid flygplanbyrån en för kapten i Ao 23 (biträdande

militärassistent) och en för flygdirektör av 1. graden i Ao 27 (teleskolan), vid försökscentralen en för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 (systemsektionen) och en för major i Ao 25 (provflygningssektionen) samt vid radarbyrån en för kapten i Ao 23 (militärassistent).

Departementschefen

Den för flygförvaltningen gällande fasta personalorganisationen omfattar 1 607 militära, civilmilitära och civila befattningar. Såsom anförts i det föregående har flygförvaltningen för nästa budgetår anmält behov av 34 nya tjänster samtidigt som fyra tjänster anses kunna dras in.

Flygförvaltningen har föreslagit viss personalförstärkning vid elektro- och underhållsavdelningarna för uppgifter i samband med övergången till ny regional ledningsorganisation för krigsmakten. För egen del bedömer jag det som angeläget att ifrågavarande uppgifter snarast blir utförda. Med hänsyn till att det här huvudsakligen är fråga om tillfälliga arbetsuppgifter, som i allt väsentligt bör kunna slutföras inom överskådlig tid, bör förstärkningen ges i form av extra personal. Jag föreslår därför att för anställande av extra personal vid elektro- och underhållsavdelningarna beräknas ett belopp av 300 000 kr. Personalbehovet i övrigt för dessa uppgifter bör enligt min mening tillgodoses genom omdisponeringar inom ramen för den fasta personalorganisationen.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några personalförändringar vid flygförvaltningen fr. o. m. nästa budgetår.

Anslaget bör föras upp med 45 000 000 (+ 1 000 000) kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 685 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	100 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 000
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	1 700 000
5. Avlöningar till annan personal än tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 100 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	33 405 000
	<hr/>
Summa kr.	45 000 000

- b) till *Flygförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 000 kr.

F 17. Flygförvaltningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 400 000	2 486 894
1965/66	2 490 000	
1966/67 (förslag)	2 200 000	

Flygförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med 2 240 000 (— 250 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten	165 000	+ 5 000	+ 5 000
b) Kostnader för datamaskiner	80 000	+ 2 000	+ 2 000
c) Övriga expenser	1 874 000	— 272 000	— 312 000
d) Vakttjänst	157 000	+ 15 000	+ 15 000
		— 250 000	— 290 000

Motiv

a) och d) Ökningen hänför sig till kostnader för nya lokaler.

c) Under denna delpost har för innevarande budgetår beräknats 116 000 kr. för engångsutgifter, som faller bort för nästa budgetår. Posten bör vidare minskas med 355 000 kr., som förs över till flygstabens omkostnadsanslag. I övrigt föreslår flygförvaltningen en ökning med sammanlagt 199 000 kr., varav 15 000 kr. för prishöjningar, 9 000 kr. för renhållning, 30 000 kr. för skrivmateriel, 30 000 kr. för ökade telefonkostnader, 60 000 kr. för inventarier och 55 000 kr. för kostnader för nya lokaler.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (2 490 000 — 290 000 =) 2 200 000 kr., varav för engångsutgifter för inventarier m. m. 30 000 kr. Vid min beräkning av medelsbehovet har jag beaktat att engångsutgifter om 116 000 kr. för innevarande budgetår faller bort. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kr.

F 18. Flygförvaltningen: Datamaskiner m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	3 600 000	4 049 551	18 464
1965/66	3 800 000		
1966/67 (förslag)	4 300 000		

Från anslaget bestrids kostnaderna för flygförvaltningens hålkorts- och datamaskiner vid datacentralen i Arboga.

Flygförvaltningen erinrar om att ämbetsverket i sin anslagsframställning avseende innevarande budgetår föreslog en anslagsökning med 1 milj. kr., fördelad på två budgetår. *Flygförvaltningen* föreslår nu, att anslaget för nästa budgetår förs upp med 4 300 000 (+ 500 000) kr. för att tillgodose det sedan flera år ackumulerade behovet av ytterligare medel för vidareutveckling av flygvapnets administrativa datarutiner, främst med anknytning till underhållsverksamheten och verkstadsområdet men också i fråga om leveranskontroll, personalredovisning m. m.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot *flygförvaltningens* beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår. Anslaget bör alltså föras upp med (3 800 000 + 500 000 =) 4 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygförvaltningen: Datamaskiner m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 300 000 kr.

F 19. Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar. **F 20. Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader.** För innevarande budgetår har till Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar och Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader anvisats förslagsanslag av 400 000 kr. resp. 20 000 kr.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1964 har jag tillkallat en utredningsman för att verkställa utredning rörande organisationen av krigsmaktens tygförvaltning i central instans och avge av utredningen betingade förslag. Den 22 november 1965 har utredningsmannen överlämnat betänkandet »Tygförvaltningens centrala organisation» (stencil Fö 1965: 6). Betänkandet remissbehandlas f. n. Jag räknar med att beredningen av ärendet skall kunna avslutas i sådan tid att förslag i ämnet kan föreläggas 1966 års riksdag. I avvaktan härpå bör anslagen till förvaltningsdirektionens verksamhet föras upp med beräknade belopp. Jag föreslår att härvid beräknas till Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar ett förslagsanslag av 450 000 kr. och till Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader ett förslagsanslag av 20 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1966/67 beräkna

a) till *Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar* ett förslagsanslag av 450 000 kr.,

b) till *Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader* ett förslagsanslag av 20 000 kr.

G. Institutioner m.m.

G 1. Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	16 000 000	16 432 556
1965/66	18 200 000	
1966/67 (förslag)	18 600 000	

A. Långsiktsplaner för forskningsanstaltens verksamhet m. m.

Forskningsanstaltens forskningsplanering omfattar dels en översiktlig långsiktsplan rörande anstaltens avsedda utveckling, inriktning och verksamhet under den närmaste sjuårsperioden, dels detaljerade arbetsplaner för de olika forskningsuppdrag som skall bearbetas under de närmaste två-tre åren.

Långsiktsplanen för budgetåren 1965/72 är utarbetad i samråd med berörda myndigheter och ligger till grund för de medelsbehov som anmäls. Planen omfattar en redogörelse för de olika forskningsområden med underområden som forskningsanstalten skall bearbeta och insatsens omfattning på dessa i stora drag, allt mot bakgrunden av den allmänna teknisktvetenskapliga utvecklingen i världen och det svenska totalförsvarets behov av forskning.

Enligt planen bör forskningen bl. a. inriktas på operationsanalys och andra studier, skydd mot kärnladdningar, kemiska och biologiska stridsmedel, explosivämnen och drivmedel, tillämpad fysik, teleteknik samt bioteknologi.

Inom kärnladdningsområdet skall — liksom enligt föregående långsiktsplan — studeras de faktorer och utföras de undersökningar som är av betydelse för kännedomen om verkningarna av olika typer av kärnladdningar. Förutsättningarna för deras stridstekniska utnyttjande skall vidare studeras och de metoder och den utrustning tas fram som behövs för det civila och militära skyddet mot kärnladdningar.

Långsiktsplanen är anpassad till den ekonomiska ram som överbefälhavaren har anvisat och prioritering av forskningsuppgifterna har angetts efter samråd med denne.

Forskningsanstalten bedömer att den totala medelstillelningen skall utveckla sig enligt följande (prisläge maj 1964—löneläge första halvåret 1965; milj. kr.). Angivna årskvoter är resultat av överbefälhavarens senaste utredning om krigsmaktens fortsatta utveckling — ÖB 65 — inom kostnadsramen »3 600».

1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
63,9	66,9	68,5	69,9	71,3	72,7

Medelstilledningen (utom för investeringar) för budgetåren 1963/66, jämförd med forskningsanstaltens förslag, framgår av följande sammanställning (pris- och lönelägen de för vederbörande budgetår aktuella; prisregleringsmedel ej redovisade; milj. kr.).

1963/64		1964/65		1965/66	
FOA	Riksstat	FOA	Riksstat	FOA	Riksstat
55,4	50,5	54,1	55,4	65,4	63,9

B. Forskningsanstaltens anslagsäskanden

Försvarets forskningsanstalt föreslår, att anslaget förs upp med 22 269 000 (+ 4 069 000) kr.

Ökning

1. Personalförändringar

a) 2 överingenjörer Be 3	+ 118 920
b) 5 laboratoriechefer eller laboratorer Be 1	+ 269 640
c) 2 laboratorer Be 1	+ 107 856
d) 4 förste forskningsingenjörer eller forskningsingenjörer högst Ae 27	+ 175 968
e) Överföring från forskningsanslaget	
30 förste forskningsingenjörer eller forskningsingenjörer högst Ae 27 (nu Ag 27 på forskningsanslaget)	+ 1 319 760
32 förste forskningsingenjörer eller forskningsingenjörer högst Ae 25 (nu Ag 25 på forskningsanslaget)	+ 1 269 888
3 byrådirektörer Ae 25 (nu två byrådirektörer och en förste forskningsingenjör Ag 25 på forskningsanslaget)	+ 125 316
10 förste forskningsingenjörer eller forskningsingenjörer högst Ae 23 (nu Ag 23 på forskningsanslaget)	+ 357 840
1 förste byråingenjör Ae 23 (nu Ag 23 på forskningsanslaget)	+ 37 680

2. Tjänsteförändringar

a) 1 överingenjör Bp eller Br 3 — avdelningschef Bp eller Br 5	+ 6 744
b) 1 byrådirektör Ag 25 — byrådirektör Ae 25	—
c) 1 förste forskningsingenjör eller forskningsingenjör högst Ae 27 — observator Ae 27	—
d) Medel för ökad belastning och höjning beträffande arvoden till kommanderade officerare samt för höjning av arvodet till organisationsföredraganden	+ 4 100

3. Löneomräkning	+ 275 000
4. Avrundning	+ 288
	<hr/>
	+ 4 069 000

Motiv

För att kunna fullfölja det nu framlagda forskningsprogrammet har forskningsanstalten ansett sig tvungen att begära ett visst minimiantal nya tjänster. Anstalten avser dessutom att i särskild ordning föreslå att vissa tjänster omregleras till högre lönegrader. Härigenom bedöms behovet av vidgade resurser inom systemanalys- och operationsanalysområdet bli i någon mån tillgodosett. I övrigt anses i första hand områdena biologi, fysik och kärnfysik samt telemotmedel behöva arbetskraftsförstärkning.

Den 30 juni 1965 var antalet anställda vid forskningsanstalten 1 577, fördelade på anställningsformer och lönegrader samt utbildning enligt följande sammanställning.

Lönegrad	Ak. ex.	Ing. ex.	Stud. ex. el. likn.	Summa med ex.	Övriga	Totalt
B 7	1	—	—	1	—	1
B 5	4	—	—	4	—	4
B 3	21	—	—	21	—	21
B 1	57	2	5	64	—	64
A 21—27	217	169	31	417	10	427
A 15—19	27	152	23	202	81	283
A 10—14	—	24	25	49	264	313
A 2—9	—	1	12	13	361	374
Summa	327	348	96	771	716	1 487
Kontraktanställda	36	1	—	37	—	37
Arvodesanställda	3	2	14	19	25	44
Städpersonal	—	—	—	—	9	9
Totalt antal anställda	366	351	110	827	750	1 577
Procent	23,2	22,3	7,0	52,4	47,6	100

Antalet vid samma tidpunkt anställda med akademisk examen eller examen från teknisk högskola uppgick till 366. Härav var 15 filosofie doktorer, 4 medicine doktorer, 2 teknologie doktorer, 1 veterinärmedicine doktor, 37 filosofie licentiater, 4 medicine licentiater, 14 teknologie licentiater och 160 civilingenjörer.

Forskningsanstalten beräknar att totala antalet anställda under budgetåret 1966/71 skall öka med 15 för budgetår.

Rörande medelstildelningen anför forskningsanstalten i huvudsak följande.

Det är beklagligt, att den fortsatta måttliga expansion, som tidigare hade förutsatts för forskningsanstalten, genom de nya ekonomiska ramarna nu kommit att få mycket ringa omfattning. Såsom anmäldes föregående år har forskningsanstalten haft vissa reservationer, varför verkningarna ännu inte blivit särskilt påtagliga. Med den nu framlagda forskningsplanen försöker anstalten att så

gott det går tillgodose behoven inom olika områden med stark prioritering. Det har lyckats att få med det som bedömts vara det väsentliga på relativt kort sikt, men faran är att en del långsiktiga behov på nya områden inte kan tillgodoses i en tillfredsställande omfattning. Särskilt beklagligt är att den operationsanalytiska verksamheten inte kan tillgodoses i erforderlig grad. Det visar sig att de nya systemanalytiska och planeringsteoretiska metoderna snabbt vinner insteg såväl inom statlig verksamhet som inom det enskilda näringslivet. De begränsade personella resurserna inom landet gör att det är en mycket hård konkurrens om kompetent personal och att det finns betydande risker för avtappning från forskningsanstalten, som är det enda ställe där det sker en systematisk utbildning och ges träning i praktiska applikationer inom dessa områden.

Rörande forskningsanstaltens yrkanden under förevarande anslag torde i övrigt följande få anföras.

1 a) En tjänst avses för ledning och samordning inom området telemotmedelsteknik och en för samordning och utbildning inom försvarets organisation för operationsanalys.

b) Tjänsterna avses för ledning och bedrivande av forskning inom områdena biologi, fysik och kärnfysik.

c) Tjänsterna avses för försvarets organisation för operationsanalys med placering vid militära staber.

d) Två tjänster avses för forskning inom kärnfysiken, en tjänst för utredning av system för datamaskiner och en tjänst för den tekniska underrättelsetjänsten.

e) Forskningsanstalten föreslår (jfr prop. 1964: 1 bil. 6 s. 268) överföring till avlöningsanslaget — och i samband därmed extraordinariesättning — i fråga om sammanlagt 72 forskartjänster och fyra tjänster för administrativa göromål.

2 a) En tjänst för överingenjör i Bp eller Br 3, avsedd för chefen för planeringsbyrån, föreslås bli omreglerad till tjänst för avdelningschef i Bp eller Br 5 med anledning av planerad omändring av planeringsbyrån till en avdelning för systemanalys, planeringsmetoder, operationsanalys m. m.

b) Extraordinariesättning av en tjänst för chefen för anstaltens ADB-sektion.

c) Ändrad tjänstebenenämning för chefen för anstaltens jonosfärobservatorium i Uppsala.

Forskningsanstalten (skr 8/10 1965) föreslår vidare, att anstaltens tjänster för forskningschef skall ges ändrad tjänstebenenämning och erhålla tjänstebenenämningen professor. Härigenom skulle enligt anstalten FOA-forskaren ur studerandes och doktoranders synpunkt bli jämställd med professorer, vilket bedöms vara av stort värde för en intim kontakt och ett gott samarbete med universitet och högskolor. Vidare anför, att den föreslagna titeln även allmänt sett skulle ge större tyngd åt uttalanden och utlåtanden i vetenskapliga frågor.

Beträffande forskningsanstaltens förslag om ändrad tjänstebenämning för forskningschef har *universitetskanslersämbetet* lämnat utlåtande. Ämbetet har inte något att erinra mot bifall till förslaget, under förutsättning att vederbörande forskningschefer i samband därmed åläggs viss undervisnings-skyldighet vid universitet och högskolor. Frågorna om undervisningsskyldig-hetens omfattning och former m. m. anser ämbetet kräva ytterligare över-väganden och närmare utredning.

Departementschefen

Jag anser det alltjämt vara av väsentlig betydelse att vi kan bedriva avan-cerad forskning på områden, som är viktiga för totalförsvaret. Med hänsyn till de totala behoven och tillgängliga resurser är det dock inte möjligt att i önskad utsträckning tillgodose forskningsanstaltens behov av medel och nya tjänster. Det blir därför nödvändigt att disponera forskningsanstaltens re-surser med hänsyn till angelägenheten av olika forskningsobjekt. Bland så-dana som enligt min mening ter sig angelägna kan nämnas metoder för långsiktig planering, värdering av försvarsalternativ o.d.

Av följande sammanställning framgår såvitt avser driftbudgeten forsk-ningsanstaltens anslag för innevarande budgetår enligt riksstaten, anstal-tens förslag till anslag för nästa budgetår och mina förslag till medelstill-delning (beloppen i tusental kronor).

Anslag	Riksstat 1965/66	Förslag 1966/67	
		Forsknings- anstalten	Departe- mentschefen
Försvarets forskningsanstalt:			
Avlöningar	18 200	22 269	18 600
Omkostnader	1 565	2 500	2 515
Viss forskningsverksamhet	43 300	44 386	45 000
Engångsanskaffning av viss utrustning	800	800	800
	63 865	69 955	66 915

Med anledning av forskningsanstaltens förslag förordar jag att vid anstal-ten inrättas tre nya tjänster för laboratoriechef eller laborator i Be 1. Tjän-sterna bör avses för verksamhetsområdena telemotmedelsteknik, operations-analys och biologi. Vidare bör sex tjänster för förste forskningsingenjör eller forskningsingenjör i högst Ae 23 dras in. Jag föreslår att fyra tjänster för administrativa göromål förs över från forskningsanslaget, nämligen tre för byrådirektör i Ae 25 och en för förste byråingenjör i Ae 23. Jag beräknar dessutom medel för höjda arvoden m. m. (2 d).

Förslaget om ändrad tjänstebenämning för forskningschef anser jag behöva övervägas ytterligare och är därför inte beredd att biträda detta.

Anslaget bör föras upp med $(18\,200\,000 + 400\,000 =)$ 18 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt enligt vad jag har förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 580 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	23 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	13 997 000
	Summa kr. 18 600 000

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 18 600 000 kr.

G 2. Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 365 000	1 422 632
1965/66	1 565 000	
1966/67 (förslag)	2 515 000	

Försvarets forskningsanstalt föreslår, att anslaget förs upp med 2 500 000 (+ 935 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård	100 000	—	+ 25 000
2. Reseersättningar	205 000	+ 25 000	+ 15 000
3. Expenser			
a) Bränsle, elström och vatten	415 000	—	+ 25 000
b) Övriga expenser	760 000	+ 105 000	+ 90 000
c) Vakttjänst	—	+ 780 000	+ 780 000
4. Publikationstryck	85 000	+ 25 000	+ 15 000
		+ 935 000	+ 950 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 2 515 000 (+ 950 000) kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt*: Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 515 000 kr.

G 3. Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	137 000 000	35 355 422	16 118 831
1965/66	43 300 000		
1966/67 (förslag)	45 000 000		

¹ Härutöver har 2 000 000 kr. överförts från anslaget Reglering av prisstegringar

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 var i huvudsak bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets forskningsanstalt föreslår, att anslaget förs upp med 44 386 000 (+ 1 086 000) kr.

1. Prisstegringar	+ 2 470 000
2. Lönegradsuppflyttningar m. m.	+ 120 000
3. Överföring av tjänster till avlöningsanslag	— 3 111 000
4. Överföring av bevakningskostnader till omkostnadsanslag	— 780 000
5. Anpassning till kostnadsram. Ökad verksamhet	+ 2 387 000
	<hr/>
	+ 1 086 000

Forskningsanstalten hemställer vidare om bemyndigande att lägga ut beställningar utöver anvisade medel inom en kostnadsram av 6 milj. kr.

Motiv

1. Prisförändringarna från april 1964 till april 1965 uppgår enligt försvarsindex till 5,9 %.

2. Ökningen avser generella lönegradsuppflyttningar av lägre tjänster, förbättrad befordringgång och höjda traktamenten m. m. enligt 1965 års löneöverenskommelse.

3. Beloppet utgör beräknad kostnadsminskning vid bifall till förslaget att föra över vissa tjänster till forskningsanstaltens avlöningsanslag.

5. Uppräkning föreslås inom den av överbefälhavaren anvisade kostnadsramen. Ökningen bedöms nödvändig för att möjliggöra forskning i nuvarande omfattning och för att tillgodose vissa ackumulerade behov av forskning.

Det begärda beställningsbemyndigandet avses för beställningar av materiel för forskningsändamål.

Departementschefen

Under forskningsanstaltens avlöningsanslag har jag tillstyrkt att fyra tjänster för administrativa göromål förs över till avlöningsanslaget från förevarande anslag. Härigenom minskar utgifterna under anslaget med ca 165 000 kr.

Jag biträder förslaget, att kostnaderna för bevakning fr. o. m. nästa budgetår skall bestridas från anstaltens omkostnadsanslag. Utgifterna under förevarande anslag beräknas därigenom minska med 780 000 kr.

Med hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av anstaltens avlöningsanslag och med beaktande av förenämnda överföringar föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår förs upp med 45 (+ 1,7) milj. kr. Vid bifall härtill beräknas verksamheten under anslaget få i huvudsak samma omfattning som den har under innevarande budgetår.

Liksom för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t inhämta riksdagens bemyndigande att medge beställningar av materiel till visst belopp utöver anvisade medel. Som anstalten föreslagit bör beloppet bestämmas till 6 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 000 kr.,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet får läggas ut inom en kostnadsram av 6 000 000 kr.

G 4. Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 000 000	1 699 697	—
1965/66	800 000		
1966/67 (förslag)	800 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning av instrument och apparatutrustning, möbler och kontorsutensilier samt verkstadsutrustning.

Försvarets forskningsanstalt föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp, 800 000 kr. Jag har inte något att erinra mot detta och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kr.

G 5. Försvarets radioanstalt: Avlöningar. G 6. Försvarets radioanstalt: Omkostnader. G 7. Försvarets radioanstalt: Anskaffning och underhåll av materiel

Uppgifter om radioanstaltens yrkanden och motiv liksom mina ställningstaganden härtill torde böra delges riksdagen genom att en inom försvarsdepartementet upprättad promemoria lämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Med hänvisning till nämnda promemoria hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att för budgetåret 1966/67 anvisa

a) till *Försvarets radioanstalt: Avlöningar* ett förslagsanslag av 17 850 000 kr.,

b) till *Försvarets radioanstalt: Omkostnader* ett förslagsanslag av 3 940 000 kr.,

c) till *Försvarets radioanstalt: Anskaffning och underhåll av materiel* ett reservationsanslag av 4 800 000 kr.

G 8. Krigsarkivet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	634 000	676 936
1965/66	720 000	
1966/67 (förslag)	780 000	

Krigsarkivarien (skr 24/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 861 000 (+ 141 000) kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
1 förste arkivarie Ae 27	+ 46 332
1 arkivarie Ae 23	+ 37 680
1 amanuens Ag 17/Ae 21	+ 30 648
1 kontorsbiträde högst Ae 5; minskning med visst belopp för anställande av extra skrivbiträdespersonal	+ 8 630
2. Tjänsteförändringar	+ 1 824
3. Löneomräkning	+ 15 886
	<hr/>
	+ 141 000

M o t i v

1. För att krigsarkivet skall kunna medverka till att lösa försvarsväsendets arkivvårds- och gallringsproblem behövs ytterligare en tjänst för förste arkivarie i lönegrad Ae 27.

Krigsarkivarien hemställer ånyo om en utökning av personalen vid krigsarkivets depåsektioner med en arkivarie i Ae 23 (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 246). För uppgifter inom dessa sektioner föreslås därjämte en tjänst för amanuens i reglerad befordringsgång.

Vidare föreslår krigsarkivarien att en tjänst för kontorsbiträde i högst Ae 5 inrättas för att täcka arkivets behov av skrivhjälp. Härvid kan nuvarande medel för extra personal minskas.

2. Krigsarkivarien föreslår att en tjänst för kanslibiträde i Ae 7 flyttas upp till kontorist i Ae 9.

Departementschefen

Jag räknar inte med några personal- eller tjänsteförändringar vid krigsarkivet fr. o. m. nästa budgetår.

Anslaget bör föras upp med (720 000 + 60 000 =) 780 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	190 000
2. Avlöning till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	16 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	900
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	573 100
	Summa kr. 780 000

b) till *Krigsarkivet*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 780 000 kr.

G 9. Krigsarkivet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	78 000	79 023
1965/66	53 000	
1966/67 (förslag)	58 000	

Krigsarkivarien föreslår, att anslaget förs upp med 58 000 (+ 5 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	1 500	+ 500	+ 500
2. <i>Expenser</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten	5 500	+ 500	+ 500
b) Övriga <i>expenser</i>	42 000	+ 4 000	+ 4 000
		+ 5 000	+ 5 000

Motiv

2 b) Av ökningen hänför sig 2 000 kr. till prishöjningar och 2 000 kr. till anskaffning av arkivkartonger.

Departementschefen

Jag biträder krigsarkivariens förslag. Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 58 000 (+ 5 000) kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Krigsarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 58 000 kr.

G 10. Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	3 000	3 700	34
1965/66	4 000		
1966/67 (förslag)	4 000		

I enlighet med förslag av krigsarkivarien bör anslaget för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp, 4 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 kr.

G 11. Krigsarkivet: Inredning av vissa arkivaliemagasin

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	1 000	8 611	18 097
1965/66	1 000		
1966/67 (förslag)	1 000		

Krigsarkivarien uppger, att reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1964/65 — ca 18 000 kr. — är avsedd för fortsatt inredning av ett magasin inom Solvallaområdet (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 248). Eftersom nya inredningsarbeten i framtiden blir aktuella inom Solvallaområdet föreslår krigsarkivarien, att anslaget oförändrat förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder krigsarkivariens förslag att anslaget för nästa budgetår tas upp med 1 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Krigsarkivet: Inredning av vissa arkivaliemagasin* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

G 12. Armémuseum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	331 000	354 793
1965/66	375 000	
1966/67 (förslag)	380 000	

Armémusei nämnd (skr 2/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 436 400 (+ 61 400) kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
1 amanuens Ag 17/Ae 21	+ 30 648
1 museivakt Ae 7	+ 16 488
2. Tjänsteförändringar	+ 9 564
3. Löneomräkning	+ 4 700
	<hr/>
	+ 61 400

1. Antalet akademiskt utbildade befattningshavare vid museet är enligt museinämnden otillräckligt. Nämnden föreslår därför, att en tjänst inrättas för amanuens i reglerad befordringsgång, avsedd för skådesamlingens allmänna avdelning.

Nämnden återkommer med önskemål om en tjänst för museivakt i Ae 7 för översyn och materiellvård i fråga om de utanför Stockholm befintliga föremålsbestånden (jfr prop. 1964: 1 bil. 6 s. 259 och prop. 1965: 1 bil. 6 s. 249).

2. Tidigare framlagda förslag om uppflyttning av tjänsten för styresman från Bo 1 till Bo 3 och en tjänst för konserveringsassistent i Ao 11 till textilföreståndare i Ao 13 förs ånyo fram (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 249). Vidare föreslår nämnden att en tjänst för kanslibiträde i Ae 7 flyttas upp till kontorist i Ae 9.

Departementschefen

Jag anser mig inte böra tillstyrka några personal- eller tjänsteförändringar vid armémuseet fr. o. m. nästa budgetår.

Anslaget bör föras upp med (375 000 + 5 000 =) 380 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	220 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	15 000

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 400
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	142 600
	Summa kr. 380 000

b) till *Armémuseum*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 380 000 kr.

G 13. *Armémuseum*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	76 000	84 732
1965/66	90 000	
1966/67 (förslag)	94 000	

Armémusei nämnd hemställer, att anslaget förs upp med 94 000 (+ 4 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	Mynd.	Dep.ch.
Expenser: Övriga expenser	57 600	+ 4 000		+ 4 000

Motiv

Kostnadsökningen hänför sig till ökade städkostnader och allmänna prisstegringar.

Departementschefen

I enlighet med förslag av *armémusei* nämnd bör anslaget tas upp med 94 000 (+ 4 000) kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Armémuseum*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 94 000 kr.

G 14. *Armémuseum*: *Samlingars konservering m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	20 000	20 000	4
1965/66	23 000		
1966/67 (förslag)	25 000		

Armémusei nämnd föreslår, att anslaget förs upp med 28 000 (+ 5 000) kr. på grund av ökade kostnader för konserveringsarbeten och prissteg-

ringar. För egen del föreslår jag, att anslagsökningen begränsas till 2 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr.

G 15. Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	64 000	76 036
1965/66	80 000	
1966/67 (förslag)	105 000	

Marinförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med 120 000 (+ 40 000) kr.

	Ökning
1. Personalförändring	
1 konservator Ae 13	+ 20 412
2. Uppräkning av arvodena till salsvakter m. fl.	+ 7 000
3. Löneomräkning	+ 10 588
4. Särskilda uppbörsmedel	+ 2 000
	<hr/>
	+ 40 000

Motiv

1. Marinförvaltningen återkommer med tidigare framfört förslag om att marinmuseet skall tillföras en tjänst för konservator i Ae 13 på grund av ökning av museets materielbestånd (jfr prop. 1964: 1 bil. 6 s. 262 och prop. 1965: 1 bil. 6 s. 252).

2. Med hänsyn till allmänna lönehöjningar räknar marinförvaltningen med vissa höjningar av ersättningarna till salsvakter och annan extra personal.

4. För budgetåret 1966/67 beräknar marinförvaltningen intäkterna av visningar till 35 000 kr., vilket innebär en minskning med 2 000 kr. i förhållande till det för budgetåret 1965/66 upptagna beloppet.

Departementschefen

Jag är inte beredd att tillstyrka någon personalförändring under anslaget fr. o. m. nästa budgetår. Anslaget bör föras upp med (80 000 + 25 000 =) 105 000 kr. Härvid har jag beräknat 12 000 kr. för att täcka minskningen av inträdesavgifterna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

Avlöningar till icke-ordinarie personal 130 000

Särskilda uppbördsmedel

Inträdesavgifter m. m. 25 000

Nettoutgift kr. 105 000

b) till *Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 105 000 kr.

G 16. *Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	22 000	21 613
1965/66	22 000	
1966/67 (förslag)	22 000	

Marinförvaltningen föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp, 22 000 kr. Jag biträder förslaget och hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kr.

G 17. *Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona: Samlingars konservering m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	40 000	44 857	—
1965/66	40 000		
1966/67 (förslag)	40 000		

I enlighet med förslag av marinförvaltningen bör anslaget för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp, 40 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kr.

G 18. Militärpsykologiska institutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	785 000	795 688
1965/66	899 000	
1966/67 (förslag)	945 000	

Militäröverpsykologen (skr 5/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 1 020 000 (+ 121 000) kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
1 biträdande militärpsykolog Ae 21	+ 33 972
1 kontorsskrivare Ae 13	+ 22 488
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
Minskning med 1 kontorist Ae 9 och 1 kontorsbiträde högst Ae 5	— 33 192
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 17 532
b) Vissa arvodesfrågor	+ 36 000
3. Löneomräkning	+ 23 920
	<hr/>
	+ 121 000

M o t i v

1. Tjänsten för biträdande militärpsykolog i Ae 21 erfordras för sociologisk undersöknings- och forskningsverksamhet m. m.

Tjänsterna för en kontorsskrivare i Ae 13 och en kansliskrivare i Ae 11 är avsedda för registrator resp. sekreterare åt militäröverpsykologen. Vid bifall till framställningen kan genom omfördelning av arbetsuppgifterna tjänster för en kontorist i Ae 9 och ett kontorsbiträde i högst Ae 5 dras in.

2 a) Militäröverpsykologen föreslår uppflyttning av en förste militärpsykolog från Ae 27 till Be 1 och en regementsofficer från Ao 27/25 till Bo 1/Ao 27.

b) För databehandling av vissa forskningsuppgifter föreslås att anslaget räknas upp med 55 000 kr. För innevarande budgetår har 19 000 kr. ställts till förfogande för att slutföra vissa attitydundersökningar. Dessa utgifter faller bort för budgetåret 1966/67.

Departementschefen

Av militäröverpsykologen föreslagna medel för databehandling av vissa forskningsuppgifter bör enligt min mening anvisas under militärpsykologiska institutets omkostnadsanslag.

Under förevarande anslag bör fr. o. m. nästa budgetår beräknas vissa

medel för ersättningar åt frivilligt tjänstgörande personal vid institutet. Kostnaderna för denna personal belastar f. n. arméns allmänna avlöningsanslag.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några personal- eller tjänsteförändringar vid institutet fr. o. m. nästa budgetår.

Anslaget bör föras upp med $(899\ 000 + 46\ 000 =)$ 945 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för militärpsykologiska institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	45 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	30 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	240 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	630 000
Summa kr.	945 000

b) till *Militärpsykologiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 945 000 kr.

G 19. Militärpsykologiska institutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	150 000	153 097
1965/66	177 000	
1966/67 (förslag)	240 000	

Militäröverpsykologen föreslår, att anslaget förs upp med 187 000 (+ 10 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Reseersättningar	90 000	+ 8 000	+ 6 000
2. Expenser			
a) Övriga expenser	37 000	+ 2 000	+ 2 000
b) Kostnader för datamaskiner m. m. ...	—	—	+ 55 000
		+ 10 000	+ 63 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till $(177\ 000 + 63\ 000 =)$ 240 000 kr. I enlighet med vad

jag anfört vid anmälan av föregående anslag har jag härvid beräknat 55 000 kr. för kostnader för databehandling. Höjningen i övrigt hänför sig till ökade traktamentskostnader och prisstegringar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Militärpsykologiska institutet*: Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kr.

G 20. Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 245 000	1 294 575
1965/66	1 350 000	
1966/67 (förslag)	1 720 000	

Chefen för centrala värnpliktsbyrån (skr 27/8 1965) hemställer, att anslaget förs upp med 1 618 000 (+ 268 000) kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) 1 officer A: 30	+ 17 075
b) 1 byrådirektör Ao 27	+ 46 332
c) 1 officer Ar 25/23	+ 41 772
d) 1 underofficer A: 18	+ 9 888
e) 1 byråsekreterare Ae 19; minskning med 1 assistent Ag 15	+ 5 712
f) 1 assistent Ae 17; minskning med 1 tekniker Ae 13	+ 5 160
g) 1 ingenjör i högst Ae 15; minskning med 1 tekniker Ae 13	+ 1 200
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändringar	+ 29 229
c) Vissa arvodesfrågor	+ 19 460
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 92 172
	<hr/>
	+ 268 000

Motiv

1 a) *Chefen för centrala värnpliktsbyrån* hemställer ånyo, att en arvodes-tjänst för pensionerad officer i A: 30, avsedd för en företrädare för flygvapnet, inrättas vid byrån (jfr senast prop. 1965: 1 bil. 6 s. 265).

b) För att förbereda övergång till automatisk databehandling av personalredovisningen för krigsmakten erfordras enligt *chefen för värnpliktsbyrån* en tjänst för byrådirektör i Ao 27 fr. o. m. nästa budgetår.

c) För befattningen såsom chef för centraldetaljen anses byrån bära tillföras en tjänst för regementsofficer eller kapten i Ar 25/23. Befattningen uppehålls f. n. av en kommenderad generalstabskapten. *Chefen för armén*

har i sin anslagsframställning för budgetåret 1966/67 föreslagit, att en tjänst för kapten vid generalstabskåren förs över till byrån.

d) För arbetet med befattningsanalyser bör tillkomma en arvodesunderofficer i A: 18 (expeditionsunderofficer).

e) För handläggning av värnpliktsärenden föreslås att en tjänst för byråsekreterare i Ae 19 tillkommer i utbyte mot en tjänst för assistent i Ag 15.

f) För befattningen som föreståndare för byråns tryckeri och reproduktionsavdelning avses f. n. en tjänst för tekniker i Ae 13. Då nya arbetsuppgifter lagts på innehavaren av tjänsten föreslås att teknikertjänsten fr. o. m. nästa budgetår byts ut mot en tjänst för assistent i Ae 17.

g) Centrala värnpliktsbyråns tekniska detalj har organiserats om för att göra det möjligt att mera effektivt sköta den stora maskinpark som är tilldelad truppförbanden. En tjänst för ingenjör i högst Ae 15 anses på grund därav böra tillföras detaljen i utbyte mot en tjänst för tekniker i Ae 13.

2 a) Chefen för värnpliktsbyrån föreslår att följande tjänster flyttas upp i lönegrad, nämligen en byråintendent i Ae 21 till förste byråintendent i Ae 23, en byråassistent i Ae 19 till förste byråsekreterare i Ae 21, en assistent i Ae 17 till byråassistent i Ae 19, en kontorist i Ae 9 till kontorsskrivare i Ae 13, tre kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ae 11, en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11, två kanslibiträden i Ae 7 till kontorister i Ae 9 och en maskinoperatör i Ae 7 till Ae 9. Vidare föreslår chefen för värnpliktsbyrån att en för pensionerad officer avsedd arvodestjänst i A: 28 flyttas upp till A: 30.

b) För konsultarvoden avseende programmeringsarbeten erfordras 19 460 kr.

Departementschefen

Vid centrala värnpliktsbyrån bör fr. o. m. nästa budgetår inrättas en tjänst för regementsofficer eller kapten i Ar 25/23. Härvid kan en kaptens-tjänst i Ao 23 vid generalstabskåren dras in.

Jag är inte beredd att tillstyrka förslaget om en ny tjänst för byrådirektör i Ao 27. Behovet av att förbereda övergången till maskinell databehandling av krigsmaktens personalredovisning bör enligt min mening tillgodoses genom provisoriska åtgärder. Jag beräknar erforderliga medel härför.

I enlighet med förslag av chefen för värnpliktsbyrån beräknar jag också medel för programmeringsarbeten. Under anslaget bör vidare räknas medel för ersättningar till frivilligt tjänstgörande personal vid byrån. Sistnämnda kostnader bestrids f. n. från arméns allmänna avlöningsanslag.

Arméns intendenturförråd i Stockholm skall enligt beslut av Kungl. Maj:t flyttas från bagartorpsområdet i Solna till Filipstad. Flyttningen skall i huvudsak vara slutförd den 1 oktober 1966. Chefen för intendenturförrådet har f. n. såsom lokal förvaltningsmyndighet ansvaret för den gemensamma förvaltningen av området. Chefen för armén har föreslagit att chefen för centrala värnpliktsbyrån fr. o. m. den 1 juli 1966 åläggs detta ansvar. Jag finner den av arméchefen förordade åtgärden lämplig. Jag föreslår därför, att medel beräknas under förevarande anslag för åtta anställningshavare — en maskinist i Ae 13, en förste reparatör i Ae 12, en reparatör i Ae 10 och fyra värmeskötare i högst Ae 9 samt en arbetare — som f. n. finns redovisade under avlöningsanslaget för försvarets intendenturverks anstalter och avses för ifrågavarande förvaltningsuppgifter. Slutligen beräknar jag på grund av omorganisationen medel för en ny tjänst för expeditionsvakt.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några personal- eller tjänsteförändringar vid värnpliktsbyrån fr. o. m. nästa budgetår.

Anslaget bör föras upp med $(1\,350\,000 + 370\,000 =)$ 1 720 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för centrala värnpliktsbyrån enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	370 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodes-tjänst, <i>förslagsvis</i>	200 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 180
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 146 820

Summa kr. 1 720 000

c) till *Centrala värnpliktsbyrån*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 720 000 kr.

G 21. Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	530 000	720 159
1965/66	495 000	
1966/67 (förslag)	685 000	

Chefen för centrala värnpliktsbyrån hemställer, att anslaget förs upp med 559 300 (+ 64 300) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård	7 500	+ 2 500	+ 2 500
2. Reseersättningar	27 500	+ 8 500	+ 5 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	12 000	— 3 000	— 7 000
b) Kostnader för datamaskiner m. m.	219 000	+ 500	— 500
c) Övriga expenser	187 000	+ 55 800	+ 30 000
4. Bevakning	—	—	+ 160 000
		+ 64 300	+ 190 000

Motiv

2. Chefen för centrala värnpliktsbyrån hemställer, att anslaget räknas upp med 2 000 kr. för drivmedel och för vård av två bilar. Vidare beräknas 4 000 kr. för höjda traktamenten m. m. och 2 500 kr. för resor i anslutning till byråns ADB-verksamhet.

3 a) Kostnaderna för bränsle, lyse och vatten har minskat efter flyttning till nya lokaler.

b) För innevarande budgetår har anvisats 31 000 kr. för vissa engångskostnader. Dessa utgifter faller bort för budgetåret 1966/67. Med hänsyn till ökade löpande kostnader och vissa nyanskaffningar beräknas medelsbehovet samtidigt öka med sammanlagt 31 500 kr.

c) Den föreslagna uppräknigen betingas av ökade arbetsuppgifter, prisstegringar och behov av nyanskaffning av vissa inventarier.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i föregående sammanställning tar jag upp anslaget till 685 000 (+ 190 000) kr. Jag har därvid för engångskostnader beräknat sammanlagt 41 000 kr., varav 23 000 kr. för ADB-verksamhet och 18 000 kr. för anskaffning av inventarier. Därjämte har jag beräknat 160 000 kr. för bevakning av bagartorpsområdet, vars förvaltning — såsom jag anført under föregående anslag — avses skola föras över på värnpliktsbyrån. I samband därmed kan medel för sex tjänster för vaktman vid intendenturverkets anstalter dras in. Till denna fråga avser jag att återkomma i annat sammanhang. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 685 000 kr.

G 22. Militärapoteket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	866 000	879 988
1965/66	675 000	
1966/67 (förslag)	500 000	

Försvarets sjukvårdsstyrelse föreslår, att anslaget förs upp med 508 000 (— 167 000) kr.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförändringar m. m.</i>	
a) <i>Allmänna sektionen</i>	
1 apotekare Ag 21	+ 30 648
1 ingenjör Ae 21	+ 33 972
1 receptarie Ag 15	+ 24 936
1 tekniker Ae 11	+ 20 280
1 förtroendemannaarvode	+ 3 600
b) <i>Militära sektionen</i>	
1 apotekare Ag 21 (halvtidstjänst)	+ 15 324
c) <i>Expeditionen</i>	
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
d) <i>Mottagningskontrollen</i>	
1 tekniker Ae 13	+ 22 488
e) <i>Konsultarvoden</i>	+ 4 000
f) <i>Föreläsningsarvoden</i>	+ 6 000
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	+ 8 316
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 73 156
4. <i>Ökade inkomster från förrådstiteln</i>	— 320 000
5. <i>Omkostnadspålägg vid leveranser av krigsläkemedel</i>	— 110 000
	<hr/> — 167 000

Motiv

1 a) På grund av ökning av läkemedelstillverkningen erfordras förstärkning vid sterillaboratoriet med en apotekare i Ag 21.

Vid laboratoriet behövs vidare en ingenjör i Ae 21 för skötsel och utveckling av apparaturen samt för vissa försök och prov m. m.

En förstärkning av apoteksofficinens med en receptarie i Ag 15 och en tekniker i Ae 11 bör enligt sjukvårdsstyrelsens mening ske med hänsyn till den ökade läkemedelsexpeditionen.

Apoteksofficinens chef (apotekare i Ag 21) bör i likhet med jämställda befattningshavare på andra sjukhusapotek erhålla förtroendemannaarvode. Härför beräknas 3 600 kr.

b) Den militära sektionen bör tillföras en apotekare i Ag 21 med halvtidstjänstgöring för biträde med större utredningar m. m.

c) Vid expeditionen bör tillkomma en kansliskrivare i Ae 11 för biträde med diarietjänst samt för utarbetande av enklare skrivelser m. m.

d) Vid militärapoteket erfordras en tekniker i Ae 13 såsom lagerchef med uppgift att i vissa avseenden svara för varumottagning och lagerhållning.

e) För rådgivning i vissa lagringsfrågor beträffande läkemedel samt för biträde med skötseln av apotekets bibliotek och tidskriftsövervakning erfordras två konsulter. För vardera beräknas ett årsarvode om 2 000 kr.

f) Behov anses föreligga av utbildning av sådan personal inom krigsmakten som i tjänsten har hand om läkemedel. Utbildningen kan anordnas vid militärapoteket. För föreläsningsarvoden beräknas 6 000 kr.

2. Sjukvårdsstyrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen ett förste apoteksbiträde i Ae 7 till apoteksassistent i Ae 11, en laboratorieassistent i Ae 12 till förste laboratorieassistent i Ae 14 samt en förste förrådsförman i Ae 11 till materialförvaltare i Ae 13.

5. Fr. o. m. budgetåret 1965/66 tas vid militärapotekets läkemedelsleveranser för daglig sjukvård inom krigsmakten ut ett omkostnadspålägg, som svarar mot de vid apoteket på varje vara eller tjänst nedlagda kostnaderna (jfr prop. 1965:1 bil. 6 s. 189). Sjukvårdsstyrelsen föreslår att motsvarande kostnadsredovisning genomförs även beträffande läkemedel för krigsutrustningen. Pålägget, som bör belasta försvarsgrenarnas anslag till sjukvårdsmateriel, beräknas för budgetåret 1966/67 till 120 000 kr. Militärapotekets avlönings- och omkostnadsanslag kan därvid minskas med motsvarande belopp, fördelat med 110 000 kr. på avlöningsanslaget och 10 000 kr. på omkostnadsanslaget.

Departementschefen

Med anledning av sjukvårdsstyrelsens förslag beräknar jag medel för tjänster för en apotekare, en receptarie och en tekniker vid apotekets allmänna sektion samt för en förrådsmästare vid mottagningskontrollen. Jag beräknar också medel för vissa konsultarvoden.

Vidare tillstyrker jag sjukvårdsstyrelsens förslag beträffande kostnadsredovisningen i fråga om läkemedel för krigsutrustningen, varigenom anslaget beräknas bli tillfört ca 110 000 kr. från försvarsgrenarnas anslag till sjukvårdsmateriel.

Med hänsyn till att en stor del av kostnaderna för militärapotekets drift numera täcks av inkomster av apotekets leveranser, kan man ifrågasätta om inte ett till verksamheten vid apoteket bättre anpassat redovisningssystem bör tillämpas. Jag avser därför att föreslå att frågan om redovisning m. m. av inkomster och utgifter vid militärapoteket utreds.